

reputation of authority in Tāntric circles, and had become an object of veneration. Again, as Umanandanātha quotes from the work and as he flourished sometime in A. D. 1775, the *Sakhsaṅgama Tantra* seems to have been composed much earlier. Moreover, in the *Tantrasara* of Kṛṣṇananda Āgamavagīśa, the *Sakhsaṅgama Tantra* is extensively quoted. This Kṛṣṇananda was the disciple of Pūrṇananda who in his turn was a disciple of Brahmananda. Pūrṇananda wrote a work, *Tall acintamani*, which was composed in the Śaka year 1499 which corresponds to A. D. 1577, therefore, the time of Kṛṣṇananda would be roughly A. D. 1607 if we take 30 years for one succession between a guru and his disciple. It becomes, therefore, apparent that in 1607 the present work *Sakhsaṅgama Tantra* was well known, and this may be taken as the *terminus ad quem* for the composition of the work.

In the *Sakhsaṅgama Tantra*, as has already been pointed out, ten names of Vaiṣṇava Schools are given and among them we notice the names of the Nimbarka Ramananda Radhavallabha and Harivyaśa schools, and these evidences enable us to fix the *terminus a quo* for the composition of the work. The year of Nimbarka's death has been put down approximately by Dr. R. G. Bhandarkar as 1162 A. D. and the date of Ramananda's birth as A. D. 1300. Harivamsa Goswami, the founder of the Radhavallabha sect of the Vaiṣṇavas, was born at Agra in Samvat 1559 or A. D. 1503. He belonged to the village Devavanavasa in Saharanpur District, U. P. When he came up of age he went to Vr̥ndavana, started a new sect and called it the Radhavallabha sect, the name being derived from the image of Radhavallabha given to him as a present by his father-in-law. He is reputed to have built a costly Matha at Vr̥ndavana of Radhavallabha in Samvat 1641 which corresponds to 1585 A. D. when he must have been about 82 years of age.

Harirama Śūla, the founder of the Harivyaśa sect of the Vaiṣṇava school belonged to Bundelkhand and was born in the year 1510 A. D. He was also known as Harivyaśa Muni and was the disciple of Śrībhāṭṭa and guru of Parasurama. He wrote a commentary on the *Dadasloki* of Nimbarka, and at the age of 45

in A. D. 1555 went to Vrndavana and entered into the Radha-vallabha sect founded by Harivāṣa Goswami, and later on, started a new sect of his own which was known as the Harivyāsa sect

As the present work, the *Sakhsangama*, mentions these sects, it stands to reason that the work was written sometime after 1555 A. D. when Harivyāsa Muni went to Vrndavana, and this should, therefore, be considered the *terminus a quo* for the composition of the present work. It is reasonable, under the circumstances, to suppose that the present work was composed sometime between A. D. 1555 and 1607, and if we take the actual date of composition as *circa* 1581 A. D. it will not be very wide of the mark.

The popularity of the *Sakhsangama Tantra* can be gauged from the number of extant MSS. of the work, and the different places where these are now obtainable. Copies of the work are available in the public and private libraries in Vizianagram, Ramnatha Matha in the Madura District, Adyar, several places in Bengal, Nepal, Benares, Fyzabad, North West Province, Alwar, Bikaner, Baroda and Poona. Several MSS. of the same work have also migrated beyond the seas to be preserved in the Bodleian Library of Oxford and the India Office Library. The scripts employed in these MSS. are generally Nagari, Bengali and Nēvari in the case of Northern MSS., the exact script used in the Southern MSS. is not available from the printed Catalogues where they are described, but it appears very probable that the Grantha character has been used in the MSS. found in the South particularly in the private collections in the Tamil country. Three among the twenty MSS. extant are dated, and the dates correspond to A. D. 1752, 1768 and 1820. Two commentaries of the *Sakhsangama Tantra* are also known and these are found in private collections in the North Western Province and their authors are mentioned as Mukundalala and Premanidhi.

A list of all extant MSS. of the *Sakhsangama Tantra* and commentaries is given below with the name of the Library, their number of folia, script and reference wherever found -

EXTANT MSS. OF SAKTISANGAMA TANTRA

I. TEXT

No	Library	Folia	Script	Reference	Remarks
1	Adyar	37	Nāgarī	Catalogue of Sanskrit MSS. in the Adyar Library, Vol. II, p 193	Incomplete.
2.	Deccan College B O R. Institute	103	...	Catalogue of MSS. in the Deccan College, p 242	Khaṇḍa I. Patalas 21
3	Bikaner Palace Library	202	Nāgarī	Catalogue of Sanskrit MSS. in the Library of His Highness the Maharaja of Bikaner, p. 606	Seems to be complete from the description.
4.	Bengal Government Collection (now under A S B.)	319	Bengalī	Notices of "Sanskrit MSS. No. I, p. 229	Dated Śaka 1674 A few chapters missing.
5.	Ulwar Palace Library	Catalogue of Sanskrit MSS. in the Library of His Highness the Maha Raja of Ulwar, p 97	No 2368
6.	Asiatic Society Collection	293	Bengalī	Catalogue of Printed Books and MSS in Sanskrit belonging to the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal, p 191	L B 59
7	Bodleian Library Oxford	26	Bengalī	Catalogi Codicum Manuscriptorum, Vol I. 102 a	Incomplete 1820 A. D.
8.	India Office	31, 83, 67	Nāgarī	Catalogue of Sanskrit MSS in the Library of India Office, Vol IV, p 890	1768 A. D comprising Kālī, Sundarī and Chinnamastā Khaṇḍas
9.	Vijayanagaram private Collection	List of Sanskrit MSS in private Libraries in Southern India, Vol I, p 543.	No details available

No.	Library	Folia	Script	Reference	Remarks
10.	Rāmanātha Matha Madura District	The same, Vol. II, p 231	No details available.
11.	Durbar Library Nepal	51, 51, 54	Modern Nevāri	Not described	Comprises Kālī, Chinnā māsī and Sundarī Khandas.
12.	Dacca University Library	9,334, 3	Bengali	Not described	Complete, contains be- sides a table of contents and another short Tantric work in 3 leaves.
13.	Rājā Rāma Nātha Collection at Fyza- bad	94	Nāgarī	Catalogue of Sanskrit MSS existing in Oudh, 1875, p. 30	Parvārdha only
14.	The same	92	Nāgarī	The same, p. 30	Uttarārdha.
15.	Parnānanda Be- nares Collection	45	...	Catalogue of Sanskrit MSS in North West Provinces, Part I, p 226	Apparently incomplete No details available
16.	North Western Province (?)	The same, Part II, 148	No details available
17.	The same	The same, Part V, 22	No details available
18.	Oriental Institute, Baroda	82, 176, 54	Nāgarī	Not described	Comprising Kālī, Tārā and Sundarī Khandas.
19.	The same	33	Nāgarī	Not described	Kālīkhandas, incomplete and very in- correct.
20.	The same	36	Nāgarī	Not described	Kālīkhandas, incomplete and very in- correct.

II COMMENTARIES

No	Library	Commentator	Fol	Script	Reference	Remarks
1	Gopinatha Collection Benares	Mukundlila	5	Nagari	Catalogue of Sanskrit MSS in Private Libraries in N W P Part I p 218	Recent and in correct notes on Śaktisan gama Tantra.
2	The same	Mukundlila	35	Nagari	The same Part I p 236	
3	North Western Province (?)	Mukundlila			Part II p 44	No details available
4	The same (?)	Premamdhvi			Part III p 36	Ditto

In preparing the present edition only four copies out of the 20 described above could be utilized and these copies hail from Baroda, Calcutta, Dacca and Nepal. These four manuscripts have been found to be fairly correct and complete with the exception that the Baroda manuscript is wanting in the Chinnamasta Khanda, while the Nepal manuscript is lacking in the Tara Khanda. The text of the present Khanda is, however, found in all the four MSS and these manuscripts do not seem to have been copied from the same codex, as noticeable difference can be discovered in readings.

The MSS used in the present edition are detailed as under —

B(aroda) MS No 5603 in the Baroda Oriental Institute consisting of 82, 176 and 54 leaves measuring 8½ × 6", not described in any Catalogue.

C(alcutta) MS No I B 59 in the Asiatic Society of Bengal consisting of 293 leaves bound in book form measuring 12½ × 9 and described in the Catalogue of Books and MSS in Sanskrit belonging to the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal, p 191

- D(acca) MS No 346 consisting of 9, 334 and 3 leaves in three batches measuring $21\frac{1}{2}'' \times 4\frac{1}{2}''$ belonging to the University MS Library, Dacca This MS bears a table of contents and marginal notes showing the restoration of mantras from their description given in the text It is not described in any of the MS Catalogues
- N(epal) MS No Ta 26 in the Durbar Library, Nepal consisting of leaves 51, 51 and 54 measuring $5'' \times 6''$ and written in bold Nepali characters of recent origin This is also not described in the two volumes of the Nepal Catalogue of Mm Haraprasad Śastri

We are indebted to Bada Kaji Marichī Man Singh, C I E of Nepal for his courtesy in lending the Nepal MS and allowing it to remain with us for a long time, to Mr G H Langley, Vice Chancellor of the Dacca University for his courtesy in lending the valuable MS belonging to the University Collection, and to Mr Johan van Manen, Secretary to the Asiatic Society of Bengal for his kindness in lending the manuscript in his charge In editing this work, we have derived considerable help and advice from Swami Trivikrama Tīrtha, and in proof correction Mr K Rangaswami of the Oriental Institute has rendered valuable assistance To these gentlemen the present editor, therefore, remains very deeply indebted

Baroda,
11th March, 1932

B BHATTACHARYYA

विषयानुक्रमिका

१.	ग्रन्थप्रवर्तनं नाम प्रथमः	१—१३
२.	फालनित्याविधिनाम द्वितीयः	१४—२६
३.	अष्टाष्टरुनिरूपणं नाम तृतीयः	२७—४०
४.	पात्रनिर्णयकथनं नाम चतुर्थः	४१—५७
५.	ऋणिधनिचक्रविनिर्णयं नाम पञ्चमः	५८—६८
६.	नामविररणं नाम षष्ठः	६९—८५
७.	कादिदीक्षाविररणं नाम सप्तमः	८६—९२
८.	प्रदोषविधिनामाष्टमः	९३—१०३
९.	मेरुसंसाधनं नाम नवमः	१०४—११३
१०.	मेरुकथनं नाम दशमः	११४—१२०
११.	सिद्धमत्तरहस्यं नामैकादशः	१२१—१२६ ✓
१२.	सिद्धप्रयोगो नाम द्वादशः	१२७—१३४ ✓
१३.	पीरराज्यादिनिर्णयो नाम त्रयोदशः	१३५—१३८ ✓
✓ १४.	ताराफलपद्मसिद्धिनाम चतुर्दशः	१३९—१४२
✓ १५.	मधुमतीसिद्धिविधिनाम पञ्चदशः	१४३—१४५
१६.	क्रमदीक्षाविधायको नाम षोडशः	१४६—१४९
१७.	सूत्रनिर्णयो नाम सप्तदशः	१५०—१५४
१८.	क्रमदीक्षापत्रारोपणं नामाष्टादशः	१५५—१६०
१९.	उपाकर्म्मविचारोपगर्क्षाविधिर्नामोन्विंशः	१६१—१६७
२०.	मदनारोपणं नाम विंशतिः	१६८—१७३
२१.	वामाङ्ग्यादिप्रयोगो नामैकविंशतिः	१७४—१७९

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीशक्तिसङ्गमतन्त्रम् ।

कालीखण्डः ॥ १ ॥

प्रथमः पटलः ।

अदिव्यवाच ।

भनादिरूप भूतेश शशिरोधर शङ्कर ।
देवाधिदेश विशेष विभाराण्य सुरेश्वर ॥ १ ॥
निरञ्जन निराकार नित्यानन्द गुणाकर ।
गुणातीत परस्वामिन् सर्वातीत परात्पर ॥ २ ॥
त्वत्सम्भूत^१ जगत् सर्वं स्थावरं जङ्गमादिकम् ।
श्रुत्वानि सर्वतन्त्राणि लक्ष्मकोशम्युदानि च ॥ ३ ॥
तन्त्रार्णवा^२दिकं देव राजराजेश्वर प्रभो^३ ।
तन्त्रराजः श्रुतो देव नागानेदाश्च संश्रुताः ॥ ४ ॥
रसायनं श्रुतं देव सिद्धयो निरिधाः श्रुताः ।
शक्तिसङ्गमनामानं तन्त्रराजोत्तमोत्तमम् ॥ ५ ॥
सूचितं देवदेवेश मन्त्रसिद्धयभिवाममे^४ ।
न मद्यं कथितं देव सशयं छेदय प्रभो ॥ ६ ॥

^१ B D N त्वत् स्यात् । ^२ D तन्त्रार्णवा^१ । ^३ D * रं शक्ति । ^४ D * द्रविषाक्षे ।

चतुःखण्डेन संयुक्तं सर्वसारोत्तमोत्तमम् ।
 तन्त्रं कथय देवेश सम्प्रदायक्रमागतम् ॥ ७ ॥
 समग्रं तन्त्रराजेन्द्रं सापेक्षं^१रहितं प्रमो ।
 सम्प्रदायप्रभ्रष्टा^२नां मार्गसन्दर्शकारकम् ॥ ८ ॥
 कलौ सिद्धिप्रदं तन्त्रं कथयस्व मम प्रमो ।

श्रीशिव उवाच ।

तन्त्रराजः पूर्वमुक्तः खण्डाष्टकसमुज्ज्वलः ॥ ९ ॥
 पूर्वार्द्धं^३मुत्तरार्द्धं^४ च सार्द्धद्वयसमन्वितः ।
 पूर्वार्द्धं कादिसंज्ञं तु द्वितीयं हादिसंज्ञकम् ॥ १० ॥
 कादौ तु वेदखण्डानि हादावपि चतुष्टयम् ।
 प्रतिखण्डे^५ महेशानि त्रिसहस्रं च षट्शतम् ॥ ११ ॥
 प्रत्यप्यायै शत^६श्लोकाः षट्त्रिंशत्पटलानि च ।
 इत्येकं खण्डमन्युक्तमेवं खण्डाष्टकं विदुः ॥ १२ ॥
 दिव्यौच^७रचितो भूयो^८ गुरुद्वारे^९ भविष्यति ।
 शक्तिसङ्गमनामाख्यं^{१०} श्रीवृहत्तन्त्रराजकम् ॥ १३ ॥
 वेदखण्डसमायुक्तं षष्टि^{११}साहस्रिकं (!) शुभम् ।
 दिव्यौचरचितं^{१२} तन्त्रं सर्वतन्त्रोत्तमोत्तमम् ॥ १४ ॥
 अनादिकास्या रचितं तारारूपं द्वितीयकम् ।
 तृतीयं^{१३} सुन्दरीरूपं चतुर्थी ग्लिभस्तका ॥ १५ ॥
 पुणे पुणे चन्द्र^{१४}संख्यं कलौ खण्डचतुष्टयम् ।
 षट्शतीवन्सरान्ते तु द्विसमन्वितं शिवे ॥ १६ ॥

आविर्भवति देवेशि दिव्यौघद्वारतः शिवे ।
 बौद्धपापण्डनाशार्थं सम्प्रदायार्थमेव च ॥ १७ ॥
 सम्प्रदायसंकराणां विनाशार्थमिहेधरि ।
 सम्प्रदायस्थापनार्थं ब्राह्मणपरक्षणाय च ॥ १८ ॥
 मन्त्रशास्त्रस्य सिद्धयर्थमाविर्भवति पार्वति ।
 तन्त्रेषु कालिका तारा^१ सदा तिष्ठति पार्वति ॥ १९ ॥
 अयोदण्ड^२ विद्यायेत्यं^३ श्रीमहादक्षिणेश्वरी ।
 अनादिविद्या श्रीकाली महाताराभिधा परा ॥ २० ॥
 पट्टशान्मवेश्वरी^४ विद्या चाध्यातीता परा कला^५ ।
 महाप्रलयमाप्ताय कोटि^६ब्रह्माण्डनायिका ॥ २१ ॥
 शिवशक्तिमयं देहमेकीकृत्य सदा स्थिता ।
 कोटिवक्त्रा^७ भवाद्यास्तु ब्रह्माणः प्रेतस्त्वपिणः ॥ २२ ॥
 तत्प्रमशाने प्रनृत्यन्ति गायन्ति व्याल^८सङ्कुलाः ।
 चित्तिरक्षास्वरूपत्वं प्राप्य तिष्ठन्ति पार्वति ॥ २३ ॥
 माहे^९श्वराणामानन्त्यं^{१०} विष्णुरूपे^{११}ऽप्यनन्तता^{१२} ।
 शक्ता^{१३}दीनां तु गणना नास्त्येव प्रियवादिनि ॥ २४ ॥
 नद्यां तु बालुका यावत्तावदिन्द्राः पुरेहिताः^{१४} ।
 कोटिब्र^{१५}ह्माण्डपर्यन्तं स्थावरं जङ्गमादिकम् ॥ २५ ॥
 एकैकवारमिन्द्रत्वं गतं तत्पुनरप्यलम् ।
 अमन्तकोटिब्रह्माण्डे यावन्तः परमाणवः ॥ २६ ॥
 तावन्तः सन्ति तद्भूमौ चित्तिवृत्तित्वरूपतः ।
 मा^{१७}हेश्वरीसमेतानां ब्रह्माण्डकोटिकोटयः ॥ २७ ॥

^१ B सिद्धा, D रत्ना । ^२ B वीर्य । ^३ C "ण्ड" । ^४ D विराजेऽयम् । ^५ D "वेन्दु" ।
^६ B बुद्ध । ^७ B D महा । ^८ D "ब्रह्मा" । ^९ B N C प्यान । ^{१०} C N माहे ।
^{११} N "न्ये" । ^{१२} D N "पो" । ^{१३} D N "कः" । ^{१४} D तावता । ^{१५} D प्रवेदिताः ।
^{१६} Mss कीटाद । ^{१७} C म ।

तत्र तिष्ठन्ति देवेशि चतुर्वेदाः श्रवाः स्मृताः ।
 युगाश्च शक्वरूपेण^१ सप्तप्रेतगताः पराः ॥ २८ ॥
 सामरस्यं समासाद्य सर्वरूपा हि शर्वेति^२ ।
 चिद्व्या^३पकस्वरूपेण स्वयं च विभ्रती पराम् ॥ २९ ॥
 एतस्मिन्नेव काले तु स्वविम्बं^४ पश्यति शिवा ।
 तद्विम्बं तु मन्वेन्माया तत्र मानसिकं शिवम् ॥ ३० ॥
 सृष्टेरुत्पादनार्यं तु मर्तरूपं प्रकल्पयेत् ।
 आदिनाथं तु मनसा कल्पयातीतस्वरूपिणम् ॥ ३१ ॥
 तं विलोक्य महेशानि सृष्ट्युत्पादनकारणात् ।
 आदिनाथं मानसिकं स्वमर्तारं प्रकल्पयेत् ॥ ३२ ॥
 विपरीतरतिं कृत्वा महाशून्यं^५ विधाय च ।
 त्रिशद्वर्षदपट्टन्द^६पञ्चाशत्पद्म^७कोटयः ॥ ३३ ॥
 युगानि परमेशानि विपरीतरताऽभवत् ।
 विपरीतरती देवि विन्दुरेकोऽभवत् पुरा ॥ ३४ ॥
 तत्रैका सुन्दरी^८ जाता महालावण्यशालिका ।
 श्रीमहासुन्दरीरूपं विभ्रती परमा^९ कला ॥ ३५ ॥
 तस्याश्च मानसी शक्तिस्तत्र जाता परात्परा ।
 तस्या नाम महाकाली सुन्दरीति प्रकल्पयेत्^{१०} ॥ ३६ ॥
 तां विलोक्य महाकालो महामोहपरो भवेत्^{११} ।
 काली प्रति वदन् कालो बाणीं गर्भीन्वितां पराम् ॥ ३७ ॥
 विन्दुष्वनितकाशात् प्रलेकं कर्णजातयः^{१२} ।
 मातृकार्णास्तदा जाता अक्षरेति^{१३} तदाऽभवत् ॥ ३८ ॥

^१ D सर्वपदावः । ^२ C सर्वे रूपाः समाहितम् । ^३ C विन्दुष्व्या^४ । ^४ C तद्विम्बं^५ ।
^५ N शून्यं । ^६ D पट्टन्द^७ । ^७ C सप्त^८ । ^८ H सुमुखी, C N तु सखी ।
^९ N या । ^{१०} D N लयेत् । ^{११} B D N परायणाम् । ^{१२} H धक्तयः,
 N पाठयः । ^{१३} B D प्रत्ययेति ।

ध्वनिना व्याप्तमखिलं^१ जगदेतच्चराचरम् ।
 अद्यापि देवदेवेशि कादम्बर्या ध्वनिश्रुतिः ॥ ३९ ॥
 उवाच सुन्दरीं कालो महाप्राणप्रिये परे ।
 त्रैलोक्यसुन्दरि श्रीशे कारुण्यमृतसागरे^२ ॥ ४० ॥
 द्वितीयवाक्ये देवेशि कालीमुवाच^३ शङ्करः ।
 महाघोरे शिवारावे नूरदंष्ट्रे करालिनि ॥ ४१ ॥
 छलजिह्वे भीमनादे इत्येवं वचनं वदन् ।
 ईदृशं वचनं श्रुत्वा निर्गुणा^४ परचण्डिका ॥ ४२ ॥
 अनादिरूपा श्रीकाली मायोत्पादनतत्परा ।
 कालो मोहवशं यातः श्रीकालीमायया शिवे ॥ ४३ ॥
 अनादिसृष्टेरुत्पत्तिः^५ क्वरणार्थं महेधरि ।
 ब्रह्माण्डानामयानमर्थं तन्मया^६ कथितं क्षणात् ॥ ४४ ॥
 कालस्य मायां दत्वा तु स्वयं व्यापारतां गता ।
 कालस्तु चकितो^७ जातः सा वै कुत्र गता प्रिया ॥ ४५ ॥
 हा हा प्राणप्रिया काली सा वै कुत्र गता प्रिया ।
 इति मोहवशं यातः स्मशानाटनतत्परः ॥ ४६ ॥
 हा हा प्राणप्रिया काली सा वै कुत्र गता प्रिया ।
 एवं मोहवशं यातो भ्रान्त^८चित्तस्ततो^९ऽभवत् ॥ ४७ ॥
 दर्शनार्थं तपस्तेपे पञ्चाशत्पद्म^{१०}कोटयः ।
 युगानि तत्र जातानि न कालीदर्शनं शिवे ॥ ४८ ॥
 कालस्य जातं देवेशि भगवन्निष्ठप्रवृत्तः ।
 इति ज्ञात्वा महाकाली ज्ञानं दत्तं महेधरि ॥ ४९ ॥

^१ D * त्रिलो । ^२ B * कर्षणि । ^३ D * लीखते च । ^४ B * न । ^५ B * रूपरूपेति ।
^६ D N * न्या । ^७ C * क्लिप्तो । ^८ C धा । ^९ B * दा । ^{१०} B * वृद्ध ।

आकर्षणाख्या बुद्धिस्तु दत्ता कालस्य पार्वति ।
 भक्तप्रीता महाकाली श्रीमहादक्षिणानना ॥ ५० ॥
 वरदानेषु चतुरा तेनेयं दक्षिणा स्मृता ।
 आकर्षणं कृतं तेन जातं तत्क्षणमात्रकम् ॥ ५१ ॥
 काल्या ज्ञानं महेशानि मार्गच्युतिपरायणः ।
 कालो जातो महेशानि महामक्तप्रिया वरा ॥ ५२ ॥
 शिवाकर्षणकं कर्म मिथुनत्वप्रदायकम्^१ ।
 इति ज्ञात्वा महेशानि आगत्य तु शिवान्तिकम्^२ ॥ ५३ ॥
 तदा समरसानां तु शक्तिं कृत्वा^३ महेश्वरि ।
 आनीय दत्ता कालस्य मार्गाम्यासार्धमेव तु^४ ॥ ५४ ॥
 मार्गं विना महेशानि गतिरत्र कथं भवेत् ।
 तत्राम्यासपरः कालः कुण्डलीच्यानतत्परः ॥ ५५ ॥
 मनुष्याणां कुण्डली तु सार्द्धत्रिवलया स्मृता ।
 श्रीदेव्या^५ कुण्डली देवि^६ स्वेच्छया गुणिता शिवा ॥ ५६ ॥
 त्रिगुणा श्रीः त्रिशक्तिश्च यदा वेदगुणा भवेत् ।
 चतुर्वर्णा^७ चैकजटा चतुर्वेद^८ेश्वरी परा ॥ ५७ ॥
 यदा पञ्चगुणा देवि महोग्रा तु तदा भवेत् ।
 यदा षड्गुणिता^९ शक्तिः सिद्धिकाळी प्रकीर्तिता ॥ ५८ ॥
 यदा सप्तगुणा शक्तिः सप्तार्णा कालसुन्दरी ।
 यदाष्टगुणिता शक्तिरष्टार्णा भुवनाम्बिका^{१०} ॥ ५९ ॥
 यदा नवगुणा शक्तिः नवार्णा चण्डिकेश्वरी ।
 यदा दशगुणा शक्तिर्दशविशास्वत्पिणी ॥ ६० ॥
 यदा रुद्रगुणा जाता दशशानकालिका भवेत् ।

^१ D N मनिध्यास्वेकनायकं (१) । ^२ B N "न्तरे । ^३ B भूत्वा । ^४ D व ।
^५ D "व" । ^६ C शक्ति । ^७ C त्रिगुं- । ^८ N "दं" । ^९ D धानुगुणा ।
^{१०} D वारणात्मिका ।

यदा सूर्यगुणा देवि^१ द्वादशी चण्ड^२मैरवी^३ ॥ ६१ ॥
 यदा कामगुणा देवि कामभेदा च तारिणी ।
 चतुर्दशगुणा जाता वशीकरणकालिका ॥ ६२ ॥
 यदा पक्षगुणा जाता महापञ्चदशी स्मृता ।
 कलागुणा यदा शक्तिः श्रीमहापोडशी तदा ॥ ६३ ॥
 कलातीतगुणा देवि तिन्नमस्ता तदा भवेत् ।
 अष्टादशगुणा देवि महामधुमती भवेत् ॥ ६४ ॥
 ऊनविंशद्गुणा देवि महापद्मावती तदा ।
 गुणिता विंशतिपदा विंशद्वर्णा रमा भवेत् ॥ ६५ ॥
 एकविंशद्गुणा देवि प्रोक्ता श्रीकामसुन्दरी ।
 द्वाविंशद्गुणिता देवि^४ दक्षिणाकालिका तदा ॥ ६६ ॥
 त्रयोविंशद्गुणा देवि विद्येशीति तदा भवेत् ।
 गुणिता तत्त्वसंख्याभिर्गायत्री स्यात्तदा शिवे ॥ ६७ ॥
 पञ्चविंशद्गुणा देवि पद्ममी सुन्दरी तदा ।
 षड्विंशद्गुणिता शक्तिः षष्ठी विद्या प्रकीर्तिता ॥ ६८ ॥
 सप्तविंशद्गुणा देवि महारत्नेश्वरी परा ।
 अष्टा^५विंशतिषा सा वै गुणिता परमा कला ॥ ६९ ॥
 अष्टविंशाक्षरी विद्या मृतसञ्जीवनी परा ।
 ऊनत्रिंशद्गुणा देवि महानीलसरस्वती ॥ ७० ॥
 त्रिंशद्गुणा यदा विद्या वसोवारा तदा स्मृता ।
 एकत्रिंशद्गुणा देवि त्रैलोक्यमोहिनी भवेत् ॥ ७१ ॥
 द्वात्रिंशद्गुणिता चेत्स्यात्^६ त्रैलोक्यविजया स्मृता ।
 त्रयस्त्रिंशद्गुणा चेत्स्यात् श्रीमत्कामाक्ष्यतारिणी^७ ॥ ७२ ॥

^१ D शक्ति । ^२ B चान्द्र । ^३ D वीरविद्यास्वरूपिणी । ^४ C D N विद्या ।
^५ D * ४* । ^६ II वैद्या । ^७ C श्रीकामदायिनी स्मृता, D श्रीमती काममायिणी ।

चतुर्विंशद्गुणा शक्ति^१रघोराख्या तदा भवेत्^२ ।
 पञ्चत्रिंशद्गुणा देवि सङ्गीतमोहिनी भवेत्^३ ॥ ७३ ॥
 षट्त्रिंशद्गुणिता विद्या बगलाख्या^४ तदा भवेत्^५ ।
 सप्तत्रिंशद्गुणा शक्तिः प्रोक्ता विद्या त्वरन्धरी^६ ॥ ७४ ॥
 अष्टत्रिंशद्गुणा चेत् स्यादन्नपूर्णेधरी मता ।
 गुणितोनचत्वारिंशत् ना^७कुली परिकीर्तिता ॥ ७५ ॥
 नवचत्वारिंशद्गुणा शक्तिः प्रोक्ता विद्या त्रिकण्ठकी ।
 गुणिता चैकचत्वारिंशत्तदा राजेश्वरी कला ॥ ७६ ॥
 द्विचत्वारिंशद्गुणिता^८ त्रैलोक्याकर्षिणी^९ तदा ।
 त्रिचत्वारिंशद्गुणिता राजराजेश्वरी स्मृता ॥ ७७ ॥
 चतुश्चत्वारिंशद्गुणिता कुङ्कुटी परिकीर्तिता ।
 चत्वारिंशद्वाणगुणा सिद्ध^{१०}विद्या प्रकीर्तिता ॥ ७८ ॥
 पञ्चचत्वारिंशद्गुणा प्रोक्ता श्रीमृत्यु^{११}हारिणी ।
 षष्ठाचत्वारिंशद्गुणा महाभोगवती^{१२} मता ॥ ७९ ॥
 सप्तचत्वारिंशद्गुणा वासवी परिकीर्तिता ।
 अष्टचत्वारिंशद्गुणा केतवारी^{१३} परिकीर्तिता ॥ ८० ॥
 पञ्चाशद्गुणिता देवी महाश्रीमातृमुन्दरी ।
 षष्ठाशद्गुणिता मातृकोत्पत्तिमुन्दरी ॥ ८१ ॥
 एकैक^{१४} मातृकावर्णं प्रतिविद्याप्र^{१५}काशत ।
 उत्पन्ना परमेष्ठानि स्वोत्पत्तिं परायणा ॥ ८२ ॥
 यो भावो यस्य वै प्रोक्तस्तद्भावे सन्निता^{१६} परा ।
 स्वेच्छया बलयं कृत्वा^{१७} यथा कुण्डलिनी^{१८} स्थिता ॥ ८३ ॥

^१ D देवि ।^२ B तवामवत् ।^३ B प्रोक्ता शक्ति विद्या त्वरन्धरी ।^४ B सा । ^५ B सङ्गीतमोहिनी भवेत् । ^६ B न । ^७ B adds शक्ति । ^८ B 'वर्णी' ।^९ B 'दि' । ^{१०} C 'मत्य' । ^{११} B C N 'मती' । ^{१२} D फट्कारि ।^{१३} N 'व' । ^{१४} B D स' । ^{१५} D सहिता' । ^{१६} B मृत्वा' । ^{१७} D कुन्दहरी ।

तथा विद्या मुसंजाता अक्षोम्यमुनिरूपिणी ।
 सार्धत्रिवलया देवि मनुष्यस्य प्रकीर्तिता ॥ ८४ ॥
 एवं विद्या समुत्पन्ना कुण्डलीतो महेश्वरि ।
 बालाम्बा^१ तु ततो जाता पूर्वाम्यासार्थमेव तु^२ ॥ ८५ ॥
 पूर्वाम्यासप्रभावेन सुन्दरी पतिता भवेत् ।
 स कालत्वं च संप्राप्तः^३ सुन्दरीसामरस्यतः ॥ ८६ ॥
 विद्यया पंचमीरूपं धृत्वा कालसमागमः ।
 भक्तप्राणप्रिया देवि तस्य सङ्गपरायणा ॥ ८७ ॥
 पंचमीरूपमासाद्य संस्थिता परमा कल्य ।
 तस्याः सङ्गाम्यासयोगात् महाकालवतां गताः ॥ ८८ ॥
 येन दृष्टा तु या पूर्वं स तस्या ऋषिरीरितः ।
 उपासकास्तदान्ये स्युरिति संक्षेपतो मतम् ॥ ८९ ॥
 अथातो ब्रह्म देवेशि व्याख्यास्यामि यथारुमम् ।
 भीजाङ्कुरस्फुटिकर्जं तद् ब्रह्म परिकीर्तितम् ॥ ९० ॥
 तदेव^४ ब्रह्म चास्यातं कालकालीमयं परम् ।
 यावद्विवर्णितुं शक्यं तावत् सगुणता^५ गतम्^६ ॥ ९१ ॥
 तदेव सगुणं ब्रह्म वर्णना^७ शक्तिगोचरम् ।
 वर्णना^८ यामशक्तिर्हि^९ यदा^{१०} जाता महेश्वरि ॥ ९२ ॥
 तदेव निर्गुणं प्रोक्तं सगुणं बाध्यगोचरम् ।
 बाभवं मुखमिन्धुक्तं मुग्धादुच्चार्यते च तत् ॥ ९३ ॥
 अवाप्यं यद् भवेत् ब्रह्म तत्पत्यं मुखगोचरम् ।
 बाक्शक्त्या^{११} यन्त्रितं तच्च^{१२} तस्माच्छक्तेः प्रचानता ॥ ९४ ॥

^१ D * स्त्राम्बा । * D तत् । * MSS generally read न बालम्बा च संप्राप्त्य ।

* D 'देवरी' (!) । * N 'दिदं' ; C 'दिन्द्र' । * B 'व्य' । * B N 'त' ।

* C 'गुणितं' । * N 'गमः' ; D 'गम्' । ^{१०} D 'निर्जनं' । ^{११} B 'नी' । ^{१२} B 'महाशक्तिः' ।

^{१३} B 'सदा' । ^{१४} D 'यन्त्र' । ^{१५} B D 'स्य' ।

काली माया तु सा शक्तिर्विम्बायप्रतिविम्बका^१ ।
 कालीव्यापकसच्छाया महाकालः प्रकीर्तितः ॥ ९५ ॥
 महाफालात् भवेन्माया सा प्रोक्ता^२ मुवनेश्वरी ।
 ब्रह्मविष्णवा^३ दयो देवि तत्रोत्पन्ना महेश्वरि ॥ ९६ ॥
 लोकपालस्ततो जाता वाग्भवा मातृकाः स्मृताः ।
 अथैकगुणिता देवि प्रथमाक्षरसम्भवा ॥ ९७ ॥
 अविनाशत्वलोपेन^४ तेन चाक्षररूपता ।
 शक्त्या विना शिवे सूक्ष्मे नाम धाम न विद्यते ॥ ९८ ॥
 सर्वथा तु भवेच्छक्तिरानन्दधनगोचरा ।
 ब्रह्मरूपचिदानन्दा परब्रह्मैव केवलम् ॥ ९९ ॥
 प्रकृतौ विद्यमानायां विवृतिर्न बलीयसी^५ ।
 प्रकृतिः परमा शक्तिर्विवृतिः प्रतिविम्बता^६ ॥ १०० ॥
 आया कृष्णा महाकाली द्वितीया सुन्दरी स्मृता ।
 रक्तवर्णा महेशानि तृतीया बालभैरवी ॥ १०१ ॥
 चतुर्थी पंचमी विद्या यस्याम्यासात्तु कालताम् ।
 प्रपञ्चमूला सा शक्तिः^७ प्रपञ्चेशी प्रकीर्तिता ॥ १०२ ॥
 तन्मायारूपधारित्वं प्रपञ्चात्मा^८ शिवो^९ भवेत् ।
 त्रिनेत्रा त्रिगुणा जाता त्रिगुणात्मा तथेश्वरः ॥ १०३ ॥
 ततः सदाशिवो जातस्तत्कृपादेशतः शिवे ।
 तत्रस्था परमेशानि सौन्दर्यगुणसंयुता ॥ १०४ ॥
 सुन्दर्यस्तु प्रपञ्चोऽस्ति निर्गुणेन प्रपञ्चता ।
 आद्या श्रीनिर्गुणा काली बाध्यातीता परात्परा ॥ १०५ ॥

^१ B प्रोक्ता । ^२ B व्यापि । ^३ B D N तः । ^४ B शक्तिः, D जाता ।

^५ B विद्या, D विम्बा । ^६ D only । ^७ D स्वरू । ^८ D तावच्छ । ^९ C मिलीयते ।

^{१०} C जा । ^{११} D सिद्धिः । ^{१२} D दृष्ट । ^{१३} D वे ।

प्रकर्षेण ॥ पंचाना संयोगो युगपद्भवेत् ।
 प्रपञ्चेशी तेन विद्या सुन्दरी परिकीर्त्तिता ॥ १०६ ॥
 यदारम्य धृतं रूपं सुन्दरं सुमनोहरम् ।
 तदारम्य प्रपञ्चोऽयं संजातः परमेधरि ॥ १०७ ॥
 शक्तिकोणे महेशानि ब्रह्माण्डानामनन्तकम् ।
 सर्वं सिष्टति देवेशि जगदेतच्चराचरम् ॥ १०८ ॥
 तस्याः^१ कुण्डलिनी शक्तिरक्षोभ्यनागरूपिणी ।
 स्वेच्छया गुणिता देवि स्वेच्छावर्णस्वरूपिणी ॥ १०९ ॥
 ब्रह्माण्डगोले देवेशि काल्या तस्यै प्रदर्शितः ।
 ब्रह्मगोले विष्णुगोले रुद्रगोलस्तृतीयकः ॥ ११० ॥
 लोकैरागोले देवेशि देवगोलेस्ततः^२ शिवे ।
 ततो हि ऋषिगोले हि क्रमाद्गोला^३श्च कोटिशः ॥ १११ ॥
 परब्रह्माच्च प्रकृतिः प्रतिबिम्बस्वरूपिणी ।
 महत्त्वं ततो जातं अहङ्कारस्ततः परम् ॥ ११२ ॥
 आकाशास्तु ततो जातस्ततो वायुः प्रकीर्त्तितः ।
 ततोऽग्निश्च प्रजातोऽत्र अग्रेरापः प्रकीर्त्तिताः ॥ ११३ ॥
 पानीयात् पृथिवी जाता ततश्चौषधयः शुभाः ।
 औषधीभ्यो भवेदन्नं अन्नात् प्राणः प्रकीर्त्तितः ॥ ११४ ॥
 प्राणाज्जीवो हि सञ्जातो जीवात्मपरमात्मकौ ।
 ब्रह्मविम्बात्सर्वमेतज्जगदेतच्चराचरम् ॥ ११५ ॥
 अत एव भवेद्ब्रह्म जगदेतच्चराचरम् ।
 भावनावशतां यातो ब्रह्मरूपः सनातनः ॥ ११६ ॥
 जीवः कीटस्ततो मृद्नी मृद्नी कीटो न वै शिवे ।
 जीवो ब्रह्म पुनर्ब्रह्म ततो^४ ब्रह्म पुनश्च सः^५ ॥ ११७ ॥

^१ D *स्य ।

^२ B *ध ।

^३ D *द ।

^४ B *स्ततो, N नतो ।

^५ B D पुनः पुन ।

पुष्पद्रवात् पात्रयोगात् बहौ चोष्णालकं यथा ।
 केवलं तु जलं देवि यदि बहौ प्रदीयते^१ ॥ ११८ ॥ ✓
 वह्निनाशो भवेदेवि नात्र कार्या विचारणा ।
 देहपात्रस्य संयोगात् परमान्मा च देवता^२ ॥ ११९ ॥ ✓
 सौख्यं दुःखं जयो लामोऽहङ्कारो दम्भ एव च ।
 मोहः कामः क्षुधा जृम्भा पिपासा स्पर्शनं गतिः ॥ १२० ॥
 सर्वमेतन्महेतानि तद्भाजानं महेश्वर ।
 तत्र^३ ज्ञाने समुत्पन्ने न सौख्यं न च दुःखता ॥ १२१ ॥
 देहाभिमाने गणिते विदिते परमात्मनि ।
 न सौख्यं न च वै दुःखं परब्रह्मैव केवलम् ॥ १२२ ॥
 यथा दा^४हो वह्निशक्तिर्बहौ तिष्ठति पार्वति ।
 तद्ब्रह्म जीवमात्रे सदा तिष्ठति पार्वति ॥ १२३ ॥ ✓
 विस्फुलिगा यथा बहेर्नानास्थलगता भवेत् ।
 जले नाश्वत्ता यान्ति^५ तृणे बर्हिष्णुता भवेत्^६ ॥ १२४ ॥ ✓
 काष्ठे स्फुलिगतां यान्ति जीवे ब्रह्म तथा शिवे ।
 पात्रयोगात् सर्वमेतत् जललामादिकं शिवे ॥ १२५ ॥ ✓
 न सौख्यं न च वै दुःखं परब्रह्मैव केवलम् ।
 तज्ज्ञानं मन्ययोगेन स्फुटं भवति पार्वति ॥ १२६ ॥
 कामक्रोधादिभिर्युक्ते जीवरूपे परामनि ।
 अन्ययोगात्^७ महेतानि दुःखं भवति नान्यथा ॥ १२७ ॥
 मनोऽन्यत्र शिवो^८ अन्यत्र कथं योगो भवेत् शिवे ।
 अन्ययोगे समारब्धे ह्रीसङ्गद्येयदा भवेत् ॥ १२८ ॥

^१ B प्रदीयते ।^२ B मात्मानं जीवता ।^३ B तत्र ।^४ B दाह ।^५ CN दे ।^६ CN ति ।^७ N वह्नि हुताग्निने; शिवे ।^८ B N ने ।^९ N मा ।

विनाशाद्वायुरोषस्य देहनाशादिकं भवेत् ।

मन्त्रयोगे भावनायां न तथा परमेश्वरि ॥ १२९ ॥

• यावद्धि भावना जाता तावदेवो महेधरः ।

भावना गळिता चेत् स्यात्तदा जीवेश्वरो नरः ॥ १३० ॥

अत्रैव नियमो नास्ति तत्रावबिः प्रयौर्चितः ।

परब्रह्माय^१ वा जीवो ह्योरेकतरः शिवे ॥ १३१ ॥

^२इति संक्षेपतः प्रोक्तं अकाराक्षरतत्त्वकम् ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमपटले श्रीबद्धोभ्यमहोपतारारसवादे
ग्रन्थप्रवर्तने नाम प्रथमः पटलः ।

^१ B 'क्षेऽपि । ^२ C ततः ।

द्वितीयः पटलः ।

उग्रतारोवाच ।

अक्षोभ्य श्रोतुमिच्छामि यत् पूर्वं सूचितं त्वया ।
तन्मे कथय देवेश यद्यहं तत्र बद्धमा ॥ १ ॥

अक्षोभ्य उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च महोमे शृणु साम्प्रतम् ।
ब्रह्मभूम्यन्तकं प्रोक्तं भूमिब्रह्माण्डकं^१ शिवे ॥ २ ॥
संहारे जायते देवि तत्र छीनं जगद्भवेत् ।
चतुर्वक्त्रविधिं देवि प्रमुखीकृत्य शाम्प्रतम् ॥ ३ ॥
कोटिवक्त्रा^२न्तर्पर्यन्तं^३ ब्रह्माणः सन्ति गोलके^४ ।
चतुर्वक्त्रं तु भूगोलं ब्रह्माण्डाख्यं च कोटिजे ॥ ४ ॥
ब्रह्माण्डानामयानन्त्यमेवं तिष्ठति पार्वति ।
अनन्तकोटिब्रह्माण्डनायिका नीलशारदा^५ ॥ ५ ॥
ब्रह्मगोलं च तदधः सुन्दरीगोचरं भवेत् ।
भूगोलं परमेशानि भुवनागोचरं भवेत् ॥ ६ ॥
अधिकाटे हि मन्दतः^६ सुन्दर्या एव पार्वति ।
महाविद्या कोटिसंख्या तन्मध्ये गोलगोचरा ॥ ७ ॥
अथ वै राजराजेशी महापरमसुन्दरी ।
एकस्मिन् समये देवि गोलोत्पत्तिपरायणा ॥ ८ ॥
तस्यां^७ द्वीपं मेहशानि संव^८ीतश्रीतं पर्वीत ।
न्यासत्रायादिकं देवि पञ्चाङ्गानामनेकतः ॥ ९ ॥

^१ N * के । ^२ C चक्र * । ^३ B * न्या । ^४ C * के ।

^५ B अलक्ष्मिणा ।

* B संवर्त । * N तस्मात् । * N * वं । * N * र्णा * ।

तथैव निर्मितं देवि कालिकाज्ञानुसारतः ।
 प्रप्यहं क्रियते यद्यत्तत् सर्वं कालिकाप्रतः ॥ १० ॥
 गत्वा च कथ्यते देवि सुन्दर्या निलमेव तु ।
 कालीतारामयं ब्रह्म तदग्रे कथ्यते शिवे ॥ ११ ॥
 भूगोलो हि महेशानि त्रिःस्कन्धे सूचितो मया ।
 ममैव लेशसजाता मुनयः शङ्करादयः ॥ १२ ॥
 चित्त^१स्कन्धे महेशानि^२ब्रह्माण्डादयः प्रकीर्तितः ।
 भूगोलानां च पञ्चाशत् फोटिसंख्या महेश्वरि ॥ १३ ॥
 न्यूतं^३संस्कृतैस्तु ब्रह्माण्डगोलके भवेत् ।
 पञ्चाशच्छताविस्तीर्णो भूगोलः परिकीर्तितः ॥ १४ ॥
 भूगोलस्तु महेशानि कदम्बवृक्षमुपमप्रमः^४ ।
 सदा भ्रमति देवेशि क्रियापञ्चक^५संयुतः ॥ १५ ॥
 घटाकारो महेशानि ध्रुवद्वयसमन्वितः ।
 दक्षध्रुवे मुखं देवि वामे बुध^६मुखाकृतिः^७ ॥ १६ ॥
 कम्बुग्रीवो घटः प्रोक्तः श्रीचक्रकलशः स्मृतः ।
 विंशत्संख्यादयः शब्दाः सदैकत्वे व्यवस्थिता ॥ १७ ॥
 शतान्तान्ता निगदिता संख्या साहस्रलक्षके^८ ।
 दशसंख्या प्रयोक्तव्या कौश्यादौ शतमानकम् ॥ १८ ॥
 अर्बुदे तु सहस्रं स्यात् खर्वे लक्षामिध भवेत् ।
 एवं क्रमेण देवेशि परार्थान्तं महेश्वरि ॥ १९ ॥
 अक्षरादि^९समायुक्तो दक्षे न्यूना भवेच्छिष्टे ।
 उत्तरे त्वाधिका देवि यथायोगेन योजयेत् ॥ २० ॥

^१ B 'की' । ^२ D N चतु' । ^३ N पुन । ^४ C D कदम्बप्रस पर ।
^५ D 'वन्यक' । ^६ C 'तद्वर्ष', D बुध' । ^७ Except C all the MSS. add
 a line वामे बुध (च in N B) महेशानि दक्षे बुध (च in B N) मुखाकृति । ^८ D 'क' ।
^९ B N अक्षोभ्यादि', D अम्यादस' ।

कदम्बकुसुमं देवि श्रीचक्रवाटिकागतम् ।
 तद्वाटिकासेचनार्थं कम्बुमीवाशुतो घटः ॥ २१ ॥
 छत्राकारेण देवेशि परितो नक्षत्रगोलकम् ।
 तत्तद्विम्बे^१ महेशानि महाश्रीचक्रनायिका ॥ २२ ॥
 सदा विष्टति देवेशि नात्र काय्या विचारणा ।
 परमाणुरणुधैव द्व्यणुकत्र्यणुक^२ एव च ॥ २३ ॥
 लवस्तुटिः कला चाष्टा निनेयः स्वाप्त एव च ।
 ततः क्षणं महेशानि तनयैर पङ्क मवेत् ॥ २४ ॥
 तन्मण्डिमंया नाडी स्यादिति सक्षेपतो मतम् ।
 घटिका च मुहूर्त्तञ्च ग्रहो दिवमस्तया ॥ २५ ॥
 अहोरात्रस्ततः^३ पञ्चो मानधैव तत ऋतुः ।
 अयनं वस्तरयुगे प्रत्ययधनुषनकः ॥ २६ ॥
 चतुर्युगानामेकं हि महद्युग^४मितीरितम् ।
 एकसर्ततिमिधैव मनुरेकः प्रवर्धितः ॥ २७ ॥
 चतुर्दशैव सप्तम्या मननस्तु चतुर्दश ।
 इन्द्राद्यतुर्दश शिवे तथैव परिधीर्तिनाः ॥ २८ ॥
 चतुर्युगसहस्राणि त्रयाहः परिधीर्तिवन् ।
 तावद्युगानि वै राज्ञो दिवा इन्द्राद्यतुर्दश ॥ २९ ॥
 वृक्ष^५कीटे प्रस्तराद्य^६ कृणानि कृमयस्तथा ।
 त्रयाण्डगोळे^७ यच्चिद्वित् जात संवायमानकम् ॥ ३० ॥
 ऐक्यकारमिन्द्रव्य तेषां च परिधीर्तिवन् ।
 योऽत्रात्^८ त्रयाण्डपर्यन्तं प्रयवार्थं भविष्यति ॥ ३१ ॥

^१ B 'एन' । ^२ B N 'द्विन्दो' च । ^३ D N 'च' । ^४ B 'दया' ।

^५ 'महद्युग' may be suggested. ^६ D 'मन्' । ^७ B 'एन' । ^८ D 'मन्' के च ।

^९ D '२' ।

मनवस्तु तथैवोक्ता^१ पक्षश्चैव तथा^२ भवेत् ।
 मासर्तुश्च महेशानि त्वयनं हायनं ततः ॥ ३२ ॥
 एवं हि शतवर्षाणि ब्रह्मायुः परिकीर्तितम् ।
 विधीनां दशसाहस्रं विष्णोर्दिवस ईरितः ॥ ३३ ॥
 पक्ष^३मासादि वर्षादि ज्ञातव्यं परमेश्वरि ।
 दशसाहस्रवर्षाणि विष्णोरायुः प्रकीर्तितम् ॥ ३४ ॥
 तल्लक्षायुः शिवस्याथ तद्द्वैगुण्यमयैश्वरम् ।
 सदाशिवस्य तल्लक्षं^४ गणना तु^५ परात्परे^६ ॥ ३५ ॥
 तदुत्तरं^७ महेशानि स्वराट्^८ चक्रं भविष्यति ।
 विराट्चक्रं तद्द्विगुणात्^९ सर्वराट् द्विगुणात्ततः^{१०} ॥ ३६ ॥
 सर्वराट्चक्रं देवि ततः शून्यं भविष्यति ।
 ततः शून्या परा रूपा श्रीमहासुन्दरी कला ॥ ३७ ॥
 सुन्दरी राजराजेशी महाब्रह्माण्डनायिका ।
 महाशून्या ततस्तारा तद्द्वैगुण्यक्रमेण च ॥ ३८ ॥
 मुक्तौ^{११} संयोग्य सर्वं तु महासुन्दर्यनन्ततः ।
 एवं हि शतवर्षाणि महा^{१२}प्रलयकारिणी ॥ ३९ ॥
 महाप्रलयनामा तु सकृदेव प्रवर्तते ।
 महाप्रलये जाते ततः शून्यं भविष्यति ॥ ४० ॥
 ब्रह्मरूपा परानन्दा केवला तारिणी परा ।
 सर्वं तस्या तु संलीनं तद्रूपं^{१३} सर्वमेव तु ॥ ४१ ॥
 एवं देवि महाशून्यं महादक्षिणकालिका ।
 व्याप्य तिष्ठति देवेशि शून्यं कृष्णस्वरूपकम् ॥ ४२ ॥

^१ B D तथा प्रोक्ता । ^२ C * तो । ^३ B यथा । ^४ B N * वे तद्वचकं ।

^५ B न, DN तत् । ^६ D N * परा परे । ^७ C तदुत्तरं । ^८ N स्वा* । ^९ BC * णं ।

^{१०} B णं ततः, C * णान्तरकम् । ^{११} B * च्या । ^{१२} C D ब्रह्म* । ^{१३} D * द्रुपं ।

इति संक्षेपतः प्रोक्तं रचनां^१ गोलके शृणु ।
 आणव्यं^२ कर्मणं चैव मायाप्रकृतिमेव च ॥ ४३ ॥
 अहङ्कारः पञ्चमः स्यात् सृष्टिस्थितिलयस्तथा ।
 प्रधानानुग्रहो देवि व्यवस्थां शृणु यत्नतः ॥ ४४ ॥
 आणव्यं जीवमात्रं स्याद्ब्रह्मविष्णोश्च कर्मणम् ।
 मायाम्^३ लस्तु रुद्रस्य^४ प्राकृतस्तु तथेश्वरे^५ ॥ ४५ ॥
 सदाशिवस्याहङ्कारः परशम्भोर्ने किञ्चन ।
 सृष्टिस्थितिलयश्चैव तिरोधानं त्वनु^६ ग्रहः ॥ ४६ ॥
 क्रमेण पञ्चकं जातं परशम्भोस्तु मायया ।
 वर्णाख्या चैव मात्राख्या तत्त्वाख्या तदन्तरम् ॥ ४७ ॥
 मन्त्राख्या भुवनाख्या च कलाख्या ऋतुसंज्ञकः ।
 अयमख्या त्रिधा प्रोक्तस्त्वचिरे^७ ह क्रमेण च ॥ ४८ ॥
 आधि^८ भूतं चाधिदैवं देहचक्रं तयाण्डके ।
 त्रिधा तु कथितं देवि रचनां शृणु यत्नतः ॥ ४९ ॥
 पुरीषद्वकमध्यगता लङ्काचीनरुमेण च ।
 लङ्कापुर्व्यभिधो देवि मध्यभागे प्रतिष्ठितः ॥ ५० ॥
 परितः समभागत्वान्मेरुकार्यं नियोजिता ।
 लङ्कातो दक्षभागे तु सप्त वै सागराः स्मृताः^९ ॥ ५१ ॥
 तत्र द्वीपा महेशानि संख्या तद्यदशैव तु ।
 समुद्राः सप्त देवेशि सागरास्ते प्रकीर्तिताः ॥ ५२ ॥
 स्वादूदकास्ते देवेशि तत्र वै बहवानलः ।
 तदन्ते मरुकाः^{१०} प्रोक्ता मध्ये भोगवती पुरी ॥ ५३ ॥

^१ D रचनं । ^२ C * नन्त्यं, B * णवः । ^३ C * म* । ^४ C * द्रैव्यः ।

^५ D महेश्वरिः । ^६ D * नमनो* । ^७ D त्वां च दे* । ^८ B * दि* । ^९ B सागरास्ते
प्रकीर्तिताः । ^{१०} C वरुणाः ।

लङ्का तु भूमिमध्यस्था सर्वतो हि समा शिवे ।
 गन्धमादनपार्श्वे तु^१ हिममेरुः प्रकीर्तितः ॥ ५४ ॥
 तदुत्तरे स्वर्गभूमिस्तत्र लोकाः प्रतिष्ठिताः ।
 उपर्यधस्ताह्योकाश्च शतकदया^२ समन्विताः ॥ ५५ ॥
 दक्षोत्तरे भुवद्वन्द्वं ब्रह्माण्डं तत्र वै स्थितम् ।
 अघस्तात् सप्तपातालं सप्तलोकास्तदूर्ध्वके ॥ ५६ ॥
 एवं लोकत्रयं जातं तदण्डं परिवर्त्तते ।
 ग्रहनक्षत्रसूर्यस्य सोमस्येन्द्रस्य दिग्ग्रहाः ॥ ५७ ॥
 एतद्धामाः^३ समाख्याता मध्ये तु किलरादयः ।
 ब्रह्मविष्णुशिवादीनां ततो लोकाः प्रकीर्त्तिताः ॥ ५८ ॥
 ईश्वराख्यस्ततो देवि ततश्चैव सदाशिवः ।
 ततो हि दण्डिनीनाथलोकश्च^४ परिकीर्त्तितः ॥ ५९ ॥
 मंत्रिण्यंवा^५ गृहं तत्र सप्तप्राकारभूषितम् ।
 परापरं ततः प्रोक्तं ततश्चैव परात्परम् ॥ ६० ॥
 परातीता ततः प्रोक्ता चित्परा तदनन्तरम् ।
 सप्तमं श्रीपुरं^६ देवि तदूर्ध्वं कोटियोजनम् ॥ ६१ ॥
 चतुरस्रं कोटिलक्षं योजनं तारिणीपुरम् ।
 नवप्राकारसंयुक्तं अनन्तायामवित्पुत्रम् ॥ ६२ ॥
 कालचक्रं तत्र देवि कालनित्या^७ क्रमेण च ।
 कालनित्यापुरे देवि श्रीचक्रं परिनिष्ठितम् ॥ ६३ ॥
 तत्र बिन्दौ महेशानि निर्वाणाख्यं पुरं भवेत् ।
 तद्विन्दौ परमेशानि शाम्भवाख्यं पुरं भवेत् ॥ ६४ ॥
 तद्विन्दौ राजसं देवि शान्त्यतीतं कलायुतम् ।
 चतुष्कश^८ वसंयुक्तपर्यङ्केन सदाशिवम्^९ ॥ ६५ ॥

^१ N 'न' । ^२ D 'स्वस्वरहा' । ^३ C 'नामा, D 'श्रमा । ^४ D 'स्य । ^५ MSS
 मुद्रिण्यं वा । ^६ D 'री । ^७ D 'विद्या' । ^८ BCN 'क्षि' । ^९ BCN 'व' ।

तत्र कामकलातीतं महाकामेश्वरं परम् ।
 तत्पर्यङ्गे महेशानि शान्त्यतीतां कलां पराम् ॥ ६६ ॥
 नवात्मकेशरीमम्बां कोटिप्रहाण्डनायिकाम् ।
 सर्वाङ्ग^१मेतद्ब्रह्माण्डं कीर्तितं परमेश्वरि ॥ ६७ ॥
 कलाप्राकारसंयुक्तं श्मशानं तत्र पार्वति ।
 प्रत्यालीटपदारूपं च तत्र श्रीतारिणीपुरम् ॥ ६८ ॥
 चतुष्पष्टिशूलं^२ शुक्लमनन्ता^३यामविस्तृतम् ।
 श्रीदक्षिणाश्मशानं च श्मशानाष्टकमेव तत्^४ ॥ ६९ ॥
 परितो देवदेवेशि शतद्वारसमन्वितम् ।
 कोटिप्रहाण्डप्रेतैस्तु भूषितं भैरवीयुतम् ॥ ७० ॥
 त्रिशुलिखर्षट्पद्माः^५ शरभैः संयुतं शिवे ।
 महाज्वालानलैर्दातुं मुण्ड^६किन्दुविभूषितम् ॥ ७१ ॥
 सप्त^७प्रेतगता काली दक्षिणा तत्र तिष्ठति ।
 तदाहया घनुर्वेदाः सुन्दरीद्वारि संस्थिताः ॥ ७२ ॥
 सुन्दरीद्वारि देवेशि चतुर्वेदाः पङ्क्तयः^८ ।
 ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदो ह्यथर्वणः ॥ ७३ ॥
 शिक्षा कल्पो व्याकरणं छन्दो ज्योतिर्निरुक्तकम् ।
 पङ्क्तमिति संप्रोक्तं तथा षट्दर्शनानि च ॥ ७४ ॥
 पञ्चानाया महेशानि तथा षट्शाम्भवं^९शिवे ।
 कादिहादिरुमेणैव द्विविधं परिकीर्तितम् ॥ ७५ ॥
 कादावष्टादशविधं हादावष्टादश प्रिये ।
 उपवेदचतुष्कं च तदारूपं शृणु पार्वति ॥ ७६ ॥
 ऋग्वेदस्य घनुर्वेदः शाखाभिः परिभूषितः ।

^१ C *द्य*, D *न्य* । ^२ D *शूल* । ^३ C *कं* ।

^४ B D N तत्र पुनः । ^५ B *द्य* । ^६ D शन* । ^७ D मण्डला* ।

^८ B D N स्वहृन्काः, C सचन्द्रः । ^९ B *वी* । ^{१०} B *वी* ।

आयुर्वेदो यजुर्वेदाच्छाखाशतकसङ्कुलः ॥ ७७ ॥
 सामवेदस्य गान्धर्ववेदः प्रोक्तो महेश्वरि ।
 शाखामिर्भूयितो देवि कालप्रियकरः परः ॥ ७८ ॥
 अथर्वणस्य निगमस्तच्छाखामिर्विभूयितः ।
 पंचाशद्वै महामागो निगमः परिकीर्तितः ॥ ७९ ॥
 सप्तप्रकाशिकाद्वारि त्रिलोके त्रिक्रमेण च ।
 चतुष्पदं ब्राह्मणानां त्रिपदं क्षत्रजन्मिनाम् ॥ ८० ॥
 अथर्वणे नाधिकारः क्षत्रियाणां कदाचन ।
 तत्कर्मचरणं देवि ब्राह्मणद्वारतश्चरेत् ॥ ८१ ॥
 संस्कार एव तुर्यस्य^९ क्षत्रियाणां द्विजेश्वरः^{१०} ।
 चतुष्पदा^{११} ब्राह्मणाः स्युस्त्रिपदाः^{१२} क्षत्रियाः स्मृताः ॥ ८२ ॥
 चतुर्दशमहामारः^{१३} स्वर्गे श्रीमुन्दरीगृहे ।
 बिक्रमहामारः^{१४} संख्या च पाताले पद्मिनीगृहे ॥ ८३ ॥
 तत्त्वसंख्यमहामारो^{१५} मर्त्यलोके^{१६} प्रतिष्ठितः ।
 सिद्धानां नवनाथानां देवा^{१७} नामोषस्तन्निधौ ॥ ८४ ॥
 सरस्वतीगृहे देवि क्रमात्ति^{१८} ष्टति पार्वति ।
 शार्ङ्गं शैवं गाणपतं सीरं वैष्णवमेव च ॥ ८५ ॥
 बौद्धं तु देवदेवेशि तारापद्दर्शनानि च ।
 वैदिकं चैव सौरं च गाणपत्यन्तमेव^{१९} च ॥ ८६ ॥
 बौद्धं तु देवदेवेशि त्रिपुरादर्शनानि च ।

^१ D ग^१ । ^२ B^२ ली । ^३ D N शुच्छाभिः । ^४ D N शाखाभिश्च ।

^५ C^५ य^५ । ^६ D सामग^६ । ^७ D^७ ति^७, C^७ वि^७ । ^८ D कर्त्तव्यं । ^९ D^९ राः ।

^{१०} B^{१०} वेदा^{१०} । ^{११} B^{११} वेदा^{११} । ^{१२} B D^{१२} वः । ^{१३} B D^{१३} व^{१३} । ^{१४} B D^{१४} वे ।

^{१५} B महत्य^{१५}, C N B मृत्यु^{१५} । ^{१६} B D वेदा^{१६} । ^{१७} D^{१७} मस्ति^{१७} ।

^{१८} B च एव ।

चान्द्रं स्वायंमुवं जैन चीनं नीलं महेश्वरि ॥ ८७ ॥
 छिन्नायट्दर्शनान्यवे कीर्त्तितानि त्रिधा शिवे ।
 दर्शनत्रितयं देवि कालीविद्याप्रगोचरम् ॥ ८८ ॥
 अष्टादशपुराणानि तथैवोपपुराणकम्^१ ।
 वेदस्य गदितं देवि उपवेदस्य पार्वति ॥ ८९ ॥
 अष्टादशपुराणानि तथैवोपशमामि च ।
 एकवीरा च त्वरिता^२ कालिका सुन्दरी तथा ॥ ९० ॥
 छिन्ना मातङ्गिनी चैव गणेशार्काः प्रकीर्त्तिताः^३ ।
 बगला मालिनी तारा त्रिजटाऽक्षोभ्यकाण्डके ॥ ९१ ॥
 बटुकः सुन्दरः शम्भुः शाम्भुस्तु नवामकः ।
 अष्टादशपुराणानि उपसंख्यानं पार्वति ॥ ९२ ॥
 श्रुतिर्वेदश्च देवेशि उपवेदश्च वै स्मृतिः ।
 चतुःषष्टिकला देवि चतुःषष्टिर्हि सिद्धयः ॥ ९३ ॥
 तयोपनिषदोऽन्यत्र द्विपञ्चाशन्महेश्वरि ।
 उपदिष्टानि देवेशि चतुःषष्टि भवन्ति च ॥ ९४ ॥
 सूक्तानि त्रिसहस्राणि ताण्डवानां शतं शिवे ।
 त्रिशतं कौशलाः प्रोक्ताः कौमुदी तु कलामिषा ॥ ९५ ॥
 दीपिकानां चतुःषष्टिः प्रकाशानां च सप्ततिः ।
 सांख्यायनानां पञ्चाशत् सुराणां पञ्चकं शिवे ॥ ९६ ॥
 वार्त्तिकानां द्वयं देवि तन्त्रराजद्वयं शिवे ।
 नित्यापोदशतन्त्राख्यं खण्डाष्टकसमन्वितम् ॥ ९७ ॥
 हादिकादिमतत्वेन हादिकादिक्रमेण च ।

^१ B स्व । ^२ C ° समानि च । ^३ C omits two lines. ^४ D एकाग्रं
 च चरिता । ^५ D ° कालिके तत । ^६ B परिशि । ^७ D यु । ^८ D द्वि ।
^९ N पूर्वा ।

पूर्वार्धं चोत्तरार्धं च मिलित्वा तु विराड्मतम् ॥ ९८ ॥

शक्तिसंगमनामानं तन्त्रराजं कहात्मकम् ।

चतुःखण्डसमायुक्तं तन्त्रराजोत्तमोत्तमम् ॥ ९९ ॥

पंचाशदध्याये^१र्युक्तं पट्कपंचकसंयुतम् ।

एवं क्रमेण देवेशि तन्त्राण्यान्नायके शिवे ॥ १०० ॥

आधारभूतं देवेशि सूक्ष्म^२ब्रह्माण्डमत्र^३ तु ।

अनेकानि च देवेशि ब्रह्माण्डानि च मध्यतः^४ ॥ १०१ ॥

तस्योपरि महेशानि ब्रह्माण्डक^५लिकाकृतिम् ।

जन्मुद्गीपे यदामासस्तदा द्वीपेश्वरो भवेत् ॥ १०२ ॥

विश्वरूपक्रमेणैव देहमात्रप्रगोचरम् ।

दिशारात्रिमहेशानि नराणां पटिनाडिभिः ॥ १०३ ॥

पितृणां तु महेशानि मासद्वितयमेव च ।

ऋतुमात्रे दिशारात्रिः सिद्धानां परिकीर्तिता ॥ १०४ ॥

देवानां तु महेशानि हायन^६द्वितयं भवेत् ।

दक्षिणाह्नयो भवेद्वात्रिस्तदन्यो^७ दिवसो भवेत् ॥ १०५ ॥

कालिकाया महेशानि पटिशून्ये तु नाडिका ।

नाडिपटिमिरेवात्र दिवसः परिकीर्तितः ॥ १०६ ॥

एवं क्रमेण देवेशि सर्वदा शून्यमध्यगा ।

अविनाशी सदा स्थाता कोटिब्रह्माण्डचर्चणा ॥ १०७ ॥

राजदन्तद्वये देवि ब्रह्माण्डानामनन्तकम् ।

स्थूलसूक्ष्मप्रभेदेन द्विविधं परिकीर्तितम् ॥ १०८ ॥

कालनित्या महेशानि सर्वदा व्याप्य तिष्ठति ।

^१ DN ह्यं । ^२ BCN * हृदये * । ^३ C लक्षा^३ ; D शिखा^३ । ^४ D * मेव ।

^५ B * मः । ^६ B * का * । ^७ C * नं । ^८ C * दान्या ।

विंशत्ता^१हस्रकं सप्तशती पट्त्रिंशदीरिता^२ ॥ १०९ ॥

कालनित्या महेशानि परमाष्वादिरूपिणी ।

पठ^३मध्ये घटीमध्ये कालनित्या प्रकीर्तिता ॥ ११० ॥

सपादघटिका रूपा रात वै वासराः स्मृताः ।

मुहूर्त्तरूपो देवेशि पञ्चधात्र प्रकीर्तितः ॥ १११ ॥

तद्द्वयेन भवेन्मासस्तद्द्वयं ऋतुरेव च ।

तत्त्रयं त्वयनं देवि तद्द्वयं हायनं भवेत् ॥ ११२ ॥

प्रत्येकं व्याप्य देवेशि कालनित्या प्रकीर्तिता ।

परमाणुं समारम्य हायनान्तं महेश्वरि ॥ ११३ ॥

कालनित्या च संव्याप्य तिष्ठति परमेश्वरि ।

मुहूर्त्ताख्यपदे देवि नाडीद्वयमुदीरितम् ॥ ११४ ॥

मुख्यमानेन देवेशि सार्द्धनाडीद्वयं भवेत् ।

दिनसप्तकमध्ये तु देवेशि वासराः स्मृताः ॥ ११५ ॥

दिनपञ्चदशान्तं च तथा मासान्त^४कं शिवे ।

आयन्तमयनान्तं च हायनान्तं महेश्वरि ॥ ११६ ॥

स्थूलमानमिदं प्रोक्तं शृणु पारायणक्रमम् ।

दिनतो वारतः पक्षात् मासात् पट्त्रिंशता दिनैः ॥ ११७ ॥

स्थूलसूक्ष्मप्रमेदेन राशिजग्रादिकं भवेत् ।

सप्ता प्रह्लादिकं देवि सर्वमेतत् प्रवर्त्तते ॥ ११८ ॥

यः संक्रमो विद्यमानः^५ स राशिः प्रातरेव^६ तु ।

सूक्ष्मा राशिरियं प्रोक्ता प्रेतानां त्व^७जुराशिका ॥ ११९ ॥

पलमात्रं भवेद्द्वयं स्थूले तु षष्टिनाभिभिः ।

^१ D स^१ ।

^२ D^२ देवताः ।

^३ C जल^३ ।

^४ N^४ मानन्दमा^४ ।

^५ C^५ त्व^५ ।

^६ C^६ पञ्च^६ ।

^७ C^७ शमानं ।

^८ D प्रभवेत् ।

^९ B प्रोतह्यात्तं,

D प्रेतादान्तं, C प्रेताहन्ते ।

पल्लवं घटील्लं मुहूर्तं प्रहरे शिवे ॥ १२० ॥
 त्रिशनाडीक्रमेणैव दिवारात्रिकमेण च ।
 लग्नमेतन्निवा प्रोक्तं राशिसंक्रम^१मूलतः ॥ १२१ ॥
 लग्नं तात्कालिकं प्रोक्तं चतुर्धाऽऽत्र ग्रहाः शिवे ।
 मुनिनन्दरवीन्द्रैश्च स्थूलसूक्ष्मप्रभेदतः ॥ १२२ ॥
 सूर्योदये तु यो वारस्तद्धारश्च ग्रहाच्चतः ।
 पलनाडीक्रमेणैव ग्रहाणां परिवर्तनम्^२ ॥ १२३ ॥
 सूर्योदये तु यो वारस्तद्धारो वासरः स्मृतः
 अहोरात्रं घटी देवि पलयाममुहूर्तकैः ॥ १२४ ॥
 ब्रह्मादिदेवजातीनां यो भोगो कर्ममात्रतः ।
 मनुष्याणां स भोगो हि वारस्तत्र भवेत् शिवे ॥ १२५ ॥
 सूक्ष्ममानेन देवेशि स भोगः परिवर्तते ।
 सूक्ष्मज्ञानं समासाद्य स्थूलज्ञानं ततश्चरेत् ॥ १२६ ॥
 तात्कालोदयवर्णस्य फालनित्याविधौ शिवे ।
 संयोगश्च प्रकर्त्तव्यः सा प्रोक्ता तृदयाक्षरी ॥ १२७ ॥
 उदयाक्षरसंयोगः फालनित्याविधौ शिवे ।
 गुणनेन चरेद्देवि सा तु कालेश्वरी भवेत् ॥ १२८ ॥
 दिग्क्षरस्य भंयोगः कालनित्याविधौ यदा^३ ।
 तदा दिगीश्वरी प्रोक्ता त्वरितं फलदायिनी ॥ १२९ ॥
 पृच्छ^४ 'कादूर्ण'संयोगात् कालनित्याविधौ यदा ।
 तदा जीवेश्वरी प्रोक्ता सर्वजीवप्रसाक्षिणी ॥ १३० ॥
 सया मासरुमेणैव मासः पञ्चविधो भवेत् ।
 चान्द्रसाधननाक्षत्रसौरबार्हस्पत्यक्रमात् ॥ १३१ ॥
 पौर्णिमात् पौर्णिमान्तो हि चान्द्रमासः प्रकीर्तितः ।

^१ D * लग्नं, C * मन्त्रं । ^२ D * कीर्तनम् । ^३ B शिवे । ^४ C * चतुः ।

* N सत्यं * ।

चन्द्रदर्शात् चन्द्रदर्शं दिवा ^१चान्द्रः प्रकीर्तितः ॥ १३२ ॥
 अगामारम्य देवेशि पुनः सा वै यदा भवेत् ।
 सावनाख्यो महेशानि मासोऽयं च प्रकीर्तितः ॥ १३३ ॥
 ऋक्षाद^२र्क्षं सगारम्य नाक्षत्रः कीर्तितः शिवे ।
 संक्रमान्तं^३ च देवेशि सौर इत्यभिधीयते ॥ १३४ ॥
 बार्हस्पत्यभिधो मासः पट्त्रिंशद्विसात्मकः ।
 नित्या षोडशभिर्देवि मासः षोडशकं भवेत् ॥ १३५ ॥
 अष्टादशदिनैर्देवि पक्षश्चात्र प्रकीर्तितः ।
 तद्द्वायैर्मास इत्युक्तस्तत्क्रमं शृणु पार्थसि ॥ १३६ ॥
 पूजाक्रमे महेशानि नित्याषोडशमण्डलम् ।
 नित्याषोडशकं देवि शान्तिः सप्तदशी शिवे ॥ १३७ ॥
 शान्त्यतीता तदन्ते स्यादेवमष्टादश प्रिये ।
 न न्हासो न च वृद्धिश्च नित्यादिवसमण्डले ॥ १३८ ॥
 उदयार्णक्रमेणैव सम्पूर्णो दियसो भवेत् ।
 तुष्यमासो महेशानि पंचाशद्विसात्मकः ॥ १३९ ॥
 वर्णमासाभिधः प्रोक्तः प्रत्यहं वर्णमात्रकः ।
 चत्वारिंशत्तथाष्टौ च ऊनपंचाशदेव वा ॥ १४० ॥
 पंचाशान्मातृकावर्णान्मण्डलं त्रिविधं स्मृतम् ।
 पूर्वं बटुकसंमत्या द्वितीये कालसम्प्रतिः ॥ १४१ ॥
 द्वितीये त्रिविधत्वं च कीर्तितं परमेश्वरि ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १४२ ॥

इति श्रीशक्तिस्तोत्रमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदक्षोभ्यनारायणवादे
 कालनित्याविधिर्नाम द्वितीयः पटलः ॥ २ ॥

तृतीयः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि भूतादियुगनिर्णयम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च संक्षेपात् कथ्यते शृणु ॥ १ ॥

ब्रह्मणोत्पत्तिमारभ्य वर्तमानदिनावधिः ।

अहर्गणस्य विज्ञानं सिद्धान्तः परिकीर्तितः ॥ २ ॥

कलैरारम्भदिवसात्^१ वर्तमानदिनावधिः ।

अहर्गणस्य विज्ञानं तन्त्रमित्यभिधीयते ॥ ३ ॥

युगादिदिनमारभ्य शकाहान्तं महेश्वरि ।

अहर्गणस्य विज्ञानं करणं^२ कीर्तितं मया ॥ ४ ॥

कृतादीनां युगानां तु^३ दिनेष्वेकैकशः क्रमात् ।

दिनमित्या भवे^४ 'त्तत्र' स दिनं प्रतिवासरम् ॥ ५ ॥

आदौ कलावतीते तु वर्षेष्वेकादशस्वयम् ।

वर्षे द्वादशमे मासे चैत्राख्ये नवमीतियौ ॥ ६ ॥

यौ रेवे^५ 'तीते च नाथे विधेश' सम्भवे ।

तदारभ्योदयक्षान्ता^६ वर्षाः^७ षट्त्रिंशदालम्बाः^{१०} ॥ ७ ॥

युगवासरभेदेन वर्तन्ते परमेश्वरि ।

स्वराः षोडशमिस्तान्तु गणयेदक्षरं प्रति ॥ ८ ॥

^१ D * बांदिबसादेवि । * D देवेशि । * B * दीना । * D दिनाशमावे । * C D N तता ।

* D तियाव । * D मित्रे च । * D * न्तो । * D * र्ण । ^{१०} D * क ।

एकैकस्वरयुक्तेन वर्णेनावान्त^१रो युगः ।
 अवान्तर^२युगा ज्ञेया दिवसा वर्णसंख्यया ॥ ९ ॥
 क्रमात् षट्त्रिंशद्वर्णाः स्युः प्रत्येकं प्रतिवासरम् ।
 युगैः षोडशमित्वेयमेको वर्णो युगो मतः ॥ १० ॥
 षट्सप्तत्युत्तरेः पञ्चशतसंख्यैश्च वासरैः ।
 एतैर्वर्णयुगैः प्रोक्तः षट्त्रिंशद्भिर्महायुगः ॥ ११ ॥
 सहस्राणां च विंशत्या^३ षट्त्रिंशदधिकैः शतैः ।
 सप्तमिथ्य दिनानां तु संख्या प्रोक्ता महायुगे ॥ १२ ॥
 'आई' पल्लवितेत्यत्र सिद्धा वर्णात्र सूचिताः ।
 वन्तराः सप्तपञ्चाशत् भासाः सप्त दिनानि षट्^४ ॥ १३ ॥
 फालेनैव वन्तराणां एकपर्याय ईष्यते ।
 पर्यायश्च कलौ सप्त सहस्राणि ततः परम् ॥ १४ ॥
 एकादशोत्तरत्वं च^५ षट्शतानि भवन्ति हि ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १५ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि पीठानां तु विनिर्णयम् ।
 यस्य विज्ञानमात्रेण साधकः सिद्धिमाप्नुयात् ॥ १६ ॥

श्रीशिव उवाच ।

पीठं तु पञ्चधा प्रोक्तं पञ्चायतनमार्गतः ।
 सप्तसोपानसंयुक्तं मेरुकैलासमार्गतः ॥ १७ ॥
 सिंहाक्रान्तं च देव्यां वै शैवे वृषभरूपकम् ।
 वैष्णवे गरुडाक्रान्तं गजक्रान्तं च गणपे ॥ १८ ॥

^१ N "स" । ^२ D अन्तराल, C अन्तरेऽय । ^३ N "वि" । ^४ D द्विपद्
 द्विपद् । ^५ C N "रं" ता ।

हंसा^१क्रान्तं सौरमन्त्रे^२ काल्या^३ प्रेतसमन्वितम् ।
 नवसोपानसंयुक्तं सुन्दर्योः पीठमीरितम् ॥ १९ ॥
 सोपानेन समायुक्तमङ्गुलोन्त्सेधमेव च ।
 इति पीठं मया प्रोक्तं ऋतुशाम्भवकं शृणु ॥ २० ॥
 चैत्रादिमासमारम्य फाल्गुनान्तं महेश्वरि ।
 वसन्तादि समारम्य हेमन्तान्तं महेश्वरि ॥ २१ ॥
 ऋतुपट्कं मया प्रोक्तं अत्रैवं शाम्भवक्रमः ।
 कृष्णशुक्लपक्षयोगात् द्विमासे पट्टिवासराः ॥ २२ ॥
 पट्टिपट्कप्रयोगेन त्रिशतं पट्टिरस्मयः ।
 मधुकृष्णा वसन्ताख्या प्रतिपत् परिकीर्तिता ॥ २३ ॥
 मधुकृष्णा वसन्ताख्या द्वितीया परिकीर्तिता ।
 एवं क्रमेण देवेशि शुक्लपक्षेऽपि योजयेत् ॥ २४ ॥
 माघवकृष्णप्रतिपद् द्वितीया च ततः शिवे ।
 एवं शुक्लक्रमेणैव सर्वत्र विनियोजनम् ॥ २५ ॥
 अथ गान्धर्वक्रमेणैव शाम्भवं शृणु साम्प्रतम् ।
 पट्पञ्चाशन्महापुर्व्यः पार्थिवे परिकीर्तिताः ॥ २६ ॥
 जलप्रामा^४ महेशानि द्विपञ्चाशत् प्रकीर्तिताः ।
 आग्नेय^५रस्मयो देवि द्विपट्टिरिति कीर्तिताः ॥ २७ ॥
 वायव्यप्रामा^६ देवेशि चतुःपञ्चाशदीरिताः ।
 अथ नामसप्रामाणां संख्या द्विसप्ततिर्मवेत् ॥ २८ ॥
 अथ मानसप्रामाणां संख्यां शृणु महेश्वरि ।
 चतुःपट्टिरिति प्रोक्ता क्रमात् पट्शाम्भवे मवेत्^७ ॥ २९ ॥
 श्रीपुरादिमहापुर्व्यः पार्थिवाख्ये प्रकीर्तिताः ।
 पट्शाम्भवादिप्रामाणां संख्यामग्रे प्रकथ्यते ॥ ३० ॥

प्रत्येकं चैव नामानि कथ्यन्ते सिद्धिके^१ले ।
 पूर्वं संसूचितं ते यत्तदद्य कथ्यते शृणु ॥ ३१ ॥
 गोपनीयं महेशानि स्वयोनिरपरा यथा ।
 श्रीकात्स्यपासका ये च तत् कुलं परिकीर्तितम् ॥ ३२ ॥
 तेषां समूहो देवेशि कुलं^२ संकीर्तितं मया ।
 फालीविघोपासकैस्तु^३ कुलभूजाविधौ त्रिवे ॥ ३३ ॥
 गन्तव्यं यत्नतो देवि नान्यत्र प्रव्रजे^४त्कचित् ।
 अन्यत्र यदि वे गच्छेत्तदुच्छिष्टं भवेच्छिवे^५ ॥ ३४ ॥
 यस्य या देवता प्रोक्ता सा तस्येष्टा प्रकीर्तिता ।
 माध्वीकं पात्रमव्यस्यं तर्पणोच्छिष्टमेव तु^६ ॥ ३५ ॥
 उच्छिष्टतर्पणादेव देवताशापमामुयात् ।
 अत एव महेशानि बन्धनानि प्रजायते ॥ ३६ ॥
 एवं सर्वं तु विज्ञाय सङ्गं त्यक्त्वा सुखी भवेत् ।
 एतच्चक्रे महेशानि गच्छेद्दे^७व कुलाकुलम्^८ ॥ ३७ ॥
 रहस्यं तु महेशानि पूजान्ते शृणु सादरम् ।
 घटस्यशुद्धिसहितं तृतीयादि संपंचमम् ॥ ३८ ॥
 देव्यै निवेद्यते देवि तदन्ते वीरमोजनम् ।
 तद्वीरमोजने देवि स्वदेवतर्पणं भवेत् ॥ ३९ ॥
 उच्छिष्टेन महेशानि कथं तु^९ तर्पणं भवेत् ।
 एतदज्ञानतो देवि देवताशापमामुयात् ॥ ४० ॥
 जाते तु देवताशापे बन्धनं जायते ध्रुवम् ।
 कुलाकुलमिदं प्रोक्तमकुलं शृणु पार्वति ॥ ४१ ॥

^१ N "व" । ^२ C "ले" । ^३ B स्तए । ^४ N भवे । ^५ C N "त्रिवे" ।

^६ D "कं भवेत्" । ^७ N "दे" । ^८ C D "आ" । ^९ B D तत् ।

मुन्दरी मैत्री घृष्ठा त्वकुलत्वेन^१ कीर्तिता ।
 अकुलास्तु महेशानि तन्मृगायां व्रजेत् सदा ॥ ४२ ॥
 तैर्नान्यत्र प्रगन्तव्यं इति संक्षेपतो मतम् ।
 प्रमादात् यदि गच्छेद्दे^२ तेषां शापो भवेद् ध्रुवम् ॥ ४३ ॥
 पूर्णाभिषेकग्राहिसं वीरपक्षे^३ मतं शिवे ।
 पूर्णचक्रे महेशानि पूर्णचक्री भवेद् ध्रुवम् ॥ ४४ ॥
 ऊर्ध्वाम्नाये महेशानि ऊर्ध्वाम्नायी व्रजेत् सदा ।
 निर्वाणदीक्षितो देवि निर्वाणपूजने व्रजेत् ॥ ४५ ॥
 पटशाम्भवरूपे देवि शाम्भवाचार्यविधौ व्रजेत् ।
 मेधादीक्षाविधौ देवि नेदं^४ मानं मयेरितम् ॥ ४६ ॥
 सिद्धरूपे महेशानि स्वेच्छया कर्म वा चरेत्^५ ।
 गौडदक्षिणकाम्भीरसम्प्रदायक्रमाद्भवेत् ॥ ४७ ॥
 गौडे सर्वत्र गमनं^६ कीर्तितं तु मया तव ।
 पञ्चाक्षये महेशानि काम्भीरे गमनं भवेत् ॥ ४८ ॥
 कुलाकुलविभेदेन केरले गमनं भवेत् ।
 पूर्णाभिषेकयुक्तानां सर्वत्र गमनं शुभम्^७ ॥ ४९ ॥
 पूर्णाभिषेकी देवेशि यस्मिन् देशे विराजते ।
 स देशो धन्यतां याति सनन्तादुद्योगजनम् ॥ ५० ॥
 पूर्णाभिषेकयुक्तानां शक्तिपातः प्रजायते ।
 अयोग्यस्यापि कालेन फालीविचारस्तस्य च ॥ ५१ ॥
 चतुःपथिवित्री देवि शक्तिपातो भवेत् ध्रुवम् ।
 नील^८सारस्वते तन्त्रे पञ्चवा परिकीर्तितः ॥ ५२ ॥
 श्रीमुन्दर्या महेशानि शक्तिपातोऽष्टधा भवेत् ।

^१ D पुत्राउडे । ^२ CN * ४ * । ^३ N भवे ० । ^४ CN * ५ * । ^५ * C २ * ।

^६ C * मारभेत् । ^७ B D गन्तव्यं । ^८ C भवेत् । ^९ B घटी ।

छिन्ना^१विद्याविधौ देवि शक्तिपातश्चतुर्विधः ॥ ५३ ॥
 बगलाया^२सु विद्यासु शक्तिपातो द्विधा भवेत् ।
 वैष्णवाद्यागमे देवि शक्तिपातस्तु पञ्चधा ॥ ५४ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं रहस्यं सादरं शृणु ।
 शक्तिं विना महेशानि पूजनं यः समाचरेत् ॥ ५५ ॥
 स दरिद्रो^३ मम^४ द्रोही तस्य नाशो भविष्यति ।
 शक्तिशिवात्म्यमासाद्य पूजनं समुपाचरेत् ॥ ५६ ॥
 एवं यः कुरुते मर्त्यः स शिवो नात्र संशयः ।
 शक्तैस्तु पूजनं कार्प्यं दिव्यमात्रफलस्ये ॥ ५७ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं पात्रभेदं शृणु म्रिये ।
 रसवेद^५मितैः पात्रैः संख्या सर्वोत्तमा भवेत् ॥ ५८ ॥
 फलासंख्यामितैः पात्रैः संख्या प्रोक्ता तु मध्यमा ।
 नाथसंख्यामितैः पात्रैः संख्या प्रोक्ता कनिष्ठिका ॥ ५९ ॥
 ज्ञाणसंख्यामितैः पात्रैः संख्या सामान्यकर्मणि ।
 केरलाक्षेण कास्मीरो गौडक्षेण तृतीयकः ॥ ६० ॥
 केरलाक्ष्यमते देवि वारि^६पात्रं तु दक्षिणे ।
 कास्मीरे तर्पणे भेदो गौडे वामकरे भवेत् ॥ ६१ ॥
 देवीप्रणवनामा च निर्गुणप्रणवस्तथा ।
 फगला फगला बाणी पराद्याश्च शतोत्तराः^७ ॥ ६२ ॥
 अथातः संप्रवक्ष्यामि निर्णयं प्रणवस्य च ।
 फलापञ्चकसंयुक्तस्तन्क्रमं शृणु पार्वति ॥ ६३ ॥
 अकारश्च उकारश्च मकारश्च तृतीयकः ।
 नादश्चतुर्यो गदितः पञ्चमो विन्दुरीरितः ॥ ६४ ॥

^१ D "प्र" ।^२ D कालविद्या ।^३ N "द्री" ।^४ D भवे ।^५ N "भेद" ।^६ BD वडि ।^७ D प्रणवोत्तराः ।

ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च ईश्वरश्च सदाशिवः ।
 एते पञ्च महाप्रेताः प्रणवं च समाश्रिताः ॥ ६५ ॥
 शृणु यत्नेन देवेशि कलासप्तस्वरूपिणम् ।
 कलासप्तस्वरूपं च पञ्चधा भेद ईरितः^१ ॥ ६६ ॥
 अकारश्च उकारश्च मकारश्च तृतीयकः ।
 नादविन्दुस्ततो देवि नादातीतस्ततो भवेत् ॥ ६७ ॥
 विन्द्वतीता सप्तमी स्याच्छ्रद्धाम्मवी परिकीर्तिता ।
 शक्तीः^२ शृणु महेशानि किमितोऽपि रहस्यकम् ॥ ६८ ॥
 अकारश्च उकारश्च मकारश्च तृतीयकः ।
 नादश्च तदतीतश्च^३ विन्दुश्चैव ततः परम् ॥ ६९ ॥
 विन्द्वतीता सप्तमी स्यादेवं शक्तिकला^४ शिवे ।
 शक्तशक्ति^५क्रमेणैव कलासप्तकमीरितम् ॥ ७० ॥
 आदौ परा विनिर्दिष्टा ततश्चैव परांपरा ।
 तदतीता तृतीया स्यात् चित्परा च चतुर्थिका ॥ ७१ ॥
 तत्परा पञ्चमी ज्ञेया तदतीता रसामिधा ।
 सर्वातीता सप्तमी स्यादेवं सप्तविधाः कलाः ॥ ७२ ॥
 पञ्च क्रमेण देवेशि शृणु सप्तकलासतीम् ।
 ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च ईश्वरश्च सदाशिवः ॥ ७३ ॥
 शान्तिश्च तदतीता च कलासप्तकमीरितम् ।
 चतुर्थ्यं तु कशिपुः मृतकश्च सदाशिवः ॥ ७४ ॥
^१ ब्रह्मादयश्चतुष्पादाः कशिपुस्तु^२ सदाशिवः ।
 आच्छादनं तु कामेशस्तत्रस्था मुन्दरी कला ॥ ७५ ॥

^१ B 'मन्वि' ।

^२ D N स्त ।

^३ D 'मीरितम्' ।

^४ C 'कि' ।

^५ C D N 'ता च' ।

^६ D N 'जा. कथ.' ।

^७ B D N शंखशास्त्री ।

^८ This line is omitted in C N. ^९ MSS 'कथं' तु ।

प्रणवः सुन्दरीरूपः कलासप्तक^१संयुतः ।
 पञ्चप्रणवयोगे तु कलासप्तकपञ्चके^२ ॥ ७६ ॥
 सप्ततारोति विख्याता कथिता पूर्वमेव तत् ।
 हंसरूपा कामकला तत्स्वरूपं निगद्यते ॥ ७७ ॥
 हकारेण बहिर्याति सकारेण विशेत् पुनः ।
 हकारस्य सकारस्य लोपे कामकला भवेत् ॥ ७८ ॥
 पक्षद्वयेन रहितो हंसः कामकला भवेत् ।
 सोऽहमेतस्य देवेशि रूपं कामकलाभिधम् ॥ ७९ ॥
 सोऽहमित्यत्र देवेशि प्रणवः परिनिष्ठि^३तः ।
 जीवः^४ पक्षद्वयत्यागात् प्रणवः परिकीर्तितः ॥ ८० ॥
 पराप्रासादविद्यायां एवमेव प्रकीर्तितम् ।
 पक्षद्वयं सकारे च गगनेऽपि द्वयं भवेत् ॥ ८१ ॥
 र^५कारद्वययोगे तु सप्कारोत्पत्तिरीरिता ।
 ई^६कारिकारयोगे तु हकारः कीर्तितो मया ॥ ८२ ॥
 अत एव महेशानि चतुःपक्षस्वरूपिणी ।
 चतुर्धरणरूपा च परा^७प्रासाददेयता ॥ ८३ ॥
 आद्ये आद्यं परित्यज्य चरमे तु तदन्तकम् ।
 पक्षद्वयेन संयुक्तः^८ प्रणवः परिकीर्तितः ॥ ८४ ॥
 र^९कारः प्रथमः पक्षस्त्वेकारस्तु द्वितीयकः ।
 मायाबीजादिके देवि रतिबीजादिकेऽपि च ॥ ८५ ॥
 प्रणवस्य समुत्पत्तिर्वर्तते प्रियवादिनि ।
 अर्द्धनारीश्वरो देवि हकारः परिकीर्तितः ॥ ८६ ॥
 शक्तिबीजं तथा प्रोक्तं शृणु कामकलां शिवे ।

^१ N "क्ष" । ^२ B "स्वरूपकः" । ^३ D "धि" । ^४ B D N "वे ।
^५ D "स" । ^६ D "ओ", B "इ" । ^७ N "र" । ^८ B "सक्तं, D "युक्तः ।
^९ D "र" ।

ईकारार्द्धमतं बिन्दु^१मुखं मालुखोगतम्^२ ॥ ८७ ॥
 स्तनौ^३ दहनशीतांशुयोनिर्हार्द्धं^४ कला भवेत् ।
 हकारार्द्धपदे देवि ईकारैकारयोरितम् ॥ ८८ ॥
 मुखं बिन्दुमेहेशानि तदधस्तु कुचद्वयम् ।
 हकारार्द्धकलारूपं योनिचक्रं विदुः प्रिये ॥ ८९ ॥
 अधोबिन्दुर्महेशानि परारूपः प्रकीर्तितः ।
 योनिबिन्दुर्महेशानि तत्परारूपवान् भवेत् ॥ ९० ॥
 कुच^५बिन्दुमेहेशानि तदतीता प्रकीर्तिता ।
 चित्परा तु द्वितीयस्तु तदतीता मुखे भवेत् ॥ ९१ ॥
 सर्वातीता चण्ड^६रूपा बीजादूर्ध्वं व्यवस्थिता ।
 वाय्वातीतां कलां बिद्धि ई^७कारोर्ध्वरूपां शिवे ॥ ९२ ॥
 इति कामकलारूपं कीर्तितं तु मया तव ।
 अन्यच्चैव^८ शकारान्तु शक्तिद्वयपुटं भवेत् ॥ ९३ ॥
 र^९कारस्तु महेशानि काली कामकला मनुः ।
 काली कामकला देवि मुख्या हंसगता भवेत् ॥ ९४ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

ग्रीशिष उवाच ।

गृह्णास्तुं प्रवक्ष्यामि येन देव^{१०}मयो भवेत् ॥ ९५ ॥
 ईशानादिनिर्गल्यन्तं वास्तुसर्पं प्रकीर्तितः ।
 वाय्वादिवह्निपर्यन्तं सर्पहस्ताद्वयं भवेत् ॥ ९६ ॥
 पैञ्च^{११} पादयुगं^{१२} देवि ऐशान्यां शिर एव च ।
 सर्पमात्रमिदं प्रोक्तं ज्ञात्वा कर्माणि कारयेत् ॥ ९७ ॥
 शिरोघाताद्भवेन्मृत्युः पुच्छे^{१३} सर्वार्थनाशनम् ।

^१ D 'नु', N 'न्दु' । ^२ CB 'तां' । ^३ C 'ततो' । ^४ C 'द्वन्द्व' D 'दं' ।
^५ ऊर्द्ध' । ^६ CD 'न्द' । ^७ D 'ह' । ^८ D 'बह' । ^९ D 'ह' ।
^{१०} B 'वा' । ^{११} B D N 'पुटं' । ^{१२} C 'पूर्व' ।

पिण्डिकायां भवेदुःखं क्रोडे सर्वार्यसाधनम् ॥ ९८ ॥
 चलस्थिरप्रभेदेन द्विधा वास्तु प्रकीर्तितम् ।
 नैर्ऋत्यां पूजयेदेवि वास्तुसर्पगृहाधिपम् ॥ ९९ ॥
 वास्तुपूजां विधायाय कूर्मं ज्ञात्वा प्रयत्नतः ।
 स्थानसंशोधनं कृत्वा स्वयं तु व्रतवान् भवेत् ॥ १०० ॥
 पराजं च परद्रव्यं तथैव तु प्रतिग्रहम् ।
 परस्त्री परनिन्दां च मनसाऽपि विषर्जयेत् ॥ १०१ ॥ ✓
 जिह्वा दग्धा पराग्नेन करौ दग्धौ प्रतिग्रहात् ।
 मनो दग्धं परस्त्रीभिः* कथं सिद्धिर्विरानने ॥ १०२ ॥ ✓
 प्रतिग्रहं महेशानि सर्वथा परिवर्जयेत् ।
 प्रतिग्रहोत्पपापं तु शृणु यत्नेन शाम्भवि ॥ १०३ ॥
 मृते तु नरकं यायात् स्वस्वकर्मानुसारतः ।
 भोगोत्तरं महेशानि पितृलोकं व्रजन्ति ते ॥ १०४ ॥
 ततो व्रजन्ति ते देवि सूर्यलोकं प्रतिग्रही ।
 ततश्चन्द्रपुरं गच्छेत् ततश्चन्द्रत्वतां व्रजेत् ॥ १०५ ॥
 भारतं प्राप्य देवेशि भूमौ वर्पति योगतः ।
 पूर्वदत्तं तदन्नं हि इह प्रत्यक्षगोचरम् ॥ १०६ ॥
 दत्तं विना महेशानि न पूर्तिः कापि दृश्यते ।
 तदन्नं भाण्डगोपेन चाग्नौ दाहत्वतां व्रजेत् ॥ १०७ ॥
 पाके† तूदरपूर्त्यर्थं मुज्यते सर्वजन्तुभिः ।
 यावत्तु पूर्वज‡नुपि दत्तं दापितमेव तु ॥ १०८ ॥
 तदेव प्राप्यते देवि नादत्तमुपतिष्ठते ।
 नाधिकं न च वै न्यूनं प्राप्यते जन्तुभिः क्वचित् ॥ १०९ ॥

: कीर्ति । * D तत्त्व । * C पु । * C य । * B D * तथे ।
 † N * त ।

तदन्नं^१ देवदेवेशि तस्य विघ्नान्वातां व्रजेत् ।
 तत्र देवि कृमिर्मूत्वा तदन्ते चान्ययोनिमाक् ॥ ११० ॥
 प्रतिग्रहं परित्यज्य मन्त्रसिद्धिं समाचरेत् ।
 जातसूतकमादौ स्यात्तदन्ते मृतसूतकम् ॥ १११ ॥
 सूतकद्वयसंयुक्तः स^२ मन्त्रो नैव सिध्यति ।
 जन्मसूतकजं देवि संस्कारदशकं शिवे ॥ ११२ ॥
 जननादिषु गुप्तान्तं संस्कारदशकं शिवे ।
 दिवसा दश वै देवि सूतके परिकीर्त्तिताः ॥ ११३ ॥
 दशसंस्कारयोगेन जातसूतकवारणम् ।
 जपादिभोजनान्तं हि दशाङ्का^३ तु पुरस्कृत्या ॥ ११४ ॥
 मृतसूतकमेतद्दि दशाहं सूतकं मतम् ।
 जीवहीनो यथा देही सर्वकर्मसु न क्षमः ॥ ११५ ॥
 पुरश्चरणहीनो हि तथा मन्त्रः प्रकीर्त्तितः ।
 द्वितीयं तु मया प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ११६ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

विश्वेश श्रोतुमिच्छामि चरुमद्याष्टकामिधम् ।
 रहस्यातिरहस्यं च वद मे करुणानिधे ॥ ११७ ॥

ईश्वर उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं हि कथ्यते गोपनं कुरु ।
 उत्तमं मध्यमं चैव तृतीयमधमं भवेत् ॥ ११८ ॥
 उत्तमं त्रिवचनं स्यान्मध्यमं द्वैष्णवं भवेत् ।
 अधमं कामचक्रं स्याज्जीवचक्रमिति स्मृतम् ॥ ११९ ॥

^१ C तं दत्तं । ^२ B C D ह्यस्या तु सहितः । ^३ C त । ^४ D * म * ।

* B * जा । ^५ C नष्ट * ।

जीवचक्रं तथा प्रोक्त जीवमेवस्तथा त्वयम् ।
 पक्त्याकारेण देवेशि चक्राकारेण वा जपेत् ॥ १२० ॥
 विदुस्थाने स्वयं स्थित्वा निर्विकल्पो जितेन्द्रिय ।
 अविशार समासाद्य पूजां कुर्यात्प्रयत्नतः ॥ १२१ ॥
 भिवारी जायमानस्तु सायको नश्यति ध्रुवम् ।
 त्रिशतं पष्टिं देवेशि देव्यावरणशक्तयः ॥ १२२ ॥
 पञ्चविंशतिं देवाणि पञ्चि^१षाक्षशक्तयः क्रमात् ।
 षट् षड्दर्शने प्रोक्ता षडान्नाये तु षड् भवेत् ॥ १२३ ॥
 द्विसप्ततिर्महेशानि निर्घाणशक्तयः स्मृताः ।
 त्रिशतपष्टिं देवेशि शाम्भवनक्रमस्य^२ ॥ १२४ ॥
 योगिनीनां चतुः पष्टिकोटिशुक्ता महेश्वरि ।
 योढान्यासोदिताशेषशक्तयो याः प्रकीर्तिताः ॥ १२५ ॥
 प्रतिशतौ^३ महेशानि कोटिशुक्ता प्रकीर्तिताः ।
 तदष्टगुणितं कुर्यादष्टकं कीर्तितं मया ॥ १२६ ॥
 सर्वत्राष्टगुणं कुर्याद्भवेदष्टकं क्रमात् ।
 शैवाष्टकं^४मिदं प्रोक्तं शम्भुसाध्यं न चान्यथा ॥ १२७ ॥
 प्रत्येकमष्टकोटिर्वा कलाकोटिश्च वा^५ प्रिये ।
 श्रीविद्यायां कनिष्ठं स्यान्निर्वाणे^६ मध्यमं भवेत् ॥ १२८ ॥
 षट्शाम्भवादिनैषा तदीक्षायां परमेश्वरि ।
 उत्तमं कथितो देवि क्रमस्त्वष्टाष्टकाभिधः ॥ १२९ ॥
 अष्टाष्टकं वैष्णवाख्यं कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ।
 आष्टुत्तिशक्तयो देवि त्रिशतं^७ पष्टिं कीर्तिताः ॥ १३० ॥
 प्रतिशतौ त्वष्टशक्तिं पूजयेद्यन्ततः शिवे ।

^१ C * क प * ।^२ D * श * ।^३ D * शक्त * ।^४ N * ज्यो ।^५ D * षपट्क * ।^६ D * टीक्षर * ।^७ C * ण, C D * णो ।^८ D द्वितीयम् ।

द्विसहस्रं चाष्टशती त्वशीतिः शक्तयो मताः ॥ १३१ ॥

प्रत्येकाष्टगुणं चक्रं प्रोक्तमष्टाष्टकं त्विदम् ।

अष्टाष्टकमिदं प्रोक्तं पूर्वमष्टगुणं यदा^१ ॥ १३२ ॥

तदानन्दभैरवाख्यं प्रोक्तमष्टाष्टकं शिवे ।

लक्षद्वयं महेशानि चत्वारिंशत्सहस्रकम् ॥ १३३ ॥

एतद्विगुणितं देवि चतुर्लक्षं महेश्वरि ।

पष्टिसाहस्रकं देवि अशीतिः^२ शक्तयो मताः ॥ १३४ ॥

द्विशतं विंशतिरिति त्वानन्दाष्टकमीरितम् ।

चतुर्विंशतिसाहस्रं चत्वारिंशत्तिशक्तयः ॥ १३५ ॥

आवृतौ तु महेशानि त्रिशतं षष्टिरश्मयः ।

एवमेकं पूजनं तु त्वष्टावरणसंयुतम् ॥ १३६ ॥

एकाष्टकमिदं प्रोक्तमेवमष्टाष्टकं भवेत् ।

द्विसहस्रं चाष्टशतमशीतिः शक्तयो भवेत् ॥ १३७ ॥

अष्टाष्टकमिदं प्रोक्तं पञ्चपञ्चक्रमेण तु ।

पूर्णामिषेकसंयुक्तस्तूर्वाभ्यायप्रदीक्षितः^३ ॥ १३८ ॥

पट्शान्मवक्रमे देवि कुर्यादष्टाष्टकं क्रमात् ।

अष्टाष्टकस्य विज्ञानी शिव एव न संशयः ॥ १३९ ॥

शिरो देयं धनं देयं देया स्त्रीर्यत्नतः शिवे ।

वसुपूर्णं गृहं देयं त्विदं साधनमुत्तमम् ॥ १४० ॥

रहस्यातिरहस्यं हि गोप्याद्गोप्यं महेश्वरि ।

प्रोक्तमेतन्मया देवि किमन्यद्भूतुमिच्छसि ॥ १४१ ॥

एतस्य फलबाहुल्यं मया वक्तुं न शक्यते ।

स्त्रियो देवाः स्त्रियः सृष्टिः स्त्रियः कल्याणकारिणी ॥ १४२ ॥

स्त्रीरूपं तु महेशानि यत्किञ्चिज्जगतीतले^४ ।

एका चेत् युवती पुज्या समस्तं जयतीतलम् ॥ १४३ ॥
 स्त्रीणां दर्शनमात्रेण जगतीतलपूजनम् ।
 कृतं भवति देशेति नात्र कार्य्या विचारणा ॥ १४४ ॥
 रूपं दृष्ट्वा तु प्रणमेद्रूपमानन्दकारकम् ।
 रूपानन्दे समायाते किमन्यत्र प्रयोजनम् ॥ १४५ ॥
 रूपं रूपं परं धाम रूपं रूपं परं तपः ।
 रूपं रूपं परं^{*} वस्तु न भूतं न भविष्यति ॥ १४६ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

इति श्रीशक्तिसाधनमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदधोभ्यमहोप्रतारसंवादे उत्तरकेरले
 अष्टाष्टकनिरूपण नाम तृतीय पटल ।

^{*} B समं ।

चतुर्थः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

अष्टाष्टकं त्वया प्रोक्तं सर्वसिद्धिकरं मुनि ।
किं सम्प्रदायमार्गेण पात्रज्ञानं च^१ कीर्तितम् ॥ १ ॥
तन्मे वद महादेव यद्यहं तथ बलुभा ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यं च प्रवक्ष्यामि ज्ञानं संकथ्यते शृणु ॥ २ ॥
केरलक्षैव काश्मीरो गौडमार्गस्तृतीयकः ।
षट्पञ्चाशद्वेशभेदात् सर्वत्र व्याप्य तिष्ठति ॥ ३ ॥
अष्टादशसु देशेषु गौडमार्गः प्रकीर्तितः ।
नेपालदेशमारम्य कलिङ्गान्तं महेश्वरि ॥ ४ ॥
आर्यावर्त्तं समारम्य समुद्रान्तं महेश्वरि ।
केरलाख्यः क्रमः प्रोक्तस्तून^२विंशतिदेशके ॥ ५ ॥
तदन्यदेशे देवेशि काश्मीराख्यः क्रमः शुभः ।
शंकरस्तु भवेद्वाह्यो वेदवाह्यो द्विजो यथा ॥ ६ ॥
केरलादिक्रमेणैव शृणु पात्रविनिर्णयम् ।
विश्वामित्रकपालं तु केरले परिकीर्तितम् ॥ ७ ॥
पात्रं तुम्बीकपालं तु काश्मीराख्यक्रमे भवेत् ।
महाकपालपात्रं च गौडमार्गे प्रकीर्तितम् ॥ ८ ॥
कपालं त्रिविधं प्रोक्तं सम्प्रदायक्रमेण च ।
महाकपालं त्रिविधं शंखशुक्तिकपर्दिकाः ॥ ९ ॥
कपर्दिकाभिधं पात्रं सर्वपात्रोत्तमोत्तमम् ।

विज्ञानकेरले देवि शृणु पात्रस्य निर्णयम् ।
 शक्तिपात्रं तु सामान्ये विक्षेपे नारिकेलजम् ॥ २३ ॥
 स्फाटिकं गुरुपात्रं च काचजन्यो घटो भवेत् ।
 पात्रं^१ तुम्बी भैरवस्य^२ वीरपात्रं तु शार्करम्^३ ॥ २४ ॥
 शक्तिपात्रं तु कापालं योगिन्यां ताम्रजं भवेत् ।
 शङ्खजं वीरपात्रं च पाद्यपात्रं च ताम्रजम् ॥ २५ ॥
 रौप्यमाचमने प्रोक्तं स्वर्णमर्घ्यादिकर्मसु ।
 अथार्ये मधुपर्के च तथैवाचमने शिवे ॥ २६ ॥
 स्नानपात्रं रत्नजं स्याद्विज्ञानकेरले शिवे ।
 केरले^४ नारिकेलेन सर्वकार्याणि साधयेत् ॥ २७ ॥
 केवलं^५ वीरपात्रेण सर्वपात्राणि^६ कारयेत् ।
 केवलं^७ स्वर्णपात्रेण सर्वपात्राणि कारयेत् ॥ २८ ॥
 केवलं^८ रौप्यपात्रेण सर्वपात्राणि कारयेत् ।
 अथोक्तपात्रमध्ये तु एकेन सर्वकल्पनम् ॥ २९ ॥
 एकजातीयपात्रेण सर्वपात्राणि वा शिवे ।
 क्षुर्व्याद्यत्नेन देवेशि सम्प्रदायक्रमेण च ॥ ३० ॥
 कास्यं लोहं तथा रौप्यं सौवर्णं परमेश्वरि ।
 स्फाटिकं पारदोत्थं च तथा मारकतं शिवे ॥ ३१ ॥
 रत्नवैदूर्यजं वापि नवरत्नमवं च वा ।
 नारिकेलं महाशङ्खसम्भवं च यथोत्तरम् ॥ ३२ ॥
 उत्तरोत्तरतः श्रेष्ठं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ।
 वृक्षेषु देवदेवेशि सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ ३३ ॥
 वृक्षेषु देवदेवेशि यद्यदा^९ रुमवं शिवे ।

^१ C N यत्र । ^२ N वाय । ^३ D शार्करं । ^४ D केवलं । ^५ B N केरले ।
^६ D N कार्याणि । ^७ B केरले । ^८ B केरले । ^९ B इदम् ।

श्रीकलौथं^१ खड्गजं च यथायोगेन कारयेत् ॥ ३४ ॥
 अश्वत्थपत्राकारं वा कुतपाकारमेव च ।
 त्रिकोणरूपं यत् पात्रं कुतपः परिकीर्तितः ॥ ३५ ॥
 योनिरूपं कलास्यसन्निभं मुमनोहरम् ।
 मुन्दर्या रत्नजं पात्रं ताराच्छिन्नाविधौ स्मृतम् ॥ ३६ ॥
 दलरूपं महेशानि मन्त्रमात्रे प्रकीर्तितम् ।
 अश्वत्थपत्राकारं तु विद्यापञ्चकगोचरम् ॥ ३७ ॥
 त्रिगुणित्युक्तं देवेशि त्रिभिः शक्तौ^२ प्रकीर्तितम् ।
 त्रिशक्तिलिखिषा देवि त्रितय त्रितयं त्रिषु ॥ ३८ ॥
 त्रिकोणपात्रं देवेशि मन्त्रमात्रे प्रकीर्तितम् ।
 वर्तुल वैश्यावे प्रोक्तं सालम्बा^३ शिवगोचरा ॥ ३९ ॥
 घमात्पात्राभावे तु विष्णुमित्रकपाटजम् ।
 तदभावे महेशानि तद्रूपं धातुगोचरम् ॥ ४० ॥
 कर्त्तव्यं यत्नतो देवि बगलायां च काचजम् ।
 वामदक्षक्रमेण विपरीतं तथा भवेत् ॥ ४१ ॥
 अथवा देवदेवेशि कपालं सर्वगोचरम्^४ ।
 यत्र तुम्बीकपालं तु प्रोक्तं कपालिके मते ॥ ४२ ॥
 कपालपात्रं देवेशि नीलचीन^५क्रमे मते ।
 अथवा देवदेवेशि महापात्रं कपर्दिनम् ॥ ४३ ॥
 पात्रमध्ये कपर्दीशस्तत्र तिष्ठति पार्वति ।
 त्वरितं^६ सिद्धिदान्यात्^७ पञ्चनिधाविधौ स्मृतम्^८ ॥ ४४ ॥
 विष्णुमित्रकपालं च ब्राह्मणस्य प्रकीर्तितम् ।

^१ D * तं च । ^२ B त्रिशिख * । ^३ C कालम्बा, D N शाल्य वा, ॥ घाटम्बा ।

^४ N महापात्रं कपर्दिनम् । ^५ D * चन * । ^६ D त्वरित * । ^७ N * नेत्र ।

^८ N शिवे, C धामम् ।

तदभावे महेशानि कुलपात्रसमं परम् ॥ ४५ ॥
 अर्घ्यपात्रं शुभं विद्धि सर्वसिद्धिप्रदं शिवे ।
 वर्षाणां तु चतुःपष्टिस्ताम्रा^१र्व्ये देवता स्थिता ॥ ४६ ॥
 शतं वर्षाणि रौप्ये च सहस्रं स्वर्ण^२पात्रके ।
 दशसाहस्रकं देवि स्फाटिके^३ देवता स्थिता ॥ ४७ ॥
 तथा मारुते देवि रत्नजे रत्नयुग्मकम् ।
 विश्वामित्रकपाले तु लक्षवर्षाणि पार्वति ॥ ४८ ॥
 कपालपात्रे देवेशि दशलक्षाणि पार्वति ।
 खड्गजं दशसाहस्रं मौक्तिके विंशतिः प्रिये ॥ ४९ ॥
 विश्वामित्रकपाले वा कपाले वा महेश्वरि ।
 देवता वरदाः सर्वाः स एव परमेश्वरः^४ ॥ ५० ॥
 स धन्यः स च विज्ञानी स एव दर्शनी मतः ।
 स सर्वयज्ञयाजी^५ च सर्वविद्या^६रहस्ययित् ॥ ५१ ॥
 स ब्रह्मयित् सर्वमंत्ररहस्यरूप एव हि ।
 आनन्दान्मा परात्मा सः^७ सकलादिप्रभेदतः ॥ ५२ ॥
 विश्वामित्रकपाले वा सर्वपात्राणि कारयेत् ।
 कपर्दपां वा महेशानि सर्वपात्राणि कारयेत् ॥ ५३ ॥
 एकं कपाले देवेशि सर्वपात्राणि भाषयेत् ।
 विश्वामित्रकपालस्य कपालस्यापि पार्वति ॥ ५४ ॥
 शिष्यशक्त्योर्यथा ज्ञानं नहि कोऽपि विजानते ।
 तथा कपालविज्ञानं नहि कोऽपि विजानते ॥ ५५ ॥
 कपर्दी च भवेद्यद्यत्तदेव नारिकेलतः ।
 पात्रमालां यथा^८ यन्त्रं^९ कारयेत् परमेश्वरि ॥ ५६ ॥

^१ D तम^१ । * B रौप्य^२ । * D स्फाटिका । * B D * P । * B * जापी,
 C राजीव । * D स च सर्व^३ । * B परमात्मा, D परत्मानः । * B D N तथा ।
 * N पत्रं ।

तृतीयः स्फाटिको देवि सकलो निष्कलो मतः ।
 सूर्याद्वह्निकरो देवि सकलः परिकीर्तितः ॥ ५७ ॥
 पूर्वोत्तरप्रभेदेन चापरं सकलं शृणु ।
 चन्द्रदर्शनमात्रेण पौर्णमायामथाधिने ॥ ५८ ॥
 सकलः कीर्तितो देवि जलसावी* महोत्तमः ।
 कालीं तारां तर्पयेद्वि तेनामृतजलेन च ॥ ५९ ॥
 केरलाख्ये सम्प्रदाये नारिकेलार्घ्यपूजनम् ।
 काश्मीराख्ये सम्प्रदाये स्फाटिकार्घ्यपूजनम् ॥ ६० ॥
 गौडमार्गे महेशानि कपालार्घ्यं प्रपूजनम् ।
 काश्मीरगौडयोर्देवि द्रव्यभेदोऽस्ति वै क्वचित् ॥ ६१ ॥
 नारिकेलं समादाय सुपकं सुन्दरं दृढम् ।
 मध्ये स्फोटं समाचर्य नेत्रनासासुलक्षणम् ॥ ६२ ॥
 नेत्रद्वयं* तु संस्थाप्य चारुरूपं गुणोत्तरम् ।
 नववर्णं* मयं कृत्वा पञ्चवर्णमयं च वा ॥ ६३ ॥
 रौप्यनेत्रे स्वर्णनेत्रे नीलरत्नादिनेत्रके* ।
 समासाद्य महेशानि तत्र नासां समाचरेत् ॥ ६४ ॥
 नेत्रयुग्मस्य मध्ये* तु मुखं कार्प्यं महेश्वरि ।
 ईदृशं सूक्ष्मरूपं च मालार्यं परिकीर्तितम् ॥ ६५ ॥
 तद्रूपं स्फाटिकोत्थं च काश्मीराख्यमते मतम्* ।
 त्रिकोणयोनिरूपो वा स्फाटिकः शुभदायकः ॥ ६६ ॥
 गौडे कपालं संप्रोक्तं नासायां मुखमाचरेत् ।
 ऊर्ध्वाम्नायः केरलः स्यात् काश्मीरः पश्चिमो भवेत् ॥ ६७ ॥
 विलासाख्यो वैष्णवाख्यो दक्षिणाम्नाय एव च ।
 पूर्वै चैतन्य आख्यातस्तूचरे गौड एव च ॥ ६८ ॥

त्वी । * C "द्वन्द्वं । * D N रत्न" । * B "नीलके । * D "प्यं ।
 मेतं ।

विसासङ्केतभेदाभ्यां कपाल^१ तारिणी^२ त्रयम् ।
 महाशङ्खेऽप्यसक्तश्चेत् स्फाटिक्या मालया जपेत् ॥ ६९ ॥
 कपालाजामतो देवि स्फाटिक कारयेद्दुबम् ।
 पात्राणां निर्णयं वक्ष्ये संख्याभेदक्रमेण च ॥ ७० ॥
 सम्प्रदायक्रमेणैव पात्राणां स्थापनं शिवे ।
 महाकलाकजारन्ध्रवर्णेति वेद्य भावयेत् ॥ ७१ ॥
 सामान्यार्यो भवेदादौ सामान्यार्थो द्विधा^३ स्मृतः ।
 सकलो निष्कलश्चैव सक्तलो द्वा^४ रपूजनात् ॥ ७२ ॥
 निष्कलः केवलो यथ निष्कल सर्वगोचरः ।
 सामान्यार्यद्वय देवि घटश्चैव तृतीयकः ॥ ७३ ॥
 विरोपार्थश्चतुर्थः स्थातुहपात्रं तु पञ्चमम् ।
 दिव्यौवाह्यं च संप्रोक्तं सिद्धौवाह्यं रसाभिधम् ॥ ७४ ॥
 मानवौघाभिधं देवि सप्तमं परिकीर्तितम् ।
 गुरुपात्रं ततः प्रोक्तं भैरवाग्यं च हन्त्र^५कम् ॥ ७५ ॥
 शक्तिपात्रं च दशमं वीरपात्रं शिवा^६भिधम् ।
 ततः श्रीयोगिनीपात्रं सूर्यसंख्याभिधं भवेत् ॥ ७६ ॥
 नव वै भलिपात्राणि सकलादिप्रमेदतः ।
 बन्धर्पणाभिधं पात्रं सकलं परिकीर्तितम् ॥ ७७ ॥
 निष्कलानि महेशानि बटुकादीनि सिद्धयः ।
 बटुको योगिनीक्षेत्रं गणपाः परमेष्ठरि ॥ ७८ ॥
 सर्वभूतानि देवेशि ताराक्षोभ्यस्तथैव च ।
 पात्रत्रयं तथा देवि प्रोक्तमाचमनीयकम् ॥ ७९ ॥
 अर्घ्यपात्रत्रयं देवि मधुपर्कं त्रयं भवेत् ।

^१ B कपालः ।

^२ D तारिणीः ।

^३ B * मान्यो द्विविधः, D * मान्यो द्विविधः ।

^४ C D ए* ।

^५ D हन्त्र* ।

^६ D * ए* ।

पञ्चामृते पञ्चक च स्नानार्थं गुणसङ्ख्यकम् ॥ ८० ॥
 ततस्तु प्रोक्षणीपात्र करक्षालनज तत ।
 गन्धपात्र पुष्पपात्र ततो नैवेद्यपात्रकम् ॥ ८१ ॥
 शुद्धोदकामिध पात्र भोगाल्मपात्रक तत ।
 तत पाचकपात्र तु ततो गीराजनादिकम् ॥ ८२ ॥
 स्थानीयपीठपात्र च दीपपात्रचतुष्टयम् ।
 घृततैले दक्षबामे सौगन्ध्यम^१दने तथा ॥ ८३ ॥
 पात्राणां च चतु षष्टि सङ्ख्या प्रोक्ता तु केरले ।
 काश्मीरे पीठमेव^२ स्यात् कलासङ्ख्यानि वै शृणु ॥ ८४ ॥
 दिव्योत्तमोत्तमौ प्रोक्तौ सद्य सिद्धिकरौ परौ ।
 अथ षोडशपात्राणि शृणुष्व^३ परमेस्वरि ॥ ८५ ॥
 सामान्यार्थं विशेषार्थं श्रीपीठ^४ गुरुरपात्रकम् ।
 भैरवाख्य पञ्चम ॥ वीरपात्र रत्नाभिधम् ॥ ८६ ॥
 शक्तिपात्र योगिनी च बलिपाचे^५ तथैव च ।
 भाचमनीयाख्यपात्र चार्घ्यपात्र तथैव च ॥ ८७ ॥
 मधुपर्कामिध पात्र पञ्चामृतमनन्तरम् ।
 स्नानपात्र हस्तशुद्धिपात्र च प्रोक्षणीं तथा ॥ ८८ ॥
 पात्र षोडशकं प्रोक्त केरले पश्चिमेऽपि च ।
 मधुपर्कोत्तरं देवि शङ्केति कौलिकेऽपि च ॥ ८९ ॥
 चिदानन्दसम्प्रदाये शृणु पात्राणि पार्वति ।
 सामान्यं च विशेषं च कलश गुरुरपात्रकम् ॥ ९० ॥
 भोगपात्र शक्तिपात्र योगिनीवीरपात्रके ।
 बलिपाचाचमनीय च अर्घ्यस्नाना^६मिध प्रिये ॥ ९१ ॥

^१ D मा^१ । ^२ D पीठ^२, [याच] । ^३ D न्यामो^३ । ^४ D^४ मान ।

^५ D ल । ^६ C^५ खण्डे, N^५ घटे, D^५ पात्र । ^७ N^७ च । ^८ This line

appears only in N ^९ D^९ स्नान^९ ।

देवीशङ्केति देवेशि पात्राण्येवं तु पोडश ।
 अथवा कलशं शङ्खं शक्तिपात्रत्रयं भवेत् ॥ ९२ ॥
 श्रीगुरुमोगपात्राणि त्रिषु पात्रेष्वयं विधिः ।
 आनन्दारूपे^१ मते देवि पात्राणि कीर्त्तितानि च ॥ ९३ ॥
 सामान्यार्थो विशेषार्थो घटः श्रीगुरुमोजनात् ।
 शक्तिपात्रं योगिनी च वीरपात्रं बलिस्तथा ॥ ९४ ॥
 पादाचमनीयं च भोगवाराभिधे भवेत् ।
 देवीपात्रं श्रीगुरुश्च भोगश्च योगिनी तथा ॥ ९५ ॥
 बलिपात्रं शक्तिपात्रं वीरपात्रं^२ तथैव च ।
 तथाचमनपात्रं च चिदानन्देष्वयं विधिः ॥ ९६ ॥
 देवीगुरुमोगपात्रं योगिनीरक्ष^३शक्तिजम् ।
 सिद्धचैतन्यमार्गस्य पात्राणि परमेश्वरि ॥ ९७ ॥
 योगिनीवीरपाद्यादि पञ्चचक्रमते भवेत् ।
 आनन्दवीरदेवस्य क्रमः प्रोक्तो महेश्वरि ॥ ९८ ॥
 सामान्यार्थो विशेषार्थः कलशो गुरुभरवः ।
 एते^४ सर्वादि संप्रोक्ताः सामान्यपरिभाषया ॥ ९९ ॥
 बलिः पादाचमनीये च अर्घ्येति नव पार्वति ।
 पञ्चमानन्दनाथस्य मार्गः प्रोक्तो मया तव ॥ १०० ॥
 पञ्चयः भोगशक्ती च विधिरूपामिधे^५ भवेत् ।
 देवीगुरुमोगशक्तियोगिनीवीरपात्रकम् ॥ १०१ ॥
 बलिः पादाचमनीये च अर्घ्येति योगरूपजे ।
 सृष्टिसंहारमार्गेण परिवर्त^६क्रमेण च ॥ १०२ ॥
 औत्थानं^७ चतुरस्रं च कामरूपं च वर्तुलम् ।

^१ B C N न । ^२ B C N add तु । ^३ B * से । ^४ B * बलि ,
 C D * वर्ण , ^५ B इति , ^६ B * प्रविष्टी , ^७ B * रं ^८ D उद्यानं, उद्यानं ।

जातन्वरं त्वर्धचन्द्रं त्र्यस्र पूर्णगिरिर्मवेत् ॥ १०३ ॥
 शङ्खमत्र^१भोगपूजात्रलिपात्राणि पच च ।
 स्वदक्षिणादिवामान्त सस्याप्य वृजयेच्छिवाम् ॥ १०४ ॥
 कुलनाथमत प्रोक्त मैरवस्य मत शृणु ।
 स्वधामभागे देवेशि अर्थादिस्थापनक्रियाम्^२ ॥ १०५ ॥
 पाथार्थाचमनीयानि सामान्या र्यविशेषयम् ।
 सामान्यार्थचटो देवि श्रीपात्र देवताप्रक^३ ॥ १०६ ॥
 स्वधामे कलशस्याङ्गे मधुपर्को महेश्वरि ।
 तदक्षिण आचमनीय पाथ यत्नेन सचरेत् ॥ १०७ ॥
 निवापा^४ख्यमत प्रोक्त सक्षेपेण महेश्वरि ।
 अथ वक्ष्यामि देवेशि शम्भुनाथमत शृणु ॥ १०८ ॥
 आदौ कुम्भ तथा शङ्ख श्रीपात्र शक्तिपात्रकम् ।
 गुरुपात्र भोगपात्र बलिपाद्यादिपात्रकम् ॥ १०९ ॥
 योगिनीवीर^५पात्र च वामारत्नक्रमेण च ।
 सामान्यार्थचट चैव श्रीपात्र तदनन्तरम् ॥ ११० ॥
 श्रीपात्रघटयोर्मध्ये सर्वपात्राणि पातयेत् ।
 गुरुपात्र घटस्यान्ते तदन्ते भोगपात्रक्रम ॥ १११ ॥
 तदन्ते शक्तिपात्र च योगिनीनां तु पात्रकम् ।
 तदन्ते वीरपात्र च तदन्ते बलिपात्रक्रम ॥ ११२ ॥
 पाथ आचमनीयश्च तदन्ते आर्यपात्रकम् ।
 पुनराचमनीय च मधुपर्कस्तथैव च ॥ ११३ ॥
 स्नानीय प्रोक्षणी चेति काश्मीराख्ये वलामित्रा ।
 वरक्षालनज चैव तथा पञ्चामृतेति च ॥ ११४ ॥
 तदाष्टादश पात्राणि काश्मीराख्यगते शिवे ।

^१ D * मार्गो ।^२ C * वक्ष्यी ।^३ D * लक्ष्मे ।^४ B C N * छा * ।^५ C N रत्न * ।

सामान्यार्थविशेषार्थौ श्रीघटः परमेश्वरि ॥ ११५ ॥
 घटान्ते गुरुपात्रं च तदन्ते भैरवामिधम् ।
 शक्तिपात्रं ततः प्रोक्तं वीरपात्रं ततः शिवे ॥ ११६ ॥
 बलिपात्रं योगिनीं च पानपात्रं तथैव च ।
 भोगपात्रं च देवेशि नव पात्राणि पार्वति ॥ ११७ ॥
 पाद्यादीनि महेशानि सामान्यत्वेन पश्चिमे ।
 तदक्षिणे पाद्यपात्रमर्घमाचमनीयकम् ॥ ११८ ॥
 प्रोक्षणीति महेशानि स्थापयेदाद्यवत् शिवे ।
 गुरुपात्रं तत्पदाम्या भैरवं बहुकेन च ॥ ११९ ॥
 शक्तिपात्रं भुवनेश्या वीरपात्रं शिवेन च ।
 बलिपात्रं गणेशाद्यैर्योगिन्या तन्मनुर्भवेत् ॥ १२० ॥
 अन्यानि प्रणवेनैव सर्वपात्रेभ्यः विधिः ।
 विशेषार्थेण दिव्यैवान् गुरुपात्रे गुरुन् यजेत् ॥ १२१ ॥
 पुरुष भैरवैव श्रीपात्रेणाऽमृतेश्वरि ।
 मूलदेवीपदे देवी प्रोक्ता तु मूलशारदा ॥ १२२ ॥
 आनन्दभैरव देयं भैरवेन प्रतर्पयेत् ।
 बलिना तु गणेशादीन् योगिन्या योगिनीं शिवे ॥ १२३ ॥
 हृदि देवीं विशेषेण श्रीपात्रेण तु सावृतिम् ।
 विशेषेण हृदा प्रोक्तं प्रोत्सर्गः श्रीजलेन च ॥ १२४ ॥
 अन्येषां चैव सामान्यपात्रेण परमेश्वरि ।
 वीरपात्रेण लोकेशा शक्या ब्राह्म्यादिमातरः ॥ १२५ ॥
 विशेषपात्राद्या पूजा सा पूजा सर्वमोत्तमा ।
 प्रत्यावृत्तौ महेशानि देवताभ्यां निवेदनम् ॥ १२६ ॥

१ B C N * चात्तम् । * D नो । * B D क्त, N जपेत् । * B D * ण
 महेश्वरि । * B D सर्वेषां, C मय । * D * देव्यो । * D सर्वत्र ।

प्राणायामप्रमाणं च^१ षडङ्गध्यानके तत ।
 पुनरावरणं पूज्य पञ्च षोडश वै दश ॥ १२७ ॥
 जप कृत्वा सन्निवेश्य प्राणायामादिपूर्वकम् ।
 पुनरावरणं पूज्य प्रोक्तमावरणक्रम ॥ १२८ ॥
 एव क्रमेण देवेशि सर्वावृत्तिं प्रपूजयेत् ।
 प्र यावत्तो प्रोक्तमुद्रा दर्शयेद्विधिपूर्वकम् ॥ १२९ ॥
 अनुक्तमुद्रावरणे तदायुधमयी भवेत् ।
 सघञ्जना योनिमुद्रा खेचरी च तदायुधा ॥ १३० ॥
 यदावरणसक्षेपस्तदावरणमयी च सा ।
 विस्तारयेत् महेशानि सघट्टायास्तदन्तका १३१ ॥
 पुन पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा सायुधेति सबाहना ।
 सशक्ती च^२ समुद्रा च ससिद्धी च समुच्चरेत् ॥ १३२ ॥
 सम्प्रदायत्रयेऽपि स्यात्काण्डानुममयो ह्ययम् ।
 सामान्यार्घ्यघटे देवि विशेषार्घ्यस्तृतीयक ॥ १३३ ॥
 पात्रत्रयक्रमेणैव पूजनं वा भवेत् शिवे ।
 सामान्यं च विशेषं च श्रीघटश्च तृतीयक ॥ १३४ ॥
 केवलं तु विशेषेण पूजनं तु^३ महेश्वरि ।
 गौडमार्गे महेशानि पात्राणां निर्णयं शृणु ॥ १३५ ॥
 सामान्यं द्वितयं देवि द्वारदेशान्तमार्गत ।
 देवाग्रे ॥ विशेषार्घ्यो घटान्ते गुरुपात्रकम् ॥ १३६ ॥
 श्रीपात्रसङ्गा देवेशि विशेषार्घ्ये प्रकीर्तिता ।
 भोगपात्रं ततो देवि शक्तिपात्रं तत शिवे ॥ १३७ ॥
 योगिनीवीरपात्रे तु^४ बलिपात्रं^५ तत शिवे ।

^१ B C D ॥ समाचर्यम् । ^२ E D N * शक्तिः । ^३ C या । ^४ B विहार* ।
^५ C * पु । ^६ D N * ये ।

आचमनीयं महेशानि प्रोक्तमन्यद्विशेषतः ॥ १३८ ॥
 अर्घ्यत्रयं गुरोः पात्रं भैरवीपात्रकं ततः ।
 शक्तिपात्रं योगिनी च बलिपात्रं ततः शिवे ॥ १३९ ॥
 अर्घ्यस्य त्रीणि पात्राणि पाद्यस्यापि त्रयं भवेत् ।
 आचमने^१ त्रयं देवि मधुपर्क^२स्ततः शिवे ॥ १४० ॥
 स्नानीयं करशुद्धिश्च यजु^३गण्डे विधिः स्मृतः ।
 स्वदक्षे प्रोक्षणीपात्रं आदायाद्भिः प्रपूरयेत् ॥ १४१ ॥
 किञ्चिदर्घ्याभ्यु^४ संगृह्य प्रोक्षण्य^५म्मसि योजयेत् ।
 ततः साधारकं पात्रं पुरतः स्थापयेद्बुधः ॥ १४२ ॥
 तत्पार्श्वे पाद्यदानं च तत्पार्श्वे चार्घ्यदानकम् ।
 आचमनीयं च तत्पार्श्वे वामे तु मधुपर्ककम् ॥ १४३ ॥
 पुनराचमनीयं च स्नानीयं तत् क्रमान्पसे^६त् ॥
 गन्धपुष्पं तथा दक्षे पृष्ठे तु^७ करक्षालनम् ॥ १४४ ॥
 स्ववामे स्थापयेत् कुम्भं वामहस्तेन धारयेत् ।
 “ॐ ओं” इति च मंत्रेण पार्श्वे धृत्वा च राजलम् ॥ १४५ ॥
 “तुक्षौर” इति मंत्रेण देवतीर्थेन संस्पृशेत् ।
 आ^८त्मानं यागवस्तूनि गन्धपुष्पादिकानि च ॥ १४६ ॥
 प्रोक्षयेत्^९ प्रोक्षणीतोयैर्गौयज्या मूलमन्त्रतः ।
 साध्यसाधकयोर्मध्ये षट्त्रिंशदहुलं भवेत् ॥ १४७ ॥
 द्वादशाहुलमूर्द्धं च अधोभागे तथाहुलम् ।
 द्वादशाहुलमध्यस्य तत्र संस्थापयेद्बुधः ॥ १४८ ॥
 आत्मनः पुरतो वामे त्रिकोणं विलिखेद्बुधे ।
 सार्धद्वादश वै देवि चार्घ्या^{१०}र्धं द्वादश प्रिये ॥ १४९ ॥

^१ C D N * नीचे ।

^२ B * कं तथा ।

^३ D यद् यद्, B N पंच* ।

^४ D व्येयु, N प्योतु* ।

^५ D * कान्य* ।

^६ C त्यजे* ।

^७ D वा ।

^८ B D न ।

^९ D स्वा* ।

^{१०} N * जे ।

^{११} B E * र्धं ।

आराधनं स्थापनं च पूजनं पूर्णं तथा ।
 गन्धपुष्पे मण्डलस्य विन्यासः पुष्पसंश्रयः ॥ १५० ॥
 अमृतीकरणं पात्रं प्रतिपत्तिरियञ्च ।
 सामगौडे विधिरयं संक्षेपेण प्रकाशितः* ॥ १५१ ॥
 पात्राणां विंशतिः शिवे सामगौडे विधिः शिवे ।
 आद्यप्रयं गुरुर्मोगः सक्तिश्च योगिनी शिवे ॥ १५२ ॥
 वीरपात्रं बलिपात्रं पाद्यार्चाचमनीयकम् ।
 वरक्षालनपात्रं च मूढानां च प्रवर्तकम् ॥ १५३ ॥
 सामान्यार्घ्यादाचमान्तमयं च करशुद्धिजम् ।
 उच्छिष्टयलिपात्रं च बलिपात्राणि सप्त च^१ ॥ १५४ ॥
 अथ पाचक^२पात्रं च क्रूरगौडे विधिः शिवे^३ ।
 एकविंशतिपात्राणि गौडे चैवात्र सन्ति च ॥ १५५ ॥
 शाक्ते प्रोक्तमिदं देवि वीरशाक्ते तु शङ्करि^४ ।
 शङ्खं न मुख्यं^५ देवेति शिवे शाक्ते न कारयेत् ॥ १५६ ॥
 लोक^६सन्दर्शनार्थं^७ तु शङ्खस्य स्थापनं चरेत् ।
 शिवे पङ्क्तिक्रमेणैव पात्राणां स्थापनं चरेत् ॥ १५७ ॥
 सामान्यार्घ्यो विशेषश्च घटश्च पादपात्रकः ।
 आचमनीयं तथा^८ च पुनराचमनीयकम् ॥ १५८ ॥
 मधुपर्कामृते देवि स्नानीयं प्रोक्षणी तथा ।
 शक्तियुक्तो यदा शम्भुस्तदा कलशपूजनम् ॥ १५९ ॥
 नो चेत्तु जलवत्^९ स्थाप्य पूज्यो वैदिककर्मणा ।
 पूर्णदीक्षाप्रयुक्तश्चेच्छक्तिपात्रादिकं चरेत् ॥ १६० ॥

^१ D "गह" । ^२ D "प" । ^३ D शिव, C "शते" । ^४ B "त्रं च
 सप्तम । ^५ B याच", N पाव" । ^६ C स्पृष्ट. । ^७ B सङ्करी, D N "रम ।
^८ D शन्यो । ^९ D "के । ^{१०} B "सन्दर्शार्थ" । ^{११} B "मव" ।

विस्वपात्रेण देवेशि विश्वामित्रेण वाचरेत् ।
 वैष्णवे तु महेशानि पुरः सामान्यपात्रकम् ॥ १६१ ॥
 शङ्खपात्रं वामभागे स्वस्य देवस्य पार्वति ।
 पूजाद्रव्यं दक्षभागे तन्मध्ये परमेश्वरम् ॥ १६२ ॥
 वैष्णवे देवदक्षे तु शङ्खं तद्विषु पार्वति ।
 पाचार्याचमनीयं च मधुपर्कं क्रमाद्भवेत् ॥ १६३ ॥
 तदुदकपट्पात्रं च जलसंस्थापनाय च ।
 सिद्ध^१कल्पितदिङ्मार्गाद्वामदक्षे घटो भवेत् ॥ १६४ ॥
 शक्तियुक्तवैष्णवस्य प्रोक्तमेतन्मया तव ।
 अयुक्तस्य महेशानि न सामान्यघटो भवेत् ॥ १६५ ॥
 विशेषदीक्षितधेन्वस्याच्छक्तिवीरादि कारयेत्^२ ।
 शैवे^३पि स्वस्य दक्षास्तु सामान्याप्रोक्षणीति च ॥ १६६ ॥
 तदन्ते स्थापयेद्देवि सौरे^४ शृणु महेश्वरि ।
 सौरे गौडे च सामान्याद्द्वारार्थ्यो^५ सूर्यगोचरी ॥ १६७ ॥
 विशेषात् प्रोक्षण्यन्तं च स्थापयेत्परमेश्वरि ।
 जैने बौद्धे तु तारावद्भैरवे कालिकाविधिः ॥ १६८ ॥
 दर्शनायतने देवि विशेषार्घ्यवटादिकम् ।
 प्रोक्षण्यन्तं समासाद्य केरलादिऋमेण च ॥ १६९ ॥
 गणेशे चोभयं देवि शङ्खस्त्वाचमने भवेत् ।
 सामान्यार्थे भवेद्भारि सामान्यं च विशेषकम् ॥ १७० ॥
 श्रीपात्रमिति देवेशि चार्थे स्वायंमुवेऽपि च ।
 गणेशवत्प्रकर्तव्यं नान्यथा शाङ्करं वचः ॥ १७१ ॥
 सर्वत्र शक्तियोगंश्च शाक्त^६वत् परमेश्वरि ।

^१ D धर्म । ^२ D "दि" । ^३ C "रो हि कालेत्, B D "वीरौ यत्रेष्टिने ।

^४ D शैरे । ^५ B शैवे । ^६ B "दीर्घार्थे, C N द्वारार्थ्यो । ^७ C श ।

^८ B D शक्ति । ^९ D "युक् ।

वामावर्त्तक्रमेणैव गौडे कौले ॥ पात्रकम्^१ ॥ १७२ ॥

काश्मीरे दक्षवदने केरले मण्डल^२क्रमात् ।

केवलं शङ्खमात्रेण केरले चरितार्थता ॥ १७३ ॥

पूजोपकरणं दक्षे पृष्ठे नैवेद्यमेव च ।

करक्षालनपात्रं तु स्वपृष्ठे परिकीर्तितम् ॥ १७४ ॥

घृतदीपो भवेदक्षे सैलदीपो हि वामतः ।

त्रिकोणाकारतो वापि बह्विचक्रक्रमेण च ॥ १७५ ॥

मेधादीक्षाविधौ देवि स्थापनं परिकीर्तितम् ।

सर्वपात्राणि संस्थाप्य स्ववामे तु घटोत्तरे ॥ १७६ ॥

घटस्य तु मुखं देवि परितः परिकीर्तितम् ।

शङ्खस्य देवी शङ्खस्य मुखे तु देवताग्रतः ॥ १७७ ॥

“पूजयामि तर्पयामि नमो”^३ इत्तं केरले मतम्^४ ।

“तर्पयामि पूजयामि नमः” काश्मीरगोचरः ॥ १७८ ॥

हृदयस्यास्य योगे तु साम्राट्केरल ईरितः ।

“पूजयामि नमो देवि तर्पयामि नमः”^५स्तथा ॥ १७९ ॥

आदिकेरलसाम्राज्ये^६ महत्पूर्वादि कीर्तितम् ।

नमः पूजा तर्पणे तु केरले परमेश्वरि ॥ १८० ॥

पूर्णानन्दबिधानन्दो बोधानन्दः प्रकीर्तितः ।

अष्टौ मेदा महेशानि हृदाद्यन्तप्रयोगतः ॥ १८१ ॥

मध्य^७योगादपि शिवे सभेदा^८ परिकीर्तिताः ।

आदौ मध्ये तथा चान्ते बलिदानं तु गौडके ॥ १८२ ॥

आदौ च बलिदानं च काश्मीरे परिकीर्तितम् ।

अन्ते बलिः केरले तु केवलं तर्पणं यदि ॥ १८३ ॥

^१ B * काः । ^२ D * लघुतर* । ^३ B N च मे । ^४ C N * ज्यं ।

^५ CD मय* । ^६ B शु*, D स्* ।

विडा^१साख्यस्तदा देवि पूजनं तर्पणं च वा ।
 विश्वरूप^२विधौ देवि केरले पूजने सति ॥ १८४ ॥
 श्रीपूर्वा^३ पादुका वापि केवलापादुकापि वा ।
 तद्देवतातर्पणं वा ह्रस्वं दीर्घं च वा प्रिये ॥ १८५ ॥
 सविन्दुं वा महेक्षानि संपूर्णं वा समाचरेत् ।
 चीनमार्गेऽपि तारिण्यां मंजुघोषेऽपि पार्यति ॥ १८६ ॥
 “यज्ञपुष्पं प्रतीच्छे”ति स्थाहान्तेन प्रपूजनम् ।
 वामावर्त्तक्रमेणैव दक्षवामक्रमेण च ॥ १८७ ॥
 केवलं दक्षवर्त्तेन केवलं वामहस्ततः ।
 भेदाष्टत्रिंशतिः शिष्ये कीर्त्तितः परमेश्वरि ॥ १८८ ॥
 केवलानन्दयोगेन केवलानन्दयोगतः ।
 आनन्दनाथयोगेन नाथानन्दक्रमेण च ॥ १८९ ॥
 सिद्धमानव^४दिव्यादिप्रज्ञाचैतन्यबोधतः ।
 विडास^५क्रमयोगेन तथा सरस्वतीक्रमात् ॥ १९० ॥
 यक्ष्यमाणक्रमेणैव भेदब्राह्मण्यमीरितम् ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं विशेषः कथ्यते प्रिये ॥ १९१ ॥

इति श्रीराक्षितप्रममहातन्त्रराजे उत्तरभागे अष्टमपाण्डे श्रीमद्भोभ्यतारासंवादे
 पात्रनिर्णयकथनं नाम चतुर्थः पटलः ॥ ४ ॥

छन्दो ज्योतिर्वैद्यकादि^१ विद्या एताश्चतुर्दश ।
 प्रपञ्चार्थं मया प्रोक्तमेकत्वं परिणामजे ॥ २१ ॥
 प्रकृतं कथ्यते देवि शृणु सानहिता भव ।
 चतुर्वेदेभ्यः^२ प्रोक्ता श्रीमहामवतारिणी ॥ २२ ॥
 अथर्ववेदाधिष्ठानी श्रीमहाकालिका परा ।
 विना कालीं विन्द सारां नाथर्वणाविवि कचित् ॥ २३ ॥
 केरले कालिका प्रोक्ता काश्मीरे त्रिपुरा मता ।
 गौडे तारोति संप्रोक्ता सैव लोकोत्तरा^३ भवेत् ॥ २४ ॥
 हादौ त्रितयमेतदि संक्षेपेण प्रकीर्तितम् ।
 अथ कादौ केरले तु त्रिपुरा सा प्रकीर्तिता ॥ २५ ॥
 काश्मीरे तारिणी बाला गौडे काली प्रकीर्तिता ।
 शिष्यदेवी परा जाता दक्षिणामूर्त्तिभेदतः ॥ २६ ॥
 अधानन्दभैरवाख्यमतभेदेन पार्वति ।
 देवीसक्ताद्या प्राप्ता स्वगुर्वन्तं तु शक्ति ॥ २७ ॥
 शक्तेः परम्परा या तु न विच्छिन्ना महेश्वरि ।
 तन्नामाज्ञाक्रमेणैव ज्ञेया देवी परंपरा ॥ २८ ॥
 शम्भोः सक्ताद्या प्राप्ता स्वगुर्वन्त महेश्वरि ।
 तन्नामाज्ञाक्रमेणैव सा शिवस्य^४ परंपरा ॥ २९ ॥
 दक्षिणामूर्त्तितो देवि स्वगुर्वन्तक्रमेण च ।
 तन्नामाज्ञाक्रमेणैव सा वै तस्य परंपरा ॥ ३० ॥
 अविच्छिन्ना यदा सा वै चतु शङ्कर^५योगत ।
 तदान्य सप्रदायो हि मविष्यति मलेष्टोरे ॥ ३१ ॥
 केरलधैव काश्मीरे गौडधैव तृतीयक ।

^१ D वैदकाङ्गा ।^२ D त्री ।^३ C तदा ।^४ B तु तस्य, D * चक्रस्य ।

* ॥ संस्मर * ।

चतुर्णामपि देवेशि त्रितय तिष्ठति^१ प्रिये ॥ ३२ ॥
 “गृह्णामि च प्रगृहीयात्”^२ निलासे पानकर्म च ।
 “जुहोमि च जुपस्वे”^३ति^४ केरले पानकर्म च ॥ ३३ ॥
 “होत्र्यामि प्रजुपस्वे”^५ति काश्मीरे पानमीरितम् ।
 सदा मत्तो भवेन्नाथो विद्यासिद्धादिपानत ॥ ३४ ॥
 अनुक्रमेण त्रितये पूजानन्दी यदा नर ।
 नन्दनार्थं च सप्तोक्तस्तद्रूपो यस्तु मानव ॥ ३५ ॥
 महान-दामिध प्रोक्तो गौडे पानक्रम ऋणु ।
 वामहस्तात् पानपूजा क्रमाद्वार्मा प्रकीर्तित ॥ ३६ ॥
 दक्षहस्तात् पानयोगाद्वामहस्तप्रतर्पणात् ।
 दक्षहस्तान्पूजनादि कौल इत्यभिगीयते ॥ ३७ ॥
 केवल दक्षहस्तेन पूजनादक्षिणाभिध ।
 स एव केरल प्रोक्त शुद्धमार्गं प्रकीर्तित ॥ ३८ ॥
 दक्षिणामूर्तिमेदे तु^६ दिव्यौघादित्रय भवेत् ।
 तद्वेदेन त्रिमेदत्वं प्रत्येक नवमेदता^७ ॥ ३९ ॥
 आनन्दभैरवमते पञ्चाशीतिगुरुक्रम^८ ।
 दिव्यभिन्नमाननादि पञ्चाद्याति प्रकीर्तित ॥ ४० ॥
 प्रत्येक त्रितयत्वेन सप्तसप्तत्रयेण^९ ॥ ।
 पञ्चशष्टी तु सप्तोक्ता नामाज्ञा तत्क्रमेण च ॥ ४१ ॥
 नवनाथक्रमेणैव न भेदा भवन्ति च ।
 चतुरशीतिसिद्धानां क्रमदीक्षाप्रमेदत ॥ ४२ ॥
 चतुरशीतिमेदाश्च तन्नामाज्ञाक्रमेण च ।
 ऋण धन च त्रिताय नामाज्ञा दापयेद्गुरु ॥ ४३ ॥

^१ D त्रितयः । ^२ B C N * गृह्णामि । ^३ D रजुपस्वेति । ^४ B N * न ।

^५ D भवेत्तदा । ^६ N * मे । ^७ C * ध्येव ।

दिव्यसिद्धमानवे तु फलं च उत्तरोत्तरम् ।

श्रीदेव्युवाच ।

नामदानं कथं कार्यं दर्शनेष्वपि पटस्वपि ॥ ६७ ॥

पङ्कजायेषु देवेश तथा शाम्भुशुम्भके ।

पञ्चाम्नाये तथा वेदाम्नाये च परमेश्वर ॥ ६८ ॥

मेघासाम्नाय्यदिव्यान्तःसाम्नाय्येन महेश्वर ।

नामदानं कथं कार्यं तन्मे कथय शङ्कर ॥ ६९ ॥

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं तु त्वया संपृच्छ्यते शिवे ।

अहं जानामि सा काली तारा जानाति नेतरा ॥ ७० ॥

ओषाः^३ किञ्चिद् जानन्ति तत्रापि दिव्यरूपिणः ।

सर्वेषां गोप्यतां देवि न बाध्यं यस्य कस्यचित् ॥ ७१ ॥

पट्चक्रं तत्र संप्रोक्तं चतुःसंज्ञाविधायकम् ।

प्रथमे वर्णवेधोऽस्ति स्वरवेधो द्वितीयके ॥ ७२ ॥

तृतीये शून्यवेधोऽस्ति चतुर्थे वृट्वेधता ।

पञ्चमे गणवेधोऽस्ति षष्ठे चक्रेण किञ्चन ॥ ७३ ॥

पट्चक्राणि महेशानि चक्राप्यन्यान्यपि प्रिये ।

अन्यानि पञ्चचक्राणि एवं रुद्रविधानि च ॥ ७४ ॥

तत्र पट्चक्रमध्ये ॥ साध्यं^४ सिद्धं तु सिद्धकम् ।

दैवतं च पराख्यं^५ च देवतादर्शनाभिषम् ॥ ७५ ॥

देवतादर्शनाख्येन नाम दद्यान्महेश्वरि ।

ओचत्रयस्यं^६ यन्नाम साधकस्य तथैव च ॥ ७६ ॥

प्रसिद्धं नाम गृहीयात् प्रमुक्तो^१ येन जागृयात् ।
 नामाद्यक्षरमारभ्य यावन्मन्त्रादिमाक्षरम् ॥ ७७ ॥
 त्रिगुणीकृत्य देवेशि स्वरव्यञ्जनमेदतः ।
 मातृकागणनान्वेन यावद^२ङ्को भवेच्छिवे ॥ ७८ ॥
 एकीकृत्य साधकार्णे मिश्रितं सप्तधा^३ हरेत्^४ ।
 नामराशिरियं प्रोक्ता मन्त्रराशिरतोऽन्यथा ॥ ७९ ॥
 ऋणिनामप्रदेयं च सुन्दरं सुमनोहरम् ।
 दिव्यौघनाम भाग्येन गुरुणा दीयते यदि ॥ ८० ॥
 सिद्धौघनाम देवेशि भाग्येन सिद्धिकारकम् ।
 मानवौघामिधं नाम ऋणी भाग्येन छम्पते ॥ ८१ ॥
 गुरुणालोकितः शिष्यः शिष्येणालोकितो गुरुः ।
 ऋणिनामप्रदानेन मन्त्रदोषनिवृत्तता ॥ ८२ ॥
 पूर्णामिषेफदीक्षायां नाम चैव प्रदापयेत् ।
 मेधादीक्षादिसाम्राज्यदिव्यसाम्राज्यगोचरम् ॥ ८३ ॥
 नाम देयं महेशानि सुन्दरं कल्पितं च वा ।
 आदौ प्रसिद्धनाम स्यादलाभे कल्पितं च वा ॥ ८४ ॥
 मन्त्रारूढं च वा नाम विद्याढ्यं वा महेश्वरि ।
 अन्यत्तदिनक्रक्षात्तमुदयार्णक्रमेण च ॥ ८५ ॥
 अथोदयार्णनित्याक्तं कालनित्याक्रमेण च ।
 प्रोक्तं तद्युगनित्याक्तं वर्षनित्याक्रमेण च ॥ ८६ ॥
 तदावरणनित्याक्तं संप्रदायरुमेण च ।
 काश्मीराख्ये सम्प्रदाये तद्वियामन्त्रकल्पितम् ॥ ८७ ॥
 गौडे कालान्तकं^५ नाम केरले सर्वगोचरम् ।
 परस्पर विशोच्याय नाम दद्यान्महेश्वरि ॥ ८८ ॥

^१ C मुक्तो च । ^२ C "दे" । ^३ B "व्या" । ^४ N मवेत् । ^५ D अत्यन्तं ।

नाथा^१क्त चाथ सिद्धा^२क्त पूर्वपञ्चययोगतः ।
 यद्वैव तु ऋणी भूयात्तदेव वरनामकम् ॥ ८९ ॥
 ओघत्रयं महेशानि चोत्तरोत्तरसिद्धिदम् ।
 दिव्यौघे चेतसमायाति दिव्यगदप स जायते ॥ ९० ॥
 सिद्धौघे चेतसमायाति सिद्ध^३रूपमुत्तिद्धिदः ।
 मानचौघे पित्ररेत^४ शाक्त^५शास्त्रे चिदं भवेत् ॥ ९१ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

शाक्ताये तु महादेव कथं नाम प्रदीयते ।

श्रीशिव उवाच ।

वैष्णवे गाणपत्ये च शैवे स्वायम्भुवे तथा ॥ ९२ ॥
 चान्द्रे पाशुपते चीने जने कालमुखेऽपि च ।
 वैदिकेऽपि महेशानि तदावरणं च वा^६ ॥ ९३ ॥
 तत्सर्पापनाम देयं द्वारादुत्तरतस्तथा ।
 मूलान्तं^७ च तदन्तं च दद्यान्नाम महेश्वरि ॥ ९४ ॥
 बालाया स्पर्शकाल्या च स्पर्शताराविधौ शिवे ।
 स्पर्शच्छिन्नाविधौ देवि चन्द्रपद्मोडशक्रमात् ॥ ९५ ॥
 फला^८क्रमान्महेशानि रक्तचण्ड्या^९ तु तत्क्रमात् ।
 दुर्वासा मन्वरास्यादि तथा स्वप्ता^{१०}वतीविधौ ॥ ९६ ॥
 मधुमत्या च दिव्यौगा^{१०} भिन्नरूपा प्रभोर्त्तिता ।
 षोडश्यां च परायां च पराप्रासादकेऽपि च ॥ ९७ ॥
 षट्त्रिंशत्या शम्भवे च गुरवे भिन्नरूपिण ।
 मालास्थं चाथ न्यासस्थ मूढरश्मित्यमेव च ॥ ९८ ॥

^१ C * शो । ^२ C * क्षो । ^३ C D * दि । ^४ D शक्ति । ^५ B * गोचर ।
^६ D * रत्न । ^७ B N स्वर । ^८ C * न्नी । ^९ C रत्न । ^{१०} C * पा ।

नामदाने विधिरयं मया प्रोक्तो महेश्वरि ।
 सम्प्रदायक्रमेणैव शाम्भवे पूर्वमीरितम् ॥ ९९ ॥
 यत्तत्र नोक्तं देवेशि यत् सिद्धमतकेऽपि च ।
 यज्जेयमत्र देवेशि चतुःखण्डक्रमेण च ॥ १०० ॥
 पुनरुक्तिर्न मन्त्रव्या विद्याभेदादिशेषता ।
 श्रीचूडिको^१र्मिलाचक्रं राजादिपशुगोचरम् ॥ १०१ ॥
 नवचक्राणि देवेशि कथ्यन्ते शृणु यत्नतः ।
 केरलाख्यं च दशमं प्रत्येकं त्रिविधं भवेत् ॥ १०२ ॥
 एतद्विधेचनं देवि संक्षेपात् कथ्यते शृणु ।
 त्रैविध्यं चैव श्रीचक्रे क्रमं शृणु महेश्वरि ॥ १०३ ॥
 अष्टोत्तरशतं संख्या श्रीचक्रे शक्तयः स्मृताः ।
 चतुःपञ्चाशदेवात्र मध्यचक्रे क्रमो भवेत् ॥ १०४ ॥
 शक्तिमि^२र्नन्द^३संख्याभिः कनिष्ठं परिकीर्तितम् ।
 चूडिकाख्यं महेशानि त्रिविधं परिकीर्तितम् ॥ १०५ ॥
 पञ्चाशत्पीठनाम्ना वा षड्त्रिंशज्जातिमध्यतः ।
 दशविद्यारूपजातिगन्धभेदक्रमेण च ॥ १०६ ॥
 कुलकुलक्रमेणैव कादमीरगौडभेदतः ।
 अष्टकन्यासमायोगात् कनिष्ठं परिकीर्तितम् ॥ १०७ ॥
 एत^४त्क्रमं महेशानि यथावदवधारय ।
 शक्तिमाह्वय देवेशि कञ्चुकी गृह्य पार्थिवि ॥ १०८ ॥
 एकैकां कञ्चुकीं देवि शिवहस्ते प्रदापयेत् ।
 यत्नप्रस्थि तु निर्बध्य सामरस्ये निषोजयेत् ॥ १०९ ॥
 ऊर्मिलाल्यमिदं देवि चूलाचक्रं शृणु प्रिये ।
 शक्तिमाह्वय यत्नेन^५ चू^६डिकां गृह्य यत्नतः ॥ ११० ॥

^१ N चतस्रः ।

^२ B C N चूडिका ।

^३ D गताभिः ।

^४ B * व * ।

^५ B एवं ।

^६ N देवेशि ।

^७ C चो , N वा * ।

कुम्भे संस्थाप्य सम्पूज्य शिवमाहूय सादरम् ।
 यस्य यथा च संप्राप्ता सा तस्य चक्रमप्यगा^१ ॥ १११ ॥
 चूलिकाख्यक्रमो देवि कथितः श्रीक्रमं शृणु ।
 परस्परस्नेहयोगात् श्रीचक्रे विनिवेशनम् ॥ ११२ ॥
 *केरलाख्यक्रमे देवि मित्रं मित्रं निवेशनम् ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्त किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ११३ ॥

इति भीमार्कसम्प्रमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे भीमदशोभ्यतारासंवादे
 ऋणियनिचक्रविनिर्णयं नाम पञ्चमः पटलः ॥ ५ ॥

^१ C * ग्रा ।

^२ This line is absent in C.

पट्टः पटलः

श्रीदेव्युवाच ।

एतेषा च फलं देव कथयस्व ममाधुना ।

श्रीशिव उवाच ।

एतज्ज्ञानी महेशानि शिव एष न संशयः ॥ १ ॥

वपस्तम्भारूपं च त्रैलोक्यमन्यता तथा ।

वज्रं तिलकं गुप्तिः पादुका गुटिका तथा ॥ २ ॥

वेतालपक्षिणीसिद्धिखिधावादस्तदुत्तरम् ।

खेचर्यादिमहासिद्धिः परकायप्रवेशनम् ॥ ३ ॥

शापानुग्रहणं वाक् च कामरूपत्वमेव च ।

रत्नापनं च त्रैलोक्यं महेंद्रादीन्^१ जालिकम् ॥ ४ ॥

अणिमाद्यष्टकं देवि खड्गाद्यष्टे तथैव च ।

मूकान्धस्तब्धीकरणं संहारखड्गके तथा ॥ ५ ॥

पताकाद्वन्द्वयुद्धस्य जयो वन्द्यान्वनाशनम् ।

पौरुषं च मनःस्थैर्यं रक्तकः स्वर्णभैरवः ॥ ६ ॥

धनदा च तथा शान्ता पद्मा मधुमती तथा ।

रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ७ ॥

गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं पुनः पुनः ।

इति संश्लेषतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ८ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेन श्रोतुमिच्छामि रहस्यं परमं वरम् ।

श्रीशिव उवाच ।

समं विशेषतः प्रोक्तमथ कादिक्रमं शृणु ॥ ९ ॥
 दिव्यसिद्धिमानवेरामहाकालक्रमेण च ।
 अतिकालकरालास्य^१वीरनाथक्रमेण च ॥ १० ॥
 पञ्चातिकाले मय च कराळे दश^२ पार्वति ।
 काल^३त्रयं महाकाले नवमेदा गुक्कमात् ॥ ११ ॥
 वीरनाथे शतं देवि गुर^४भेदः प्रकीर्तितः ।
 नवनाथयुग्मभेदात् सिद्धे^५ साम्यं कहे भवेत् ॥ १२ ॥
 एतत्क्रमेण देवेशि दीक्षण कादिसम्भते ।
 अस्यामेव महेशानि शम्भोः प्राधान्ययोगतः ॥ १३ ॥
 शाम्भुबन्धं भवेदेति शिवोऽहं निर्गुणेति च ।
 शक्तेः प्राधान्याच्छाक्तस्य देरीरूपाहमेव सा ॥ १४ ॥
 काळिकाहं महातारारूपाहं सर्वदेव च^६ ।
 तद्द्वयाच्छैवशक्ति स्यादिति संक्षेपतो मतम् ॥ १५ ॥
 स्थित्वा दिव्यायपानं च कीर्तितं परमेश्वरि ।
 सिद्धीदे स्यापयित्वा तु पान कुर्यान्महेश्वरि ॥ १६ ॥
 मानवीये समुत्थाय क्रमात् त्रितयमीरितम् ।
 संगीमूत्वा तु चैतन्यं सहयोनि कुलेश्वरि^७ ॥ १७ ॥
 त्रिसर्जनोत्तरं देवि भद्रनाथस्य कीर्तितम् ।
 वीरतृप्त्यु^८त्तर देवि चाति^९कालमतक्रमः^{१०} ॥ १८ ॥
 शक्तिपात्रं स्थाप्य मित्रं दक्षिणामूर्त्तिसम्भते ।
 शक्तिपात्रं च गृहीत्वात् वीरनाथमत शिवे ॥ १९ ॥

^१ B 'स्य', ^२ C 'शं', ^३ B C 'ले', ^४ C ग्रह', ^५ B D सिद्धि',
 C शुद्धे, ^६ D तम्, ^७ B 'र, C 'र, D 'ग', ^८ B D त्रिप',
 C तृप्त्यु', ^९ C वाभि', B चान्ति', ^{१०} D क्रमेण तु, N क्रमात् ।

कुलचक्रं भवेच्छास्या^१मकुलं^२ कालिकामनौ ।
 कुलकुलं च तारायां सम्प्रदायत्रयान्तरे ॥ २० ॥
 दिव्यमार्गवीरमार्गपशुमार्गक्रमेण च ।
 पूर्णामिषेकयोगेन चाज्ञानाम प्रदापयेत् ॥ २१ ॥
 पूर्णामिषेको देवेशि हादिकादिक्रमेण च ।
 कल्पते देवदेवेशि शृणु सावहिता भव ॥ २२ ॥
 शुभमासे शुभर्क्षे च शुभलग्ने शुभोदये ।
 कालरात्रिदिने प्राप्ते वीररात्रिदिने तथा ॥ २३ ॥
 मोहरात्रिदिने चैव महारात्रिदिने तथा ।
 शोधरात्रिदिने दक्षि घोररात्रिदिने तथा ॥ २४ ॥
 तारात्रिदिने चापि अवलारात्रियोगजे ।
 दारुणासङ्गमे वापि मकरे कुम्भसङ्गमे ॥ २५ ॥
 विविक्तस्थानमासाय स्थानशुद्धपादिपूर्वकम् ।
 पर्वते विपिने घोरे शून्यगेहे श्मशानके ॥ २६ ॥
 एकलिङ्गे शिवावासे श्मशानाष्टकेऽपि च ।
 चरुपाणिगृहे नद्यां पुण्यां पीठाष्टके शिवे ॥ २७ ॥
 पञ्चाशत्पीठमध्ये वा पुण्यिष्युत्सवकेऽपि च ।
 गङ्गागर्भे तडागे च वेद्यावासे च सङ्गमे ॥ २८ ॥
 कुलवृक्षवने वापि कदलीवनमप्यतः ।
 अथ पूग^३वने देवि नारिकेलवने तथा ॥ २९ ॥
 कदलीमण्डपे दिव्ये बाटिकायां विचित्रिते ।
 पाटलावनमध्ये च पुण्यक्षेत्रे विशेषतः ॥ ३० ॥
 स्वरिणीगृहमध्ये च कुट्टनीनर्तनमण्डले ।
 विशिष्टस्थानमासाय मण्डपं तत्र फारयेत् ॥ ३१ ॥

कलाहस्त सूर्यहस्त नवहस्त महेधरि ।
 पञ्चहस्त महेशानि नरुण्डीक्रमेण च ॥ ३२ ॥
 अथवा एककुण्डाख्यक्रमेण परमेधरि ।
 मण्डप कारयेदेवि मेरुसाधनमार्गत ॥ ३३ ॥
 श्रीमेरुमण्डप देवि यथादीक्षानुसारत ।
 नितान^१पञ्चभूपाद्व्य प्राकारपरिखैर्युतम् ॥ ३४ ॥
 गोपुरै सयुत देवि नानातोरणमण्डितम् ।
 तदमे परमेशानि पूजामण्डपमाचरेत् ॥ ३५ ॥
 अष्टाष्टयत्रिक्रमेण^२ पञ्चपञ्चकमार्गत ।
 एतासा सन्निवेशो हि यथा भवति पार्वति ॥ ३६ ॥
 तथा मण्डपमासाद्य भञ्जानि^३ रचयेत्तत ।
 सहस्रकोष्ठ^४ज देवि सर्वतोभद्रमाचरेत् ॥ ३७ ॥
 तत्र चक्र ताम्रपात्रे स्वर्णे रौप्ये च भूमिजे ।
 बह्वे वा रचयेदेवि तथा चन्द्रस्य तट्टृणु ॥ ३८ ॥
 सर्वतोभद्रपीठ च देवपीठे प्रकीर्तितम् ।
 एकाब्ज योगिनीपात्रे पञ्चाब्ज क्षेत्रपाल^५के ॥ ३९ ॥
 नवाब्ज गणपे प्रोक्त बटुके लिङ्गभद्रकम् ।
 विरच्य परमेशानि मेरुमण्डपमाचरेत् ॥ ४० ॥
 मेरुससाधन कर्म श्रीविद्योपासकस्य च ।
 सकल निष्कल देवि द्विविध मेरुसाधनम् ॥ ४१ ॥
 दीक्षाङ्गत्वेन राकल निष्कल कामनाङ्गत ।
 श्रीविद्या कालिका तारा त्रिविद्योपासके शिवे ॥ ४२ ॥
 मेरुससाधन देवि दीक्षाया परिकीर्तितम् ।

^१ D विशिष्ट । ^२ D * कक्रमेणैव । ^३ D N वज्राणि, C ऋज्वानि ।

^४ C * २ । ^५ C * ने, N * क ।

एतद्विज्ञा^१ महेशानि नहि दीक्षा भवेत् कचित् ॥ ४३ ॥
 श्रीविद्योपासकानां च पारम्पर्यक्रमं शृणु ।
 व्यादो बला विनिर्दिष्टा^२ ततः पञ्चदशी मता ॥ ४४ ॥
 तथा श्रीषोडशीविद्या पराविद्या तदुत्तरम् ।
 ततश्चरणदीक्षा स्यान्निर्माणदीक्षणं ततः ॥ ४५ ॥
 ततः पदशाम्भवारया च मेधादीक्षा तदुत्तरम् ।
 धनुक्रमेण सयुक्ता मेधादीक्षामिमां मयेत् ॥ ४६ ॥
 अथ चैकतमा याति^३ ततः साम्राज्यदीक्षणम् ।
 दिव्यसाम्राज्यमेवा^४ च तदनन्तरा भवेत् ॥ ४७ ॥
 विद्याराज्यामिमां देवि जिज्ञाविद्याविशीं भवेत् ।
 साम्राज्यं पारमेष्ठ्यं च बगलाभनुगोचरम् ॥ ४८ ॥
 श्रीविद्याज्ञा तु बगला ताराज्ञा छिन्नमस्तका ।
 एतदीक्षोत्तरं देवि नान्या दीक्षास्ति कुत्रचित् ॥ ४९ ॥
 बालया देहशुद्धिश्च ततो विद्याधिकारता ।
 विद्याधिकारता याते श्रीषोडोपासनं चरेत् ॥ ५० ॥
 षोडाविधारी देवेशि पञ्चषोडा न्यसेतनी^५ ।
 विन्यासी पञ्चषोडायाः पराविद्यां जपेत् मदा ॥ ५१ ॥
 परापट्टकं ततो न्यस्य ततश्चरणचिन्तनम् ।
 ततो निर्वाणं विन्यस्य ततः शाम्भयमाचरेत् ॥ ५२ ॥
 तत् षोडात्रितयं न्यस्य रश्मिचिन्तनमाचरेत् ।
 श्रीरश्मिं च परारश्मिं द्वितयं विन्यसेत्ततः ॥ ५३ ॥
 मेधादीक्षा समप्रा तु ततो ममति पार्वति ।
 मेधोत्तरं महेशानि साम्राज्यमेधिकां न्यमेत् ॥ ५४ ॥
 ततो दिव्याभिधां न्यस्य सदाशिवममो नर ।

^१ B C N * द्विजा । ^२ D गगुहिय । ^३ H वैश्वनाभारि, N वैश्वनाभो वारि,
 D वै पुनरा गति । ^४ D * भेदा । ^५ B * मदा ।

मेरुमेदादिविज्ञानं श्रीमहासिद्धशैवके ॥ ५५ ॥
 कालिकाम्नायतंत्रे तु ऊर्वाध्याये प्रकीर्तितम् ।
 अत्रापि देवदेवेशि कथ्यते चान्ति^१मे विधौ ॥ ५६ ॥
 कुण्डादि^२रचना देवि तत्रत्यै^३वं महेश्वरि ।
 क्रमागतात्सूचितं^४ च प्रकृतं शृणु पार्वति ॥ ५७ ॥
 पूर्वोक्तं मण्डपं कृत्वा नानाचित्रविचित्रितम् ।
 घण्टानादविभूपाढ्यं दर्पणोदरसन्निभम् ॥ ५८ ॥
 भूमिं कृत्वा महेशानि वक्ष्यमाणं समाचरेत् ।
 विधाय चक्रं तन्मध्ये चक्रे कुम्भं निधाय तम् ॥ ५९ ॥
 कायोदकैः समापूर्णीमिषिञ्चामि वदेन्मनुम् ।
 क्रमागतसमाचारनिरतै मक्तिशालिनि ॥ ६० ॥
 विरच्य विपुलं चक्रं प्रतियोगिं तु षोडश ।
 त्रिकोणानि विधायाथ मध्ये कुम्भं तु विन्यसेत् ॥ ६१ ॥
 सौवर्णं राजतं ताम्रं काचं मार्त्तिकमेव वा ।
 प्रुरितं क्षारितं येन कथितेनाक्षरौषधे^५ ॥ ६२ ॥
 निक्षिप्य नवरत्नानि धान्यानि विविधानि च ।
 हिरण्यानि सताम्राणि वासोन्मामपि वेष्टयेत् ॥ ६३ ॥
 रक्ताभ्यां चन्दनयुतं पनसाभ्यपहृषैः ।
 शतत्रतुलतावर्द्धमार्तुलुङ्गकलान्वितैः ॥ ६४ ॥
 पि^६धानकलशानन्यानन्येष्वेकै^७कशो न्यसेत् ।
 सार्धं सहस्रं त्रिंशच्च षष्टिसंख्या क्रमोदिता ॥ ६५ ॥
 मध्यचक्रेषु तोयादि कृत्वा बाह्याधिपूज्य च ।
 कालाल^८नित्यामंत्राश्च जपित्वा पूर्ववासरे ॥ ६६ ॥

^१ C N "न्त" । ^२ B "ना" । ^३ B "ले, D ने" । ^४ B रधिरं ।
^५ B वि" । ^६ C "श्रेष्ठकै" । ^७ D "ऊन्या" । ^८ D N "दे" ।

कालाम^१नित्यामंत्राय कादायपि महेश्वरि ।
 कादौ श्रीचक्रस्थाने च^२ कालीचक्रं महेश्वरि ॥ ६७ ॥
 त्रि^३कोणाद्येभ्यो भेदेषु समता परिकीर्तिता ।
 तारायां कालिकास्थाने ताराचक्रं महेश्वरि ॥ ६८ ॥
 कालामनित्यास्थाने च वाग्देव्यङ्गार्णदेवता ।
 सर्वत्र समता प्रोक्ता मयं तु कदादिबद्धवेत् ॥ ६९ ॥
 जन्मर्धे प्रातरुत्थाय स्वनिःश्यां तत्र पूजयेत् ।
 कात्यां तारानिधौ देवि नित्यास्थाने मनुं जपेत् ॥ ७० ॥
 सहस्रं प्रजपेत्पश्चात्^४ होमं कृत्वा समन्ततः ।
 तत्पूर्वं षोडशाहानि प्रायश्चित्तं ममाचरेत् ॥ ७१ ॥
 षष्टिजपः कालनित्यानामपारायणं तथा ।
 मंत्रपारायणं देवि चक्रपारायणं तथा ॥ ७२ ॥
 यंत्रपारायणं देवि स्वयं वा स्वगुरुश्च वा^५ ।
 दिनतो वारतः पञ्चाग्न्यामायट्त्रिंशता दिनैः ॥ ७३ ॥
 सन्ध्याचतुष्टयं हादौ कादौ युग्मे^६ त्रयी भवेत् ।
 प्रायश्चित्तं समाचर्य्य सामग्रीमष्टकाच्चने ॥ ७४ ॥
 कृत्वा संस्थाप्य यत्रेन शिपोक्तं तिष्ठकं चरेत् ।
 शृङ्गवाह्यशङ्खादिवाद्यमङ्गीतनर्तनैः ॥ ७५ ॥
 मुदितैर्षोभिर्नाट्यन्दैरेकैकं देवनामभिः ।
 वृत्तैः सङ्गृजितैः सार्द्धमभिगिबेद्गुरुः स्वयम् ॥ ७६ ॥
 षोडशमिथेरुमंत्रैश्च कह^७हादित्रयोदशैः ।
 मूलभेदैश्च वा देवि महस्त्रमभिषेचयेत् ॥ ७७ ॥
 काष्ठचक्रं रौप्यजं च तत्र चक्रं मुवर्णजम् ।

^१ D N * से ।

^२ B गण्यने ।

^३ C * द्वि* ।

^४ B * निःश्या ।

^५ B * ने ।

^६ C युग्मे च्च* ।

^७ D हादि* ।

महापात्रे तु संस्थाप्य विद्या तत्राभिषेचयेत् ॥ ७८ ॥

विद्या^१जलैर्महेशानि गुरोश्च कृपया युत^२ ।

अभिषिच्य प्रयत्नेन चक्षुष्मव्यादि सा^३न्तकम् ॥ ७९ ॥

सम्प्रदायत्रयेणैव शिष्य स्वस्तिकमण्डले ।

संस्थाप्य सिष्य यन्त्रेण तदङ्गे जपपूर्वकम् ॥ ८० ॥

देवीरूप शिष्यतनु कलशस्याक्षरै सह ।

परकायक्रमेणैव जीवकीटक्रमेण च ॥ ८१ ॥

मृङ्गित्व याति देवेशि तज्जीव पुत्तलीतनौ ।

स्थाप्य शिष्य बोधयेच्च ब्रह्मानन्दपरायण ॥ ८२ ॥

जीव कीट पुरा^४ भूत्वा मृङ्गित्वमभिगच्छति ।

तत पट्चक्रभेद च कृत्वा तद्रसभुग्मवेत् ॥ ८३ ॥

तत्प^५राग महेशानि स्थापित यत्रपीठके ।

तेन^६ भग्नान् लिखेत्तत्र तस्योच्चारणमाचरेत् ॥ ८४ ॥

भृङ्गावली तेन याति चक्र^७भगार्ण^८योगत ।

मन्त्रवर्णान् चन्त्रवर्णान् कियत्सख्यानि कानि वै ॥ ८५ ॥

एतद्विभाव्य गणयेत्तावदशप्रपूर्णाता ।

जीवकीटस्ततो भृङ्गी ततस्त्वेव^९ चराचरम् ॥ ८६ ॥

तेन भृङ्गावली नाम योगिनामपि दुर्लभा ।

क्रमदीक्षायुताना च भृङ्गित्व सुलभ^{१०} क्रमात् ॥ ८७ ॥

मन्त्ररूपो भवेत्तेन सम्राप्तेधा प्रकीर्त्तिता ।

स्वय शक्तिस्तद्द्वय च शक्तिस्त्वक्रमयोगत ॥ ८८ ॥

शैवशाक्ते शाक्तशैवे तद्द्वयक्रमयोगत ।

चक्राणि चैव विज्ञाय उक्तमार्गेण पार्वति ॥ ८९ ॥

^१ B "जा" । ^२ B पुन । ^३ D "गा", C N "शा" ।

^४ B मन्त्रप, D तत्पा । ^५ B तिन । ^६ N "के" । ^७ B "न्त" ।

^८ B D "स्तेन" । ^{१०} C भक्त्या ।

चक्राणि चैव निर्मित्य स्वरूपं तत्स्वरूपकम् ।
 न कीटत्वं न भृङ्गित्वं स्वरूपेणैव देवता ॥ ९० ॥
 देवतारूपमावे^१न क्षणान्तद्रूपता भवेत् ।
 आदौ तु पुत्तलीं कृत्वा तत्र जीवं प्रविन्यसेत् ॥ ९१ ॥
 ज्ञात्वा तु^२ प्रत्ययं देवि तत्तथ संयतेत् शिवे ।
 फलौ पापसमाकीर्णे न समाधिर्न योगता ॥ ९२ ॥
 यदि योगो भवेदेवि नहि तत्र फलं भवेत् ।
 तस्मात्कारणतो देवि मंत्रयोगं सम्यसेत् ॥ ९३ ॥
 स्वक्रमं सोऽपि कथयेत्तदा प्रमृति सोऽपि तम् ।
 अनुतिष्ठेदविच्छिन्नं पर्यायं तस्य विच्युतौ ॥ ९४ ॥
 सहस्रं प्रजपेद्विंशं अभिपेक्षमन्त्रितः ।
 दिनपौडशकं वापि नवरात्रं च वा प्रिये ॥ ९५ ॥
 पञ्चरात्रं त्रिरात्रं च यथावस्ताधयेद्भुवम् ।
 चक्षुष्मत्यादि मेधान्तं पूर्वं संसाधयेद् भुवम् ॥ ९६ ॥
 सर्वे मन्त्राः प्रयोक्तव्याः पढान्नायादिभेदजाः ।
 अष्टादशान्ना^३यमन्त्राः कादिहादिक्रमेण च ॥ ९७ ॥
 पटदर्शनानामिधा मन्त्रा दशविंश^४प्रभेदजाः ।
 ते सर्वे चात्र द्रष्टव्याः श्रोतव्याः केचन प्रिये ॥ ९८ ॥
 जप्तव्याः केऽपि^५ देवेशि दीक्षायोगोऽत्र कारणम् ।
 एवं संप्राप्तयोगो हि शिवरूपो भवेन्नरः ॥ ९९ ॥
 चक्षुष्मतीं बाध्यती च स्पर्शानित्या^६ महेश्वरि ।
 वर्णदीक्षा क्रिया^७दीक्षा तथैव च कलावती ॥ १०० ॥
 पञ्चायतनिका चैव तथा वेधमयी^८ शिवे ।

^१ N * मेदे . * C तत् . * B एशान्ना * . * C * दविशेष * .

* D * चित् . * B * निधी , C * नयी . * C कम्मा * . * B * दो , C * ती .

वेधः पञ्चविंशो देवि पूर्वमेव प्रकाशितः ॥ १०१ ॥

पूर्णदीक्षा महेशानि ऊर्ध्वान्नायमयी तथा ।

निर्वाणदीक्षा देवेशि तथा शाम्भवेदजा ॥ १०२ ॥

वेदवाणपशुपतिऋमयोमेन वै कहे ।

मेधा साम्राज्यमेधा च दिव्यसाम्राज्यरूपिणी ॥ १०३ ॥

एतद्युक्तः केरलस्तु सक्षेपेण प्रकाशितः ।

चक्षुष्मन्यादि-ऊर्ध्वान्ता काश्मीरे^१ परिकीर्त्तिता ॥ १०४ ॥

चक्षुष्मन्यादिपूर्णान्ता गौडी दीक्षा प्रकीर्त्तिता ।

पठितत्त्वाष्टसिद्धिश्च क्रमेण परिकीर्त्तिता ॥ १०५ ॥

महाकालकलारन्ध्रबाणतत्त्वादिपात्रयुक् ।

दशाङ्गाश्चाष्टपञ्चागान् पूर्वमेव मयेरितान् ॥ १०६ ॥

तृतीयखण्डे देवेशि सर्वमेतत्प्रकीर्त्तितम् ।

मनोरथमयी सिद्धिः साम्राज्यमेधाविधौ भवेत् ॥ १०७ ॥

अथवा पण्यव्यष्टफलशास्तत्र विन्यसेत् ।

तेषु शक्तीः सनावाह्य सम्पू-यैनाभिपेचयेत् ॥ १०८ ॥

एकान्तसफलं जन्मदिने कृत्वाभिपेचयेत् ।

नाथैस्तत्त्वैश्च नित्यामि कालनित्यान्तविद्यया ॥ १०९ ॥

आधारे हृदये शीर्षे षड्ही सूर्ये निशाकरे ।

ध्यायन् त्रिसन्ध्यं प्रजपेत् सर्वगं व्यञ्जनं स्वरम् ॥ ११० ॥

न्यसेत् मातृकास्थाने तथा तदेहसिद्धये ।

ग्रहाणां^{*} वैपरीत्येषु जन्मर्क्षे ग्रहणे द्वयो ॥ १११ ॥

कुट्टुप्राप्तौ^{*} रिपु[†]हेतो कुर्णदिवाभिपेचनम् ।

तेन दोषाः स्पृशन्त्येन न कदाचिन्न तद्वलात् ॥ ११२ ॥

क्षुद्राणि क्रूरकर्मणि कृत्वाश्च रिपु[‡]कल्पिता ।

^१ B *चे, N *री। ^२ C ग्रहण, B ग्रहाणां। ^३ C *मानौ। ^४ B पुत्रः। ^५ D विप्रः।

श्रीदेव्युवाच ।

बलं कथं भवेदस्य सेकस्य परमेश्वर ॥ ११३ ॥

ब्रूहि मे तद्वलं येन ऐशा नश्यन्त्यशेषतः ।

श्रीशिव उवाच ।

सोमसूर्याग्निरूपेण जलेन स्पर्शयोगतः ॥ ११४ ॥

नश्यन्त्यशेषदोषास्तु तस्मात् सेकसमो नहि ।

सोमसूर्याग्निरूपत्वं जलस्य परिकीर्तितम् ॥ ११५ ॥

तस्मादशेषदुःखार्तिक्षान्त्यै स्यादभिषेचनम् ।

सप्तसूक्तेषु^१ कालेषु पुण्येष्वन्येषु चादरात् ॥ ११६ ॥

कुर्व्यान्सदक्षिणां पूजां गुरोः प्रत्यश्रमेन वा ।

उक्तेषूत्थान^२जातेषु पूजयेत्स्वर्णपुष्पकैः ॥ ११७ ॥

अभिषिक्तस्तु विधिना प्रदद्यादक्षिणां गुरोः ।

गुरुं तदप्रतः प्रातर्विद्यं तदनुजं तथा ॥ ११८ ॥

गुरोगुरुं तद्गुरुं च स्वप्न^३तो लब्धनिश्चयान् ।

प्रणामपूजास्तवनसेवा^४दिमिन्पासनैः ॥ ११९ ॥

तोषयेदन्यथा शक्तिः स्वीया तद्रा^५मिनी भवेत् ।

बहुचन्दनकादमीररत्नकस्तूरिकायुतैः ॥ १२० ॥

पङ्क्तिर्विदध्यात् सर्वत्र गुरुपादद्वय शिषे ।

प्रतिवर्षं महेशानि कुर्व्यादेवामिषेचनम् ॥ १२१ ॥

पूर्णाभिषेकयुक्तो हि ऊर्ध्वास्रायादि चाष्टकम् ।

गुरुं प्राप्य महेशानि तदीक्षायै पठेत्स^६दा ॥ १२२ ॥

इति संक्षेपतः प्रोक्ता मेधादीक्षा महेश्वरि ।

^१ C "चं नु, D सप्तसूक्तेषु ।

^२ D अन्ये^१ ।

^३ D स्वप्नान्^२ (१), N "पात^३ ;

B "तात^४ ।

^४ D "यं^५ ।

^५ B "वा^६ ।

^६ B "द्वा^७ ।

^७ D "को ।

^८ C "व तल^८ ।

कादिक्रमे महेशानि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ १२३ ॥

सर्वव्यापकरूपं च^१ शक्ति^२ज्ञानं महेश्वरि ।

परम्परात्परं^३ देवि तच्च देवि द्विधा मतम् ॥ १२४ ॥

काचं ह्यचं महेशानि काचं कालीमतं भवेत् ।

हाचं श्रीत्रिपुराख्यं च कहाख्य तारिणीमतम् ॥ १२५ ॥

यः कश्चिन्मन्त्रज्ञापी तु तत्र काली वरप्रदा ।

भावाभेदाः शावराणा^४ मंत्रमात्रे महेश्वरि ॥ १२६ ॥

घरदानाधिपारो हि कालिक्रमाः प्रकीर्त्तितः ।

एतत्कयाविस्तरस्तु कादिह्यादिविनिर्णये ॥ १२७ ॥

पूर्वं विस्तरस्तौ देवि मया तत्परिकीर्त्तितम् ।

उभयत्र भवेन्मेधाभेदः पारायणे कचित् ॥ १२८ ॥

कादौ स्पर्शमणिर्देवि तया चिन्तामणिः प्रिये ।

सिंहकाली महाविचाराङ्गी कामकला ततः ॥ १२९ ॥

हसकाली गुह्यकाली वेदपञ्चरसकमात् ।

शाम्भवं परमेशानि क्रमान्मेधा प्रकीर्त्तिता ॥ १३० ॥

उभयक्रमस्तौ देवि समान्मेधा प्रकीर्त्तिता ।

नाडीपारायणं नाम मन्त्रपारायणं तथा ॥ १३१ ॥

चक्रपारायणं देवि पूर्णोर्ध्वाम्न एव च ।

चरणस्तुर्व्यचरणस्तथा षट्शाम्भवं^५ शिने ॥ १३२ ॥

मेधा सामान्यमेधा च क्रमेण परमेश्वरि ।

तत्प्रश्नविद्याखन्मादिर्वर्धे^६ शाख्य^७जातके ॥ १३३ ॥

कालिन्या कालचक्रं उभयत्र सम भवेत् ।

तद्द्वयोक्तशिवः प्रोक्तः साक्षात्परशिषो भवेत् ॥ १३४ ॥

^१ B "पत्वं" ।

^२ C शक्त ।

^३ N "य" ।

^४ D सर्वव्यापी ।

^५ This line is dropped on both B and N.

^६ D N "व", C "वे" ।

^७ N "द" ।

^८ D "द्व" ।

शिवदेवीवटेशाख्य^१स्तथा चानन्दमैरवः ।
 केरलधैव काश्मीरो गौडचैतन्यगः शिवे ॥ १३५ ॥
 प्रत्येकं तु निगदितं सम्प्रदायचतुष्ककम्^२ ।
 आज्ञानाम योगपट्टः क्रमेण दापयेद्गुरुः ॥ १३६ ॥
 अवधूतः सर्वगः स्यात् पूर्वोक्तनिर्णयो ह्ययम् ।
 कापालिके पञ्चमेदाक्षण्डे मेदद्वयं भवेत् ॥ १३७ ॥
 स्वायम्भुवे त्रयं देवि कौले चाष्टौ प्रकीर्त्तिताः ।
 धीरे पञ्च महेशानि वैष्णवे दश पार्वति ॥ १३८ ॥
 गाणपेऽष्टौ महेशानि जैने^३ शतद्वयं^४ भवेत् ।
 सौरे पञ्च महेशानि बौद्धानां शतमात्रकम् ॥ १३९ ॥
 दश पाशुपते प्रोक्ता मुण्डी त्रिंशन्महेश्वरि ।
 केरलधैव काश्मीरगौडभेदेन पार्वति ॥ १४० ॥
 केरले भावना प्रोक्ता काश्मीरे चानुकल्पनम् ।
 गौडे प्रत्यक्षदानं च चक्र^५त्रितयमिरितम् ॥ १४१ ॥
 केरले त्रितयं देवि वटवासि^६मते शिवे ।
 गुप्तोप्रकेरले देवि शुद्धकेरलके तथा ॥ १४२ ॥
 तद्द्रव्यभावना देवि सर्वान्ते परिकीर्त्तिता ।
 त्रिधा केरलमेतद्भि वटवासिमते शिवे ॥ १४३ ॥
 एतद्वेदा महेशानि तारामूक्ते प्रकाशिताः ।
 दिव्यौपधैर्महेशानि प्रसौ पञ्च प्रकीर्त्तिता ॥ १४४ ॥
 आराध्य कलहट्टौ^७ च पुष्पचक्री तथैव च ।
 जीवचक्री महेशानि सम्प्रदायान्तरं शृणु ॥ १४५ ॥
 दशावतारपूर्वत्वं चैतन्यस्तदनन्तरम् ।
 ब्रह्मादिपदपूर्वत्वं पञ्चाशदीश्वरान्तकम् ॥ १४६ ॥

^१ B वटेशानि ।

^२ B * ल ।

^३ D N कीरे ।

^४ D * त्रयं ।

^५ B * त्रयं ।

^६ E * स्वामि ।

^७ B * दादा ।

पञ्चाशदीश्वराय च चैतन्यान्त महेश्वरि ।
 पञ्चाशत् केशवाय च गणपाय सथैव च ॥ १४७ ॥
 त्रिपुराय महेशानि कामाय परमेश्वरि ।
 रत्याय वा महेशानि त्रिनाया तु विशेषत ॥ १४८ ॥
 डाकिन्याय तथा देवि भैरवाय च वा भवेत् ।
 त्रिसिंहाय च चैतन्य किं वा^१ देशपरपरा ॥ १४९ ॥
 फलह^२स्त्वाततापी गोमुखी बठमस्तथा ।
 विज्ञानी बामविज्ञानी तथैव सिद्धदीक्षित ॥ १५० ॥
 विद्याराट् च विराट् स्वामी^३ सन्नायमण्डलमेव च ।
 एते देशपर याता महासिद्धिप्रयोगजा ॥ १५१ ॥
 सम्प्रदायविहीनाना कुलशास्त्रप्रयोजनात् ।
 सर्वगार्हित इत्युक्तो भैरवाख्य^४ प्रकीर्तित ॥ १५२ ॥
 वेदबाह्यो यथा प्रोक्तस्तथैवाय प्रकीर्तित ।
 एतदेशपर यातास्त्वन्यान् शृणु हि पार्वति ॥ १५३ ॥
 तारावती भोगवती सथैव बिमलावती ।
 प्रज्ञा^५वती मधुमती तथा प्रज्ञावती मता ॥ १५४ ॥
 उद्रटाम्बावती देवि एते चार्हित^६भेदजा ।
 अनुमहाख्यश्चैतन्यस्तथैव निग्रहाभिध ॥ १५५ ॥
 निग्रहानुग्रहाख्यश्च^७ राजचैतन्य एव च ।
 कला^८चैतन्यनामा च श्रीचैतन्यस्तथा शिवे ॥ १५६ ॥
 दिव्यचैतन्यको देवि तथा प्रज्ञानवाचक ।
 शाम्भनाख्यस्तु चैतन्यो विज्ञानाख्यस्तथैव च ॥ १५७ ॥
 परा^९चैतन्यनामाख्यस्त्वा^{१०}त्मचैतन्य एव च ।

^१ B "सा" । ^२ B मिद्धा । ^३ C "स्त" । ^४ C "इभीमा ।
^५ D C वैरवाय । ^६ D मद्या । ^७ C N "ईन्त" । ^८ C "हथैव ।
^९ C "ह्य" । ^{१०} C पाय । ^{११} C "व्यस्ता" ।

वैराजाख्यश्च चैतन्यः श्रीचैतन्यस्तथैव च ॥ १५८ ॥

प्रज्ञाचैतन्यनामा च प्रासादाख्यस्तथैव च ।

निर्वाणाख्यस्तु चैतन्यो मेधाचैतन्य एव च ॥ १५९ ॥

अथ शाङ्गभक्तचैतन्यः श्रीचैतन्यस्तथैव च ।

विद्याचैतन्यनामाख्यः सिद्धचैतन्य एव च ॥ १६० ॥

एते काश्मीरमार्गस्थास्त्रिपुरा कादिभेदतः ।

रङ्गवारो देववारो मायादेवस्तथा शिवे ॥ १६१ ॥

काळाख्यश्चैव काजीसो मन्त्रवारस्तथापरः ।

राजवारः सिद्धवारो विश्वरूपस्तथापरः ॥ १६२ ॥

उन्मत्तभैरवाख्यस्तु वाक्शक्तिः कान्यसिद्धियुक् ।

भूतभैरवनामाख्यो मूर्तिस्फोटश्च विग्रहः ॥ १६३ ॥

विराट्भैरवनामाख्यो मूर्तिचालनवाक्परः ।

स्वराट्भैरवनामाख्यो बान्ध्याशक्तिसिद्धिगोचरः ॥ १६४ ॥

सन्नाट्भैरवनामाख्यः सर्वरूपत्वसिद्धियुक् ।

श्रीमद्रुद्रकुनामाख्यः शापानुग्रहकृत् कलौ ॥ १६५ ॥

सर्वत्र सर्वरूपत्वमानन्दभैरवे भवेत् ।

असि^१ताङ्गो वाक्पर^२श्च तथैवाञ्जनयुक् शिवे ॥ १६६ ॥

रूपभेदकल्पनाख्य^३सिद्धिर्गुतिस्तथैव च ।

परकायप्रवेशश्च खेचरी चण्डभैरवे ॥ १६७ ॥

अन्यथासृष्टिकरणं क्रोधाख्ये सम्प्रदायके ।

इन्द्रजालमहेन्द्रादि कपाटभैरवे भवेत् ॥ १६८ ॥

नदीसमुद्रस्रो^४पादिमीपणाख्यप्रदायके ।

एते भेदा नीरचके केरले शृणु पार्ष्णि ॥ १६९ ॥

^१ B D N * मा * । ^२ C * शि * । ^३ C D * व * । ^४ C छभेदे केरलाख्य * ।

^५ B * जो * ।

दिव्यबोधा^१नन्दनयाः कलनायान्तवाचकः ।
 केवलं नन्दनाथाख्यः केवलं नामवाचकः ॥ १७० ॥
 एकस्मिन् त्रितयं देवि क्रमेण योज्यते शिवे ।
 मानवाख्यछयान्तो हि सिद्धचैतन्यवर्हि^२युक् ॥ १७१ ॥
 दिव्यचैतन्यगुणयुक् दिव्यप्रज्ञानमेव च ।
 गुणयुक् परमेशानि नायानन्दक्रमेण च ॥ १७२ ॥
 नन्दनायो महेशानि मिलित्वा बाणसंख्याकः ।
 चैतन्यान्तो विलासाख्यो बाणसंख्याप्रवाचकः ॥ १७३ ॥
 *सिद्धचैतन्यनामा च पञ्चधा पूर्ववत् प्रिये ।
 सिद्धाद्य^३श्च विलासान्तो बाणसंख्याप्रवाचकः ॥ १७४ ॥
 सन्यायो हि विलासान्तो बाणसंख्याप्रवाचकः ।
 *सिद्धप्रज्ञो महेशानि बाणसंख्याप्रवाचकः ॥ १७५ ॥
 ऋ^४द्विचैतन्यनामाख्यो बाणसंख्याप्रवाचकः ।
 धणिमाद्य^५पूर्वत्वमेतदन्तं महेश्वरि ॥ १७६ ॥
 चत्वारिंशत्प्रभेदाश्च मातृकाक्रमतोऽपि च ।
 चत्वारिंशत्प्रभेदाश्च क्रमेण परमेश्वरि ॥ १७७ ॥
 व्योमत्रयं द्वैतमध्यं तदन्ते तु सरस्वती ।
 शाग्मवार्द्य मध्यपूर्वं सरस्वत्यन्तकं शिवे ॥ १७८ ॥
 बाणमेधा मध्यपूर्वं तदन्ते च सरस्वती ।
 एवं क्रमेण देवेशि दशभेदाः प्रकीर्त्तिताः ॥ १७९ ॥
 चिन्मेधा नैव चित्पञ्च श्रीनाथश्च तदन्तरम् ।
 सम्प्रदायत्रयं देवि बाणसंख्याप्रवाचकम् ॥ १८० ॥
 सारस्वतपदं पूर्वं तदन्ते सुन्दरी शिवे ।

^१ C * भेदा * ^२ D ° सिद्धि ° । * Three lines from here are
 omitted in B D. * C उक्तय * । * C omits this line. * B इ * ।

निग्रहाख्यं पदं पूर्वं तदन्ते तु सरस्वती ॥ १८१ ॥
 सुन्दर्यन्तं च सिद्धायं शापानुग्रहकारकम् ।
 सुन्दर्यन्तं महेशानि काळाद्यं च सरस्वती ॥ १८२ ॥
 साम्राज्यायं महेशानि तदन्ते तु सरस्वती ।
 सौमायायं महेशानि तदन्ते तु सरस्वती ॥ १८३ ॥
 देवीपरम्परायां तु सक्षेपेण प्रकाशितम् ।
 दिव्यायं श्रीबिलासान्तं बाणसंख्याप्रवाचकम् ॥ १८४ ॥
 दिव्यायं च महाप्रज्ञा बाणसंख्याप्रवाचकम् ।
 सम्राट् कैराट् च स्वाराज्यमधिराज्यं च राज्यकम् ॥ १८५ ॥
 महा^१राज्यं पारमेष्ठ्यमाधिपत्यं तथैव च ।
 सार्वभौमश्चक्रवर्ती शकानन्दस्तथैव च ॥ १८६ ॥
 ब्रह्मानन्दधिदानन्दः पूर्णानन्दस्तथैव च ।
 महासमरसानन्दो महानन्दस्तथैव च ॥ १८७ ॥
 बाणक्रमेण देवेशि मेदानां नवतिर्भवेत् ।
 बटुकस्य मतं प्रोक्तं नामानि सूचितानि च ॥ १८८ ॥
 निरुक्तिश्च महेशानि दीक्षाभेदोत्तरं^२ द्विजे ।
 कथ्यते परमेशानि किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १८९ ॥

इति श्रीशक्तिप्रहसमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमद्शोभ्यमहोपतारासंवादे
 नामविवरणं नाम पष्ठः पटलः ॥ ६ ॥

सप्तमः पटलः ।

श्रीदिव्युवाच ।

हादिकादिक्रमेणैव सम्प्रदायत्रयं शिव ।
कथयस्व महादेव यद्यहं तव वट्टमा ॥ १ ॥

श्रीशिव उवाच ।

सूचिता परिभाषा च विस्तारं कथ्यते शृणु ।
मेगादीक्षायुतो देवि केरल. परिकीर्तितः ॥ २ ॥
पट्टशम्भनं प्रश्रयुतस्तथा चाष्टाष्टकान्वितः ।
श्रवकेरली महेशानि श्रीयज्ञु केरली तथा ॥ ३ ॥
श्रीसामकेरली देवि तथा चाथर्वकेरली ।
अथर्वे बह्वो भेदा दिव्यसिद्धादिमानवः ॥ ४ ॥
आनन्दभैरवशिवा दक्षिणामूर्त्तिरेव च ।
देवी च नवनाथश्च सिद्धभेदक्रमेण च ॥ ५ ॥
ओघत्रये महेशानि शिवशक्तिरुमेण च ।
एतस्य छोपनाट्टोपा परापोडाक्रमेण च ॥ ६ ॥
तत्पराचरणैर्देवी शाम्भवाष्टादशक्रमात् ।
तदोघक्रमयोगेन अनुलोमक्रमेण च ॥ ७ ॥
अगस्तिदुर्गाचण्डीशस्वप्रावर्तीरुमेण च ।
महाविद्यादिक्रमेण तदोघक्रमभेद^१तः ॥ ८ ॥
अथर्वकेरले भेदाः शाक्ता वै ते^२ प्रकीर्त्तिता ।
शैववैष्णवसौराणा गा^३णवौद्धे तु^४ भिन्नतः ॥ ९ ॥

दक्षहस्तेन पूजा स्याद्दामेन तर्पणं भवेत् ।
 तर्पणं च तथा पानं दक्षेण परिकीर्तितम् ॥ १० ॥
 वामेन पूजनं देवि क्रमेण परिकीर्तितम् ।
 जलं दुग्धं नष्टदुग्धं संविद्रसवटी^१ तथा ॥ ११ ॥
 घृताकः सूरणो देवि दुग्धसारस्तथैव च ।
 कुमारीपूजनं देवि परिमाणा तु केरले ॥ १२ ॥
 परमेश^२ सपर्यादि तद्रूपं सदा भवेत् ।
 अन्यकर्मणि देवेशि प्रवृत्तिस्तस्य वै न च ॥ १३ ॥
 तद्वस्तनिःसृतं तोयं^३ मुक्तारूपं क्षणाद्भवेत् ।
 परकायप्रवेशं च चरा^४ चरपुरीगतिः ॥ १४ ॥
 वयःस्थैर्यमथाकर्षः सर्वस्थावरजङ्गमे ।
 प्रह्लाण्डगोलके या च या काचिज्जगतीतले ॥ १५ ॥
 करामलफवहेपि साधकस्य भवेद्धुम् ।
 फादिहादिमते देवि फल^५ मेतत् कहेपि च ॥ १६ ॥
 काश्मीरं संप्रवक्ष्यामि शृणु पार्वति सादरम् ।
 ऊर्ध्वोन्नायादिभिर्गुक्तं काश्मीरी शक्तिपातयुक् ॥ १७ ॥
 अष्टाष्टकसमायुक्तः काश्मीरस्तत्त्वसिद्धियुक् ।
 ऋक्काश्मीरो यजुर्धैव सामकाश्मीर एव च ॥ १८ ॥
 अथाथर्वणकाश्मीरो दिव्यसिद्धादिमानवैः ।
 दक्षिणामूर्तिभेदेन तथा भैरवभेदतः ॥ १९ ॥
 देवः सदाशिवधै^६ नन्दनाथक्रमेण च ।
 चतुरशीतिसिद्धाश्च दिव्यौघशिवादितः ॥ २० ॥
 शैवशाक्ते तस्य लोपान् पौडशी तथरा क्रमात् ।
 चरणत्रययोगेन मन्व^७ गस्तिक्रमेण च ॥ २१ ॥

^१ H C * ती ।

^२ D * मध ।

^३ B C * तजलं ।

^४ B वरं * ।

^५ D तस्य * ।

^६ N यथा * ।

लोपा दुर्गा च चण्डेशी तथा स्वप्नावती ऋमात् ।
 दशविद्यौघयोगेन कार्मरं भेदमाननम् ॥ २२ ॥
 शैववैष्णवगाणपे बौद्धसैरे तु मित्रता ।
 वामहस्तेन पूजा च दक्षेण तर्पण मतम् ॥ २३ ॥
 दक्षेण पान देवेशि ह्यनुक्त्वा ^१ प्रकीर्त्तिता ।
 अथ गौड प्रवक्ष्यामि यथानुद्विचारय ॥ २४ ॥
 पूर्णोभिपेक्षयुक्तस्त्वष्टाकममन्त्रित ।
 ऋगौडश्च यजुर्गौड सामगौडस्तृतीयक ॥ २५ ॥
 अथर्वगौडो देवेशि तद्भेद शृणु पार्त्तसि ।
 दिव्यसिद्धमानवौघदक्षिणामूर्त्तिभेदत ॥ २६ ॥
 आनन्दभैरवश्चैव सदाशिवपरपरा ।
 देवी च नवनाथाश्च सिद्धा अपि महेश्वरि ॥ २७ ॥
 त्रितये शिवशक्तिम्या तद्गोप^२ऋम^३योगत ।
 षोडशीमनुलोपा च तथास्तिऋमेण च ॥ २८ ॥
 दुर्गा चण्डेश्वरी देवी तथा स्वप्नावती ऋमात् ।
 दशविद्यौघभेदेन तदावरणभेदत ॥ २९ ॥
 अथर्वगौडे भेदश्च शाक्तमार्गे प्रकीर्त्तित ।
 शैववैष्णवसौराणा बौद्धगाणपके शिवे ॥ ३० ॥
 मिश्रऋमो महेशानि पूजन वामहस्तत ।
 तर्पण दक्षहस्तेन प्रत्यक्ष पानदानकै ॥ ३१ ॥
 महाविद्या सिद्धविद्या विद्याभेदेन पार्विति ।
 विद्यारूपतदाचार^४तद्विद्याऋमयोगत ॥ ३२ ॥
 चक्रभेदा^५त्रायभेदात्तदाचरणभेदत ।

^१ D * म्या ।^२ B * पा * C * पा ।^३ D * रूप * ।^४ N चान्यत्र * ।^५ C भावा * ।

विद्योपास्या गौडमार्गे द्वितयेऽपि क्रमो ह्ययम् ॥ ३३ ॥

शक्तिदेहे महेशानि ब्रह्माण्डसरसाः^१ प्रिये ।

त्रितयेऽपि भवेत् साम्यं नामपारायणं तथा ॥ ३४ ॥

मंत्रपारायणं देवि नाडीपारायणं शिवे ।

चक्रपारायणं देवि प्रोक्तं ह्यदिमतं शिवे ॥ ३५ ॥

अथ कादौ महेशानि सम्प्रदायक्रमं शृणु ।

मेघादीश्वरसंयुक्तं श्रीकादिकेरली^२ भवेत् ॥ ३६ ॥

शक्तकेरली यजुर्वेदं तथैव सामकेरली ।

पञ्चपञ्चकसंयुक्तं शक्तिप्राप्तमग्नितः ॥ ३७ ॥

पट्शम्भवप्रभयुक्तलैफाल्य^३ शानगोचरः ।

अथर्वकेरलं देवि शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ॥ ३८ ॥

दिव्यसिद्धमानवौचमहावज्रलक्ष्मणेन च ।

अथानन्दभैरवेन सदाशिवक्रमेण च ॥ ३९ ॥

देवीक्रमेण देवेशि नमनाथप्रभेदतः ।

चतुरशीति^४सिद्धैस्तु त्रितये शिष्यशक्तितः ॥ ४० ॥

तद्गोपनात्तत्परत्वात् तत्पादक्रमतोऽपि च ।

चतुश्चरणयोगे च शम्भवाष्टादशक्रमात् ॥ ४१ ॥

तदौघक्रमयोगेन शम्भुपादक्रमेण च ।

दत्ताविद्यागुर्वत्वेन^५ तदावरणयोगतः ॥ ४२ ॥

शैवादिपञ्चभेदैश्च पर्यायक्रमभेदतः ।

भागमथ तथा कालौ^६ दे^७शान्नायक्रमेण च ॥ ४३ ॥

दर्शनापतनत्वेन भेदबाहुल्यमीरितम् ।

दक्षेण पूजा वामेन तर्पणं परिकीर्तितम् ॥ ४४ ॥

^१ D* सच्छं ।

^२ B D* डे ।

^३ B D* लोफ्य* ।

^४ B* सिद्धि* ।

^५ C च ।

^६ B* डे ।

^७ C द* ।

दक्षेण तर्पणं देवि पानं तेनैव पार्वति ।
 वामेन देवता तर्प्या दक्षेण गुरुतर्पणम् ॥ ४५ ॥
 केवलं वामहस्तेन द्वयोस्तर्पणमाचरेत् ।
 केवलं दक्षहस्तेन तर्पणं केरली चरेत् ॥ ४६ ॥
 गुरुं सन्तर्प्य दक्षेण वामहस्तेन देवताम् ।
 प्रलम्बौलमते देवि तर्पणं परिकीर्तितम् ॥ ४७ ॥
 जलं दुग्धं नष्टदुग्धं सविमिश्रं तथैव च ।
 सविद्रसवर्गी चैव वृन्ताकसूरणे तगा ॥ ४८ ॥
 दुग्धसारो दुग्धसनिद्रासबन्धं कुमारिका ।
 पूजनं परमेशानि वादिकेरलगोचरम् ॥ ४९ ॥
 ऊर्ध्वासनायादिसंयुक्तं काश्मीरं * शक्तिपातयुक् ।
 ऋक्काश्मीरो यजुश्चैव सामकाश्मीर एव च ॥ ५० ॥
 अथाथर्वणकाश्मीरो * भेदान् सशृणु पार्वति ।
 दिव्यसिद्धिमानवौघमहाकालक्रमेण च ॥ ५१ ॥
 अतिकालकरालारयकालवीरक्रमेण च ।
 काली च नवनाथाश्च चतुरशीतिसिद्धयः * ॥ ५२ ॥
 त्रितये शिवशक्तिभ्यां तल्लोपा कालिकाक्रमात् ।
 अथ कामकला काली हंसकाली क्रमेण च ॥ ५३ ॥
 शैवादिपञ्चभेदेन सप्तपर्यायभेदतः ।
 भेदबाहुल्यमात्रं स्याद्भामेन तर्पणं स्मृतम् ॥ ५४ ॥
 दक्षेण पूजा सम्प्रोक्ता ह्यलुक्भ्या * प्रफार्तिता ।
 अथ गौडं प्रवक्ष्यामि यथायोगक्रमेण च ॥ ५५ ॥
 पूर्णामिषेकसंयुक्तो गौडश्च पञ्चपञ्चयुक् ।

* B * र * । * B * पर * । * D उद्भ * । * B D * ०, C * २ ।
 * B * द्विदा, C * द्वित । * D * म्या ।

ऋगौडो हि यजुर्गौडः सामगौडस्तथैव च ॥ ५६ ॥

अथर्वगौडो देवेति यथावत् कथ्यते शृणु ।

दिव्यसिद्धमानवौघमहाफालकरालकाः ॥ ५७ ॥

वीरनाथस्तथा देवि नवनाथक्रमेण च ।

चतुरशीतिसिद्धार्थ^१ चितये शिवशक्तिः ॥ ५८ ॥

तद्गोपनाद्भवेद्वोपा^२ कला^३ कामकला^४ परा ।

तद्दावरणे मेदाः कीर्तिताः परमेस्वरि ॥ ५९ ॥

शैवादिपञ्चकथेन साम्यं पर्यायसनके^५ ।

बाहुल्यं कीर्तितं देवि पू^६र्वमेव^७ प्रकाशितम् ॥ ६० ॥

वामेन तर्पणं देवि दक्षेण पूजनं स्मृतम् ।

दानं पानं च^८ प्रत्यक्षं महाविद्याक्रमेण च ॥ ६१ ॥

सिद्धविद्याक्रमेणैव तथा विद्याक्रमेण च ।

युगानुरूपतो देवि सिद्धविद्यादिमेदतः ॥ ६२ ॥

तद्रूपशक्तिक्रमतस्तदाचारक्रमेण च ।

चक्रमात्रान्नायमेदैस्तदा^९ चरणमेदतः ॥ ६३ ॥

शक्तियोगजनन्याण्डे सर्वे तत्र रसाः स्फुटम् ।

नामपारायणं देवि मंत्रपारायणं तथा ॥ ६४ ॥

नाडीपारायणं देवि क्वादिहादिकहेपि च ।

क्वादिहादौ^{१०} शाम्भवान्त^{११} सम्प्राण्मेवामिथा भवेत् ॥ ६५ ॥

दिव्यसाम्प्राज्यमेधा च कहान्ता परिकीर्तिता ।

दिनतो वारतः पञ्चान्मासात् षट्त्रिंशता दिनैः ॥ ६६ ॥

प्रायश्चित्तं समाचर्य कालनित्याक्रमेण च ।

पञ्चनित्याक्रमेणैव स्वगुह्यो स्वयं च वा ॥ ६७ ॥

^१ B * दीर्घ * । ^२ B * पो । ^३ N कालि । ^४ B कालिका कमला ।

^५ D * मस्तके, * पामके । ^६ C म * । ^७ C * तन । ^८ D पूर्वव ।

^९ D * व * । ^{१०} B * दि * । ^{११} D शान्तरान्त * ।

पूर्वोक्तक्रममासाद्य कलारन्ध्रक्रमेण च ।
 कामवाणयुणत्वेन दीक्षामण्डप^१गो भवेत् ॥ ६८ ॥
 होमं कृत्वा पूर्ववच्च सर्वं कार्यं महेश्वरि ।
 आज्ञानाम प्रदद्याद्वै योगपटं समम्यसे^२त् ॥ ६९ ॥
 अङ्गावरणमन्त्राश्च पञ्चाशत् पद्ममन्त्र^३काः ।
 श्रोतव्याश्चैव मन्तव्या द्रष्टव्याः परमेश्वरि ॥ ७० ॥
 अन्यत् सर्वं पूर्ववत्स्यात् संक्षेपादिदमीरितम् ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रेतुमिच्छसि ॥ ७१ ॥

इति श्रीवाक्सपत्रमहातंत्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदलोभ्यमहोपतारासंवादे
 वादिर्दीक्षाविवरणं नाम सप्तम पटलः ॥ ७ ॥

^१ B D ° ल । ^२ C ° गावरे ° । ^३ B ° वर्ण °, C ° पन ° ।

अष्टमः पटलः

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

निरुक्तं^१ द्रव्यभेदश्च कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ १ ॥

वीरादिकौलभेदाश्च पूर्वमेव प्रकाशिताः ।

विष्णुपाशुपतादीनां कथ्यन्ते परमेश्वरि ॥ २ ॥

पञ्चरात्रिव्रतं प्राप्ताः पाञ्चरात्राः प्रकीर्तिताः ।

दिनपञ्चकपर्यन्तं शैवानां न विलोकनम् ॥ ३ ॥

मुद्रासन्धारिणीं रण्डा कृत्वा सम्पूज^२यन्ति ये ।

प्रसादः कस्य व^३त्सुक्ते^४ श्रीकृष्णस्येति यो वदेत् ॥ ४ ॥

स्वमुक्तं चैव नैवेद्यं देवतार्थप्रयोजकः ।

वर्तन्ते वैष्णवा ये च शिवनिन्दापरायणाः ॥ ५ ॥

वैष्णवानपि निन्दन्ति पाञ्चरात्राश्च ते मताः ।

पापण्डास्त्यव्रतं प्राप्ताः पापण्डास्ते प्रकीर्तिताः ॥ ६ ॥

इमं शानभस्मधारी च भस्मधारणसञ्चयः ।

स्नानसन्ध्यादिकं देवि लौकिकार्थं तु यथोत् ॥ ७ ॥

विष्णुद्वेपपरो भूत्वा सर्वं प्र^५कुरुते नरः ।

स पापण्डेति कथितः शृणु कपालिक शिवे ॥ ८ ॥

कपालपात्रसम्भोजी मद्यमांसिषु तत्परः ।

द्विषोनिदर्शको निन्यं मुण्डमालाधरः सदा ॥ ९ ॥

श्मशानाग्निप्रभोजी य स च कापालिक स्मृत ।
 स च द्वादशधा प्रोक्तो महाकापालिक पर ॥ १० ॥
 ज्ञानदानादिरहित शौचाशौचविमर्जित ।
 न जपो न तपस्या च न तस्य नियम कश्चित् ॥ ११ ॥
 ईदृग्विधो भवेद्भीन सकलो निष्कलो द्विधा ।
 जैन शृणु महादेवि^१ कमण्डलुधर सदा ॥ १२ ॥
 जीव एव पर भोगी कर्त्ता हर्त्ता स एव हि ।
 यदेव तमुख देवि तमुख स्वात्म^२रूपकम् ॥ १३ ॥
 स जैन कथितो देवि एव बौद्धादयो मता ।
 केशसल्लज्जका देवि तथा श्वेतपटा प्रिये ॥ १४ ॥
 तथा रक्तपटा देवि तथा नीला^३म्बरादय ।
 बृहद्गुरुरिति ख्यातास्तथान्ये परमेधरि ॥ १५ ॥
 अहिंसकास्तथान्ये च भेदा सक्षेपतो मता ।
 मुद्राधिकारिणो देवि वक्ष्यन्ते शृणु साम्प्रतम् ॥ १६ ॥
 ब्राह्मणैर्न^४ तथा काप्यं ब्राह्मण्य च विनश्यति ।
 मुद्रा तु ब्राह्मणो धृत्वा रौरव नरक व्रजेत् ॥ १७ ॥
 वेदैस्तु रहितो यो हि स मुद्राधारणो भवेत् ।
 मुद्रया सहितो यो हि स कथं ब्राह्मणो भवेत् ॥ १८ ॥
 मुद्रा चतुर्विधा देवि चातुर्विध्यं शृणु प्रिये ।
 ब्राह्मणो भावयेद्देहे विष्णुभावप्रसूदये ॥ १९ ॥
 क्षत्रियो रेखयेद्देहे वैश्यो मुद्रा प्रविन्यसेत् ।
 शूद्राद्यमादिकानां च तत्तमुद्रा प्रसीर्त्तिता ॥ २० ॥
 अन्यन्तमक्तियुक्तोऽपि भावयेन्न तु रेखयेत् ।
 ब्राह्मणो रेखयेत् कापि बिम्बयेन कदा^५चन ॥ २१ ॥

^१ N महेशानि । ^२ D वा स्व । ^३ D नाला । ^४ C च । ^५ D * च * ।

देवो भूया यजेदेव नो देवो देवमर्चयत् ।
 तस्माद्विष्णुस्वरूपत्वं स्वस्मिन् भाज्यं महेश्वरि ॥ २२ ॥
 ततो जप प्रकुर्वीत तस्य सिद्धिर्भवेन्मनो ।
 एवमेव महेशानि शैवादीनां त्रयो भवेत् ॥ २३ ॥
 शङ्खचक्राङ्कितं दृष्ट्वा सचैलं ज्ञानमाचरेत् ।
 त्रिशूलं हमरुं देवि त्राहणं भाषयेत्तदा ॥ २४ ॥
 धारणं शिवलिङ्गस्य तिसृमुद्रादिधारणम् ।
 द्विजस्तु वर्जयेत्ति सक्षेपादिह कीर्तितम् ॥ २५ ॥
 शक्तेरुपासको यस्तु स च शाक्तः प्रकीर्तितः ।
 वैष्णवानां दिदीक्षाद्यैर्युक्तो वैष्णव एव च ॥ २६ ॥
 पदव्यशाम्भवाद्यैस्तु युक्तं शैवः प्रकीर्तितः ।
 केवलं शिवसंपन्नस्त्वन्यदेवस्य निन्दकः ॥ २७ ॥
 वीरसौवेति गदितो वीरालय वैष्णवः शृणु ।
 केवलं विष्णुनिरतः सर्वदेवप्रनिदकः ॥ २८ ॥
 वीरवैष्णव इत्युक्तः पापमाजो नराधुरा ।
 अन्द्रजापरतो यस्तु स च चान्द्रो महेश्वरि ॥ २९ ॥
 सूर्यासक्तमना यस्तु स सौरः परिकीर्तितः ।
 ब्रह्मणोपासको यस्तु स च स्वायम्भुवो मतः ॥ ३० ॥
 दुर्गाचण्ड्यादिसंयुक्तः स च दौर्गः प्रकीर्तितः ।
 वेदमूला त्रिया सर्वा वेदमूला परा स्मृतिः ॥ ३१ ॥
 वेदेन रहितं यत्तु तत्र कुर्वीद्विजः कश्चित् ।
 वेदमार्गगतो नित्यं त्राहणो भवति ध्रुवम् ॥ ३२ ॥
 वेदेन रहितो यस्तु स चाष्टालः प्रकीर्तितः ।
 स्वधर्मं पुरस्कृत्य सर्वं कार्यं महेश्वरि ॥ ३३ ॥

स्वधर्मनिरतो नित्यं सुखमाप्नोति निश्चितम् ।
 स्वधर्मरहितो विप्रः सुत^१हारी द्विजाधमः ॥ ३४ ॥
 तं दृष्ट्वा तु महेशानि प्राजापन्यं समाचरेत् ।
 तदभावे महेशानि सचैवं जलमाविरोत् ॥ ३५ ॥
 तस्मान्मुद्रादिकद्वेषं ब्राह्मणो वर्जयेत् सदा ।
 अधमानुग्रहार्यं तु मुद्रा प्रोक्ता मया तव ॥ ३६ ॥
 सत्यं सत्यं महेशानि किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि बिश्वमेदान् शिवस्य च ॥ ३७ ॥

श्रीशिव उवाच ।

वैखानसो भवेदादौ श्रीराधावल्गुमस्तथा ।
 गोकुलेशो महेशानि तथा वृन्दावनी भवेत् ॥ ३८ ॥ ✓
 पाञ्चरात्रः पञ्चमः स्यात् पष्ठः श्रीवीरवैष्णवः ।
 रामानन्दी हरिन्यासी निम्बार्कश्च महेश्वरि ॥ ३९ ॥ ✓
 ततो भागवतो देवि दशभेदाः प्रकीर्त्तिताः ।
 शिखी* मुण्डी जटी चैव द्वित्रिदण्डी क्रमेण च ॥ ४० ॥
 एकदण्डी महेशानि वीरगैवस्तथैव च ।
 सप्त पाशुपताः प्रोक्ता दशधा वैष्णवा मताः ॥ ४१ ॥
 एतेषां वासनां देवि शृणु यत्नेन शाम्भवि ।
 वेवेष्टि सर्वं संज्याप्य यस्तिष्ठति स वैष्णवः ॥ ४२ ॥
 वैखानसादिदीक्षाचैर्भूषितः स्मार्त्तवैष्णवः ।
 श्रीराधावल्गुं देवि शृणु यत्नेन शाम्भवि* ॥ ४३ ॥

वैष्णवाचारनिरतो विष्णुर्तत्रैकपारागः ।
 अनन्यचेताः शान्तात्मा^१ विष्णुचिह्नपरायणः ॥ ४४ ॥
 श्रीराधावल्लभो^२ देवि गोकुलेशं शृणु प्रिये ।
 नानामूपणसंपन्नो नानासौगन्धभूषितः ॥ ४५ ॥
 गवां कुलं प्रीणयिता कालि^३कृष्णस्वरूपधृक् ।
 शरीरमर्थं प्राणांश्च तन्निवेदनकारकः ॥ ४६ ॥
 अन्तःशक्तिपरो देवि बहिर्वैष्णवरूपधृक् ।
 गन्धर्वाचारनिरतो छतावेष्टनतत्परः ॥ ४७ ॥
 सम्प्रदायो गोकुलेशः सर्वसिद्धिकरो सुर्वि ।
 वृन्दावनाख्यं देवेशि शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ॥ ४८ ॥
 विगताशः^४ प्रसन्नात्मा विष्णुभक्तिपरायणः ।
 कामिनीसङ्गचपलो वननीडाविनोदधृक् ॥ ४९ ॥
 सौगन्धभूषिततनुः स्त्रीध्यानैकपरायणः ।
 विष्णुसारूप्यतत्त्वज्ञः प्रोक्तो वृन्दावनी शिवे ॥ ५० ॥
 पादरात्रो महेशानि तथैव वीरवैष्णवः ।
 पूर्वमेव महेशानि कीर्तितः परमेश्वरि ॥ ५१ ॥
 “रा” शक्तिरिति विख्याता “म” शिवः प्रकीर्तितः ।
 तदानन्दी शान्तचित्तः प्रसन्नात्मा विचारधृक् ॥ ५२ ॥
 सर्वत्र समरूपश्च रामानन्दी^५ प्रकीर्तितः ।
 हरिभ्यासं महेशानि यथावदवधारय ॥ ५३ ॥
 पापसंहारणे शक्तो^६ विष्णुमक्तो जितेन्द्रियः ।
 यमादिनियमैर्युक्तस्त्यक्ताचारपरायणः ॥ ५४ ॥
 सोपयोगफलप्राही परकार्यपरायणः ।

^१ C ° म ° । ^२ D शान्तो यो । ^३ B ° मां । ^४ B कालो । ^५ D ° रा ।
^६ B ° न्दो । ^७ C प्रोक्तो । ^८ C ° मु ° ।

हरिव्यासी^१ भंशानि शिवशक्तिस्वरूपशृङ्ख^२ ॥ ५५ ॥
 निवाकोख्य सम्प्रदाय शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ।
 नित्यार्चनक्रमासक्त स्वतंत्रैकपरायण^३ ॥ ५६ ॥
 बाह्यपूजादिनिरतोऽनन्यभक्त प्रसन्नधी ।
 आर्यपक्षान्वितः स्वच्छ^४ स्वच्छन्दाचारतत्पर ॥ ५७ ॥
 स्वतन्त्र स्मार्तविद्वेषी निम्बाको^५ भगवान् हरि ।
 अयं भागवत देवि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ ५८ ॥
 विष्णुभक्तौ च निपुणो विजितात्मा प्रसन्नधीः ।
 स्मार्तकर्मोन्वितो देवि तदन्याचारतत्पर ॥ ५९ ॥
 आर्यपक्षान्वितो देवि तथा चारुण^६बैष्णव^७ ।
 शैवविद्वेषी तस्य सङ्गात् पुन स्नानपरायण ॥ ६० ॥
 केवल विष्णुचित्त^८ं प्रोक्तो भागवत शिवे ।
 तेषां व्रता^९दिकानां तु निर्णय कथ्यते क्रमात् ॥ ६१ ॥
 एकादशी सदोषोष्या भक्तियुक्तेन चेतसा ।
 एकादस्यामहोरात्र न भोक्तव्यं कदाचन ॥ ६२ ॥
 मुहूर्त्तविद्या दशमी ततो^{१०} रौद्रीसमागम ।
 तस्या तिथौ न भोक्तव्यं दशम्या भोजनं चरेत् ॥ ६३ ॥
 सूर्योदयमभि^{११}व्याप्य या तिथिर्याति पार्वति ।
 सा तिथि सकला ज्ञेया तत्तिथ्युक्तं समाचरेत् ॥ ६४ ॥
 आद्या शैवेति विख्याता द्वितीया मोहि^{१२}नी भवेत् ।
 द्वाभ्यां चित्^{१३}मुपोयैव सर्वेषां प्रमुष्यते ॥ ६५ ॥
 द्विधा त्रिोयेदा^{१४} दीवि तैदद पीरकीर्त्तितम् ।
 यद्यप्येकादशी पूर्णा द्वितीयेऽहि न विद्यते ॥ ६६ ॥

^१ B ° वसो । ^२ B ° मक्षिपरामण्य ^३ B ° पक्ष । ^४ C ° हारण^{१५} ,
 D स्वरूप ° । ^५ B ° तत्त्व ° । ^६ D तत्त्वा ° । ^७ C ° नो । ^८ C ° धि ° ।
^९ B ° द ° । ^{१०} B D तु स ° ।

द्वितीये वृद्धिदा देवि द्वादशी यदि दृश्यते ।
 द्वितीये समुपोयैव सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ६७ ॥
 स्मार्त्तानां मतमाख्यातं वैखानसमतं शृणु ।
 एकादश्यां तु यः कथित् प्रमादात् भोजनं चरेत् ॥ ६८ ॥
 चत्वारि तस्य नश्यन्ति आयुर्विद्या यशो वलम् ।
 क्रोध्यर्चुदं सन्निवसेत् रौरवे नरके प्रिये ॥ ६९ ॥
 गोकुलेशमतं देवि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ।
 स्मार्तवैष्णवयोर्मध्ये विवादो हि महानयम् ॥ ७० ॥
 परस्परं प्रशंसन्ति निन्दन्ति च परस्परम् ।
 ते मृदा नैव जानन्ति पाण्डुशास्त्रमोहिताः ॥ ७१ ॥
 विष्णुरूपधरः शम्भुः शम्भुरूपधरो हरिः ।
 अत्रार्थे प्रत्ययो देवि ह्येकादश सृताः ॥ ७२ ॥
 विष्णु^१ मिलिन्वा देवेशि द्वादशी परिकीर्त्तिता ।
 एकादशी तु रुद्रस्य द्वादशी श्रीपतेः सृता ॥ ७३ ॥
 कलामात्रान्विता^२ वृद्धा मुहूर्ततथुतापि चेत् ।
 गोकुलेशमतं प्रोक्तं गोपालमुन्दरी प^३रः ॥ ७४ ॥
 पूर्णामेकादशीं प्राप्य द्वादश्या समुपोषणम् ।
 स्मार्त्तद्वेषरो भूत्वा प्रमादायः सगाचरेत् ॥ ७५ ॥
 एकादशी हानिदा स्यात् पुत्राशुर्धननामिनी ।
 स्मार्त्तद्वेषरो भूत्वा एकादश्यां तु भोजनम् ॥ ७६ ॥
 पाण्डुमतमाश्रित्य सूर्यारुणकलार्धतः ।
 पक्षमाश्रित्य देवेशि यः करोति नराधमः ॥ ७७ ॥
 क्रोध्यर्चुदयुगं देवि नरके निवसेद्भुवम् ।
 विष्णुद्वेषरो भूत्वा रोहिण्या भोजनं चरेत् ॥ ७८ ॥

स दरिद्री महापापी तस्य पातो भविष्यति ।
 अरुणोदयवेधस्तु श्रीनिम्बार्कमतं मतम् ॥ ७९ ॥
 सूर्योदयाह्नयवेधो हि श्रीवैखानससम्मतम् ।
 कलवेधो महेशानि वैष्णवानां प्रकीर्तितः ॥ ८० ॥
 मुहूर्त्तवेधो देवेशि स्मार्त्तानां परिकीर्तितः ।
 अथात्र पाञ्चरात्राणां आय^१पक्षः^२ प्रकीर्तितः ॥ ८१ ॥
 कल्पितं वेधमाश्रित्य द्वादशीं कल्पयन्ति च ।
 न लज्जन्ति च ते मूढाः प्रोक्तस्ते यमकिङ्कराः ॥ ८२ ॥
 सुरेन्द्रसंहिता देवि तथा पद्शाम्भवः शिवे ।
 गोपालपाञ्चरात्रं च पटन्वयमतं तथा ॥ ८३ ॥
 श्रीगोपीपरिशिष्टं च मोहशक्तीश्वरस्तथा ।
 पद्शाम्भवरहस्यं च क्रमादेते प्रकीर्त्तिताः ॥ ८४ ॥
 एतद्ग्रन्थ^३क्रमादेवि विवेचनमुदीरितम् ।
 अथ पाशुपतानां च वासनां शृणु पार्वति ॥ ८५ ॥
 शिखिपाशुपतो देवि शिखासूत्रवरः शुभः^४ ।
 समाधितम्बरो देवि समाधौ शिव^५पीठभृक् ॥ ८६ ॥
 रुद्राक्षं च तथा भस्म लिंगं शैवा^६भिधं शिवे ।
 प्रसन्नात्मा भ्रान्तचित्तो ब्रह्मचारी प्रकीर्त्तितः ॥ ८७ ॥
 मतं श्रीविन्दुमालिन्याः समाश्रित्य प्रतिष्ठति^७ ।
 मुण्डी त्रिशद्विधो देवि तारामूक्ते प्रकाशितः ॥ ८८ ॥
 तत्र पाशुपताचारसम्पन्नो मुण्डितो भवेत् ।
 जटी पाशुपतो देवि सोऽपि दक्षविधः स्फुटम् ॥ ८९ ॥
 त्रिजटेकजटाधारी तथा बहु^८जटाधरः ।

नमस्तपस्वी शान्तात्मा देहद्वेषपरायणः ॥ ९० ॥

क्रमत्रितयसम्पन्नो जटी पाशुपतः स्मृतः ।

द्विदण्डी तु महेशानि वाङ्मनोदण्डसंयुतः ॥ ९१ ॥

कायवाङ्मनसो^१ दण्डस्त्रिदण्डी परिकीर्तितः ।

धीरशैवः प्रसिद्धोऽत्र पूर्वमेव प्रकाशितः ॥ ९२ ॥

सर्वोत्तमो भवेष्टैवः नाम्मवः परिकीर्तितः^२ ।

चतुर्दशीव्रणासक्तः प्रदोषव्रततत्परः ॥ ९३ ॥

‘शनिप्रदोषे’^३ द्वावेति महाव्रतपरायणः ।

दारिद्र्यदहनं नाम व्रतमेतत्प्रकीर्तितम् ॥ ९४ ॥

कृष्णपक्षे विशेषेण शुक्लपक्षेऽपि पार्ष्वति ।

अष्टमीसप्तमीसन्धौ^४ प्रदोषव्रतमीरितम्^५ ॥ ९५ ॥

एतद्भूतसमायुक्तः शिववृजापरायणः ।

शनिप्रदोषे सम्प्राप्ते शकुनं संशृणु प्रिये ॥ ९६ ॥

शनिवारे सोमवारे पुस्तकं चाभिमन्त्रयेत् ।

आदित्ययासरे देवि राशिं^६ काममि^७तां चरेत् ॥ ९७ ॥

यत्रादौ दीय^८ते देवि स चाव्यायः प्रकीर्तितः ।

द्वितीये दशको देवि तृतीये श्लोकसंख्यता ॥ ९८ ॥

दशकालाभतो देवि सर्वेभ्यो विनियोजनम् ।

कुमारीं प्रार्थ्य यत्नेन सपुष्पफलसंयुताम् ॥ ९९ ॥

स्थापयेद्रागिमध्ये तु दर्पणोदरसन्निभे ।

गोमयैरुपश्लिष्टे तु मूर्ते^९ स्वस्तिकमण्डले ॥ १०० ॥

^१ C * सा । * B C * वार्द्धा प्रकल्प्यते । * B * यो । * D * विदे ।

* After this B D add द्वादशीकामयन्धौ (D * सिद्धौ) ॥ प्रदोषव्रतमीरितम् which seems to be unnecessary for the context. * B C D * सि * ।

* C * म * । * D * य * ।

कुमारीं पूजयित्वा च नवकन्याप्रभेदत ।
 तत्र वाच्य^१ प्रयत्नेन भूत भव्य भविष्यकम् ॥ १०१ ॥
 शुभाशुमादिक कर्म तथा पटुर्मसाधनम् ।
 पटुर्म त्रिविध प्रोक्त यथावदवधारय ॥ १०२ ॥
 वक्ष्याकर्षस्तम्भन च विद्वेषोच्चाटन तथा ।
 मारण चैव देवेशि विरूपाक्षस्य सम्मतम् ॥ १०३ ॥
 वक्ष्यस्तम्भनसम्मोहा मारणोच्चाटन तथा ।
 विद्वेषण च देवेशि पटुर्मणि विराजते ॥ १०४ ॥
 शान्तिस्नम्भौ वशीकारो मारणोच्चाटने तथा ।
 द्वेषण चेति देवेशि पटुर्मणि यथाक्रमात् ॥ १०५ ॥
 यस्मिन् विद्याविधौ देवि यत्कर्म परिकीर्तितम् ।
 तत्कर्मणि^२ समारम्य पटुर्मणि जगु प्रिये ॥ १०६ ॥
 बगलेशी तथा वक्ष्ये बगला स्तम्भने तथा ।
 वक्ष्ये पञ्चदशी प्रोक्ता वशीकारस्त्रिधा भवेत् ॥ १०७ ॥
 आदौ प्रीतिर्महेशानि मोहन तु द्वितीयकम् ।
 वशीकारस्तृतीय स्यात् त्रितय त्रितय त्रिषु ॥ १०८ ॥
 एके जाते महेशानि त्रितय जायते शिवे ।
 शनिप्ररोपगाश्रित्य स्थाने शैवविभूषिते ॥ १०९ ॥
 पश्चिमाभिमुख लिङ्ग नन्दिहीन पुरातनम् ।
 चतुर पञ्चकोशान्ते न लिङ्ग दृश्यते शिवे ॥ ११० ॥
 तदेकलिङ्गमाख्यात तत्र सिद्धिरनुत्तमा ।
 ऊर्ध्वपुण्ड्र त्रिपुण्ड्र वा पटुर्वन्ध^३ नमेव च ॥ १११ ॥
 अगस्तिपत्राकार वा स्त्रीणा शून्य^४ करेण^५ च ।

^१ D वाच्य । ^२ B ° संभे, D ° मादि । ^३ B D ° वधं ° । ^४ D दृष्ट ,
 B N सुप्त ° । ^५ B C D ° क्रमेण ।

द्वादशाष्टचतुर्योगात् ऊर्ध्वपुण्ड्रं प्रकीर्तितम् ॥ ११२ ॥

शिवविष्णुशिवायुक्तं त्रिपुण्ड्रं परमेश्वरि ।

अग्निप्रदोषे घृत्वा तु शिवं पूज्य प्रयत्नतः ॥ ११३ ॥

मोजयेद्ब्रह्मणान् देवि अकाण्डादिदमक्षरितम् ।

गोपनीयं रहस्यं च किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ११४ ॥

इति धीराकिमन्त्रमहात्रयत्रयानि उत्तरमाली प्रथमखण्डे श्रीमद्भक्त्युत्तमहोमनारायणवादे
प्रदोषविधिर्नामाष्टमः पटलः ॥ ८ ॥

नवमः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।

पूजाद्रव्य महादेव सम्प्रदायनये वद^१ ॥ १ ॥

श्रीशिव उवाच ।

गङ्गदर्शि पञ्चाम्नाये महानिधानिधौ शिरे ।

पञ्चायतनके देवि शिवशक्तियुतेऽपि च ॥ २ ॥

अत्र गोपालनृ^२हरी गणेश^३सङ्करी तथा ।

हयग्रीवो रामचन्द्र काल काली महेश्वरि ॥ ३ ॥

तारामणपतिश्चैव तारावटुफ एव च ।

आधन्त^४ऋमयोगेन द्विधा भेद प्रकीर्तित ॥ ४ ॥

एतेषा सुन्दरीयोगात् यत्र शृणु महेश्वरि ।

मूढ्यत्र समुद्धृत्य तत्र बिन्दौ महेश्वरि ॥ ५ ॥

देवयज्ञ^५ साङ्गक^६ तु भावयेद्यतमानस ।

त्रिचायत्रौ यथा पूयौ देवयजेऽथ वा पुन ॥ ६ ॥

पूजनीया महेशानि गोपालमुन्दरी परा ।

पूर्वोक्तत्रया समस्तानां पूजायत्र प्रकीर्तितम् ॥ ७ ॥

एवमेव तु सर्वेषां कथितं तु तृतीयकम्^७ ।

आदौ यदुच्यतेऽत्र तद्यत्र पूजयेद्द्वयम्^८ ॥ ८ ॥

शक्तिर्था शिवमत्रो वा यम्य चोच्चारण मयेत् ।

तस्य यत्र पूजयेत्तु सक्षेपात् गदितं मया ॥ ९ ॥

वपद । * C * ठ * । * D * ण्य * । * D * शन्ते । * C * पत्र ।

हेतुः । * B * के । * C * रि ।

निरुपाश्रमते तारे^१ पत्रे यंत्रं ॥ संलिखेत् ।
 मुन्दरी मँरवी देवी तथैव कालमुन्दरी ॥ १० ॥
 मुन्दरी काल इत्युक्तः मुन्दरी गोप इत्यपि ।
 इति सन्नेपतः प्रोक्तं द्रव्यभेदं शृणु प्रिये ॥ ११ ॥
 केरलधैव फादमीरो गौडधैव तृतीयकः ।
 निवगतितादृश्यन् सप्तपर्यायभेदतः ॥ १२ ॥
 चतुरंगीतियुग्मेन नाथत्रितयमार्गतः ।
 ओघत्रयक्रमेणैव वदयासिन्नेन च ॥ १३ ॥
 दशविद्यागुरुत्वेन भेदवादृश्यमीरितम् ।
 दुग्धं कृत्ताफरं देवि सूरण्मु तृतीयकः ॥ १४ ॥
 दुग्धसारं कुमारी च पद्मतत्त्वानि वै जगुः^२ ।
 आग्निविद्या शिवाख्या च सर्वं पूर्ण^३क्रमेण च ॥ १५ ॥
 कादमीरे खलुकल्यैश्च ताम्रे गव्यं प्रदक्षयेत् ।
 पिण्याकं तु द्वितीयं च गृञ्जनं तु तृतीयकम् ॥ १६ ॥
 चतुर्थं पायसं दुग्धं पद्मं मिथुनं भवेत् ।
 पद्मानुकल्यादेयि कादमीराख्यक्रमे मताः ॥ १७ ॥
 मधं मांसं तथा मत्स्यं मुद्रा मधुनमेव च ।
 मकाराः पद्म वै^४ ख्याता गौडमार्गे महेश्वरि ॥ १८ ॥
 सामान्यन्वेन कथितं विभेयं शृणु सादरम् ।
 दुग्धानुकल्पमवैश्च पूजयेच्च यथाऽनमात् ॥ १९ ॥
 दुग्धेन केरले पूजा कादमीरे याजना मता ।
 गौडे प्रत्यक्षदानं स्यात् त्रितयं कीर्तितं मया ॥ २० ॥
 जलाद्भगुणं देवि शीतलं जलमीरितम् ।

^१ D ताकत् ।

^२ B द्विज, D तत्त्वानि तानि वै यतः ।

^३ D पूर्णं ।

^४ D वै ।

^५ B C D वि ।

तत शतगुण प्रोक्त सौगन्धि जलमत्र तु ॥ २१ ॥
 जलात् शतगुण प्रोक्त दधि चात्र महेधरि ।
 तत शतगुण दुग्ध तत शतगुण घृतम् ॥ २२ ॥
 घृताच्छतगुण तैल तैलाच्छतगुण मधु ।
 तत शतगुणा सवित् तत शत^१गुण मधु ॥ २३ ॥
 उत्तरोत्तरतौ गौडे केरले सद्यतिक्रमात् ।
 शुद्धकेरलमार्गे तु जलेन पूजन चरेत् ॥ २४ ॥
 चैतन्यकेरले देनि शीतलेन जलेन च ।
 ऋक्फेरले महेशानि सौगन्धिजलतोऽर्चनम् ॥ २५ ॥
 गुप्तकेरलमार्गे तु दुग्धेन पूजन चरेत् ।
 ठप्पकेरलमार्गे तु नष्टदुग्धेन पूजनम् ॥ २६ ॥
 पञ्चक गदित देनि शम्भुतो भैरवास्त^२कम् ।
 पञ्चके त्रितय देवि त्रितय त्रितय त्रिदु ॥ २७ ॥
 शुद्धकादमीरमार्गे तु द्रव्यस्य भायना मता ।
 ऋक्कादमीरे नखजलमुग्राह्ये^३ ह्यनुकल्पनम् ॥ २८ ॥
 क्रूरकादमीरमार्गे तु नष्टद्रव्यानुकल्पनम् ।
 गुप्तकादमीरमार्गे तु शुद्धार्द्रकरस स्मृत ॥ २९ ॥
 अथर्वाह्ये ॥ कादमीरे ताम्रपात्रे मधु स्मृतम् ।
 कादमीर कथितो देनि गौडमार्गं शृणु प्रिये ॥ ३० ॥
 शुद्धगौडे महेशानि विजया दुग्ध^४मीरितम् ।
 ऋग्गौडे तु महेशानि विजया मधुसयुता ॥ ३१ ॥
 यजुर्गौडे महेशानि तत्पाको^५ विनिर्वयताम् ।
 गुप्तगौडे महेशानि तत्कल्प परिकीर्तित ॥ ३२ ॥

^१ B 'तो दश' ।

^२ N 'दि' ।

^३ D मयार्थे ।

^४ D मदिरादान' ।

^५ D 'कल्प' ।

उग्रगौडे महेद्यानि मदिरादानवर्धितम् ।
 देवतायं तु सप्रोक्त नान्यकर्मणि^१ योजयेत् ॥ ३३ ॥
 सर्वातिरिक्तो देवेभि निष्ठासाख्य प्रकीर्तित ।
 निष्ठानाख्ये सम्प्रदाये स्वयमस्ति सदाशिव ॥ ३४ ॥
 हार्दवाह्यप्रमेदेन द्विभिन्नश्च च पार्ष्णि^२ति ।
 चातुर्यर्णानुयोगेन योजनीय प्रयत्नत ॥ ३५ ॥
 ब्राह्मणेन तथा काव्यं ब्राह्मण्य न निन्द्यति ।
 ब्राह्मणो मन्त्रिण दृष्ट्वा ब्राह्मण्यादेन हीयते ॥ ३६ ॥
 ब्राह्मणम्यनुकल्प्य च दत्त्वा चाण्डालतामियात् ।
 मासमक्षी द्विजा यस्तु वेदबाह्यो तथा स्मृत ॥ ३७ ॥
 तत्रैव वेदबाह्यो हि स द्विज परिकीर्तित ।

श्रीदेव्युवाच ।

अनुकल्पादिकं प्रोक्तं सन्देहोऽस्ति मम प्रभा ॥ ३८ ॥
 पञ्चामृतादौ देवेभ्य कथं दुग्धादिकल्पना ।

श्रीशिव उवाच ।

ताम्रं गन्धं मधुसमं देवे पिब्ये न दुष्यति ॥ ३९ ॥
 अत एव महेद्यानि होमे ताम्रं प्रगृह्यते ।
 पूनाद्रव्यं तु सामान्यादौडकास्मीरयो ऽग्नौ ॥ ४० ॥
 घृतं दुग्धं च देवेभि नवनीतं च तन्मयम् ।
 दधिखण्डं नष्टदुग्धं मधु चैव मधूत्कम् ॥ ४१ ॥
 तैलं गुटार्द्रकं त्रैवि मधु सन्धितत्रैव च ।
 दुग्धं सलणं चैव दधि दुग्धं तथैव च ॥ ४२ ॥

सविद्रुग्ध तस्य पाक केवला रिजया च वा ।
 जातीपत्र तत्फल च म्लेच्छ दिव्यमयापि वा ॥ ४३ ॥
 नारिकेलोदक कास्ये ताम्रे गव्य महेश्वरि ।
 अहिफेन घूर्त्त^१पुष्प वनज नखज जलम् ॥ ४४ ॥
 घूर्त्त^२बीज वत्सनाम तथैव शीतल जलम् ।
 मृत्युमी^३या वत्सनाम घूर्त्तबीज निवर्जयेत् ॥ ४५ ॥
 त्रयोदशरिधा देवि मदिरा गौडसम्भता ।
 अरिष्टासप्तसीष्वादिभेदेन परमेश्वरि ॥ ४६ ॥
 सविद्रुग्धो^४ऽहिफेन च जातीकोपलङ्गकम् ।
 चन्द्रशीतलनीरै^५श्च योगिनीपानमुत्तमम् ॥ ४७ ॥
 खवणार्द्रकपिण्याक गोघूम मासपत्रकम् ।
 लशुन गृञ्जन देवि कलिङ्ग बिल्वक तथा ॥ ४८ ॥
 कपित्थ^६ द^७ग्धकूर च तथैव द^८ग्धपायसम् ।
 पलाण्डुगोस्तनीकादि दशक भारणीभवम् ॥ ४९ ॥
 अन्युप्रविद्या^९निपये द्रव्याण्येतानि साधक^{१०} ।
 बीरसाधनकार्ये तु देवि द्रव्याणि चार्पयेत् ॥ ५० ॥
 वैदमूल क्रिया सर्वा ब्राह्मणो वेद एव च ।
 प्राणा वर प्राच्छस्तु ब्राह्मणो नार्पयेत्सुराम् ॥ ५१ ॥
 ताम्रे मधु सुरातुल्य घृतेन वर्जित यदि ।
 नारिकेलोदक कास्ये काञ्जिका कूरसम्भरा ॥ ५२ ॥
 हार्दबाह्यप्रभेदेन पूर्वसिद्धिसमस्तकम् ।
 द्वितीये भावनामात्र पूर्व वै कथित शिवे ॥ ५३ ॥
 लतात्रये तथा पूजाद्रव्य^{११}दाने महेश्वरि ।
 केरले भावना कृत्वा दृष्ट्वा चैव जपेत्सदा ॥ ५४ ॥

^१ D डल्ल^१ । ^२ D डल्ल^२ । ^३ D दक्षिणो^३ । ^४ C N^४ 'के' । ^५ C^५ 'थित' ।
^६ B N डु^६ । ^७ B ट^७ । ^८ D^८ 'प्र' । ^९ C मामक, N मासक । ^{१०} D N^{१०} 'व्या' ।

काश्मीरे वा लता^१सङ्गः जपपूजादिकं चरेत् ।
गौडे यथोक्तमिविना जपं कुर्यान्महेश्वरि ॥ ५५ ॥
त्रितयं कथितं देवि रहस्यातिरहस्यकम् ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ५६ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि पूर्वं संसृजितं च यत्^२ ।
तन्मे वद महादेव यद्यहं तत्र बद्धमा ॥ ५७ ॥

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च कथ्यते शृणु साम्प्रतम्^३ ।
मेरुस्तु त्रिभिः प्रोक्तं सामान्यत्वेन पार्षति ॥ ५८ ॥
न्यासमेरुयंत्र^४मेरुस्मिमेरुस्तत्रैव च ।
प्रत्येकं त्रितयत्वेन^५ त्रयाणां त्रिभिः पार्षति^६ ॥ ५९ ॥
न्यासमेरुयंत्रं^७मेरुं प्रत्येकं द्विविधो मतः ।
बाह्याभ्यन्तरमेदेन द्वित्रितयं प्रकीर्तितम् ॥ ६० ॥
न्यासमेरुस्त्रिधा देवि^८ शृणु त्वं यत्नतः शिवे ।
मेरुप्रस्तारानिन्यासस्तथा कैलाससङ्गक^९ ॥ ६१ ॥
मूप्रस्तारस्तृतीयं स्वाच्चान्तरत्वाच्चतुर्विधं ।
यत्रमेरुस्तथा देवि षड्विधं परिकीर्तितः ॥ ६२ ॥
न्यासे तु बाह्याभ्यन्तरेण मन्त्र^{१०}स्तु भावना मता ।
यत्र तु लेखनं बाह्ये मानसी^{११} भावना मता ॥ ६३ ॥

^१ D का तथा, C चार्त्तम्, B चार्त्तम् । ^२ D N 'सिद्धि' । ^३ N मया ।

^४ B 'पार्षति' । ^५ D 'मन्त्र' । ^६ C D 'त्व' च । ^७ B साम्प्रतम् । ^८ D 'म' ।

^९ B 'मेरु' । ^{१०} D 'बाह्य' । ^{११} D यन्त्र, B अन्तः । ^{१२} C D 'ते' ।

लयमेरुर्योगमेरुर्नादमेरुस्तृतीयक ।
 योगवीणाख्यमेरुस्तु तुरीय^१ परिकीर्तित ॥ ६४ ॥
 कन्यामेरु^२ पञ्चम स्यात् पञ्चैते मेरव स्मृता ।
 वह्निमे^३रु पञ्चधा स्याद्वाद्यान्यन्तरतो दश ॥ ६५ ॥
 मन्त्रमेरु^४र्णमेरुर्द्वात्रिंशौ सारिणीयते^५ ।
 वर्णमेरौ तु कोष्ठानि शतमेदेन सप्तति ॥ ६६ ॥
 चतु^६शृङ्गाद्वये मेरौ वर्णा सर्वे प्रतिष्ठिता ।
 अये सप्तचिता देनि तत्राग्निमेरु^७ शृणु ॥ ६७ ॥
 वह्निमेरोर्लक्षणानि शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ।
 चत्वारिंशत्तथाष्टौ च कुण्डानि फारपेत् प्रिये ॥ ६८ ॥
 श्रीविद्याभेदयुक्तानां मेरु प्रोक्तस्त्वय शिवे ।
 षोडशयुपासकानां तु शत कुण्डानि चन्द्रयुक् ॥ ६९ ॥
 चतुश्चरणयुक्तानामष्टोत्तरशत शिवे ।
 पद्मशम्भुप्रयुक्तानां कुण्डानि रत्निसम्बन्धया ॥ ७० ॥
 मेधादीक्षादियुक्तानां मेरुस्त्वभ्यन्तरो मत ।
 श्रीविद्योपास्तियुक्तानां मेरु सकथितो^८ मया ॥ ७१ ॥
 श्रीविद्यारहितो यस्तु न मेरुसाधन चरेत् ।
 श्रीविद्यारहितो यस्तु नाचार्य्यत्वं प्रगच्छति ॥ ७२ ॥
 पूर्णामिषेकसयुक्तत्वाचार्य्य कीर्तितो मया ।
 ऊर्द्धाग्रायादिसयुक्तो द्वितीय परिकीर्तित ॥ ७३ ॥
 पूर्णामिषेकरहितस्त्वाचार्य्यत्वं करोति य ।
 तस्य नाशं करिष्यामि योगिनीगणभूषित ॥ ७४ ॥
 पूर्णामिषेकरहिते मेरुससाधनं नहि ।

१ MSS तुरीय । २ C N कल्पद्रुम । ३ C वह्निमे । ४ C मन्त्रे, N मन्त्रा ।

५ D ति । ६ B शृङ्गद्वये ।

प्रमादामोहतो दम्पान्तस्य पा^१तो भविष्यति ॥ ७५ ॥
 दुर्भिक्षं राष्ट्रं च पृथ्वीकम्पादिकं शिवे ।
 जलाग्निवातसम्भूता वाचा तद्ग्रामगा भवेत् ॥ ७६ ॥
 त्रि^२कपैः पञ्च^३कपैस्तु धूमकेतुर्भविष्यति ।
 पट्टिनादीमभिव्याप्य पलानि पञ्चविंशतिः ॥ ७७ ॥
 अहि^४केतुस्ततो भूयादरिक्तेतुस्तदुत्तरम् ।
 घट^५केतुस्ततो देवि ततश्चैव च्चजामिधः ॥ ७८ ॥
 वर्धमात्रेण देवेशि तत्कुटुम्बं विनश्यति ।
 वेदबाहो यथा देवि दिग्जबाहस्तथा नरः ॥ ७९ ॥
 हुतुम्बहा भवेत्सोऽपि प्रापयित्तेन वुक्षयति ।
 तस्य संसर्गमात्रेण राज्यं नश्यति निश्चितम् ॥ ८० ॥
 दीक्षितो यस्तु कुरुते तस्य शोभां शृणु प्रिये ।
 अणिमाद्यष्टकं देवि वाक्सिद्धिः कामरूपता ॥ ८१ ॥
 पट्टिसिद्धीश्वरो भूत्वा शिवतुल्यो नरो भवेत् ।
 स देशो धन्यतां याति प्रसन्नाः सर्वदेवताः ॥ ८२ ॥
 पञ्चाशौ द्वादशाशौ तु विशेषं शृणु शाम्भवि ।
 आदौ द्वादशकं कार्यं ततो वाग्दीक्षाणं भवेत् ॥ ८३ ॥
 स्पर्शदीक्षा ततः प्रोक्ता ततो^६ वर्णमयी भवेत् ।
 ततः क्रियावती ज्ञेया ततः कला^७वती भवेत् ॥ ८४ ॥
 भाणवी^८ तु ततो ज्ञेया ततः पङ्क^९वती भवेत् ।
 पञ्चापत्तनदीक्षा स्यात् ततः श्रीपञ्चपञ्चिका ॥ ८५ ॥
 ततः पूर्णामिषेकः स्यात् पटाक्षायक्रमेण च ।
 एवं मेघान्तसंयुक्तः शिव एव न संशयः ॥ ८६ ॥

^१ D घा, B जा^१ । ^२ D द्वि^१ । ^३ B मा^१ । ^४ C^१ मि^१ । ^५ N पात^१ ।
^६ C^१ त्र^१ । ^७ B काल^१ । ^८ D अमरी ।

पञ्चायतनपथ्यन्त द्वादशाम्याधिकारिता ।
 गायत्र्युपासका ये च पञ्चायतनदीक्षिता ॥ ८७ ॥
 तै कार्यं^१ साधन देवि पञ्चाग्निसूर्यसङ्गमे ।
 एका^२ग्निरपि नन्दाग्नि^३धूम्रपान महेश्वरि ॥ ८८ ॥
 जलाकाशाधिवासो हि तै कार्यं परमेश्वरि ।
 गायत्र्यामपि सकार्यं तुष्याख्याया महेश्वरि ॥ ८९ ॥
 नान्यत्र कार्यं देवेशि महत्साधन शिने ।
 रहस्यातिरहस्य च कथ्यते चान्यदेन हि ॥ ९० ॥
 न्यासे^४ यत्र कामबलारूपसन्धसन शिने ।
 तथाग्निमेरो देवेशि चाङ्कुरारोपण शिने ॥ ९१ ॥
 यथा कामबलाप्यानमङ्कुरारोपण तथा ।
 यथासनादिसङ्गद्वि तद्द्विस्तु^५प्रवृत्तनम् ॥ ९२ ॥
 तत्तद्वा महेशानि चाधिकारी भवेद्भुवनम् ।
 वास्तु विना य ब्रुते तस्य नाशो मरिष्यति ॥ ९३ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

अथ वै सर्वमेत^६णा फल किं^७ वद शङ्कर ।

श्रीशिव उवाच ।

न्यासमेरो फल देवि देहसिद्ध्यादिक शिने ॥ ९४ ॥
 यत्रमेरो फल देवि त्रैलोक्यविजयादिकम् ।
 अग्निमेरो फल देवि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ ९५ ॥
 त्रैलोक्यवशाकारित्वं लोकसम्मोहन शिने ।
 अद्भुतत्वं निस्पृहत्वं सौख्यं परमेश्वरि ॥ ९६ ॥

^१ C निष्कार्यं । ^२ D त्रेता । ^३ C पञ्चाग्निः । ^४ C तस्य । ^५ C 'द्वयम्' ।

^६ N तन्तु । ^७ N मे ।

इन्द्रियाणां सधमनमशिसमेनान्नयेत् ।
 अशिससेनान्देवि दारिद्र्यदहनं भवेत् ॥ ९७ ॥
 पैराग्यन् वाक्पटुत्वं चिरजीवित्रमाप्नुयात् ।
 यः यः कामयते कामं तत्तदाप्नोति निश्चितम् ॥ ९८ ॥
 नानाचमन्कारकरं सर्वलोकेषु पूजितं ।
 अग्नौ हुतं च दत्तं च तात्कालिकफलप्रदम् ॥ ९९ ॥
 सदा चाग्निं सेवनीयं पुण्यार्थ्यार्थुर्त्तरं^१ ।
 पुण्यार्थ्याग्निर्हीनस्य नेदं साधनमीरितम् ॥ १०० ॥
 न्यस्तने सात्त्विको मेरुर्^२ तु राजसो मये^३ ।
 तामसस्तु महामैर्द्वहिस्तसेवनाद्भवेत् ॥ १०१ ॥
 सात्त्विकेन बिलम्बेन फलं भवति पार्वति ।
 राजसे तु फलं माये किञ्चित् कालेन जायते ॥ १०२ ॥
 तात्कालिकफलं देवि तामसे^४ सर्वदा^५ भवेत् ।
 अत्रिकारादिकं दीक्षा तथा सञ्ज्ञादिकं धियै^६ ॥ १०३ ॥
 फलादिकं तथा प्रोक्तं किमन्यच्छ्रेणुमिच्छसि ।

इति श्रीशक्तिसाधनमहातन्त्रे उत्तरभागे त्रयमखण्डे श्रीमद्दशोभ्यनहोयताएसवादे
 मेरुसार्धर्षणं नाम नवमः पटलः ॥ ९ ॥

^१ C 'मे', ^२ D 'तेन वै', ^३ C 'आहो', ^४ D 'के', ^५ C N 'या' ।

दशमः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेन श्रोतुमिच्छामि पूर्वोक्तं च रहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि मेरुप्रस्तारनिर्णयम् ॥ १ ॥

कथ्यते परमेशानि मूलमारम्य पार्वति ।

एकाग्निं तु समारम्य श्रीमेघान्तं महेश्वरि ॥ २ ॥

प्रस्तारः कथ्यते देवि पारम्पर्यक्रमेण च ।

एकाग्निसाधनं चादौ सूर्यसंज्ञामिधः स तु ॥ ३ ॥

पञ्चाग्निश्च ततो देवि चतुःकुण्डानि कारयेत् ।

पञ्चमः सूर्यसंज्ञः स्यान्नन्दा^१ग्निं शृणु यत्नतः ॥ ४ ॥

अष्टौ कुण्डान्यष्टदिक्षु नवमः सूर्यसंज्ञकः ।

द्वादशाग्निस्ततो देवि कुण्डान्येकादश क्रमात् ॥ ५ ॥

द्वादशाग्निः सूर्यसंज्ञस्तत्क्रमेण शृणु पार्वति ।

दक्षिणे धेनुकुण्डानि प्रत्यक्प्राग्वाहियुग्मतः^२ ॥ ६ ॥

उत्तरस्यामेककुण्ड प्राक्प्रत्यग्ब्यत्यये तथा ।

मेरुकुण्डानि देवेशि भेदद्वयक्रमेण च ॥ ७ ॥

चत्वारिंशत्तथाष्टौ च तेषां न्यसनमुच्यते ।

षट्कोणमादौ कृत्वा तु चाष्टकोणं ततश्चरेत् ॥ ८ ॥

दशारं द्वा^३दशारं च सुवनारक्रमेण तु ।

वत्सारयुग्मं षट्कोणं दशारं वसुयुग्मकम् ॥ ९ ॥

वसु^१मेरुर्निगदितो मध्यमं शृणु प्राचीति ।
 आदौ बिन्दुर्महेशानि चत्वारद्वितयं ततः ॥ १० ॥
 तृतीयचत्वरे देवि चतुःकुण्डानि कारयेत् ।
 चतुर्थचत्वरे देवि वसुकुण्डानि कारयेत् ॥ ११ ॥
 बाणा^२ऽथचत्वरे देवि कलाकुण्डानि^३ कारयेत् ।
 अथ पष्ठचत्वरे तु कुण्डानां विंशतिश्चेत्^४ ॥ १२ ॥
 सप्तमचत्वरे देवि चतुर्विंशति कारयेत् ।
 अष्टमे चत्वरे देवि चाष्टविंशति कारयेत् ॥ १३ ॥
 सप्तकुण्डानि देवेशि सूर्यस्त्वैकोत्तरो मतः ।
 एकोत्तरक्रमे^५ देवि महाकालमत शृणु ॥ १४ ॥
 आदौ बिन्दुं प्रविश्यस्य द्वितीये कुण्डयुग्मकम् ।
 तृतीये वेदसंख्यानि चतुर्थे ऋतुसंख्यकम् ॥ १५ ॥
 पञ्चमे वसुसंख्यानि षष्ठे तु द्वादशैव तु ।
 प्राक् प्रत्यक् च प्रकुर्वीत^६ दक्षयामे तु वेदकम् ॥ १६ ॥
 दक्षयामेऽथवा देवि वसुकुण्डानि कारयेत् ।
 प्राच्या^७मलं तथा प्रत्यक् कारयेत् परमेश्वरि ॥ १७ ॥
 गिरिसंख्याचत्वरे तु कुण्डविंशतिकं चरेत् ।
 अष्टमे चत्वरे देवि कुण्डद्वाविंशतिं चरेत् ॥ १८ ॥
 प्राच्यां तु गिरिसंख्यानि तत्साम्मुख्ये तु सप्त वै ।
 वक्षे तु वेदसंख्यानि तत्साम्मुख्ये तु दक्षयत् ॥ १९ ॥
 दक्षयामे च देवेशि गिरिसंख्यानि कारयेत् ।
 तदा प्राच्यां प्रतीच्यां च वेदसंख्यानि कारयेत् ॥ २० ॥
 एवं मिलित्वा देवेशि कुण्डानि दिग्गुणादियुक् ।

^१ C N लु । ^२ C पारा । ^३ C चाष्टविंशति । ^४ B N न्यसेत् ।

^५ N मतं । ^६ C बन्धि । ^७ D प्रत्या ।

नवमे चत्वरे देवि षड्विंशति प्रकल्पयेत् ॥ २१ ॥
 प्राच्या तु वसुसख्यानि प्रतीच्या वसुसख्यकम् ।
 दक्षिणे बाणसख्यानि तूत्तरे दक्षगृहेत् ॥ २२ ॥
 दक्षोत्तरेऽथवा देवि वसुसख्यानि कारयेत् ।
 दक्षे तु वसुसख्यानि वसुसख्यानि वामके ॥ २३ ॥
 प्राच्या तु बाणसख्यानि तत्ताम्मुख्ये तु पूर्ववत् ।
 एव मिलित्वा जानीहि शतकुण्डानि पार्यति ॥ २४ ॥
 एकोत्तराख्य^१ सूर्यो हि किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।
 कैलासाख्यक्रमेणाय मेह सकथितो मया ॥ २५ ॥
 शृङ्खलाख्यक्रमेणात्र कुण्डानि परिकल्पयेत् ।
 शुद्धकुण्ड शक्तिकुण्ड शिवशक्त्यात्मक तथा ॥ २६ ॥
 नवकुण्डीविधानेन कुण्डानि परिकल्पयेत् ।
 निर्वाणदीक्षिते देवि त्वष्टोत्तरशतैर्भवेत् ॥ २७ ॥
 प्रथमचत्वरे देवि श्रीबिन्दु पातयेत् प्रिये ।
 द्वितीयचत्वरे देवि कुण्डत्रितयमाचरेत् ॥ २८ ॥
 तृतीयचत्वरे देवि वेदकुण्डानि कारयेत् ।
 चतुर्थचत्वरे देवि वसुकुण्डानि कारयेत् ॥ २९ ॥
 बाणाख्यचत्वरे देवि कलासख्यानि^२ कारयेत् ।
 ऋक्षाख्यचत्वरे देवि कुण्डत्रिंशतिक चरेत् ॥ ३० ॥
 ऋष्या^३ख्यचत्वरे देवि तत्त्वसख्यानि कारयेत् ।
 वस्त्राख्यचत्वरे देवि द्वात्रिंशत्कुण्डसहति ॥ ३१ ॥
 शत सप्त च कुण्डानि त्वष्टम सूर्य ईरित ।
 असौम्यस्य मत देवि शृणु यत्नेन साप्रतम् ॥ ३२ ॥
 बिन्दुस्थान भवदादौ द्वितीये चत्वरे चरेत् ।

तृतीयचन्द्रे देवि वेदकुण्डानि कारयेत् ॥ ३३ ॥
 चतुर्थचन्द्रे देवि वसुसङ्ख्यानि कारयेत् ।
 रत्नाख्यचन्द्रे देवि कलाकुण्डानि कारयेत् ॥ ३४ ॥
 अथ पष्ठचन्द्रे तु कुण्डविशतिकं चरेत् ।
 सप्तमचन्द्रे देवि मर्ममङ्ख्यानि कारयेत् ॥ ३५ ॥
 अथाष्टमे चन्द्रे च द्वात्रिंशत्कुण्डसहस्रं ।
 अथ नीलामते देवि नवचन्द्रमेव ॥ ३६ ॥
 तत्रादिचन्द्रे देवि विदुस्थानं प्रकीर्त्तिनम् ।
 द्वितीयचन्द्रे देवि चन्द्रसङ्ख्यानि कारयेत् ॥ ३७ ॥
 तृतीयचन्द्रे देवि वह्निसङ्ख्यानि कारयेत् ।
 चतुर्थचन्द्रे देवि वेदसङ्ख्यानि कारयेत् ॥ ३८ ॥
 भूताख्यचन्द्रे देवि वसुसङ्ख्यानि कारयेत् ।
 रसाक्ष्यचन्द्रे देवि कलासङ्ख्यानि कारयेत् ॥ ३९ ॥
 ऋष्याङ्ग्यचन्द्रे देवि कुण्डानां विंशतिश्चरेत् ।
 अष्टमचन्द्रे देवि तत्त्वसङ्ख्यानि कारयेत् ॥ ४० ॥
 नवमचन्द्रे देवि द्वात्रिंशत्कुण्डसहस्रं ।
 तृतीयमेव वक्ष्यामि नवोत्तरक्रमे शिरे ॥ ४१ ॥
 प्रथमचन्द्रे देवि विदुस्थानं प्रकीर्त्तिनम् ।
 द्वितीयचन्द्रे देवि पूर्वमन्त्रमख्यम् ॥ ४२ ॥
 तृतीयचन्द्रे देवि वेदसङ्ख्यानि कारयेत् ।
 चतुर्थचन्द्रे देवि रससङ्ख्यानि कारयेत् ॥ ४३ ॥
 पञ्चमचन्द्रे देवि वसुसङ्ख्यानि कारयेत् ।
 षष्ठे देवि कलाङ्ख्यानि* दिग्युगं मममे भवेत् ॥ ४४ ॥
 अष्टमे तत्त्वमङ्ख्यानि मर्ममङ्ख्यानि च रक्षके ।

नवोत्तरक्रमेणैव मेरूणा त्रितयं शिवे ॥ ४५ ॥
 त्रयाणामधिकारोऽस्ति कलौ तु यस्य कस्यचित् ।
 अधिकारविहीनस्य नेदं^१ साधनमीरितम् ॥ ४६ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं कालाख्यमतं शृणु ।
 अष्टोत्तरशताख्यं तु मेरु संशृणु पार्वति ॥ ४७ ॥
 आदौ बिन्दु विधायाथ तत् कुण्डत्रय चरेत् ।
 तृतीयचत्वरे देवि कलासख्यानि कारयेत् ॥ ४८ ॥
 चतुर्थचत्वरे देवि ऋतुसंख्यानि कारयेत् ।
 बाणाख्यचत्वरे देवि वसुसंख्यानि कारयेत् ॥ ४९ ॥
 ऋत्वाख्यचत्वरे देवि कलासख्यानि कारयेत् ।
 गिरिसख्याचत्वरे तु विंशसंख्यां तु कारयेत् ॥ ५० ॥
 रक्षाख्यचत्वरे देवि पद्मविंशानि प्रकल्पयेत् ।
 चतुर्विंशतिकुण्डानि पूर्ववत् कारयेत् प्रिये ॥ ५१ ॥
 कुण्डयुग्मं प्रकुर्वीत दक्षिणोत्तरतः शिवे ।
 प्राक् प्रत्यक् वा प्रकर्तव्यं कुण्डयुग्मं महेश्वरि ॥ ५२ ॥
 अष्टमं सूर्यसङ्गं स्यादेवमष्टोत्तरं शतम् ।
 रत्नगर्भक्रमेणैव मेरु शृणु^२ महेश्वरि ॥ ५३ ॥
 आदौ बिन्दु प्रविन्यस्य द्वितीये कुण्डयुग्मकम् ।
 पृष्ठाग्रतः पार्श्वतो वा कुण्डयुग्मं प्रविन्यसेत् ॥ ५४ ॥
 कुण्डत्रयं तृतीये तु योनिवत्^३ विन्यसेच्छिवे ।
 चतुर्थचत्वरे देवि ऋतुसंख्यानि कारयेत् ॥ ५५ ॥
 बाणाख्यचत्वरे देवि वसुकुण्डानि कारयेत् ।
 रसाख्यचत्वरे देवि कलाकुण्डानि कारयेत् ॥ ५६ ॥
 मुनिसख्याचत्वरे तु कुण्डविंशतिकं चरेत् ।

महादमशान सखिन्य तत्र देवीं विचिन्तयेत् ।
 एव यं कुरुते देवि होमद्रव्यं च देवकत्^१ ॥ ६९ ॥
 यत्प्राप्तं ऋतुमेदेन कालभेदेन पार्वति ।
 पुष्प फलानि धान्यानि यत्किञ्चिज्जगतीगतम्^२ ॥ ७० ॥
 तत्तत्र^३ होमयेद्देवि सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
 आचार्यं तोययेद्यन्नाद्गुरु यनेन पूजयेत् ॥ ७१ ॥
 ब्राह्मणान् पूजयेत् पश्चात्^४ स्वर्णरत्नाम्बरादिभिः ।
 अष्टाष्टकं चरेत्तत्र सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ७२ ॥
 दुन्दुभीनां द्वादश तु द्वारि कोणे प्रकाशयेत् ।
 नानायादित्रयोप्रायैश्चतुर्विंशतिवाद्यतः ॥ ७३ ॥
 गन्धर्धनीलयेन वा कृत्वा सिद्धीश्वरो भवेत् ।
 पट्पारायणमासाद्य सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ७४ ॥
 मल्लाण्डगोलके याध्वं वा काञ्चिज्जगतीतले ।
 समस्तां सिद्धयो देवि तस्य पादगता भवेत् ॥ ७५ ॥
 रहस्यातिरहस्यं च गोपनीयं स्वयोनिवत् ।
 सपताका^५ दुन्दुभिर्जां गले^६ धारणयोगतः^७ ॥ ७६ ॥
 शक्रकर्त्ता भवेत् सोऽपि धनदः सिद्धरो गृहे ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ७७ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्ग्रहमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमद्सोभ्यमहोपासारासवादे

मेरुक्थनं नाम दशमः पटलः ॥ १० ॥

^१ D देवकम् । ^२ B " तले । ^३ D " च C तदत्र । ^४ D N सोपयेत् करना " ।
^५ C स । ^६ D सपेताका, C सा पताका । ^७ C रणे । ^८ C " वत् ।
^९ D सवकता, सक्तोऽपि ।

एकादशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्य कथ्यते देवि शृणु साग्रहिता मव ॥ १ ॥
दलाकाराणि सर्पाणि कुण्डानि कारयेत् प्रिये ।
किंवा श्रीचक्रवर्ण्यं तन्म शृणु पार्थति ॥ २ ॥
चत्वार नव वै कार्या प्रथमे बिन्दुसङ्गम ।
तत्र त्रिकोण वर्त्तव्यमष्टार तदनन्तरम् ॥ ३ ॥
ततो दशार देवेति द्वितीय च दशारकम् ।
मन्त्रं च^१ तत कार्यं ततो नागदल शिवे ॥ ४ ॥
षोडशाख्यदल देवि ततो वृत्तत्रय^२ लिखेत् ।
चतुर्द्वारोपशोमाख्य^३ श्रीचक्र मेरुरूपकम् ॥ ५ ॥
क्रमात् न्मादुक्तं तु कृत्वा विरचयेत् सुधी ।
तत्रोपरि महेशानि मण्डप रचयेत्तत ॥ ६ ॥
नव कुण्डानि जायन्ते तत्रैव क्रमशः^४ शिवे ।
तत्राग्निं चैव प्रयास्य सुन्दरीध्यानपूर्वकम् ॥ ७ ॥
तदायुधविभूषाख्य^५ मेरु श्रीसर्पतोमुखम् ।
महामेख्य^६ देवि दलाकारं तु कारयेत् ॥ ८ ॥
नि सप्तसु^७ दलाकार कीर्त्तित परमेश्वरि ।
एव करोति यो देवि सर्वसिद्धींश्चतो मवेत् ॥ ९ ॥

^१ C ° त्रैव । ^२ B ° श्रितय । ^३ B भवेत् ° । ^४ C ° भोज्य ।
^५ D N ° ह । ^६ C ° निरुपाय । ^७ B D ° पर । ^८ D N नि सप्तसु ।

सप्तत्रिंशत्वरान् हि कमात् त्रमगत चरेत् ।
 सृष्टिसंहारमार्गेण कालचक्रं द्विधा मनेत् ॥ १० ॥
 सृष्टिसंहारमार्गेण मुख्यशाम्भन योगत ।
 चतुर्विधो निगदित कालचक्रं समाचरेत् ॥ ११ ॥
 तत्रोपरि महेशानि श्रीविद्याचक्रमुत्तमम् ।
 पराचक्रं सतो देवि तत् पद्मशाम्भयामिधम् ॥ १२ ॥
 चतुर्विधं यद्गदितं सवर्तेशक्रमे शृणु ।
 चत्वरं पुराकारं कलाबाहुमितं शिरो^१ ॥ १३ ॥
 उत्तरोत्तरतोच्चत्वं^२ किं वा पुरःसहति ।
 पदपञ्चाशद्भवेदादौ मधुकुण्डक्रमेण च ॥ १४ ॥
 द्वितीये तु द्विपञ्चाशत् द्विपष्टिस्तु तृतीयके ।
 पञ्चाशद्देवप्रमिता चतुर्थे परमेश्वरि ॥ १५ ॥
 द्विसप्तति पञ्चमे तु चतुःषष्टिस्तु पदक्रमे ।
 शिरोनिर्दुर्महेशानि सप्ततेशं प्रयोजयेत् ॥ १६ ॥
 अथयान्यप्रकारेण क्रममयं शृणु प्रिये ।
 सूर्यसख्याचत्वरानि कृत्वा यत्नेन पार्वति ॥ १७ ॥
 तत्र कुण्डानि देवेशि रचयेत् क्रमतः शिवे ।
 आदौ विदुर्महेशानि द्वितीये वह्निकुण्डकम् ॥ १८ ॥
 तृतीयचचरे देवि रससख्यानि कारयेत् ।
 चतुर्थे वसुसख्यानि कलासरयानि पञ्चमे ॥ १९ ॥
 षष्ठे कान्तशक्ति शिवे त्रिंशत् कुण्डानि सप्तमे ।
 चतुस्त्रिंशति देवेशि वसुसख्यामिधे मयेत् ॥ २० ॥
 अष्टत्रिंशद्रूपसख्ये द्विचत्वारिंशच्च दिक्क्रमे ।
 चत्वारिंशत्तथाष्टौ च रुद्रसख्यामिधे मयेत् ॥ २१ ॥

द्वादशे पञ्चपञ्चाशत् कामसख्याभिध शृणु ।
 पञ्चाशद्वसु^१सख्यानि यथायोगेन कारयेत् ॥ २२ ॥
 शाम्भुग्राह्यो महामेरुर्महासाम्रा^२यदायक ।
 तस्य विज्ञानमात्रेण त्रैलोक्यविजयी भवेत् ॥ २३ ॥
 इति सक्षेपत प्रोक्त रहस्यातिरहस्यकम् ।
 गोपनीय गोपनीय गोपनीय स्वयोनित् ॥ २४ ॥
 स ज्ञानी ॥ च विज्ञानी सर्वदेव^३रहस्यपित् ।
 तारिण्यास्तु चतु योदा कात्यास्तु पञ्चपोदिका ॥ २५ ॥
 सुन्दर्या पञ्चपोदा च विन्यस्तव्या प्रयत्नत ।
 शक्तिन्यासे भवेदेकश्चकन्यासेषु भिन्नता ॥ २६ ॥
 सर्वमेक महेशानि शक्तिसगमतत्रके ।
 पूर्णामिषेकमारम्य दिव्यसाम्राज्यत शिवे ॥ २७ ॥
 योगोऽयं^४ गदितो देवि रहस्यातिरहस्यकृत् ।
 अहो धन्यजता धन्यो दिव्यसाम्राज्यविभक्त^५ ॥ २८ ॥
 पूर्णामिषेकसयुक्तो न प्रणाम^६ समाचरेत् ।
 सर्वदा ध्यानसम्पन्न सदा पूजनतत्पर ॥ २९ ॥
 तत्त्वचि^७तापरो भूवा देवरूपो^८ नरो भवेत् ।
 आस्तिक्य मनस स्थैर्यं दातृत्वं च दयालुता ॥ ३० ॥
 गुरुभक्तिर्देवभक्तिर्मत्तभक्तिपरो भवेत् ।
 परापवाद तद्द्रोह परनिन्दा विमर्जयेत् ॥ ३१ ॥
 स्त्रीषु निन्दा प्रहार च सर्वथा परिवर्जयेत् ।
 परद्रव्य परस्त्री च पराज सर्वथा त्यजेत् ॥ ३२ ॥
 परशक्ति वर्जयेच्च परहस्त विवर्जयेत् ।

^१ D 'ज' ।

^२ B वेद ।

^३ C 'गाह' ।

^४ D 'न्दव' ।

^५ D 'माण' ।

^६ B D 'पूज्यो' ।

एकान्ते निवसेन्नित्यं परिते च विशेषतः ॥ ३३ ॥ ✓
 योपिद्रूप^१ स्मरेत् सर्वं जगदेतच्चराचरम् ।
 सदानन्दपरो भूत्वा देव्यानन्दपरायण ॥ ३४ ॥ ✓
 सिद्दूरतिउक्ती स्वच्छ^२ स्वेच्छाचारी जितेन्द्रिय ।
 श्रोत्रं श्रोत्रं मदं दम्भं मानसार्थं चञ्चलत्वताम् ॥ ३५ ॥
 वार्त्तालापं वर्जयेच्च बहु^३ वार्त्तां निगोपत ।
 आसनस्य जयं देवि तथा निद्राजयं शिवे^४ ॥ ३६ ॥ ✓
 इन्द्रियाणां जयं देवि सर्वथा कारयेद्बुध ।
 आहारस्य जयं देवि खेचरीमुद्रिकां भजेत्^५ ॥ ३७ ॥
 यत्र कुत्र यसेन्नित्यं यत्र कुत्र स्मरेच्छिवाम् ।
 पूजयेद्विपिने घोरे वागिनीमण्डले शिवे ॥ ३८ ॥
 वेद्यामण्डलगो भूत्वा सर्वदा चिन्तयेच्छिवाम् ।
 मितवाक्यो^६ मिताहारो मितप्राप्ती महोत्तम ॥ ३९ ॥ ✓
 तेजोरूपं तु समाख्यं^७ जगदेतच्चराचरम् ।
 विभाव्य प्रजपेन्नित्यं मायां^८ यन्नेन सन्त्यजेत् ॥ ४० ॥
 कोऽहं कस्य विभाव्यत्वं^९ किरूपोऽहं कथं स्थितिः ।
 कुत्रोत्पन्नं कथं जातं किरूपं किं ममास्ति च ॥ ४१ ॥ ✓
 किमाहृतमिति ध्यात्वा सर्वं ॥ गृण्यत्यजेत् ।
 अहं तारा भगवन्मयं तारारूपोऽहमेव सा^{१०} ॥ ४२ ॥ ✓
 त^{११} कृतं कारितं यद्यत्सूचितं स्मारितं च यत् ।
 प्रेरितं दर्शितं यद्यदापितं दीयते च यत् ॥ ४३ ॥
 तथा तत् क्रियते सर्वं नान्यं कर्त्तव्यं भूतले ।

^१ C 'द्रुप' । * C 'क' सर्वत्र । ^२ D 'दृष्ट' । ^३ B 'सूत' । ^४ C D N 'जयेत्' ।
^५ B C D 'क' च । N 'स्थाप्य' । ^६ C 'मयो' । ^७ D 'किं समत्वं' । ^८ N 'स' ।
^९ B 'य' ।

पूर्णाभिषेकस्तुक्तो यस्मिन्देशे निराजते ॥ ४४ ॥
 स देशो धन्यता याति समन्ताद्भक्षयोजनम् ।
 पूर्णाभिषेकदीनाना दीक्षा नहि फलप्रदा ॥ ४५ ॥
 मुखदुःखे समे कृत्वा कामाजमौ जयानयौ ।
 शीतोष्णसमता कृत्वा सदा तद्रतमानस ॥ ४६ ॥ ✓
 देवताया लय कृत्वा देवरूपो नरो भवेत् ।
 पूर्णाभिषेकदीनाना दीक्षा पूजा च निष्फल ॥ ४७ ॥
 आशीर्माणा महेशानि पूर्णदीक्षास्तुतस्य च ।
 तन्नातिर्मेरु सप्राद्या ततोप च समाचरेत् ॥ ४८ ॥
 तस्य तोयणमात्रेण सन्तुष्टा सर्वदेवता ।
 सर्वमन्त्राविधारो हि तस्य हस्ते व्यतिष्ठति ॥ ४९ ॥
 महाविद्यावरूपो हि स एव परिकीर्तितः ।
 नीला^१ वक्त्रे^२ वसेत्तस्य काली हस्तप्रता भवेत् ॥ ५० ॥
 सुन्दरी गेहगा तस्य कमला नेत्रगोचरा ।
 काला तस्य श्रोत्रे तु कालाम्बा^३ हृदये स्थिता ॥ ५१ ॥
 एवमन्या महानिद्या सिद्धविद्याश्च पार्वति ।
 सर्वास्तद्भक्त^४गा देवि नात्र कार्या निचारणा ॥ ५२ ॥
 पूर्णाभिषेकस्तुतस्य न कोप कारयेत् शिरो ।
 तस्य कोपेन देवेशि जगदेतद्भिनदपति ॥ ५३ ॥
 तस्य तोयणमात्रेण त्रैलोक्य^५ रक्षित^६ भवेत् ।
 परब्रह्ममनो बालः पूर्णदीक्षासमन्वित ॥ ५४ ॥
 सर्वभूतो महेशानि न ज्येष्ठो वयसाऽधिक ।
 अपि चण्डालजातिस्तु पूर्णदीक्षासमन्विन ॥ ५५ ॥

^१ B तिलो, D लला ।

^२ B C D वक्त्रे ।

^३ D च ।

^४ C 'द्वय' ।

^५ B D 'क्य' ।

^६ B D 'रक्षय' ।

ब्राह्मणादपि स ज्येष्ठो दीक्षामार्गख्य^१कर्मणि ।
 न वयस्त्वे न जातिन्वे न विद्यात्वे महेश्वरि ॥ ५६ ॥
 पण्डितन्वे न देवेशि राज्यन्वे नापि पार्षति ।
 तस्यापमानो देवेशि न कर्त्तव्य^२ कदाचन ॥ ५७ ॥
 प्रमादाश्रुते यस्तु तस्य पातो भविष्यति ।
 अज्ञात् मोहतौ दम्भात् गर्जो^३दपि महेश्वरि ॥ ५८ ॥
 सदा तं पूजयेन्नान्यथा तारिणीवचः ।
 तस्य नाश करिष्यामि ताराह भैरवेण च^४ ॥ ५९ ॥
 पूर्णाभिषेकयुक्तस्य स्थापन^५ देवनखरेत् ।
 यथा देवाढये देव सदा वसति^६ पार्षति ॥ ६० ॥
 तथा पूर्णायुते देवि विद्या तिष्ठति सर्वश ।
 गोपनीय गोपनीय गोपनीय स्वयोनिरत् ॥ ६१ ॥
 इति सक्षेपत प्रोक्त किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

इति श्रीशक्तिसप्तममहातंत्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोमतारासंवादे षट्शाम्भवेदविधौ
 सिद्धमतरहस्यं नाम एकादश पटल ॥ ११ ॥

^१ D ' रत्न ।

^२ C धर्मा ।

^३ B ' वी च वा ।

^४ C ' स्थाप्यायनं ।

^५ B तिष्ठति ।

द्वादशः पदलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेन श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।

पूर्वं संसूचितं यन्मे तन्मे कथय नम्रः ॥ १ ॥

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च तारायोगरहस्यकम् ।

कथ्यते देवदेवेति शृणु सावहिता भव ॥ २ ॥

तारायोगो योग एव तथा ताराजपो जपः ।

तारामंत्रो महामन्त्रं सर्वमन्त्रोत्तमोत्तमः ॥ ३ ॥

स धन्यः स च विज्ञानी स ब्रह्मा स च दीक्षितः ।

स चात्मा स महादेव सर्वदेवाधिकः प्रभुः ॥ ४ ॥

परमात्मा स एवात्र सर्वदेवनामस्तुतः ।

स सर्वज्ञः स विज्ञानी प्रधानन्दपरायणः ॥ ५ ॥

तदेव जननी धन्या पिता तस्य सुरोपमः ।

ताराजापी पूर्णदीक्षावपुस्तारिणी स्वयम् ॥ ६ ॥

सर्वेश्वरः सर्वगः सर्वमन्त्रपरायणः ।

सर्वतत्त्वज्ञेया च सर्वतत्त्वपरायणः ॥ ७ ॥

पञ्चपरायणामृतः पञ्चमन्त्रपरायणः ।

यः कश्चिन्मन्त्रालोक्य जपेद्गीतापुत्रो यदि ॥ ८ ॥

ततः सिद्धिर्निजानीयात् नात्र कार्यो विचारणा ।

पुस्तके लिखिता मन्त्रा जपे जापे न सिद्धिदाः ॥ ९ ॥

१ D चन्द्रार्जितः ।

२ D सर्वदर्शी ।

३ B नित्यः ।

४ B यदा ।

५ C "ज्ञेयः । ६ C "मन्त्रः, D "मन्त्रः ।

तस्य दर्शनमात्रेण मन्त्रशोभनिनाशनम् ।
 मूको जडोऽपि देवेशि पूर्णदीक्षायुतस्य च ॥ १० ॥
 जल वल्ल स्पृगेद्यो हि महाकविरो भवेत् ।
 सिद्धमत्र पुरस्कृत्य ताराया परमेश्वरि ॥ ११ ॥
 घटे हस्तं यदा दद्यात् तदा घटसरस्वती ।
 सर्वं वरति देवेशि प्रहरद्वयमेव च ॥ १२ ॥
 एतद्योगफलं प्रोक्तं तव प्रीत्या महेश्वरि ।
 इतोऽपि बाध्यं किं देवि किमयत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १३ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि पूर्वोक्तं यदहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च तव प्रीत्या निगद्यते ॥ १४ ॥
 महापदि महाघोरि प्राप्ते प्राणस्य सङ्कटे ।
 राज्यहानौ द्रव्यनाशे मुत्तनाशे समागते ॥ १५ ॥
 महामारीभये प्राप्ते राष्ट्रभङ्गे महेश्वरि ।
 राज्यरक्षणयोगं च परराजविनाशकम् ॥ १६ ॥
 महाप्रीतिकरं योगं पदकर्मसाधनं परम् ।
 तत् कथ्यते महेशानि शृणु साविहिता भव ॥ १७ ॥
 आदौ पञ्चाक्षरी तारा कुण्डिकासहिता जपेत् ।
 आधिष्ठात्री चण्डयष्टा कूर्चकीनाह्वया यत् ॥ १८ ॥
 काल्या शक्तिं सैव शिवे ताराबीजं तदेव तु ।
 तारां प्रणवनामाख्यां तदेव परिकीर्तितम् ॥ १९ ॥
 त्रिना चैकाक्षरीमत्र स एव परिकीर्तित ।

एकस्मिन् त्रितये देवि महान्नोवामिध तत ॥ २० ॥
 चतुर्विदारूपधर कूर्चवाजाह्वय शिव ।
 चण्डघण्टेति विख्याता कूर्चमीजाह्वया भवेत् ॥ २१ ॥
 केवल यस्य जापेन त्रिशक्तिजपमाम्भवेत् ।
 कूर्चमीज पर शक्तिरस्य कालकमुच्यते ॥ २२ ॥
 यथा प्रीत्या महेशानि त्रिशक्तिर्देवता मता ।
 कालीबीज तथा तारा त्रिणा चैकाक्षरी तथा ॥ २३ ॥
 त्र्यक्षरी परमा त्रिणा त्रैलोक्यविजयागिधा ।
 तारा काली तथा त्रिणा तारा त्रिणा च कालिका ॥ २४ ॥
 काली त्रिणा तत्रा तारा त्रिणा काली च तारिणी ।
 त्रिणा तारा कालिका च पट्भेदा^१ बिजया ऋता ॥ २५ ॥
 मन्त्रश्रवणसन्तुष्टा त्रैलोक्यराज्यदायिनी ।
 देवता तारिणी पूर्वा प्रतिर्द्वा तु^२ घण्टिका ॥ २६ ॥
 अधिदेवी^३ तु निजया त्र्यक्षरी परमा^४ कला ।
 यद्वीजमादौ देवेशि तदेवायुधभूषणे^५ ॥ २७ ॥
 मध्यबीज स्वरूप स्यादन्त्यमीज च बाहनम् ।
 नवाक्षरी परा त्रिणा वेदार्णा वा महेश्वरि ॥ २८ ॥
 त्रि^६शदर्णा महातारा त्रिशक्तिर्मुख^७मीरितम् ।
 त्रैलोक्यविजया त्रिणा स्मृतमात्रमप्रदा ॥ २९ ॥
 त्रैलोक्यविजयाम्नाग्य तदेव परिकीर्तितम् ।
 यद्वीजमादौ देवशि तदेव यत्रमीरितम् ॥ ३० ॥
 अथवा यत्र मक्ति स्यात्तथीठ पूजन शिबे ।
 एतद्व्याग देवेशि त्रिणायाण प्रकीर्तित ॥ ३१ ॥

^१ C तथैव । ^२ D ति । ^३ D काग । ^४ B विजया । ^५ N च ।
^६ C ति । ^७ C वि ।

सहाराख महेशानि बाणाप्र परिकीर्त्तिनम् ।
 सैव चार्द्रिपटी* विद्या शुष्क*बद्धा तु जीमहा ॥ ३२ ॥
 शुभाशुभप्रवक्ता तु श्रीवार्त्ताकथनी भवेत् ।
 त्रैलोक्यवार्त्ताकथनी महापद्मावती कला ॥ ३३ ॥
 जननिशाक्षरी त्रिया त्रैलोक्य*ज्ञानगोचरा ।
 किञ्चिज्जपेन्मूलविद्या तद्वान्या प्रजपेत् शिवे ॥ ३४ ॥
 सर्वासा तु महेशानि जपपूजादिफ* बलिम् ।
 अनुलेपनगन्ध च दद्याद्यत्नेन पार्वति ॥ ३५ ॥
 त्रिमासाम्यासयोगेन उदयास्तमित जपेत् ।
 चलस्थिरासनन्वेन यज्ज्ञान तन्निवेदयेत् ॥ ३६ ॥
 एतप्रयोगयोगेन किं तद्यन्न करे स्थितम् ।
 साम्राज्यमुद्रिकायोगात् किञ्च सिध्यति भूतले ॥ ३७ ॥
 काली तारामयी प्रोक्ता बटुकस्य स्वरूपिणी ।
 प्रणव च तथा माया* सम्बद्धदानयुग्मकर ॥ ३८ ॥
 वुरुयुग्म बीजयुग्म स्वाहान्ता चैकमिश्रति ।
 एतस्य धारिणी देवी पताकास्थान*गोचरा ॥ ३९ ॥
 पताकाया लिखेद्यत्र बटुक* मध्यकोष्ठके* ।
 बटुक बालवेद्य च नागयज्ञोपनीतिनम् ॥ ४० ॥
 कपालद्वारभूराख्य स्वरूपं परिवेष्टितम् ।
 बुद्धैर्नववर्णैश्च वेष्टित त्रयरूपिणम् ॥ ४१ ॥
 द्वादशारस्थित देव ग्रन्थक्षफलद कला ।
 प्रेतासनसमासीन त्रैलोक्यजयद विभुम् ॥ ४२ ॥
 एतत्पताका सन्धार्य त्रैलोक्यविजयी भवेत् ।

* B C D * द्र * । * C * ट * । * C युद * । D शुक्र * । * N * काल्य * ।
 * B मह * । * C * ता * । * C यत्न * नाथ * । * N चतुष्क * । * N * क ।

^१महाराज्यपदं जित्वा त्रैलोक्यविजयी भवेत् ॥ ४३ ॥
 पद्माद्वाङ्मयपुरश्चर्याक्रमेण तु विशेषतः ।
 कृष्णसारं च हरिणं जातिमात्रं परित्यजेत् ॥ ४४ ॥
 कुञ्जरं च हयं नारं प्रीत्यर्थं तारिणीमनो ।
 बलिदानं प्रकुर्यात् यदेव पथ्यते शिवे ॥ ४५ ॥
 महिष्येन कुष्माण्डं छगत्वेन तु कर्कटी ।
 बीजपूरं नरत्वेन रम्भापुष्पं हयं स्मृतं ॥ ४६ ॥
 गूलकं मत्स्यमेदेन यज्ञयोगेन कारयेत् ।
 सात्त्विकं राजसं देधि तामसं तु तृतीयकम् ॥ ४७ ॥
 त्रिविधं बलिदानं तु कीर्तितं परमेश्वरि ।

श्रीदेव्युवाच ।

बद्रुके को विशेषोऽस्ति का शक्तिं किंस्वरूपशृक् ॥ ४८ ॥
 शिवशक्त्यात्मको वापि ब्रह्मनिष्कामकोऽपि वा ।
 मर्ता पुत्रोऽथवा भ्राता का क्रिया तद्ब्रह्म प्रभो ॥ ४९ ॥
 अत्र मे सशयो जातः सशयं मेऽत्र नाशय ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ५० ॥
 कथं तत् कथ्यते देवि शपथं कुरु पार्श्वति ।

श्रीदेव्युवाच ।

शणे त्वह्वरणाम्या तु हिमाद्रिशिरसा शपे ॥ ५१ ॥
 स एव निमुखो भूयात् किमन्यैर्द्विजन्पिते ।

श्रीशिव उवाच ।

शपणेन प्रहृष्टोऽसि तत्कथा कथ्यते शृणु ॥ ५२ ॥

वेताला प्रेतकुष्माण्डा यक्षराक्षसकिन्नरा ।

ब्रह्मा विष्णुस्तथा रुद्रो ग्रहाश्चान्ये महेश्वरि ॥ ५३ ॥

सञ्जाता परमेशानि सैर्प्रेस्त तु चराचरम् ।

केचिद्विरिञ्चि सेवन्ते शिव विष्णु तथापरे ॥ ५४ ॥

महानिघा मजन्त्यन्ये न ते वै सिद्धिभागिन ।

वेतालाद्या महादेवि जपपूजादिहारया ॥ ५५ ॥

तेषां विनाशनार्थाय भक्तानुग्रहणाय च ।

वटुकोऽयं महेशानि ताराकात्या विभासित ॥ ५६ ॥ ✓

पञ्चाशद्वै महापद्म महामन्त्रा महेश्वरि ।

पञ्चाशत्कोटिगणना योगिनीनां तु कोटिश ॥ ५७ ॥

मैरवाणां कोटिकोटिर्महाविद्यास्त्वनेश्वरा ।

त्रिखर्व^१सख्या तारा स्यात् काली दशार्जुदा शिवे ॥ ५८ ॥

फलाफोटिप्रभेदा तु मुन्दरी तेन^२ समुता ।

बाला त्रिकोटिसख्याभिदिङ्मना षोडशखर्व^३त ॥ ५९ ॥

षट्त्रिंशत्शत्रुहन्त्रास्त्रिंशद्द्रपोडशमायुता ।

कोटिद्वादशभिर्देवि भुवनाशेन पार्वती ॥ ६० ॥

धूम्ररूपा लक्ष्मिर्देवि सिद्धविद्याख्यतत्त्वत ।

चतुरशीतिलक्षैश्च मातङ्गीमत्र^४त शिवे ॥ ६१ ॥

एतत् सर्वमय तेज सर्वप्रज्ञाण्डरूपधृक् ।

✓ सर्वतेज समुद्भूत बहुरूप सनातनम् ॥ ६२ ॥ ✓

✓ सत्त्वरजस्तमोयुतै ब्रह्मविष्णुमहेश्वरै ।

✓ तच्छक्तिर्महेशानि रूपत्रयधर परम् ॥ ६३ ॥ ✓

- ✓ तत्रापि दशधा भिन्नं बटुरूपं सनातनम् । ✓
 ✓ महोन्नतारया दत्तमुपवीतं महेश्वरि ॥ ६४ ॥ ✓
 कपालं छिन्ना दत्तं काल्या काटो निवेदितः ।
 ✓ दत्तं त्रिशूलं कालेन यन्मूले तु त्रिशक्तयः ॥ ६५ ॥ ✓
 काली तारा तथा छिन्ना शूलरूपेण सन्ति च ।
 अन्ये देवाः सिद्धयश्च यक्षगन्धर्वकिन्नराः ॥ ६६ ॥
 रूपं कौङ्कुरमासाद्य संभजन्ति निरन्तरम् ।
 एवं बटुरूपं तु संजातं परमेश्वरि ॥ ६७ ॥
 यदारम्य धृतं रूपं बटुरूपं शिवेन तु ।
 तदा प्रभृति देवेशि वेतालया न दुःखदाः ॥ ६८ ॥
 सिद्धिं संलेभिरे स्थां स्थां देवतादर्शनोत्सुकाः ।
 - एवं तु बटुकं भूम्य बास्तुपूजार्थमेव वा ॥ ६९ ॥
 ये पूजयन्ति देवेशि ते नराः शिवरूपिणः ।
 सर्वसिद्धीश्वरा देवि साधकाः सम्भवन्ति च ॥ ७० ॥
 वेतालादेः किंकरत्वं यक्षिणीपादुकागणः ।
 खड्गाञ्जनविलासाद्याः परकायप्रवेशनम् ॥ ७१ ॥
 तदारम्य महेशानि साधकस्य करे स्थितम् ।
 सर्वं तु शाबरान्तु यत्सृज्या करं भवेत् ॥ ७२ ॥
 एवं तु बटुको जातः सर्वसिद्धिप्रदः* शुभः ।
 दशविधा योगरूपं समासाद्य वसन्ति च ॥ ७३ ॥
 ज्येष्ठी या दशमी शुद्धा दशयोगसमन्विता ।
 बटुकस्य तिथिः प्रोक्ता बटुकोपत्तिः कारिणी ॥ ७४ ॥
 ✓ देव्याः पुत्रवत्तां यातो बटुकः परमेश्वरि । ✓
 *त्वां विहाय च ये मां च सम्भवन्ति युगे युगे ॥ ७५ ॥

तेषां न सिद्धिर्देवेशि कोट्यर्बुदयुगैरपि ।
 खड्गशूलधर काल्या ताराया धूर्तमीरितम् ॥ ७६ ॥
 द्विचतुर्बभ्रुहस्ताब्ज बटुकं परमेश्वरि ।
 रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ७७ ॥
 सर्वसिद्धिप्रदो देवि सर्वसाम्राज्यदायक ।
 सर्वापत्तारणो योगो स्वसैन्यरक्षक पर ॥ ७८ ॥
 परसैन्यस्य राष्ट्रस्य त्रिद्रात्री नारायण पर ।
 परराज्ये महेशानि नानोपद्रवकारक ॥ ७९ ॥
 अहोरात्रेण देवेशि वीरसाधनयोगत ।
 बटुकस्तु प्रसन्न स्यात्तारा काली तथा शिवे ॥ ८० ॥
 अन्यप्रयोगा देवेशि क्वचित्सिध्यन्ति वा न वा^१ ।
 गोपनीय गोपनीयं गोपनीयं स्वयोनित् ।
 इति संक्षेपत प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ८१ ॥

इति श्रीशक्तिमङ्गलमहासूत्राचार्ये उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोमतारासन्वादे
 तारामुक्ते सिद्धप्रयोगो नाम द्वादश पटल ॥ १२ ॥

^१ C मानवा , N दानवा ।

त्रयोदशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि वीररात्र्यादिनिर्णयम् ।

श्रीशिव उवाच ।

वीररात्रिर्नहारात्रिः कालरात्रिस्तथैव च ॥ १ ॥
मोहरात्रिर्घोररात्रिः क्रोधरात्रिस्तथैव च ।
तथैव चावलारात्रिस्तारात्रिस्तथैव च ॥ २ ॥
शिवरात्रिर्दिव्यरात्रिर्दार्ढ्या च यथानुमात् ।
कथ्यते परमेशानि शृणु साग्रहिता मम ॥ ३ ॥
चतुर्दशीसंक्रमश्च कुलक्षकुलवासरः ।
अर्धरात्रौ यथा योगो वीररात्रिः प्रकीर्तिता ॥ ४ ॥
शुक्लाष्टमी चाश्विनस्य नवरात्रं तु तस्य वै ।
महारात्रिर्महेशानि कालरात्रिं शृणु प्रिये ॥ ५ ॥
दीपोत्सवं चतुर्दश्यां त्वमाया योग एव च ।
कालरात्रिर्महेशानि ताराकाळीप्रियंवदी ॥ ६ ॥
जन्माष्टमी महेशानि मोहरात्रिः प्रकीर्तिता ।
कृष्णायतारपर्यन्तं तारायाः शप ईरितः ॥ ७ ॥
जाते कृष्णावतारे तु निर्मुक्ता तारिणी परा ।
हरपत्नौ विष्णुवासिन्या त्रिवुद्रूपे समागते ॥ ८ ॥
श्रीमहातारिणीं विद्या महारण्यपरायणा ।
स्मरणादेव संसिद्धा स्मृति^१पुष्टिकरी परा ॥ ९ ॥
चैत्रे भासि नवम्यां च शुक्लपक्षे च भृगुत्वे^२ ।

^१ C मति ।

^२ D कृगुत्वे ।

गोधरात्रिमहेशानि तारारूपा मन्त्रियति ॥ १० ॥
 मासे मार्गशिरे^१ प्राप्ते कृष्णाष्टम्या महेश्वरि ।
 महाकाळस्वरूपा च घोररात्रि प्रसीर्त्तिता ॥ ११ ॥
 प्राप्ते फाल्गुनके मासि कृष्णैकादशिका तु या^२ ।
 भृगुभौमयुता चेत् स्याद्वलरात्रिरीरिता ॥ १२ ॥
 ज्येष्ठी या दशमी शुद्धा^३ भृगुनासर^४सयुता ।
 दशयोगसमायुक्ता राजावे^५कादशी यदि ॥ १३ ॥
 सा तिथिर्दिव्यरात्रिश्च कीर्त्तिता परमेश्वरि ।
 ज्येष्ठी या दशमी शुद्धा दशयोगसमन्विता ॥ १४ ॥
 बटुक्तस्य तिथि प्रोक्ता बटुकोत्पत्तिनारिणी ।
 अमाभौमसमायुक्ता सक्रमेण समन्विता ॥ १५ ॥
 कुल्ल^६क्षसमायुक्ता ग्रहण यदि चैद्धनेत् ।
 तारारात्रिस्तु सप्रोक्ता माम्यादेव तु लम्बने ॥ १६ ॥
 फाल्गुने कृष्णपक्षे तु हार्धरात्रौ भृगौ शिरे ।
 शिवरात्रिस्तु सजाता सर्वसिद्धिप्रदायिनी ॥ १७ ॥
 अमाभृगुसमायुक्ता सूर्यग्रहणयुक् यदि ।
 अपराह्णे यदा योगो मृतसजीवनी तिथि ॥ १८ ॥
 स्नान^७दानादिहोमान्तमनतफलद भवेत् ।
 अष्टमी चैत्रमासी या सक्रमेण समन्विता ॥ १९ ॥
 सिद्धिरात्रिरिति स्याता ताराकाळीसमाकुला ।
 तृतीया माघने शुद्धा कुल्लारर्क्षसयुता ॥ २० ॥
 दारुणा कीर्त्तिता देवि सर्वसिद्धीश्वरी परा ।

^१ C * र । ^२ After this C adds या तिथिर्दिव्यरात्राणि भृगुभौमयुत चरेत् ।

^३ This line is omitted in C. ^४ D * झ । ^५ B D * रेण ।

^६ C तारा चै । ^७ C * वृ । ^८ D जल ।

ऋणेण कथितं सर्वं पर्वराजाभिधं शृणु ॥ २१ ॥
 तृतीया पौर्णमासीया मृगुवासरसंयुता ।
 साऽपि चेन्मकराक्रान्ता कुलनक्षत्रसंयुता ॥ २२ ॥
 चतुर्थीसहिता चेन्स्यात् रेवतीसहिता क्वचित् ।
 पर्वराजाभिधं पर्वं सर्वपर्वोत्तमोत्तमम् ॥ २३ ॥
 तृतीया चैत्रमासीया रेवतीसंयुता यदि ।
 ऋद्धियोगो महेशानि होमकर्मणि शस्यते ॥ २४ ॥
 प्रतिमासे पौर्णमासी मासनक्षत्रसंयुता ।
 कुलवारसमायुक्ता सा तिथिः सुन्दरी भवेत् ॥ २५ ॥
 अष्टमी प्रतिमासस्य कृष्णपक्ष^१स्य पार्वति ।
 भीमयुक्ता तथा ऋक्षयुक्ता वा केवला च वा ॥ २६ ॥
 देवीरात्रिरिति ह्याता सर्वसिद्धिप्रदायिनी ।
 चतुर्थी माघमासस्य मकराक्ता भवेद्यदि ॥ २७ ॥
 गणपस्य तु सा^२ रात्रिरिति ह्यातेति औ^३डवः ।
 नयमी कृष्णपक्षस्य कुलऋक्षसमन्विता ॥ २८ ॥
 वारयुक्तायवा देवि सिद्धिरात्रिः प्रशस्तिता ।
 चतुर्थी कृष्णपक्षस्य कुलवारक्षसंयुता ॥ २९ ॥
 केवलं भीमयुक्ता वा बाल^४रात्रिः ससंक्रमे ।
 अमाभीमसमायुक्ता कुलक्षसंयुता यदि ॥ ३० ॥
 कृष्णरात्रिरिति ह्याता अक्षोभ्यप्रीतिकारिणी ।
 अमार्कश्रवणे जा^५ते युक्तयेत् पौषमाघयोः ॥ ३१ ॥
 अहोदयः स विज्ञेयः किञ्चिन्मूनी महोदयः ।
 धर्मरात्रिर्महेशानि कीर्तितयं सुरर्षिभिः ॥ ३२ ॥
 अमाभीमेन सोमेन योगेन मृगुणायवा ।

गुरुणा रविणा देवि कुलक्षसमन्विता ॥ ३३ ॥
 दिव्यमाण्डलिको योगः सूर्यपर्वसताधिकः ।
 माघमासे शुक्लपक्षे सप्तमी या प्रकीर्तिता ॥ ३४ ॥
 सौरी तिथिस्तु सा ज्ञेया जपहोमादिक चरेत् ।
 रवियुक्ता कुलक्षेस्तु वासरेणापि सयुता ॥ ३५ ॥
 महासौरीति विज्ञाता त्रैलोक्योत्पत्तिवारिका ।
 सप्तमी प्रतिमासस्य रवियुक्ता यदा भवेत् ॥ ३६ ॥
 हसी तिथिस्तु विज्ञेया मोक्षधर्मपरायणा ।
 युधाष्टमी महेशानि^१ प्रतिमासस्य या भवेत् ॥ ३७ ॥
 विश्वरुद्रात्रिरिति ख्याता भाद्रे मासि निशेषतः ।
 माघे मासि शुक्लपक्षे पञ्चम्या भृगुवासरे ॥ ३८ ॥
 वसन्तपञ्चमी प्रोक्ता कामसजीवनी तित्थि ।
 आरात्रि^२क जपो होम कीर्तन कामनर्त्तनम् ॥ ३९ ॥
 श्रावणे पौर्णमास्या तु तदक्षे परमेश्वरि ।
 पवित्रारोपण कार्यं रक्षा दशविधा चरेत् ॥ ४० ॥
 पौर्णिमा चैत्रमासीया तस्या मदन^३पूजनम् ।
 प्रतिविद्याविधौ देवि प्रोक्तयोगे प्रपूजनम् ॥ ४१ ॥
 एतद्योगपूजनादि सिद्धिं निदन्ति किं पुनः ।
 इति सक्षेपतः प्रोक्त किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ४२ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्ररात्रे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदसौम्यमहोपाध्यायविरचिते
 वीरराज्यादिनिर्णयो नाम त्रयोदशः पटलः ॥ १३ ॥

^१ N तृतीया च । ^२ B " ति " । ^३ C ज्ञातव्यामनु^३, B भेदेन ।

चतुर्दशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवदेव महादेव सर्वेषां मुखवर्द्धन ।

केन सिद्धिं ददास्याशु तारा त्रैलोक्यतारिणी^१ ॥ १ ॥

श्रीमहादक्षिणा काळी सिद्धिं किं नः^२ प्रपच्छति ।

तन्मे वद महादेव यदाहं तव बलुया ॥ २ ॥

श्रीशिष उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च कथं त्वयि निवेद्यते ।

शपथं कुरु देवेशि तर्हि तत्त्वं^३ वदाम्यहम् ॥ ३ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

शपे त्वन्तर्याम्यां च सैव मे विमुखी भवेत् ।

श्रीशिष उवाच ।

शपथेन प्रहृष्टोऽस्मि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ ४ ॥

सिद्धिर्भुवमती नाम्ना प्रादुर्भूता तवा^४ श्रया ।

काटी तारामयं^५ धाम त्वन्महासादभूच्छ्रिया ॥ ५ ॥

श्रीविद्यया मुखं दत्तं काल्या करयुग्मं सिधे ।

तारया चाङ्गुलिर्दद्या मुवनेद्या हृदमुजम् ॥ ६ ॥

ज्जिवा चरणद्वन्द्वं मातङ्गया नयनद्वयम् ।

लक्ष्म्या ललाटं दत्तं च तथैव सिद्धविधया ॥ ७ ॥

केशा दत्ता^१ महेशानि गुह्यं ब्रह्माख्यविद्यया ।

हासस्तु बालया दत्ता वाजी^२ दत्ते महेश्वरि ॥ ८ ॥

श्रिया च रुचक^३ देवि धूम्रान्त्या तु निग्रह^४ ।

अन्यदेवास्तु केशान्ते त्रिणाण्डं हृदयाम्बुजे ॥ ९ ॥

एवं सर्वांशतो जाता तेजोराशिसमुद्भवा ।

✓ महामधुमती सिद्धिल्लोक्याकर्षणी परा ॥ १० ॥

पार्वत्यस्त्वती दुर्गा मृतसञ्जीवनी परा ।

सर्वमाकर्षयेत्तूर्णं त्रैलोक्याकर्षकारणात् ॥ ११ ॥

फाली तारामय धाममाविर्भूतमभूच्छिवा ।

✓ महापापससन्तुष्ट पापसान्तरामणा ॥ १२ ॥

✓ महामधुमती विद्या त्रैलोक्याकर्षणी परा ।

भैरवाकर्षणी विद्या वेतालाकर्षणी तथा ॥ १३ ॥

किञ्चिदकर्षणी देवि देवा^५कर्षणकारिणी ।

तस्या भद्रं प्रपश्यामि त्रैलोक्याकर्षणं परम् ॥ १४ ॥

“प”^६पञ्चमं पावकयुक् नादविन्दुविभूषितम् ।

महाकामकला युक्ता प्रोक्ता त्वेकाक्षरी कला ॥ १५ ॥

मधुमतीं समुद्भूय नान्तं कामसमन्वितम् ।

स्थानेति समुद्भूय जङ्गमाकर्षणीति च ॥ १६ ॥

“ठ”^७गुमान्ता बहिर्नाया चित्कला^८ प्रकीर्तिता^९ ।

✓ अष्टादशाक्षरी विद्या त्रैलोक्याकर्षणी परा ॥ १७ ॥

कामदेवो ऋषिः प्रोक्तो निवृत्तायत्रिका ततः ।

च्छन्दः प्रोक्त महेशानि देवता सेव कीर्तिता ॥ १८ ॥

“घ्रा”^{१०}वीजं च तथा^{११} स्वाहा शक्तिः प्रोक्ता महेश्वरि ।

१ C मया । २ B राज्य । ३ D त्रिच्छ्र रुचया । ४ C “वी” ।

५ D मा । ६ B “ल्याणी” । ७ C मन ।

स्थावरजङ्गमायर्षे विनियोगः प्रकीर्तितः ॥ १९ ॥

पङ्दीर्वमात्रा वीजेन कुर्यादङ्गानि पट्कृमात् ।

ततो ध्यानं प्रकुर्वीत वक्ष्यमाणं महेश्वरि ॥ २० ॥

गौसङ्घी शरदिन्दुमुन्दरमुखी पीतांशुका पीवरा

प्रोत्तङ्गस्तनमण्डलप्रथिल्लसज्जाम्बूनदैकावलीम् ।

श्वेतोत्तङ्गतुरङ्गमां त्रिनयनां पीताङ्गरागस्रजां

ध्यायेन्पायसलाडसां मधुपर्तीं दोम्यां दधानां सुणिम् ॥ २१ ॥

दिग्बन्धभूतशुद्धयादीन् कार्त्तव्यत् समुपाचरेत् ।

यं ब्राह्मणकं नास्ति केवलं^१ पूजयेच्छिवे ॥ २२ ॥

सर्वं त्रिशक्तिवप्रोक्तं विशेषः कम्पसे शृणु ।

एवं ध्यात्वा जपेद्विष्णोः सर्वकर्तृणकारिणीम् ॥ २३ ॥

पुरश्चरणसिद्धयर्थं सहस्राणां तु सप्ततिः ।

सिद्धमर्थे सिद्धचर्यां प्रोक्ता देवि मया तव ॥ २४ ॥

कदलीवनमसाद्य सर्वमात्रं महेश्वरि ।

सर्वसालं जपेन्मंत्रं पायसान्नप्रायणः ॥ २५ ॥

वीरसाधनपद्मे वि लक्षमात्रं जपेत्ततः ।

ततः सप्ततिसाहस्रं प्रत्यक्षार्थं महेश्वरि ॥ २६ ॥

पायसं कदलीपत्रे पायसं घृतशर्करम्^२ ।

शुक्ला मोचावने धीनजने कुर्यादन्नम्रितः ॥ २७ ॥

गन्धर्ववेशो गतभीर्विर्मगिः पायनं चरेत् ।

अंशद्वयं पुरा कृत्वा तन्त्रमं शृणु पार्वति ॥ २८ ॥

एकांशे चांशं^३ युग्मञ्च एकांशं पूर्णमेव च ।

परस्यांशस्य पूर्वांशं स्वयं च मन्त्रवेष्टनैः ॥ २९ ॥

एकस्मिन् कदलीपत्रे “ओ” मित्युल्गमालिखेत् ।
 प्रथमसप्तके याति तूर्णी^१ नैव^२ यथा तथा ॥ ३० ॥
 द्वितीयसप्तके देवि प्रतिमां काञ्चनीमिव ।
 तृतीयसप्तके देवि प्रयङ्गाश्नाति पायसम् ॥ ३१ ॥
 च^३ ददाति हठतः साधकस्य यथेष्टितम् ।
 विष्टल्यहर्निशं सार्वं साधकस्य यथेष्टितम् ॥ ३२ ॥
 आकर्षयन्मुनिधेः मुनेरोश्च दिगन्ततः ।
 पातालादिन्द्रलोकाच्च ह्यैश्वर्यसिंहभूषणात् ॥ ३३ ॥
 अलम्पानि च वस्तूनि दूरादुमितलादपि ।
 नदीं^४ घृणीं च रत्नानि समाकर्षति तक्षणात् ॥ ३४ ॥
 वृत्तान्तं च पुराणानां राज्ञां^५ च कथयन्पयि ।
 इहस्यं विद्विष्य^६ चापि सन्त्यं सत्वरमाविशेत् ॥ ३५ ॥
 त्रैलोक्याकर्षणीं विद्यां न देया यस्य कस्यचित् ।
 बहुकेमां गृहाण त्वं सिद्धिदो मेऽस्तु सर्वदा ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं मन्त्रभेदश्च साधनम् ॥ ३६ ॥

इति श्रीमहाकलिकाग्रन्थसंग्रहे उत्तरभागे प्रथमराष्टके श्रीमदकोप्यनष्टोम्पारासंवादे
 ताराकल्पसिद्धिर्वागं चतुर्दशः पटलः ॥ १४ ॥

^१ D वज्रमिव ।

^२ CD “नैव” ।

^३ D “च” ।

^४ B द्वि

^५ B किमन्यद् भोगुमिच्छसि ।

पञ्चदशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि मन्त्रानन्यांश्च^१ साधनम् ।

श्रीशिव उवाच ।

एकाक्षरी चाद्यबीजा^२ ठयुग्मा ज्यक्षरी भवेत् ॥ १ ॥

ठहीना स्वाहया युक्ता ज्यक्षरी कामपूजिता ।

बीजसम्बोधनयुता पञ्चाणां परिकीर्तिता ॥ २ ॥

बीजसम्बोधनयुता ठद्वयान्ता मुनिप्रिया ।

बीजसम्बोधनयुता स्वाहयान्ता ऋविपूजिता ॥ ३ ॥

सम्बोधनठयुग्मान्ता^३ पङ्क्तीं सकलार्थदा ।

सम्बुद्धिः स्वाहया युक्ता सर्वाकर्षणकारिणी ॥ ४ ॥

बीजकर्मा^४न्तगा विद्या दशार्णा विश्वरूपिणी^५ ।

कर्माद्या ठद्वयान्ता च रत्नाणां परमेश्वरि ॥ ५ ॥

कर्माद्या वह्निजायान्ता विद्या^६या परिकीर्तिता ।

बीजकर्मठद्वयान्ता महाविद्या प्रकीर्तिता ॥ ६ ॥

बीजकर्म ततः स्वाहा सिद्धविद्या प्रकीर्तिता ।

बीजसम्बोधनपदं कर्मान्ता च परा कला ॥ ७ ॥

बीजसम्बोधनपदं कर्मठद्वयसंयुतम् ।

बीजसम्बोधनपदं कर्मस्वाहान्विता परा ॥ ८ ॥

^१ D यन्त्रवत्स्यात् । ^२ D विद्या । ^३ D बीजसम्बोधनं स्वाहा । ^४ D reads कर्म uniformly instead of कर्म which is the reading in all the other MSS. ^५ N महाविद्या प्रकीर्तिता । ^६ B कामा ।

बीजसन्धोधनपदं ठयुक्स्वाहान्विता परा ।

बीजं ठयुक् ततः स्वाहा विगान्या परिकीर्तिता ॥ ९ ॥

सन्धोधनं^१ ठयुक् स्वाहा विद्या सर्वार्थदा परा ।

बीजिकर्म ठयुक् स्वाहा^२ विद्या सर्वार्थसुन्दरी ॥ १० ॥

सन्धोधनं ततः कर्म ठयुक्स्वाहान्विता परा भवेत् ।

सन्धोधनं ततः कर्म ठयुक्स्वाहान्विता परा ॥ ११ ॥

सन्धोधनं ततः कर्म स्वाहान्ता शिवसुन्दरी ।

चतुर्विंशतिमेदंस्तु गदिता परमा कदा ॥ १२ ॥

बाळा मधुमती भिन्ना तथैव सुन्दरीमनो ।

निधिसिद्धौ भवेद्भिन्ना जिगेद्वा सा प्रकीर्तिता ॥ १३ ॥

एषं त्रिंशतिषा प्रोक्ता त्रैलोक्याकर्षणी परा ।

✓ बिजने कदलीपत्रवने गवा निशामुखे^३ ॥ १४ ॥

✓ शुमन्त्रे शुमदिने सङ्कल्पं^४ कामनान्विताम् ।

✓ अष्टदशाक्षरस्यास्य महामधुमतीमनोः ॥ १५ ॥

मंत्रसिद्ध्यर्थमियुक्त्या चायममृतिं चोषरेत् ।

एकाविंशतिं चौदृत्य दिवसान्तं समुक्षरेत् ॥ १६ ॥

जपरूपं ततः प्रोक्षेः पुराधरणमुक्षरेत् ।

पङ्क्त्युपमायेन कृत्वा पञ्चवा प्रह्वय च ॥ १७ ॥

✓ गौतुम्भपापसं कृत्वा कदलीपत्रगोचरम् ।

✓ बीजं मधुमतीत्युक्त्वा चतुर्वर्णं^५ समुक्षरेत् ॥ १८ ॥

✓ पापसं तत्र दत्त्वा च निवेश च पुनः पुनः ।

✓ तस्यां संसृजन्त्यां तु पुनराचमनीयकम् ॥ १९ ॥

✓ दद्यात्ताम्रवर्णं सन्दर्प्य^६ प्रणम्य च पुनः पुनः ।

^१ बीजकर्म ।

^२ C "चा स्वाहा ।

^३ B "विज ।

^४ B "यु च ।

^५ N शङ्ख ।

^६ D मुन्दर्प्य ।

पञ्चदश. पटलः

- ✓ पायसादे पृथक् स्थाप्य शेषाद्दे मक्षयेत् स्वयम् ॥ २० ॥
- ✓ रक्तमाल्यादिभिर्देवि दिव्याम्बरविभूषितम् ।
- ✓ गन्धर्ववेश कृत्वा च प्रत्यह त्रिसहस्रकम् ॥ २१ ॥
- ✓ त्रिशत च चतुस्त्रिंशत् एकविंशमीरितशृङ्गम् ।
- ✓ प्रजपेत् परमेशानि देवता वरमस्ताविधौ ॥ २२ ॥
- ✓ बभ्रुकस्य च सयोगात् सिद्धयत्नेव न चान्यथा ।
 श्रीतारोपासको यस्तु कालिकोपासकस्तु य ॥ २३ ॥
 इमा त्रिधा साधयित्वा सिद्धिमाप्नोति नापया ।
- ✓ यान् यान् प्रार्थयते कामास्तौस्तान् कामान् क्षणे क्षणे ॥ २४ ॥
- ✓ दशति सा परा विद्या सर्वाकर्षणकारिणी ।
- ✓ लोहप्राकारसन्नद्धदुर्गादेनालयाच्छिन्ने ॥ २५ ॥
- ✓ घनद शङ्कर विष्णु पार्वतीं चाप्यरचसीम् ।
- ✓ एव दशमहाविद्या समाकर्षति तक्षणात् ॥ २६ ॥
 लङ्कां समुदान् द्वीपाश्च सिद्धयक्षमहोरगान् ।
 अथुतायपि वस्तूनि समाकर्षति तक्षणात् ॥ २७ ॥
 किन्नरान् यातुधानादीन् निधीन् सिद्धी क्षणेन च ।
 सुमेरु चैव कैलास क्षणादाकर्षयेच्छिन्ने ॥ २८ ॥
 तत्तद्देशस्थित देवि त्रैकाल्यज्ञानमेव च ।
 सर्वं वदति देवेशि सायधान करोति य ॥ २९ ॥
 त्रैलोक्याकर्षणी विद्या न देवा यस्य कस्याचित् ।
 आदौ त्रिधा च ससाध्य ततः सिद्धिं प्रसाधयेत् ॥ ३० ॥
 गोपनीय गोपनीय गोपनीय स्वयोनिकत् ।
 इति सक्षेपत प्रोक्त किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ३१ ॥

इति श्रीशक्तिस्तोत्रमहातन्त्ररत्ने उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमद्वैद्यनाथमहायतारासवादे
 मधुमतासिद्धिविधिनाम पञ्चदश पटल ॥ १५ ॥

पोडशः पटलः ।

विद्यासुवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि ह्यनन्ता ऐनिर्णयम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च कथं तत् कथयामि ते ॥ १ ॥

तथापि तव सङ्गत्स्या कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ।

चन्द्राग्निपक्षयोदाहृत्या परा निर्वाणतत्परा ॥ २ ॥

पद्मशम्भवं ततो देवि चक्रसंभेदनेन च^१ ।

स्वचक्रदेहविज्ञानं परकायप्रवेशनम् ॥ ३ ॥

एतज्ज्ञानाद्भवेन्मेघा दीक्षा प्रोक्ता मया तव ।

हादाविदं^२ निगदितं शृणु कादौ महेश्वरि ॥ ४^३ ॥

चन्द्राग्निसराज्ञी च महाराज्ञी ततः शिवे ।

महाकामकला काली गुह्यकाली ततः शिवे ॥ ५ ॥

गुह्यकाली द्विधा प्रोक्ता सकला निष्कला क्रमात् ।

दशवक्त्रा तु सकला प्रोक्ता वाशिष्ठिका कला ॥ ६ ॥

उमा सौम्या महाकूरा त्रिविधा सा^४ प्रकीर्तिता ।

निष्कला गुह्यशब्दान्ता^५ कालीभेदेन कीर्तिता ॥ ७ ॥

केवलेयं भवेन्मेघा प्रीत्या^६ साम्राज्यदायिनी^७ ।

चन्द्राग्निवेदपञ्चार्णा तथा नीलाक्रमेण च ॥ ८ ॥

हंसतारा महानीला तदन्ते चीनशम्भयी ।

केवला तु भवेन्मेघा सिद्धिश्चद्विक्रिया द्विधा^८ ॥ ९ ॥

^१ D नव ।

^२ D N मुदा त्विदं ।

^३ B C N त्रिधा सापि ।

^४ C संक्रान्ता ।

^५ D दीक्षा ।

^६ N रुषिणी ।

^७ D प्रकीर्तिता ।

तृतीया दिव्यसाम्राज्यमेधा दीक्षा प्रकीर्तिता ।
 देवरूपा दिव्यरूपा मन्त्ररूपा महत्परा ॥ १० ॥
 सर्वरूपा सर्वपूर्वा महत्साम्राज्यमेधया^१ ।
 सिद्धिऋद्धि^२क्रमेणैव भेदवाङ्मयमीरितम् ॥ ११ ॥
 विचारज्यामिधा दीक्षा छिन्नमस्ताविधौ स्मृता ।
 चन्द्रबहिरसो रक्तं श्यामा च पोडशी तथा ॥ १२ ॥
 परापोढा सप्तदशी^३ तद^४तीता परा भवेत् ।
 दीपिनी^५ मालिनी कुल्ला^६ क्रमाद्विचादिरान्यता ॥ १३ ॥
 बगलाद्या महेशानि साम्राज्यपारमेष्ठिता ।
 चन्द्रवेदसूक्तमहेहं मंत्रहीनं शिवात्मकम्^७ ॥ १४ ॥
 हृदयं च शतार्णां च पञ्चाक्षं कुट्टुका तथा ।
 गायत्रीक्रमयोगेन साम्राज्यपारमेष्ठयवृक् ॥ १५ ॥
 एतत्पञ्चकसंयुक्तः सर्वसाम्राज्यवुद्धि^८धृक् ।
 श्रीदिव्यसर्वसाम्राज्यदीक्षा सर्वोत्तरा भवेत् ॥ १६ ॥
 ततोऽपि दीक्षा देवेति नास्ति ब्रह्माण्डगोलके ।
 दशविद्याप्रभेदाश्च महाविद्याप्रभेदजाः ॥ १७ ॥
 सिद्धिविद्याप्रभेदाश्च महामन्त्रास्तथैव च ।
 तद्ब्रह्मन्त्रा देवेति शाबरं दशशाबरम् ॥ १८ ॥
 काष्ठशाबरकं देवि तथैव सिद्धशाबरम् ।
 त्रिधा दर्शनमन्त्राश्च तथान्नायकमोद्भवाः ॥ १९ ॥
 कादिहादिकहत्वेन ऊर्ध्वा^९म्नायाः क^{१०}ठौ शिवे ।
 तथायतनमन्त्राश्च यत्किञ्चिन्मन्त्रजालकम् ॥ २० ॥
 सर्वाधिकारो देवेति एतदीद्याविधौ भवेत् ।

^१ C * सा । * B त्रिया द्विधा * । * C सत्यदशी । * C भेदा * । * N * य ।

* B कन्या, D हुन्ना । * B * न्तरं । * D * सिद्धि * । * D हृदा * ।

^{१०} C * योक्त * ।

एतदीक्षासमायुक्त साक्षात् श्रीकालिका स्वयम् ॥ २१ ॥
 प्रहराष्ट्रमेणैव दशविद्यास्वरूपधृक् ।
 कामकलाभिधा विद्या समेदा वृत्तिदेवता ॥ २२ ॥
 अङ्गमन्त्रास्तथान्येऽपि तस्य यत्नगता सदा ।
 क्रमदीक्षा महेशानि पञ्चविद्यामु मेदत ॥ २३ ॥
 तदङ्गमन्त्रा गायत्री कुङ्कुमापञ्चक शिवे ।
 अन्यविद्याविधौ प्रोक्त रहस्यातिरहस्यकम् ॥ २४ ॥
 न्यदीक्षा विना देवि यो जपेत् साधकाधम ।
 स दरिद्रो महापापी सुतहारी प्रजायते ॥ २५ ॥
 श्रीविद्याया कालिकायां ताराया परमेश्वरि ।
 क्रमदीक्षा विना देवि यो जपेत् साधकाधम ॥ २६ ॥
 स दरिद्रो महाघोरं लक्ष्मीहीनस्तु निन्दित ।
 अन्ध काण वृन् कुञ्ज^१ पङ्क्तु^२ पण्डस्तु कुष्टयुक् ॥ २७ ॥
 सर्वरोगयुतो भूपादाधि^३ चिन्तासमाकुल ।
 सुतहारी च स्त्रीहारी कन्याराज्यविनाशक ॥ २८ ॥
 अथवा बालुलो भूयान्मन्त्र^४ क्षोभमवाप्नुयात् ।
 देवताशापमामोति दारिद्र्य तद्गृहे सदा ॥ २९ ॥
 विदोपादेवदेवेशि स्त्रीहारी विकल सदा ।
 क्रमदीक्षासमायुक्तो राजा भवति निर्वितम् ॥ ३० ॥
 महाविभवसयुक्त सर्वसिद्धिसमन्वित^५ ।
 विजयी विनयी साधु सिद्धश्च सिद्धिद शुभ ॥ ३१ ॥
 प्रहृष्टात्मा सन्त्येषेण त्रिनालञ्च कवि सुखी ।
 कोटिसिद्धेश्वर शूर. सुन्दर काममोहन ॥ ३२ ॥
 आनन्दात्मा परात्मा च परातीतगुणोत्तर ।

^१ C कृष्ण । ^२ C उग्र । ^३ D^१ दरि^१ । ^४ D^२ दल^२ । ^५ N^३ मवाप्नुयात् ।

राजराजेश्वरः साक्षात् महाकाळसमः कळौ ॥ ३३ ॥
 एतद्विद्योपासकस्य दारिद्र्यं दीनता कचिद् ।
 गुरुहीनात् क्रमव्यागात् सम्प्रदायवियोगतः ॥ ३४ ॥
 दारिद्र्यं प्रथमं भूषानात्र कार्या विचारणा ।
 चिन्तामणिगृहं यत्र यत्र रत्नस्य मन्दिरम्^१ ॥ ३५ ॥
 नवरत्नात्म्यसोपानं सर्वेश्वर्यमयं गृहम् ।
 कल्पवृक्षवनं यत्र पारिजातवनं तथा ॥ ३६ ॥
 स्पर्शमणेस्तु प्राकारौ दारिद्र्यं तत्र कुत्र वै ।
 तस्मात् क्रमविहीनस्य दारिद्र्यं तु पदे पदे ॥ ३७ ॥
 क्रमयुक्तं गुरुं प्राप्य क्रमं सम्प्रार्थयेन्मुधीः^२ ।
 अन्यथा गुरुमौदयेन^३ दारिद्र्यत्वमवाप्नुयात् ॥ ३८ ॥
 अल्पायुर्वा भवेद्देवि नात्र कार्या विचारणा ।
 विधेर्लिपिं तु सम्मार्ज्यं तस्यायुः^४ क्षीणता व्रजेत् ॥ ३९ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं क्रमहीनस्य वै फलम् ।
 गोपनीयं गोपनीयं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ४० ॥

इति श्रीशक्तिसङ्ग्रहमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे धामदक्षोन्मेषहोमप्रतारसंवादे
 क्रमदीक्षाविधायनो नाम पोट्टशः पटलः ॥ १६ ॥

^१ D मन्दिरं रत्नसोमितम् ।

^२ B N^१ स्त्री ।

^३ B " मावेन, C " णवेदेन ।

^४ C स्याः प्र^१ ।

सप्तदशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि पूर्वोक्तं यद्रहस्यकम् ।
गोपनीयं गोपनीयं तदेव कथ्य^१ ध्रुवम् ॥ १ ॥

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च यन्न कस्यापि कीर्तितम् ।
तदेव कथ्यते देवि शृणु सावहिता मय ॥ २ ॥
उत्सर्ज^२नमुपाकर्म पवित्रारोपणं तथा ।
विधिवत् प्रकर्तव्यं रक्षाबन्धस्तदुत्तरम् ॥ ३ ॥
त्रयेण परमेशानि साधकं कारयेत्तदा ।
चैत्रे मासि पौर्णमास्या मदना^३रोपणं चरेत् ॥ ४ ॥
श्रावणे मासि सम्प्राप्ते पवित्रारोपणक्रियाम् ।
न कुर्व्यात्साधको यस्तु निष्फला सकृन् क्रिया ॥ ५ ॥
वर्षमात्रं कृतं जापं होमपूजादिस्तत्क्रियाम् ।
सत्रं हन्ति महेशानि तस्मादेतत् समाचरेत् ॥ ६ ॥
आदौ नित्यं महेशानि ततो नैमित्तिकं चरेत् ।
उपाकर्माभिधं कर्म नित्यवत् परिकीर्तितम् ॥ ७ ॥
नैमित्तिकं पवित्रारण्य^४ काम्यो रक्षाविधिर्भवेत् ।
नैमित्तिकद्वयं यत्र तदन्त्यं काम्यमुच्यते ॥ ८ ॥
काम्यद्वयं यत्र भवेत्तदाद्यं च निमित्तजम् ।
नित्यद्वयं यत्र भवेत्तदन्त्यं काम्यनित्ययुक् ॥ ९ ॥

^१ C N कथ्यतां । ^२ D N " दत्त " । " Frequently replaced in all MSS as दमना " । ^३ C परीवेत्ता ।

आध्वलायनं^१ श्रवणे पूर्णा^२ कात्यायने भवेत् ।
 पौर्णमास्या सामगानां पञ्चम्यां हस्तजे^३ऽपि च ॥ १० ॥
 उपाकर्म प्रकर्त्तव्यं तदन्ते नित्यपूजनम् ।
 ततः पवित्रपूजा स्यात्ततो रक्षाविधिर्भवेत् ॥ ११ ॥
 सूक्तद्वितये देवि ग्रहणे संक्रमे परे^४ ।
 उपाकर्माणि देवेशि कुर्यात् भाद्रपदे नरः ॥ १२ ॥
 पवित्र^५रक्षणं शान्तिं कुर्यात् भाद्रपदे सदा ।
 पञ्चम्या च दशम्यां च चतुर्दस्यां तथैव च ॥ १३ ॥
 पौर्णमास्या विशेषेण कुलयोगे विशेषतः ।
 ग्रहणं तत्र चेद्भूयात् रक्षायोगं समाचरेत् ॥ १४ ॥
 तत्र नित्यं प्रकर्त्तव्यं उपाकर्म ततो भवेत् ।
 इति चन्द्रग्रहे देवि सूर्यवेधं समुत्सृजे^६त् ॥ १५ ॥
 अधिवास्य चतुर्दस्यां पौर्णमास्यां प्रपूजयेत् ।
 दशैकविंशतिग्रन्थि सप्तविंशतिरेव च ॥ १६ ॥
 चतुःपञ्चाशदेवेशि शतमष्टोत्तरं तथा ।
 पञ्चविंशति वा ग्रन्थि त्रिशत् वा संहस्तकम् ॥ १७ ॥
 अष्टादशरदिमं^७संख्यं व्युत्क्रमात् परिकीर्तितम् ।
 उत्तमादिऋतेणैव पवित्रं त्रिविधं भवेत् ॥ १८ ॥
 सूत्रं पटुस्वर्णमयं कुशजं लोमजं च वा ।
 रत्नजं रौप्यजं देवि ताम्रजं शान्तिकर्मणि ॥ १९ ॥
 सार्धग्रन्थिद्वयं वापि सार्धग्रन्थित्रयं च वा ।
 एकग्रन्थि च वा देवि ऋतेण कारयेत् प्रिये ॥ २० ॥
 सार्धग्रन्थिद्वयं देवि नागपाशः प्रकीर्तितः ।
 सार्धग्रन्थित्रयं देवि ब्रह्मग्रन्थिः प्रकीर्तितः ॥ २१ ॥

^१ N D * व्ययनानां ।

^२ N पुष्य * ।

^३ C * जे ।

^४ D करे ।

^५ D N * त्रं ।

^६ C * चरे * ।

^७ B * राशि , D * बद्धि * ।

चन्द्रग्रन्थिर्महेशानि सूत्राणि ग्रन्थिसंख्यया ।
 पठेन सूत्रनियमः स्वर्णे रौप्येऽपि नास्ति च ॥ २२ ॥
 स्वर्णसूत्रमये पठे स्वर्णजे ग्रन्थिरीरित ।
 ग्रन्थिं वृत्वा महेशानि पूजयेद्ग्रन्थिदेवताम् ॥ २३ ॥
 सूत्रज वैष्णवे प्रोक्तं शैवे पट्टसमुद्भवम् ।
 स्वर्णज शक्तिमंत्रे स्यात्तद्द्वयोक्तं तु सर्वत ॥ २४ ॥
 पञ्चसिद्धिविधौ देवि रत्नज परिकीर्तितम् ।
 इत्त^१ त्रिकोण भूषिम्ब पट्कोणं च षडस्रकम् ॥ २५ ॥
 दलाष्टकं च वस्वार दशारं मुक्ताक्षकम्^२ ।
 द्वादशार षोडशार पञ्च चार चतुर्दशम् ॥ २६ ॥
 दन्ताञ्ज^३ च कलान्जं वा यन्त्राण्येतानि कारयेत् ।
 मध्ये यन्त्रं च परितो रत्नानि विविधानि च ॥ २७ ॥
 धारयेत् परमेशानि पवित्ररक्षणकृतात्^४ ।
 स्वर्णादौ शृङ्खलारूपा ग्रन्थय परिकीर्तिता ॥ २८ ॥
 उत्तमादिक्रमेणैव कारयेत् परमेश्वरि ।
 माणिक्यं च तथा रत्नं कुरुविन्दमणिस्तथा ॥ २९ ॥
 हीरके चैव वैदूर्ये गोमेदे पुष्परागके^५ ।
 पद्मरागे नीलमणौ हरिते च^६ गरुत्मके^७ ॥ ३० ॥
 करिके^८ परिके कीटे शिवरत्ने च विष्णुजे ।
 बिन्दुरत्ने^९ च मायूरे पाचे (१) कुङ्कुटसङ्गके ॥ ३१ ॥
 राते^{१०} कृष्णे चन्द्र^{११}मणौ प्रवाले मौक्तिकाभ्वरे ।
 रक्षापन्नफलं देवि कौष्ठरत्नसमं भवेत् ॥ ३२ ॥

^१ D चक्रः । ^२ B * रत्नकम् । ^३ C * म्बु । ^४ N * णाय च । ^५ C * गन्धके ।
^६ C N * नः । ^७ D इयामरूपके । ^८ B किरीटे । ^९ B * जाले । ^{१०} B N रासे ।
^{११} C नील* ।

यन्प्राप्येत्तानि विलिखेत्^१ सर्वकार्यार्थान्निहये ।
 श्रीविद्याया कालिकाया ताराष्टिनाविधौ शिवे ॥ ३३ ॥
 मातङ्गया मुवनेश्वर्या कमलाया च कारयेत् ।
 चतुर्दले महेशानि चतुर्वर्णात्मको मनु ॥ ३४ ॥
 चतुरक्षरमात्राणि^२ कारयेत् परमेश्वरि ।
 यथा दलानि कोष्ठानि तथा विद्याक्षराणि च ॥ ३५ ॥
 विलिखेत् परमेशानि बीजमात्रं च वा लिखेत् ।
 वयः^३ शोभा यथा देवि यथाप्युक्ता^४ ममाचरेत् ॥ ३६ ॥
 यद्वा वप्राति मन्त्रेण त्वा यद्विद्वेण^५ वा प्रिये ।
 आपदुद्धारकेणापि मूलेन विद्याया^६ क्रमात् ॥ ३७ ॥
 रक्षणं बन्धयेदेति रक्षा सर्पवृत्ता भजेत् ।
 बलिमुग्रं^७ च रक्षार्थं ज्ञानार्थं गौतमादिभिः ॥ ३८ ॥
 मोक्षार्थं कपिलादीश्च शक्त्यर्थं शङ्करादिभिः ।
 सूत्रे मेधा^८ क्रमेणैव यथायोगेन वै शृणु ॥ ३९ ॥
 श्वेतै रक्तै तथा पीतै नीलै च हरितैऽपि च ।
 कर्पूरे बहुचित्रे च यथायोगेन कारयेत् ॥ ४० ॥
 सूत्राणि कामनाभेदात् यथायोगेन कारयेत् ।
 सर्पनिहन्त्रीश्वरो भूयान्नात्र कार्या विचारणा ॥ ४१ ॥
 प्रतिविद्यावित्री देवि पवित्रारोपणं भवेत् ।
 प्रतिविद्यावित्री देवि रक्षा वर्णक्रमान्न^९वेत् ॥ ४२ ॥
 अष्टगन्धमर्बं सूत्रं जीवचक्रमत्र च वा ।
 पुष्पराजसारमन्त्रं^{१०} मन्त्रोच्चं च वा प्रिये ॥ ४३ ॥
 तथैवागुरु^{१०}सारोच्चं सूत्रं प्रोक्तं महेश्वरि ।

^१ विधिना ।

^२ B * मात्रं च ।

^३ B रज * ।

^४ B स्वपुच्छं च ।

^५ N D * लुपतिर्येन ।

^६ C विविधा ।

^७ B * मुग्धं, D * मुग्धं ।

^८ C * मो भ * ।

^९ D मरुत्तं ।

^{१०} C * व प्रह * ।

रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ४४ ॥
 गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं स्वयोनित् ।
 प्रज्ञाण्डगोलके याश्च याः काश्चिजगतीतले ॥ ४५ ॥
 समस्ताः सिद्धयो देवि रक्षाधारकमाचके^१ ।
 सम्भवन्ति महेशानि नात्र कार्प्या विचारणा ॥ ४६ ॥
 बाष्पमिद्धिर्भवेदेवि नात्र कार्प्या विचारणा ।
 इति सक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ४७ ॥

इति श्रीशक्तिग्रन्थमहान्तर्गतात्रे सप्तसण्डे प्रथमभागे श्रीमदशोभ्यमहोमतारासंवादे
 सूत्रनिर्णयो नाम रामदत्त षट्ठः ॥ १७ ॥

^१ D रक्षं वरचक्षापरि ।

^२ D संस्तु^२ ।

अष्टादशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि गोप्याद्गोप्यतरं महत्^१ ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च कथ्यते शृणु साधनम्^२ ॥ १ ॥

पूर्णाभिषेकदीक्षादियुक्तानामपि पार्वति ।

पवित्रारोपणं रक्षा समैव परिकीर्तिता ॥ २ ॥

सद्योऽधिवासनं वापि पूर्वोधिवासनं च वा^३ ।

कृत्वा पवित्रं कर्त्तव्यं सर्वकामार्थमेव च ॥ ३ ॥

सर्वरत्ने च परिशे तथा गरुडरत्ने ।

सर्वरक्षासुसिद्धयर्थं रक्षणं बन्धनं चरेत् ॥ ४ ॥

तारा श्रीकामवाच्याया काली छिन्ना च तारिणी ।

बगला बिमला धूम्रा वसोधारा वडङ्गकम्^४ ॥ ५ ॥

त्रितारं पञ्चतारं च^५ सप्तर्षिरन्ध्रयोगतः ।

आकर्षिण्यां परां मायां पराप्रासादकेऽपि च ॥ ६ ॥

बीजान्येतानि बाणाश्च प्रेतकेत्कारकमतः ।

एकद्वित्रिचतुःपञ्चषड्वर्णक्रमयोगतः ॥ ७ ॥

विद्यां संयोजयेद्गुणे सर्वसिद्धयर्थमेव च ।

श्रावण्यां पौर्णमास्यां तु रक्षां दशविधां चरेत् ॥ ८ ॥

गोरक्षा हयरक्षा च गजरक्षा तृतीयका ।

जनरक्षा देशरक्षा गृहरक्षा रसाग्निवा ॥ ९ ॥

^१ B गोप्यं महत्तरं । ^२ B पार्वति । ^३ B वरं । ^४ N "व्या" । ^५ C पञ्चकं ।
^६ D भावेन ।

धनरक्षा बा^१लरक्षा क्षेत्ररक्षा परा मता ।
 सर्वरक्षा च दक्षभी रक्षा दशविधा मता ॥ १० ॥
 अष्टम्या च नवम्यां च पञ्चम्या दक्षमीदिने ।
 चतुर्दश्यां पौर्णमास्या पञ्चयोरुभयोरपि ॥ ११ ॥
 उपाकर्म भवेदादौ तत^२ पवित्रधारणम् ।
 रक्षाबन्धस्तदन्ते स्यात् ऋमात् त्रितयमाचरेत् ॥ १२ ॥
 चतुर्थ्यामधिवासो हि गणेशे परिकीर्तित ।
 पञ्चम्या धारण कार्यं मातङ्गयामधिवासनम् ॥ १३ ॥
 दशम्या धारण कार्यं सप्तम्यामधिवासनम् ।
 अष्टम्या पूजन कार्यं धार्यं सौरे महेश्वरि ॥ १४ ॥
 अष्टम्यामधिवासो हि नवम्या धारण शिवे ।
 शक्ते प्रोक्तमिदं देवि पाञ्चरात्रक्रमं शृणु ॥ १५ ॥
 नवम्यामधिवासो हि दशम्या धारण शिवे ।
 वैष्णवे चैव द्वादश्या त्रयोदश्या विधारणम् ॥ १६ ॥
 अधिवासश्चतुर्दश्या पौर्णमास्या प्रपूजनम् ।
 शैवे प्रोक्तमिदं देवि श्रीविद्याया च पौर्णिमा ॥ १७ ॥
 चात्रेऽपि पौर्णमास्या च पवित्रधारणं चरेत् ।
 कुशौ काशे सदा कार्यं पवित्रं ब्रह्मचारिणाम् ॥ १८ ॥
 वनस्थानां शणभयं त्रसरीस^३भयं च वा ।
 मतीनां गैरिकाक्तं च सर्ववर्णं गृही चरेत् ॥ १९ ॥
 राज्ञां सुवर्णसूत्रा^४ क्षत्रियाणां च रौप्यजम् ।
 द्विजानां सूत्रसम्भूतं क्रमेण परिकीर्तितम् ॥ २० ॥
 तथैव रक्षणं देवि सर्वथा सममत्र च ।
 अत्रार्ये देवदेवेशि इतिहासत्रयं शृणु ॥ २१ ॥

पुरा श्रीकार्तिकेयाय पार्वत्या रक्षणं कृतम् ।
 शय्या देवेन्द्रवदयार्थं जयाय वृत्रनाशने ॥ २२ ॥
 महाविद्यादिभिः पूर्वं रक्षितो वटुक * पुरा ।
 पूर्वं वृत्तयुगे देवि नट्य क्षत्रियेश्वर ॥ २३ ॥
 उपाकर्म विधायाथ पवित्रारोपणे स्थित * ।
 धृन्वा पवित्र यज्ञेन देवेन्द्रसदनाद्गृहम् ॥ २४ ॥
 तन्मार्गमध्ये देवेशि निना रक्षा च योऽधम ।
 दुस्तेर्विपर्ययो जातो रक्षाहीनो नराधिप ॥ २५ ॥
 रक्षाबन्धनमात्रेण मासद्वादशरक्षणम् ।
 अकृते देवदेवेशि मतिभ्रष्टो नरो भवेत् ॥ २६ ॥
 वर्धमानकृता रक्षा रक्षाबन्धनयोगत ।
 अङ्ग * कनैर्महादेवि बीजाङ्कुरपि पार्वति ॥ २७ ॥
 अङ्गबीजं पताकाद्यैः सर्धत्र रक्षणं भवेत् ।
 वेदसंस्कार एवात्र चोपाकर्म प्रकीर्तितम् ॥ २८ ॥
 गृहीतनेदमन्त्रस्य रक्षणं तु पवित्रकम् ।
 तदधिष्ठातुरक्षार्थं रक्षाबन्धनमीरितम् ॥ २९ ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन रक्षाबन्धनमाचरेत् ।
 बिना रक्षा महेशानि वर्धमात्र कृता क्रिया ॥ ३० ॥
 सकला निष्कला देवि देवता विमुखी भवेत् ।
 सर्वस्यैरपि देवेशि रक्षाबन्धनमाचरेत् ॥ ३१ ॥
 सर्वरक्षा तदा देवि भवत्येव न संशयः ।
 नित्यं नैमित्तिकं काम्यं क्रमात्त्रितयमीरितम् ॥ ३२ ॥
 इति सशेषतः प्रोक्तं विमन्यच्छ्रेतुमिच्छसि ।

* B भूत, C वदत् ।

* C * न्न ।

* C * हुङ् ।

* B शिवे, स्थिते ।

* N अन्न, C अर्क * ।

* C पत्रै * D मन्त्रै * ।

अदिव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिष्टामि रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ३३ ॥

श्रीशिव उवाच ।

किं तद्रहस्यं देवेशि तद्रहस्यं प्रियंवदे ।

अदिव्युवाच ।

पवित्रारोपणं कर्म मदनारोपणं तथा ॥ ३४ ॥

कल्पतां देवदेवेन यद्यहं तव बहुमा ।

श्रीशिव उवाच ।

ध्यायाद् उत्तमो मासः श्रावणो मध्यमः स्मृतः ॥ ३५ ॥

हीनो माद्रपदो मासः पक्षौ सितसितेतरौ ।

प्रशस्तः शुक्लपक्षस्तु तदभावे परः स्मृतः ॥ ३६ ॥

पञ्चमी षाष्टमी चैव नवमी दशमी तिथौ ।

द्वादश्यां च चतुर्दश्यां पूर्णमास्यामथापि वा ॥ ३७ ॥

पट्ट^१सूत्रमिष्टिष्टं तु कार्पासजनितं तथा ।

त्रिगुणं त्रिगुणीकृत्य प्रक्षाप्त्यामल्लारिणा ॥ ३८ ॥

पश्चिमास्योनमनुभिर्दक्षिणैः शोधयेत्तन ।

मन्त्रैरथ पवित्राणि मनोरम्याणि कारयेत् ॥ ३९ ॥

अष्टोत्तरशतं श्रेष्ठं मध्यमं ॥ तदर्धकम् ।

तदर्धं च कनिष्ठं स्यात् यथाशक्त्या तु पूर्वम् ॥ ४० ॥

पूर्वोक्ततन्तु^२भेदेन द्रव्यभेदेन वा त्रिभिः ।

कृत्वा पवित्रं यत्नेन प्र^३ग्भिः दद्यात् विज्ञानतः ॥ ४१ ॥

उत्तरास्योदितैर्मर्द^४ैश्च^५ मन्त्रैस्तु कारयेत् ।

चित्रं चित्रमयुक्तं बुद्धमादिभिरद्विजे^१ ॥ ४२ ॥
 पवित्रदानदिवसे पूर्वोक्तम^२ विवामनम् ।
 सद्योऽभिगमनं वापि कुर्यात्तु परमेश्वरि ॥ ४३ ॥
 एतौ समधि^३ मि. साकं निव्यूजामनन्तरम् ।
 ऊर्ध्वसिंहासनेमन्त्रैः सूत्रपातस्तु वामनः^४ ॥ ४४ ॥
 प्रार्थयिष्या स्तवेनापि^५ रक्षां कृत्वा^६ वगुण्ठनैः^७ ।
 दन्तपाष्ठं तथा गन्धं यत्रचन्दनमृत्तिकां ॥ ४५ ॥
 सिद्धार्थश्च तथा धारीकल शृङ्गारमूषणम् ।
 नकुलमष्टमु पहा^८ (!) विज्ञेया उत्तरोत्तरम् ॥ ४६ ॥
 पूर्वोक्तिरिह भ्रमन् परित्रं सूत्रमाजनन् ।
 अधःपत्रपात्रेयु प्रक्षिपेत् मिद्विहतेये ॥ ४७ ॥
 "हुँ"कारेणोम्याहेशमद्रनागसिद्धिप्रदाः^९ ।
 "सूर्य. मन्दाशिवः सर्गं देवता स्युर्नवाः पराः"^{१०} ॥ ४८ ॥
 सूत्रेयु पूजयेद्भक्तविश्वार्त्तात्ताध निमूत्रते ।
 कृपा च वीर्यी वाणी^{११} गायत्री चापराजिता ॥ ४९ ॥
 विजया च जया देवि मुक्तिदा च मन्दाशिवः ।
 मनोन्मनी च नयनी दनमी सर्वमोक्षुगी ॥ ५० ॥
 प्रथिष्या देवताः पूज्या उपचारैः कटात्मकैः^{१२} ।
 मूलमन्त्रेण सामन्त्र्य परित्रेयु कटा यजेत् ॥ ५१ ॥
 निष्याः बोद्धन देवेति श्रीविद्यां च स्मरेत् प्रिये ।
 अथै ताराधाट्याङ्गीः कटाग्याने प्रहृष्येत् ॥ ५२ ॥
 वान्यां वान्यादिनिष्याध इजयेत् परमेश्वरि ।

^१ C * य प्रिये । * B D N पूर्वोक्तम् । * B C N * मन्त्रैः । * B मन्त्रैः ।
^२ B * श्रवणं, D * श्रवणं । * N * मन्त्रैः । * D मन्त्रैः च । * C * य ।
^३ C * मन्त्रैः गायत्री । * C omit this line. * B * मन्त्रैः, D * मन्त्रैः ।
^४ B * मन्त्रैः । * D मन्त्रैः ।

अत्रिषामत्रिषिः प्रोक्तः पश्चादासार्जनं भवेत् ॥ ५३ ॥
 निव्याचनानन्तरं तु नैमित्तिकमिदं भवेत् ।
 समन्वय्य^१ पवित्राणि कन्यस्नान्यश्च^२ भोजनम् ॥ ५४ ॥
 स्वगुरुं पूजयेत् पथात् बज्राडङ्गारगोनै ।
 यथाशक्त्या नमस्कृत्य देवीन् रूपेण चिन्तयेत् ॥ ५५ ॥
 धारोप^३येत् पवित्रं च^४ वि^५सृष्टाञ्च विवर्जित ।
 गुरुं सज्जयेत्तत्र तत्तत्कर्मकृत्वा गृहम् ॥ ५६ ॥
 स चेन्न पूजयेत् यत्र^६ क्रिया सा निष्कला सदा ।
 गुरोरेभावं तत्पुत्र पुत्राभावे तदङ्गनाम् ॥ ५७ ॥
 तदभावे च तत्पौत्र दौहित्रं तदसम्भवे ।
 सर्वभावेऽर्चयेदन्य^७ गुरोर्गौत्रममुद्धरम् ॥ ५८ ॥
 पूजयेतीक्षितं यत्र तत्रैता सक्त्या क्रिया ।
 न पूजयेत् निष्कलाभ्या भवन्ति परमे वरि ॥ ५९ ॥
 हुत्वा पूर्णाहुतिं पश्चादग्नौ दात्वा पवित्रकम् ।
 चक्रमन्थ्य^८ मिहामे^९ पूजयेत्तन्निरेदयेत् ॥ ६० ॥
 न करौन्य^{१०}र्चनं क्षमौ तस्य धर्मो विनिर्गुल ।
 इति सक्षेपत प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ६१ ॥

इति श्रीगणेशप्रसन्नमहात्म्यस्यैव उत्तरभागे प्रथमखण्डे धीमदशोभ्यनक्षोभनारायणादे
 ब्रह्मदीक्षापवित्रारोपणं नामाष्टादशः पटलः ॥ १८ ॥

ऊनविंशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि इतिहासं पुरातनम् ।

श्रीशिव उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि रहस्यातिरहस्यकम् ॥ १ ॥

भक्तिश्रद्धापरायास्ते नाकथ्य विद्यते मम ।

न चाह्वयेय त्वयान्यत्र प्राणेषु विगतेष्वपि ॥ २ ॥

रहस्यमेतद्देवानां सर्वसिद्धिमयीप्सताम् ।

न च विद्यामयो योगो न त्रिधानं न चा^१र्चनम् ॥ ३ ॥

नान्य प्रयोगो न जपो न होमो न च पूजनम् ।

वक्ष्यमाणरहस्यस्य सहस्रांशं न चार्हति ॥ ४ ॥

सिद्धिमी^२षु पुरतम्या प्रमादात् पार्थिवर्षय ।

पौरवो बृहन्मन्त्र^३ सोमदत्तो बृहद्रथ ॥ ५ ॥

वज्रमीड कार्त्तरीष्यो भद्रसेन^४ पुण्ड्रवा ।

पृथुप्रीवो^५ रन्तिदेवो मान्वाता नहुषो रघुः ॥ ६ ॥

विदूरथ^६श्च भरतो दिवोदासः प्रतर्दनः ।

कृशाधो ज^७मदग्निश्च जैगीपन्यश्च देवतः ॥ ७ ॥

पैटीनसिर्नीतिहन्त्रः कश्यपो मृगुरङ्गिराः ।

समर्त्तश्च वसिष्ठोऽत्रिन्यासः शानातपस्तथा ॥ ८ ॥

उशष्टपो मरद्वाजो जाबालो जैमिनिस्तथा ।

^१ N न्या ।

^२ B 'रा', C 'मा', D 'मे' ।

^३ C 'श्व' ।

^४ D मद्रथ्य, B धेन्यः । ^५ MSS read 'नक्षो which seems to be incorrect. ^६ D बृहद्रथः । ^७ D 'गुर्ज' ।

समद्वीपेधरत्न च चक्रवर्तिचमेव च ॥ ९ ॥
 प्रापुः^१ पूर्वमहीपाञ्चाश्विर्जाविचमयडम् ।
 योगनिहिं तथान्येऽपि तपस्या सर्वसाधिकाम् ॥ १० ॥
 द्वापानुग्रहसामर्थ्यं प्राप्तवन्तो महर्षयः ।
 त्रैलोक्याधिपतिञ्च च यज्जनादात् करे स्थितम् ॥ ११ ॥
 ताराश्च कमडाक्षध विष्णुमायुः^२ तथैव च ।
 एते द्धानन् कृतयुगे दैतेया भ्रातरस्त्रयः ॥ १२ ॥
 तेऽस्तप्यन्त तपो घोरं दिव्य वर्यायुत प्रिये ।
 ततः प्रजापतिस्तेभ्यो वरं संप्रार्थित ददौ ॥ १३ ॥
 चतुर्वर्द्वय दैन्या सौन्दर्यं^३ मद्गर्हिता ।
 एकस्तेषामग्रप्यन् सर्वमूतेभ्य उचितम् ॥ १४ ॥
 द्वितीयं योजनानां हि त्रिजिह्वकान्तरस्थितम् ।
 प्रयागां त्रिपुर मूर्ध्ना न लट्ठ^४ दैवैरपि ॥ १५ ॥
 यः दत्त्वा च तद्दाना सर्वं श्रुत पुत्रका ।
 सर्वप्रकारं कस्यापि नावप्यन् जगन्त्रये ॥ १६ ॥
 एकेनापि प्रसारेण घटमानेन सर्वथा ।
 सर्वे स्वकीयं निधनमद्भीकुरुत दानवाः ॥ १७ ॥
 ते विचार्यावदसर्वे शरीरेण यन्मगात् ।
 ददेन्प्रयागां त्रिपुरं न नो मृग्युर्मविद्यति ॥ १८ ॥
 तथेयुञ्ज्या वर्या देवा मन्त्रोक्ता मुर्युतम् ।
 तेऽपि सर्वे तदा चतुर्वधा पूर्वं विचारितम् ॥ १९ ॥
 ताराश्चैव तु मीरुनं पुर सर्वेश्वरि स्थितम् ।
 योजनानुगमिणीं तावदेवपन प्रिये ॥ २० ॥

राजतं कमलाक्षस्य योजनायुतविस्तृतम् ।
 दगसाहसविस्तीर्णं विद्युन्मालिन आयसम् ॥ २१ ॥
 त्रित्रिलक्षोत्तरं तेषां पुरं गगनसीमनि ।
 प्राकारपरिखेपितं तथा^१ द्यौलकशोभितम् ॥ २२ ॥
 ध्वजगोपुरनिःश्रेणिपताकायन्त्रशोभितम् ।
 खड्गपाशा^२ द्धुशारिष्टगदार्मुकधारिभिः ॥ २३ ॥
 पाशशूलभुशुण्डयष्टा^३ चक्रमुद्गरगोमिभिः ।
 त्रिशनिखर्बपटवृन्दनक्त्यर्घुदक्तोष्टिभिः ॥ २४ ॥
 एकैकं पुरमाक्रान्तं दानवैर्युद्धदुर्मदैः ।
 दृष्ट्वा तु तादृशीमृद्धिं देवाः सर्वे सवासवाः ॥ २५ ॥
 पलायाचकिरे केचित् केचिच्च शापितं ययुः^४ ।
 केचिच्च युयुधुर्देवास्तत्पुत्रिदिषं परे ॥ २६ ॥
 केचित् समुद्रं प्रविशुः केचिच्च गिरिकन्दरम् ।
 जम्बुः केचिद्भिया प्राणान् ययुः^५ केचिच्चतुर्दिशम् ॥ २७ ॥
 दृष्ट्वा सुराणामधिपो देवानामीष्टशीं दग्धम् ।
 रुद्रं जगाम शरणं पुरोधाय प्रजापतिम् ॥ २८ ॥
 दण्डवत् प्रणता भूत्वा ते देवाः सपितामहाः ।
 ऊचुः प्राञ्जलयो भूत्वा पिनाकिनमुमापतिम् ॥ २९ ॥
 तपस्पया वरं धातुः सम्प्राप्य त्रिपुरासुराः ।
 बाधन्तेऽस्मान्महेशान शैलगह्वरगानपि ॥ ३० ॥
 त्वत्तः^६ शरण्यो नास्माकं वियते देव कथन ।
 अतो निवेदयामस्ते प्रमथाधिपते प्रभो ॥ ३१ ॥
 देवाङ्गनाः समाह्वय^७ नयन्ति स्वपुरं प्रति ।

^१ B चया, N त्रया । ^२ C पट्टकृपा । ^३ D N * शी । ^४ B D N व्यापितमन्यु ।

^५ N जयु, D जम्मु । ^६ B तत्र, D ततः, C त्वं । ^७ C N * वृष्य ।

निरुध्वरं^१ जगज्जातं निष्कल्पतरु नन्दनम्^२ ॥ ३२ ॥
 निर्मेनुष्या मही सर्वा निर्देवाप्यमरावती ।
 निस्तोया निघ्नगा जाता नीरला सप्तसागरा^३ ॥ ३३ ॥
 यादपानां कोटरेषु कन्धरेषु महीमृताम् ।
 टीना भूत्वा ययं सर्वे तिष्ठामस्तद्भयार्दिता^४ ॥ ३४ ॥
 तेषां हि शास्ता^५ धैर्योऽस्ये त्वदन्यो नास्ति कश्चन ।
 तानिहत्यामुरान्त्वर्गे पुनरस्मा^६ निवेशय ॥ ३५ ॥
 इत्युक्तं प्रणतैः सर्वैर्विहस्य वृषभध्वज ।
 प्रत्युवाच मुरान् सर्वान् रथो मे कल्पतामिति ॥ ३६ ॥
 ततो ग्रन्थाऽग्रवीक्ष्य तन्मित्रं कुर्वन् महेष्वरम् ।
 निर्मातव्यो रथो देव कम्प्यदारोहणक्षमः ॥ ३७ ॥
 तद्गोदं रथनिर्माणे सामर्थ्यं नैव विद्यते ।
 स्वयोर्यं स्पन्दनं चात्र करच चोदिकामपि ॥ ३८ ॥
 स्वमेव कल्पयस्वाय युद्धि^७ कम्पास्ति शङ्कर ।
 इत्युक्तो मदनो शम्भुरवदत् हर्षयन् मुरम् ॥ ३९ ॥
 चचारो याजिनो वेदास्ते चोपाकर्मणा तप^८ ।
 वेदाः त्रियायनां यान्ति शङ्कामुरविमर्दिताः ॥ ४० ॥
 ताराक्षय्य तपस्तेन चोपाकर्मप्रभावत ।
 क्षीणं भवति भो मदन क्लामयाक्ष पवित्रत ॥ ४१ ॥
 कर्ममात्रं दृष्ट्वा क्षान्तिं परिमृशन्ति स्मृतम् ।
 क्लामयाक्षनप, क्षीणं पवित्रेण प्रजापते ॥ ४२ ॥
 सर्वम्भस्त्वदन नाम परिगारोदगं मतम् ।
 चचारो याजिनो वेदा मूर्खा मेदिनी रथ ॥ ४३ ॥

^१ C "ध्वरः ।^२ C "लानन्दन ।^३ D "न्यो ।^४ D "न दृष्ट ।^५ D "रथः । ^६ D "रथेय, N "मदन ।

सूर्याचन्द्रमसौ चक्रे कूबरो गन्धमादनः ।
 विन्ध्यो गिरिर्नाभिरस्तु कैलासोऽश्वत्थमेव च ॥ ४४ ॥
 मेरुर्मे ध्वजदण्डं स्यात् सारथिर्मगवान् विधिः ।
 प्रणवस्तु प्रतोदः स्यात् पुराणानि च रश्मयः ॥ ४५ ॥
 धनुर्मे मन्दरो भूयाच्छिञ्जिनी वासुकिर्मवेत् ।
 विष्णुः शरो मे भवतु बाहोर्वायुर्विशन्वपि ॥ ४६ ॥
 यमो मृत्युश्च कालश्च फणामप्ये विशन्तु च ।
 वासवः शरपृष्ठे स्यात् कुबेरवह्णायुर्मौ ॥ ४७ ॥
 भवनः पुङ्ख^१संस्थाने मस्तके सर्वदेवताः ।
 नासत्यौ घटिनीसंस्थां यज्ञाः सर्वे पदातयः ॥ ४८ ॥
 अष्टाङ्गे दशविद्याश्च^२ दातव्याने गतास्त्रयम् ।
 पङ्क्ति^३स^४दङ्गुलो बंशो^५ मनुबन्धनसंयुतः ॥ ४९ ॥
 मन्वहुलादिस्वरूपाः शरा मैनकागोचराः ।
 पिनाकचापद्वयं च वेत्ति फाली सदाशिवम् ॥ ५० ॥
 त्वेष्टयान्यथ सरलं कल्पयामास शङ्करः ।
 अस्त्रं च कथञ्च पोदां टण्ड्या^६ रक्षां विना शिवः ॥ ५१ ॥
 स्वययोग्यं रक्षणं शम्भुरटण्ड्या चिन्तितो भवेत् ।
 निमील्य त्रीणि नेत्राणि चिरं तस्यौ जगत्पतिः ॥ ५२ ॥
 अथ ध्यानवतो भूत्वा तुष्टव विश्वतारिणीम् ।
 स्तुत्वा सम्प्रार्थयामास रक्षां दशविधां पराम् ॥ ५३ ॥
 ततः सापि दिदेशास्मै रक्षां दशविधां पराम् ।
 दशविद्यामयी रक्षा त्रैलोक्यविजयामिवा ॥ ५४ ॥
 वेदसन्दीपनाद्ब्रह्मन् दीपकास्त्रं प्रकीर्तितम् ।
 चतुरशीतिमेदानां राज्ञी विद्या परात्परा ॥ ५५ ॥

इत्या^१त्रायैर्नरविप्रैर्युता^२ ब्रह्माण्डमेदिनी ।
 स्तम्भनास्त्राभिघा स्वर्गे त्रैलोक्यविजया मुनि ॥ ५६ ॥
 आकर्षणाम्ना पाताले त्रिपुरामुरघातिनी ।
 कालीमुग्धाभिघा धैरिजने यादिजने तथा ॥ ५७ ॥
 तारामुग्धाभिघा प्रोक्ता ठिन्नारूपा तु सर्वत ।
 त्रिशक्तिविद्याम्ना तु^३ त्रैलोक्यविजयाभिघा ॥ ५८ ॥
 त्रपाणां नाशनार्थं च त्रिशक्तिरक्षण परम् ।
 प्राप्नो जगाम सन्तुष्ट शङ्करस्त्रिपुर प्रति ॥ ५९ ॥
 अस्त्र पाशुपत चापि सन्धाय वृद्धमभ्यज ।
 पुराणि त्रीणि दैव्यानां विमोदकेन परिणा ॥ ६० ॥
 क्षणेन भस्मसाद्भ्या जग्मुर्देव्या यमालयम् ।
 ततः प्रमृति श्रीदेवि रक्षा रक्षेति विधुता ॥ ६१ ॥
 लोकोत्तराभिघा रक्षा मत्सृष्ट्या^४ प्रमथिष्यति ।
 इति वृत्त पुरावृत्त तेन रक्षा प्रसीर्तिता ॥ ६२ ॥
 त्रिषामिमन्त्रिन मूत्र यस्तु धारयते नर ।
 रक्षा भवति सर्वेषां दुष्टानां विप्रकारिणाम् ॥ ६३ ॥
 महावि^५ महाभूतभूतनाराक्षमादय ।
 दैव्याथ दानवा द्यूग नश्यन्ति क्षणमात्रत ॥ ६४ ॥
 इयमेव पुरा रक्षा बटुफाय प्रकाशिता ।
 महाविद्यादिदशैर्कैर्व्या^६ बटुफभरि ॥ ६५ ॥
 पन्थ पताङ्गा सूत्र च मन्त्ररगै^७भिर्भिनय ।
 सर्वेषां बन्धयेरिषि रक्षा सर्वरक्षा नरेन् ॥ ६६ ॥
 धारणे मांसि मष्टत शृ^८न्नेनन् पुरा शिरे ।

गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं स्वयोनित् ॥ ६७ ॥

इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

इति श्रीमणिसूत्रमहासन्तराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदसोभ्यमहोमतारासंवादे

सपाश्चर्मपवित्रारोपणरक्षाविधिर्नामोऽनविंशः पटलः ॥ १९ ॥

विंशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि मदनारोपणक्रियाम् ।

श्रीशिव उवाच ।

पवित्रारोपणं यद्वत्तद्वन्दनद्वयजनम् ॥ १ ॥
चैत्रादयस्त्रयो मासाः पक्षौ मितसितेतरौ ।
एतेषां पूर्वपूर्वस्तु कालः^१ सर्वोत्तमो भवेत् ॥ २ ॥
अष्टम्यां च चतुर्दश्यां पौर्णमास्यामथापि वा ।
पूर्वरात्रौ प्रकुर्वीत सद्यो वासाभिवासनम् ॥ ३ ॥
आमंज्य मदनं येषां चतुःफल्यलतादिभिः ।
कामनेत्रममुद्रत रतिनेत्रजलाप्लुत ॥ ४ ॥
श्रदिगन्धर्वमिच्छानां^२ विमोहक नमोऽस्तु ते ।
शिवप्रसादस्तम्भूत अत्र सन्निहितो भव ॥ ५ ॥
शिवाकाप्यं समुष्टिद्य नेत्रन्योऽसि शिराज्ञया ।
इत्यामंज्य रतिकामी^३ तत्र सम्पूजयेत् सुधीः ॥ ६ ॥
म्वयमुत्पाद्य^४ मदनं ममलं पट्टवेष्टनम् ।
आनीनं द्वाधशान्येन मौन्याशनीनमीधरीम् ॥ ७ ॥
धामेन^५ स्थापयेदपि सर्वतोऽमद्रकाम्युजैः ।
वस्त्रैः मदनं पात्रे स्थापयेत् पूजयेत् पुनः ॥ ८ ॥

प्रणवं भुवनेशानि रतये नम इत्यपि^१ ।
 रतिमन्त्रो महेशानि काममन्त्रस्तु कथ्यते ॥ ९ ॥
 प्रणवं कामबीजं च कामाय नम इत्यपि ।
 मन्त्रान्यां पूजयेत्तत्र मदनं कर्णिकागतम् ॥ १० ॥
 ततस्तत्पद्मपूर्वादिदलेषु पुटि^२कां न्यसेत् ।
 अष्टस्वष्टाष्टभिर्मन्त्रैरष्टद्वययुतां क्रमात् ॥ ११ ॥
 कामो भस्मशरीरश्च तथानङ्गश्च मन्मथः ।
 वसन्तसख^३नामा च स्मर इक्षुवनुर्द्धरः ॥ १२ ॥
 पुष्पवाणस्तु तात्पद्यास्तुङ्गदन्ताः^४ प्रकीर्तिताः ।
 कर्पूरं रोचनायुग्मं कस्तूरी च ततः प्रिये ॥ १३ ॥
 अगुरुं कुङ्कुमं धात्रीफलं चन्दनमेष च ।
 पुष्पैःसुगन्धिभिः कुर्यादष्टद्वयाणि पार्वति ॥ १४ ॥
 सम्पूज्य मदनं सम्प्रागन्वपुष्पाक्षतादिभिः ।
 जपेदनङ्गगायत्री यथाशक्त्या प्रसन्नधीः ॥ १५ ॥
 कामदेवाय इत्युक्त्वा विज्ञाहेति वदेत्ततः^५ ।
 भवेदनङ्गगायत्री ततोऽनङ्गः प्रचोदयात् ॥ १६ ॥
 नमोऽस्तु पुष्पवाणाय जगदानन्दकारिणे ।
 मन्मथाय जगन्नेत्ररतिप्रीतिप्रियाय च ॥ १७ ॥
 अनेन मनुना देवि नमस्कुर्यात्ततः परम् ।
 अथ विज्ञापनं कुर्यात् दिव्यैर्मदनपाणियुक् ॥ १८ ॥
 कामन्त्रितासि देवेशि सद्यः काले मया शिवे ।
 कर्त्तव्यं तु यथाशक्तं पूर्वपूर्वं^६ तवाङ्गया ॥ १९ ॥

^१ C न वदन्नपि । ^२ B D "९" । ^३ C "व" । ^४ C दुर्दान्ताः सं, B D
 ओं हृदन्ताः । ^५ B adds after this line पुष्पवाणाय सम्पूज्य धीमहीति वदेत्ततः ।
^६ D पूर्णं यातं ।

विज्ञापनायमन्त्रेण प्रशक्तिं परितोषयेत् ।
 ततः समृद्धं देवेशि^१ गन्धपुष्पाक्षतादिभिः ॥ २० ॥
 षोडशार्णजगन्मातर्वाञ्छि^२ तार्थरूपप्रदे ।
 कृत्यान् पूरय मे देवि कामान् कामेश्वरेष्वरि ॥ २१ ॥
 अनेन प्रार्थयेदेषि पञ्चान्मदनमीश्वरि ।
 य^३ र्मानुगुणं कुर्यादख्जेणापि त्वं र^४ शिनम् ॥ २२ ॥
 ततो जागरणं कुर्यात् सपथेत् जागरो न हि ।
 अथ प्रातः समुधाय कुर्याच्च निचपूजनम् ॥ २३ ॥
 ततो नैमिषिकं कुर्यामदनस्य प्रपूजनम् ।
 तेनैव महती पूजा मध्यमं पुण्यमीरितम् ॥ २४ ॥
 मनोहरं च विधिवन् रक्षा नैवेद्यमुत्तमम् ।
 सकर्तुं च ताम्बूलं दद्यात् सप्रार्थयेत्ततः ॥ २५ ॥
 समस्तचक्रवर्तेषु सर्पविद्याशरीरिणि ।
 देवमातर्ममैतत्तु भवन्विष्टं तवाङ्गा ॥ २६ ॥
 ततः स्वगुरुमभ्यर्च्य पुनरूषाम्बरादिभिः ।
 दत्त्वा मदनरु तस्मै नमस्कृत्य प्रमाणं च ॥ २७ ॥
 जलकेति तत्र कुर्यान्मार्गं नमविभिः सुगम् ।
 अनन्तान् प्रदुर्गतिं मुदस्तद्वसमन्विता ॥ २८ ॥
 एवं यः कुरुते विद्वान् मदनारोपणक्रमम् ।
 तस्य सांख्यगरी दृष्ट्वा प्रियङ्गुमिदं भवेत् ॥ २९ ॥
 इति संपन्नं प्रोक्तमिनिहाम् विद्वत्सु ।
 आत्मन्य च प्रवृत्तानि येन मिहिं प्रवृत्तानि ॥ ३० ॥
 ततोमहाय मदनो मम दैवमयं यदा ।

नस्मीभूतस्तदा देवि रतिप्रीतीं मुदुःखिते ॥ ३१ ॥

तन्नेत्रवारिसम्भूता मदनस्य कृता शिवे ।

तत्सौरभं च सौमार्ग्यं महदासीत् सुलोचने ॥ ३२ ॥

तेन सन्तुष्टो हृदयाद्गरो दत्तो मया प्रिये ।

रस्यै प्रीत्यै च तस्मात्तु मदनः प्रकटीकृतः ॥ ३३ ॥

मदनेन च यो मंत्री वर्गमर्धेन पूजयेत् ।

तस्य सावन्तरी पूना मदनाय भविष्यति ॥ ३४ ॥

इति तस्मै यरो दत्तो मयैव सुरवन्दिते ।

अन्यथा तत् फलं सर्वं^१ कृतं कामाय जायते ॥ ३५ ॥

तस्मान्मदनपूजादि कर्तव्यं वीरवन्दिते ।

सम्लं^२ मदनं गृह्य स्थापयेत् पात्रकेऽम्बुजे ॥ ३६ ॥

मदनं नवधा कृत्वा^३ पूजयेत्तदनन्तरम् ।

आनन्दस्वरबीजेन नवधा बिन्दुना सह ॥ ३७ ॥

नवप्रकाररत्नाद्यैर्मदनं पूजयेत् क्रमात् ।

अथारविधया पश्चात् अमिषिञ्चेत्तमेष हि ॥ ३८ ॥

पूर्वोक्तं या दक्षिणस्यां दिशि सिंहासनस्थया^४ ।

अङ्गेण रक्षणं^५ कुर्म्यात् कषचेनावगुण्ठनम् ॥ ३९ ॥

बद्धत्रिशूलमुद्रां च^६ आमयेन्मदनोपरि ।

चैत्रे मासि चतुर्दश्यां मदनारोपणं भवेत् ॥ ४० ॥

दर्प्ययत्ताङ्गं^७ मन्त्रेण हृदयेन प्रपूजयेत् ।

श्रीखड्गं^८ मूलदेशेषु^९ ह्यधिवासं च कारयेत् ॥ ४१ ॥

प्रथमे दिवसे^{१०} कुर्व्यादधिवासमनुत्तमम् ।

सद्योऽधिवासनं वापि वर्गपूजाफलसमये ॥ ४२ ॥

^१ D नेयं ।

^२ C कीका ।

^३ B N * भित्तिहस्तं ततोऽधः ।

^४ B योजनं ।

^५ B N * द्रव्यं ।

^६ D * आ ।

^७ D कण्ठ ।

^८ B देवेशि ।

^९ B देवेशि ।

प्रातः काले चतुर्दश्या नित्यार्चनं चरेत्ततः ।
 नवकोण निरञ्ज्याथ सिन्दूरेण महाप्रमम् ॥ ४३ ॥
 पात्राणि नमः सस्कार्यं हेमरायादिपुरितम् ।
 एकं वा कलशं रम्यं स्थापयेदधिकोत्तमः ॥ ४४ ॥
 दक्षतो मण्डलं दृष्ट्वा कुङ्कुमाद्यैर्विचित्रितम् ।
 अशोकनल्मालिरयः त्रिकोणं मण्डलं लिखेत् ॥ ४५ ॥
 तन्मध्ये पूजयेन् काम वरुण वारुणप्रमम् ।
 रक्तवस्त्रं रक्तभूषणं वामदक्षिणयोः प्रिये ॥ ४६ ॥
 रतिप्रीतिरिशोभाद्यः पञ्चवर्णवनुर्गम् ।
 वसन्तसहितं काम पूजयेन् सर्वसिद्धये ॥ ४७ ॥
 काम्यं नमः शिवाय शिव कामाक्ष्ये च ।
 कामाय नमः उद्धृत्य नगरं वरवर्णिनी ॥ ४८ ॥
 कामवर्जितं प्रोक्तं पूर्वमात्मकमालिखेत् ।
 रत्नं नमः शिवाय रतिमन्त्रो वरुणने ॥ ४९ ॥
 प्रीतिं वदेत् रतिस्थाने प्रीतिमन्त्रोऽष्टवर्णकः ।
 गौरवामरनिप्रीती भामये मालभूषणं ॥ ५० ॥
 पद्मताम्बूलवर्णं च रक्तवस्त्रनिराजिते ।
 वामदक्षिणयोर्ध्याया कामस्य इदं पान्तरम् ॥ ५१ ॥
 वसन्तं पूजयेन् पद्मान् वदम्बवनमप्यगम् ।
 गौरवर्णं वामहस्ते मुखादूर्ध्वगताम्बितम् ॥ ५२ ॥
 दक्षहस्ते दधत् नानावर्णममुषपम् ।
 मङ्गलं कामं प्रदुष्याथ गृहीतादि दर्शयेन् ॥ ५३ ॥
 मन्त्रं प्रदुष्य देवेशि मन्देन्दुरीणिनम् ।

क्रमं समर्चयेत् सम्यक् कुमारीं भोजयेत्ततः ॥ ५४ ॥
 सुवासिनीं च सम्पूज्य योगिनीगणमर्चयेत् ।
 ब्राह्मणाः परितः पूज्या नानादर्शनमानवाः ॥ ५५ ॥
 तदङ्गद्वयं पश्चात् गुरुं रत्नादिभूषणैः ।
 स्वर्णभारसहस्रैस्तु^१ दिव्यवस्त्रैर्मनोरमैः ॥ ५६ ॥
 पूजयित्वा ततो देवि मदनारोपणं मतम् ।
 तस्य सावसरी पूजा^२ सकृदा शैलकन्यके ॥ ५७ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

इति श्रीशक्तितन्त्रमहात्म्ये राज्ञे उत्तरभागे त्रयम्वरण्डे श्रीमद्गोप्यमहोपपाठसंवादे
 मदनारोपणं नाम विंशतिः पटलः ॥ २० ॥

^१ N * सुष * । * D * धः । * C राज्या ।

एकविंशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यमपरं वरम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यमपि देवेशि सम्यक्रमयोगतः ॥ १ ॥

समयं सम्प्रत्यक्ष्यामि तं त्रैलोक्यमन्दतः ।

पट् गुरोः^१ स्वामिनः पञ्च आतुबन्धुस्यं भवेत् ॥ २ ॥

एवं क्रमेण सम्प्राप्तमेकैकं पुनर्मार्थयोः ।

सप्त देवे महेशानि द्वे मित्रे द्विगुणं रिपौ ॥ ३ ॥

फलान्यपि महेशानि यथायोगेन वै शृणु ।

गुरौ सप्तपञ्चमस्य शत्रूणां द्वितयं भवेत् ॥ ४ ॥

वेदमन्त्रा महच्छत्रौ एकैकं पुनर्मार्थयोः ।

नयनाथे महेशानि यथायोगेन कारयेत् ॥ ५ ॥

साम्बूलसमयं तत्र शृणु देवि यथाक्रमम् ।

शतपर्णानि देवेशि चतुर्धर्तृराय च ॥ ६ ॥

गुरुन्यः सम्प्रदान्या द्वात्रिंशत् पर्णरीटि^२षा ।

अष्टाविंशति भूपेन्द्रो सान्धवेन्द्रो दशाष्टकम् ॥ ७ ॥

जामात्रे पञ्चपर्णानि वसु द्वादश वा मित्रे ।

पञ्चविंशति शनिन्यः पुत्रेन्यस्तत्सप्तपदान् ॥ ८ ॥

पट् पर्णानि च शत्रुन्यम्पुत्री^३रं दानमुत्तमम् ।

पर्णत्रयं शत्रुपक्षे दशपर्णारि^१बन्धयोः ॥ ९ ॥
 धीरेभ्यः षोडश शिवे दिव्यौघे व^२सुपीठयुक् ।
 तदर्धं चैव सिद्धौघे मानवौघे तदर्धकम् ॥ १० ॥
 मृत्युभ्यः सप्त पर्णानि कन्यार्ये पञ्चविंशतिः ।
 चन्द्रयुक्तं महेशानि पौत्रेभ्यो दश पञ्च च^३ ॥ ११ ॥
 स्तुपायै विंशति शिवे दास्यै चैव^४ चतुर्दश^५ ।
 अन्येभ्यः परमेशानि विंशत्पर्णानि दापयेत् ॥ १२ ॥
 अग्रदानं च शत्रुभ्यो वरु दानं सुमित्रके ।
 तिर्य्यग्दानं^६ सबकादे। यथायोगेन योजयेत् ॥ १३ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं सिद्धियोगं शृणु प्रिये ।
 पत्नी पुत्री तथा दासी दासश्चैव चतुर्थकः ॥ १४ ॥
 परिवेत्ता पारिवेत्ता पट् ताम्बूलप्रदायकाः ।
 म्लेच्छहस्ताच्छत्रुहस्ताच्छङ्कितस्य तथैव च ॥ १५ ॥
 अथ वैदग्धहस्तस्य ताम्बूलो हि निविध्यते ।
 आद्यपाफोऽभियोक्तव्यो द्वितीयस्त्वन्यता मता ॥ १६ ॥
 तृतीयो गृह्यता^७ यत्नात्^८ त्रितयं^९ त्रितयं त्रिषु ।
 परं फल खादिरं च चूर्णं चैव चतुर्थकम् ॥ १७ ॥
 पञ्चमं तु सु^{१०}ख प्रोक्तं रागः पष्ट उदाहृत ।
 पङ्कजमिति सम्प्रोक्तं पदैश्वर्य्यप्रदायकम् ॥ १८ ॥
 पदैश्वर्य्यं यत्र वसेत्तत्र लक्ष्मीर्निरंतरम् ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १९ ॥

श्रीदेवमुवाच ।

नागवल्ली कथं जाता समुत्पन्ना वयं वद ।

^१ DC *णि । * N च । * B *क । * C *व च । * D *धं क ।

* B एहीता । * D पर्णान्, N ताम्बूलान् । * B D तृतीयं । * N यु^{१०} ।

श्रीशिव उवाच ।

जनमेजययजान्ते नागानामष्टकं त्रिमे ॥ २० ॥
 कृत्वा तु भस्मसादेवि नापं दत्त्वा मुदाह्वयम् ।
 सिसृक्षुः कलं मुक्त्वा नागनिर्मूलनं हृतम् ॥ २१ ॥
 तदुद्धारार्थमुद्युक्तः शिशोऽहं भ्रूव स्वयम् ।
 दूतीयागः हृतस्तेन तद्रसा घर्मसम्भवाः ॥ २२ ॥
 विन्दवः पतिता यत्र यद्ग्रे भस्मसञ्जयः ।
 भस्म सप्लुविनं नीरैस्तथैक्यं समजापत ॥ २३ ॥
 नागवृद्धीढता नाम तत्र जातातिमुन्दरी ।
 मागधे हिमवाहे च ब्रह्माले च कटिङ्गके ॥ २४ ॥
 कर्नाटके च सौराष्ट्रे चोलमालवदेशके ।
 मध्यदेशे कर्णाले च समुद्रस्य तटे तथा ॥ २५ ॥
 नानादेशे समुत्पन्ना नानागुणमनुद्भवा ।
 स्यूतमूत्रमप्रमेदेन ज्ञानव्याः पर्णजातयः ॥ २६ ॥
 ताम्बूलेन महादेवि मत्रमिदमशुभापान् ।
 ताम्बूलगणधं नैत्र कर्त्तव्यं शुभमिच्छता ॥ २७ ॥
 ताम्बूलेन विना देवि यो मत्र दशधा जपेत् ।
 इह क्षोभमवाप्नोति परत्र नरकं व्रजेत् ॥ २८ ॥
 ताम्बूलेन विना देवि दीक्षाया निरुद्धा मताः ।
 ताम्बूलैः ऽपि व्रतस्थानां यतीनां मन्त्रचारिणाम् ॥ २९ ॥
 न मया वक्षिषो देवि किं पुन श्रोतुमिच्छसि ।
 एकस्मिन् संविद्वनन्दी मुनेरुक्ता विष्णवे ॥ - ० ॥
 नय्याम्यो वा ज्ञानानम्यः केचन निनिराउदे ।

उतां पश्यन् जपेद्रात्रौ सैव कल्पलता भवेत् ॥ ३१ ॥
 बाढामानीय कौमारीं चञ्चलां चारुलोचनाम् ।
 सम्पूज्य प्रजपेद्रात्रौ एकाकी दीपवर्जितः ॥ ३२ ॥
 रात्रौ यदि जपेन्मंत्रं सैव कल्पलता भवेत् ।
 अर्धरात्रौ महेशानि मङ्गले वासरे निशि ॥ ३३ ॥
 सम्पूज्य बालां यत्नेन सैव कल्पलता भवेत् ।
 दीपं प्रज्वाल्य परितो मध्ये यंत्रं प्रज्जयेत् ॥ ३४ ॥
 दीपावल्यां चरनेन सैव कल्पलता भवेत् ।
 शक्तिमाहूय तत्रात्रे^१ विन्यस्य न्यासजालकम् ॥ ३५ ॥
 स्पृष्ट्वा तां प्रजपेद्रात्रौ सैव कल्पलता भवेत् ।
 प्रसूनतूळिकामध्ये शक्तिं स्थाप्य विचानतः ॥ ३६ ॥
 शक्तिं संक्षुम्भ्य प्रजपेत् सैव कल्पलता भवेत् ।
 बाढामानीय देवेशि यथोक्तां शुभलक्षणाम् ॥ ३७ ॥
 तामालिङ्ग्य जपेद्रात्रौ^२ सैव कल्पलता भवेत् ।
 पर्वते विपिने गत्वा शक्तिमाहूय पर्वति ॥ ३८ ॥
 तां सन्तोष्य समालिङ्ग्य जपेद्रात्रौ निरन्तरम् ।
 सैव भूयात् कामधेनुः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ३९ ॥
 गाने^३ कर्णं ततो दत्त्वा लक्षं जप्यादिवाकरे^४ ।
 बाढामानीय देवेशि दिवा जप्यादिवाकरः ॥ ४० ॥
 तद्योनिरूपं यन्त्रं च सवीजं यन्त्रमीरितम् ।
 तत्र नाडीत्रयं बीज्य विद्यायन्त्रं विमात्र्य च ॥ ४१ ॥
 सम्पूज्य तल्लि^५ देवेवि साक्षात्कालीसमो भवेत् ।
 विद्यामात्रे कार्यमेतत् सर्वसिद्धयर्थमग्निके ॥ ४२ ॥

^१ B "द्रात्रि । ^२ C द्वात्रिंशे । ^३ B गायने, D शाने । ^४ B जप्त्वा हि धारि ।

^५ C तल्लिङ्गं सं ।

एतन्क्रमतो देवि मम रूपो न संशय ।
 बाला शक्तिं समानीय सुन्दरीं शुभलक्षणां ॥ ४३ ॥
 न्यासान् त्रिधाय तद्देहे ततः सावृतिदेवताम् ।
 मूलदेवीं च सम्पूज्य सौमन्वतैलयोगतः ॥ ४४ ॥
 तस्याः पादौ च प्रक्षाल्य मस्तके^१ तैललेपनम् ।
 ततः केशैस्तत्पदानां मार्जनं प्रोक्षणं चरेत् ॥ ४५ ॥
 मूलं जपेत्ततो देवि त्रैलोक्यविजयी भवेत् ।
 जलेन पादौ प्रक्षाल्य यानं तज्जलतथ्यरेत् ॥ ४६ ॥
 त्रैलोक्यविजयी भूयान्नात्र कार्या विचारणा ।
 तस्याः मुखं समालोक्य जप्त्वा त्रैलोक्यनाथक ॥ ४७ ॥
 तस्याः हस्ते करं दत्वा जपान्नैलोक्यसिद्धिभाक् ।
 तिथिसिद्धिर्जापसिद्धिः पीठसिद्धिश्च पटुः शिवि ॥ ४८ ॥
 स्थितिसिद्धिस्तथा द्रव्यप्राप्तिसिद्ध्यादिकं भवेत् ।
 आद्यं यामं पटुपटिकां त्वक्स्थान्ध्यायं पूर्वसंध्यकम् ॥ ४९ ॥
 नाडीचतुष्टये देवि नाडीयुग्मेऽपि मध्यके ।
 कामधेनुसमायोगो मन्त्राण्डे सिद्धिदायकः ॥ ५० ॥
 गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं स्वयोनिरिव ।
 इति सन्नेपतं प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ५१ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेन श्रोतुमिच्छामि योगं चित्तामणिप्रदम् ।

श्रीनिधि उवाच ।

चिन्तामणिं स्वर्गमणिं द्वयं शृणु महेश्वरि ॥ ५२ ॥

बालामानीय चार्वङ्गीं संशोध्य न्यासजालतः ।
 उच्चपीठे तु संस्थाप्य योनिं मुलगातां चरेत् ॥ ५३ ॥
 मुखेन चोष्य संजप्य प्रविकार्य प्रयत्नतः ।
 तत्रलं^१ विलिहन् देवि जपश्चिन्तामणिर्भवेत् ॥ ५४ ॥
 बालामानीय चपलां मैथुनानन्दमानसाम् ।
 योनौ चक्रं खलिन्नं तु सङ्कोचत्रयलेपतः ॥ ५५ ॥
 लिखित्वा विपरीतां तां जपं कुर्यादधः शिषे ।
 योनिं सर्वान्ते स्वमुखे पूर्ववत्क्रममाचरेत् ॥ ५६ ॥
 तयोनिं^२ लिहनादेव मुखादुच्चार्यते च यत् ।
 तदेव सद्यं भवति प्रोक्तः स्पर्शः किमिच्छसि ॥ ५७ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्ग्रहमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमत्सोभ्यमहोपतारसंवादे
 क्रमधेनवादियोगो नाम एकविंशतिः पटलः ॥ २१ ॥

॥ इति कालीसूक्तः^३ ॥

^१ B तत्त्वं । ^२ ■ तत्त्वं । ^३ B adds the post colophon in the following words:—वरचोपनामवकृष्णेन यथाज्ञानता संस्पृष्टे कृतः स. श्रीपरदेवतार्पणमस्तु । शुभं भवतु । इत्यंगसंवत्सरफाल्गुनवदि ७ श्री स्थिरवासरे तृतीयप्रहरे समाप्तिं जातः । ॥ श्री ॥ १८०० ॥ श्री ॥

Gaekwad's Oriental Series

CATALOGUE OF BOOKS
1932

ORIENTAL INSTITUTE, BARODA

SELECT OPINIONS

Sylvain Levi: The Gaekwad's Series is standing at the head of the many collections now published in India.

Asiatic Review: It is one of the best series issued in the East as regards the get up of the individual volumes as well as the able editorship of the series and separate works.

Presidential Address, Patna Session of the Oriental Conference: Work of the same class is being done in Mysore, Travancore, Kashmir, Benares, and elsewhere, but the organisation at Baroda appears to lead.

Indian Art and Letters, London: The scientific publications known as the *Oriental Series* of the Maharaja Gaekwar are known to and highly valued by scholars in all parts of the world.

Journal of the Royal Asiatic Society, London: Thanks to enlightened patronage and vigorous management the *Gaekwad's Oriental Series* is going from strength to strength.

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES

Critical editions of unprinted and original works of Oriental Literature, edited by competent scholars, and published by the Oriental Institute, Baroda

I BOOKS PUBLISHED

- 1 **Kāvya-mīmāṃsā**: a work on poetics, by Rājasekhara (880-920 A D) edited by C D Dalal and R. Ananta Krishna Sastry, 1916 Reissued, 1924 Rs 4 2-4

This book has been set as a text book by several Universities including Benares, Bombay and Patna

- 2 **Naranārāyaṇānanda**: a poem on the Paurn̄mī story of Arjuna and Kṛṣṇa's rambles on Mount Gurnar, by Vasatupala, Minister of King Viradhavala of Dholka, composed between Samvat 1277 and 1287, i.e., A D 1221 and 1231 edited by C D Dalal and R. Ananta Krishna Sastry, 1916 *Out of print*

- 3 **Tarkasaṅgraha**: a work on Philosophy (refutation of Vaiśeṣika theory of atomic creation) by Ānandajñāna or Ānandagiri, the famous commentators on Saṅkara carya's Bhāṣyas who flourished in the latter half of the 13th century edited by T M Tripathi, 1917 *Out of print*

- 4 **Pārthaparākrama**: a drama describing Arjuna's recovery of the cows of King Virāṭa, by Prahladanadeva, the founder of Palanpur and the younger brother of

C D Dalal 1917 *Out of print*

- 5 **Rāstraudhavatśā**: an historical poem (Mahākavya) describing the history of the Bagulas of Mayūragiri, from Rastraudha, King of Kanauj and the originator of the dynasty, to Narayana Shāh of Mayūragiri by Rudra Kavi, composed in Śaka 1518 or A D 1596 edited by Pandit Emar Krishna-macharya with Introduction by C D Dalal 1917 1-12

- 6 **Liṅgānusāśana**: on Grammar, by Vamana, who lived between the last quarter of the 8th century and the first quarter of the 9th century edited by C D. Dalal, 1918 0-8

- 7 **Vasantavivṛṇa**: an historical poem (Mahākavya) describing the life of Vastupala and the history of

- Guzerat, by Balachandrasūri (from Modhera or Modhera in Kadi Prant, Baroda State), contemporary of Vastupāla composed after his death for his son in Samvat 1296 (A D 1240) edited by C D Dalal, 1917 1-8
- Rūpakasaṅgam : six dramas by Vatsaraja minister of Paramardideva of Kalinjara who lived between the 2nd half of the 12th and the 1st quarter of 13th century edited by C D Dalal, 1918 2-4
- 9 Mohaparājaya : an allegorical drama describing the overcoming of King Moha (Temptation) or the conversion of Kumārapāla, the Chalukya King of Guzerat, to Jainism, by Yasahpala an officer of King Ajaya deva, son of Kumārapāla who reigned from A D 1229 to 1232 edited by Muni Chaturvijayaṃ with Introduction and Appendices by C D Dalal 1918 2-0
- 10 Hammīramadāmadana : a drama glorifying the two brothers, Vastupāla and Tejapāla, and their King Vīradhavalā of Dholka, by Jayasimhasūri pupil of Vīrasūri and an Ācārya of the temple of Munisuvrata at Broach, composed between Samvat 1276 and 1286 or A D 1220 and 1239 edited by C D Dalal, 1920 2-0
- 11 Udayasundarikathā . a romance (Campū, in prose and poetry) by Sodḍhala a contemporary of and patronised by the three brothers, Chehittarāja, Nāgarjuna, and Mummurāja, successive rulers of Konkan, composed between A D 1026 and 1050 edited by C D Dalal and Pandit Embar Krishnamacharya, 1920 2-4
- 12 Mahāvidyāvidambana : a work on Njaya Philosophy, by Bhatta Vadindra who lived about A D 1210 to 1274 edited by M R Telang, 1920 2-8
- 13 Prācīnagurjarakāvyaśaṅgraha a collection of old Guzerati poems dating from 12th to 15th centuries A D edited by C D Dalal 1920 2-4
- 14 Kumārapālāpratibodha : a biographical work in Prākṛta, by Somaprabhācharya composed in Samvat 1241 or A D 1195 edited by Muni Jinavijayaṃ 1920 7-8
- 15 Ganakārikā . a work on Philosophy (Pāsupata School) by Bhāsarvajña who lived in the 2nd half of the 10th century edited by C D Dalal 1921 1-4
- 16 Saṅgītamakaranda : a work on Music by Nārada edited by M R Telang, 1920 2-0
- 17 Kavindrācārya List : list of Sanskrit works in the collection of Kavindrācārya, a Benares Pandit (1656 A D) edited by R Anantakrishna Shastry, with a foreword by Dr Gangānātha Jha, 1921 0-12
- 18 Vārāhaṅṛhyasūtra . Vedic ritual (domestic) of the Yajurveda edited by Dr R Shamasastri, 1920 0-10
- 19 Lekhapaddhati : a collection of models of state and private documents, dating from 8th to 15th centuries A D

		Rs. A.
	edited by C D Dalal and G K Shrigondekar, 1925	2-0
20	Bhavisayattakahā or Pañcamīkahā : a romance in Apabhramsa language by Dhanapala (circa 12th century) edited by C D Dalal and Dr P D Gunc, 1923	6-0
21	A Descriptive Catalogue of the Palm-leaf and Important Paper MSS in the Bhandars at Jessalmere, compiled by C D Dalal and edited by Pandit L B Gandhi, 1923	3-4
✓ 22	Parasurāmakalpāsūtra : a work on Tantra, with commentary by Ramesvara edited by A Mahadeva Sastry, B.A., 1923	Out of print
✓ 23	Nityotsava : a supplement to the Parasurāmakalpāsūtra by Umānandanatha edited by A Mahadeva Sastry, B.A., 1923 Second revised edition by Swami Turvika Tiriba 1930	5-0
✓ 24	Tantrarāhasya a work on the Prabhākara School of Pūrvaśāstrī by Rāmānujācārya edited by Dr R. Shamasastri, 1923	1-8
25, 32	Samarāṅgaṇa a work on architecture, town planning, and engineering, by King Bhoja of Dhara (11th century) edited by Mahamahopādhyaya T Ganapati Shastri, Ph.D. Illustrated 2 vols, 1924 1925	10-0
26, 41	Sādhanaśāstra : a Buddhist Tantric text of rituals, dated 1165 A.D., consisting of 312 small works, composed by distinguished writers edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A., Ph.D. Illustrated 2 vols, 1925-1928	14-0
27	A Descriptive Catalogue of MSS in the Central Library, Baroda : Vol 1 (Veda, Vedāṅga, and Upaniṣads), compiled by G K Shrigondekar M.A., and K. S. Ramaswami Shastri, with a Preface by B Bhattacharyya, Ph.D., 1925	6-0
28	Mānasollāsa or Abhilāṣitārthacintāmaṇi . an encyclopaedic work treating of one hundred different topics connected with the Royal household and the Royal court by Somesvara-deva, a Chalukya king of the 12th century edited by G K Shrigondekar, M.A., 3 vols, vol 1, 1925	2-12
29	Nalavilāsa - a drama by Rāmachandrasūri, pupil of Hemachandrasūri, describing the Paurāṇika story of Nala and Damayanti edited by G K Shrigondekar, M.A., and L B Gandhi, 1926	2-4
30, 31	Tattvasaṅgraha : a Buddhist philosophical work of the 8th century by Santaraksita, a Professor at Nalanda with Pañjikā (commentary) by his disciple Kamalastha also a Professor at Nalanda edited by Pandit Embar Krishnamācharya with a Foreword in English by B Bhattacharyya, M.A., Ph.D., 2 vols, 1926	24-0

- 33 34 **Mirat-i-Ahmadi** By Ali Mahammad Khan the last Moghul Dewan of Gujarat edited in the original Persian by Syed Nawab Ali M.A. Professor of Persian Baroda College, 2 vols illustrated 1926-1928 10-8
- 35 **Manavagrhyasutra** a work on Vedic ritual (domestic) of the Yajurveda with the Bhasya of Astavakra edited with an introduction in Sanskrit by Pandit Ramakrishna Harshaji Sastri with a Preface by Prof B C Lele 1926 5-0
- 36 **Natyasāstra** of Bharata with the commentary of Abhinavagupta of Kashmir edited by M Ramakrishna Kavi M.A. 4 vols vol I illustrated 1926 6-0
- 37 **Apabhramśakāvyatraya** consisting of three works the Carcarī Upadeśarāsayana and Kalasvarupakulaha by Jinadatta Suri (12th century) with commentaries edited with an elaborate introduction in Sanskrit by L B Gandhi 1927 4-0
- 38 **Nyāyapraveśa, Part I (Sanskrit Text)** on Buddhist Logic of Dinnaga with commentaries of Haribhadra Suri and Parsvadeva edited by Principal A B Dhruva M.A. LL.B. Pro Vice-Chancellor Hindu University Benares 1930 4-0
- 39 **Nyāyapraveśa, Part II (Tibetan Text)** edited with introduction notes appendices etc by Pandit Vidhu sekharā Bhattacharyya Principal Vidyabhavana Visvabharati 1927 1-8
- 40 **Advayavajrasaṅgraha** consisting of twenty short works on Buddhist philosophy by Advayavajra a Buddhist savant belonging to the 11th century A.D. edited by Mahamahopādhyaya Dr Haraprasad Sastri M.A. C.I.E. Hon D Litt 1927 2-0
- 42 60 **Kalpadrūkosa** standard work on Sanskrit Lexicography by Keśava edited with an elaborate introduction by the late Pandit Ramavartara Sharma Sahityacharya M.A. of Patna and index by Pandit Shrikant Sharma 2 vols vol I (text) vol II (index) 1928-1932 14-0
- 43 **Mirat-i-Ahmadi Supplement** by Ali Mahammad Khan Translated into English from the original Persian by Mr C N Seddon I.C.S. (retired) and Prof Syed Nawab Ali M.A. Illustrated Corrected reissue 1928 6-8
- 44 **Two Vajrayāna Works** comprising Prajñopāyavinīcayasiddhi of Anangavajra and Jñānasiddhi of Indrabhūti—two important works belonging to the little known Tantra school of Buddhism (8th century A.D.) edited by B Bhattacharyya Ph.D 1929 3-0
- 45 **Bhāṣyaprakāśana** of Śāradātanaya a comprehensive work on Dramaturgy and Rasa belonging to A.D. 1175-1200 edited by His Holiness Yadugun Yaturaya Swami Melkot and h. S Ramaswami Sastri Oriental Institute, Baroda 1929 7-0

- 46 **Rāmacarita** : of Abhinanda, Court poet of Haravarsa probably the same as Devapala of the Pala Dynasty of Bengal (cir 9th century A D) edited by K S Ramaswami Sastri, 1929 7-8
- 47 **Nāṇjarājayaśobhāsana** ; by Nṛsiṃhakavi alias Abhinava Kalidasa, a work on Sanskrit Poetics and relates to the glorification of Nanjaraja son of Virabhūpa of Mysore edited by Pandit E Krishnamacharya, 1930 5-0
- 48 **Nāṭyadarpana** : on dramaturgy by Rāmacandra Sūri with his own commentary edited by Pandit L B Gandhi and G K Shrigondekar, M.A 2 vols, vol I, 1929 .. 4-8
- 49 **Pre-Dinnāga Buddhist Texts on Logic from Chinese Sources**
of *Satasāstra*
translation of
re translation
of *daya* and *Tarkasastra* edited by Prof Giuseppe Tucci, 1930 0-0
- 50 **Mirat-i-Ahmadī Supplement** : Persian text giving an account of Guzerat by Ali Muhammad Khan edited by Syed Nawab Ali, M.A, Principal, Bahaudin College, Junagadh, 1930 6-0
- 51 **Triṣaṭṭisālākāpurusaśāstrā** : of Hemacandra, translated into English with copious notes by Dr Helen M Johnson of Osceola, Missouri, U.S.A 4 vols, vol I (*Adisvaracaritra*) illustrated, 1931 .. 15-0
- 52 **Dandavivēka** : a comprehensive Penal Code of the ancient Hindus by Vardhamāna of the 15th century A D edited by Mahamahopadhyaya Kamala Kṛṣṇa Smṛtitīrtha, 1931 .. 8 5
- 53 **Tathāgataguhya** or **Guhyasamāja** : the earliest and the most authoritative work of the Tantra School of the Buddhists (3rd century A D) edited by B Bhattacharya, Ph D, 1931 .. 4-4
- 54 **Jayākhyasāhita** : an authoritative Pāñcaratra work of the 5th century A D highly respected by the South Indian Vaiṣṇavas edited by Pandit E Krishnamacharya of Vadai with one illustration in nine colours and a Foreword in English by B Bhattacharya, Ph D, 1931 .. 12-0
- 55 **Kāvyaślokaśrīrasamgraha** : of Udbhata with the commentary, probably the same as Udbhatavivēka of Rājinala Tilska (11th century A.D) edited by K S Ramaswami Sastri, 1931 .. 2-0
- ✓ 56 **Pūrānanda Sūtra** : an ancient Tāntric work of the Hindus in Sūtra form giving details of many practices and rites of a new School of Tantra edited by Swami Trivikrama Tīrtha with a Foreword by B Bhattacharya, Ph D, 1931 .. 3-8

- 57 **Ahsan ut-Tawarikh** history of the Safawi Period of Persian History 15th and 16th centuries by Hasan i Rumlu edited by C N Seddon ICS (retired) Reader in Persian and Marathi University of Oxford 11-0
2 vols vol I (text) 1932
- 58 **Padmananda Mahakavya** giving the life history of Rsabhadra the first Tirthankara of the Jainas by Amarachandra Kavi of the 13th century edited by H R Kapadia MA 1932 14-0
- 59 **Śabdaratnasamanvaya** an interesting lexicon of the Nānartha class in Sanskrit compiled by the Maratha King Sahaji of Tanjore edited by Pandit Vitthala Sastri Sanskrit Pathasala Baroda with a foreword by B Bhattacharyya Ph D *Shortly*
- 61 **Śaktisāṅgama Tantra** a voluminous compendium of the Hindu Tantra comprising four books on Kali Tāra Sundari and Chhinnamasta edited by B Bhattacharyya MA Ph D 4 vols vol I Kalkhanda 1932 2 9
- 62 **Prajñāparamitas** commentaries on the Prajñāparamita a Buddhist philosophical work edited by Giuseppe Tucci 2 vols vol I 1932 10-8

II BOOKS IN THE PRESS

- 1 **Natyasastra** edited by M Ramakrishna Kavi 4 vols vol II
- 2 **Manasollasa or Abhilaṣitārthacintamani** edited by G K Shringondekar MA 3 vols vol II
- 3 **A Descriptive Catalogue of MSS in the Oriental Institute Baroda** (Śrauta Dharma and Grhya Sutras) compiled by the Library staff 12 vols vol II
- 4 **A Descriptive Catalogue of MSS in the Jain Bhandaṛa at Pattan** edited from the notes of the late Mr C D Dalal MA by L B Gandhi 2 vols
- 5 **Siddhantabindu** on Vedānta philosophy by Madhusūdana Sarasvatī with commentary of Puruṣottama edited by P C Divanji MA LL M
- 6 **Portuguese Vocables in Asiatic Languages** translated into English from Portuguese by Prof A X Soares MA LL B Baroda College Baroda
- 7 **Prajñāparamitas** commentaries on the Prajñāparamita a Buddhist philosophical work edited by Prof Giuseppe Tucci 2 vols vol II
- 8 **Śaktisāṅgama Tantra** comprising four books on Tara Kali Sundari and Chhinnamasta edited by B Bhattacharyya Ph D 4 vols vol II
- 9 **Natyadarpana** introduction in Sanskrit giving an account of the antiquity and usefulness of the Indian drama the different theories of Rasa and an examination of the problems raised by the text by L B Gandhi 2 vols vol II

- 10 **Istasiddhi** - on Vedānta philosophy by Vimuktatma, disciple of Avyayatmā, with the author's own commentary edited by M. Hiriyanna, M.A., Retired Professor of Sanskrit, Maharaja's College, Mysore
- 11 **Alamkāramahodadhī** : a famous work on Sanskrit Poetics composed by Narendraprabha Sūn at the request of Munster Vastupala in 1226 A.D. edited by Lalchandra B. Gandhi of the Oriental Institute, Baroda
- 12 **Sanskrit Texts from Bali** comprising a large number of Hindu and Buddhist ritualistic, religious and other texts recovered from the islands of Java and Bali with comparisons edited by Professor Sylvain Levi
- 13 **Śūktimuktāvalī** a well known Sanskrit work on Anthology of Jalhana, a contemporary of King Kṛṣṇa of the Hoysala Yādava Dynastv (A.D. 1247) edited by Pandit E. Krishnamacharya Sanskrit Pāṭhaśālā Vaddal
- 14 **Tārīkh-i-Mubarakkshahi** an authentic and contemporary account of the Kings of the Saiyyid Dynasty of Delhi translated into English from original Persian by Kamal Krishna Basu, M.A., Professor, T.N.J. College, Bhagalpur with a Foreword by Sir Jadunath Sarkar
- 15 **Kāvyaṁīmamsā** A Sanskrit work on Poetics of Rajasekhara third revised edition by K. S. Ramaswami Shastrī of the Oriental Institute, Baroda
- 16 **Sabara-Bhāṣya** - on the Mīmamsa Sūtras of Jaimini Translated into English by Mahamahopadhyaya Dr. Ganganath Jha, M.A., D.Litt., etc., Vice Chancellor, University of Allahabad
- 17 **Gandavyūha** : a Buddhist work describing the history of Sudhana in search of perfect knowledge, and the exploits of Mañjuśrī (3rd century A.D.) edited by B. Bhattacharyya Ph.D., 2 vols
- 18 **Gaṇitatīlaka-vṛtti** of Sripati with the commentary of Simhatīlaka, a non-Jain work on Arithmetic and Algebra with a Jain commentary edited by H. R. Kapadia, M.A.
- 19 **Nārāyaṇa Śataka** a devotional poem of high literary merit by Vidyakara with the commentary of Pīṭāmbara edited by Pandit Shrikant Sharma
- 20 **Dvadaśāranayacakra** an ancient polemical treatise giving a resume of the different philosophical systems with a refutation of the same from the Jain standpoint by Mallavādi Suri with a commentary by Simhasuri Gaṇi edited by Muni Caturvijaya
- 21 **Gurjararāsāvalī** a collection of several old Gujarati Rasas edited by Messrs B. K. Thakore, M. D. Desai, and M. C. Modi
- 22 **Nayakarātna** - a commentary on the Nyāyaratnamālā of Parthasārathi Miśra by Rāmānuja of the Prabhākara

- School edited by K S Ramaswami Sastri of the
Oriental Institute, Baroda
- 23 *Mādhavānala-Kāmakandalā* : a romance in old Western
Rajasthan by Ganapati, a Kāyastha from Amod
edited by M R Majumdar, M.A., LL.B
- 24 *Rājadharmā-Kaustubha* : an elaborate Smṛti work on
Rājadharmā, Rājaniṭi and the requirements of kings
by Anantadeva edited by Mahamahopadhyaya Kamaḥ
Krishna Smṛtīrtha
- 25 *Paraśurāma-Kalpasūtra* an important work on Tantra
with the commentary of Rāmesvara second revised
edition by Śwami Trivikrama Tirtha
- 26 *Tarkabhāṣā* a work on Buddhist Logic by Mokṣikara
Gupta of the Jagaddala monastery edited with a
Sanskrit commentary by Pandit Embar Kṛṣṇama
charya of Vāḍal
- 27 *Triśaṣṭīśālīkūpurusacaritra* : of Hemacandra tran-
slated into English by Dr Helen M Johnson 4 vols.,
vol II
- 28 *Ahsan-ut-Tawarikh* history of the Safawī period of
Persian History edited by C N Seddon I.C.S. (retired),
University of Oxford 2 vols. vol II (English transla-
tion)

For further particulars please communicate
with—

THE DIRECTOR,
Oriental Institute Baroda

THE GAEKWAD'S STUDIES IN RELIGION AND PHILOSOPHY.

- Rs A.
- 1 **The Comparative Study of Religions** [Contents
and redemption V, religious practices VI, the emotional attitude and religious ideals] by Alban A Widgery, M A, 1922 15-0
 - 2 **The Philosophy and Theology of Averroes** [Contents I, a decisive discourse on the delineation of the relation between religion and philosophy Ia, on the problem of eternal knowledge which Averroes has mentioned in his decisive discourse II, an exposition of the methods of arguments concerning the doctrines of the faith] by Mohammad Jamil ur Rahman, M A, 1921 (Cloth Rs 5/-) 3-0
 - 3 **Religious and Moral Teachings of Al Ghazzali:** [Contents I, the nature of man II, human freedom and responsibility III, pride and vanity IV, friendship and sincerity V, the nature of love and man's highest happiness VI, the unity of God VII, the love of God and its signs VIII, riza or joyous submission to His will] translated by Syed Nawab Ali, M.A, 1921 2-0
 - 4 **Goods and Bads** • being the substance of a series of talks and discussions with H.H the Maharaja Gaekwad of Baroda [Contents introduction I, physical values II, intellectual values III, aesthetic values IV, moral value V, religious value VI the good life, its unity and attainment] by Alban G Widgery, M A, 1920 (Library edition Rs 5/-) 3-0
 - 5 **Immortality and other Essays.** [Contents I, philosophy and life II, immortality III, morality and religion IV, Jesus and modern culture V, the psychology of Christian motive VI, free Catholicism and non Christian Religions VII, Nietzsche and Tolstoi on Morality and Religion VIII, Sir Oliver Lodge on science and religion IX, the value of confessions of faith X the idea of resurrection XI, religion and beauty XII, religion and history XIII principles of reform in religion] by Alban G Widgery, M.A, 1919 (Cloth Rs 3/-) 2-0
 - 6 **Confutation of Atheism :** a translation of the *Hadis : Halala* or the tradition of the Myrobalan Fruit translated by Vah Mohammad Chhangambhai Momin, 1918 .. 0-14
- Conduct of Royal Servants** • being a collection of verses from the *Virsmutrodaya* with their translations in English, Gujarati, and Marathi by B Bhattacharyya, M.A Ph D .. 0-6

SELLING AGENTS OF THE GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES

England

Messrs. Luzac & Co., 46, Great Russell Street, London, W.C. 1.

Messrs. Arthur Probsthain, 41, Great Russell Street, London, W.C. 1.

Messrs. Deighton Bell & Co., 13 & 30, Trinity Street, Cambridge.

Germany

Messrs. Otto Harrassowitz, Buchhandlung und Antiquariat, Querstrasse 14, Leipzig, C. 1.

Austria

Messrs. Gerold & Co., Stefansplatz 8, Vienne.

Calcutta

Messrs. The Book Co., Ltd., 43, College Square.

Messrs. Thacker Spink & Co., 3, Esplanade East

Banars City

Messrs. Braj Bhushan Das & Co., 405, Thathari Bazar.

Lahore

Messrs. Mehrchand Lachmandass, Sanskrit Book Depot, Sand Mitha Street.

Messrs. Motilal Banarsidass, Punjab Sanskrit Book Depot, Sand Mitha Street.

Bombay

Messrs. Taraporevala & Sons, Kitab Mahal, Hornby Road

Messrs. Gopal Narayan & Co., Kalladevi Road

Messrs. N. M. Tripathi & Co., Kalladevi Road

Pune

Oriental Book Supply Agency, 15 Shikharwar Peth.

